בסגנון הישן

האיידס מחזיר למין שמרני, לאמצעי המניעה הישנים. הקונדום נעשה לגיטימי, נפוץ, אפילו אסתטי. בארה"ב מוכרים אותו בגלוי, באריזה מפתה • תחקיר של נורית מאנה על שינוי המושגים הישראלי • ציור השער: אלן ג'ונס, 71', מתוך הספר 'שיר מג'יק', הוצאת קונגרב, ניו יורק

עונת טל שייך אהוד אולמרט עמוס קינן גיתית איזראלוב אדם ברוך פוטבול אמריקני יואל סרנה פרשת קלימצ'ק יורם קניוק מין ומוות יהודה סתיו נפוליאון חיקובי ברוק „חסד השטן" עמנואל בר קדמא פון שוורצה

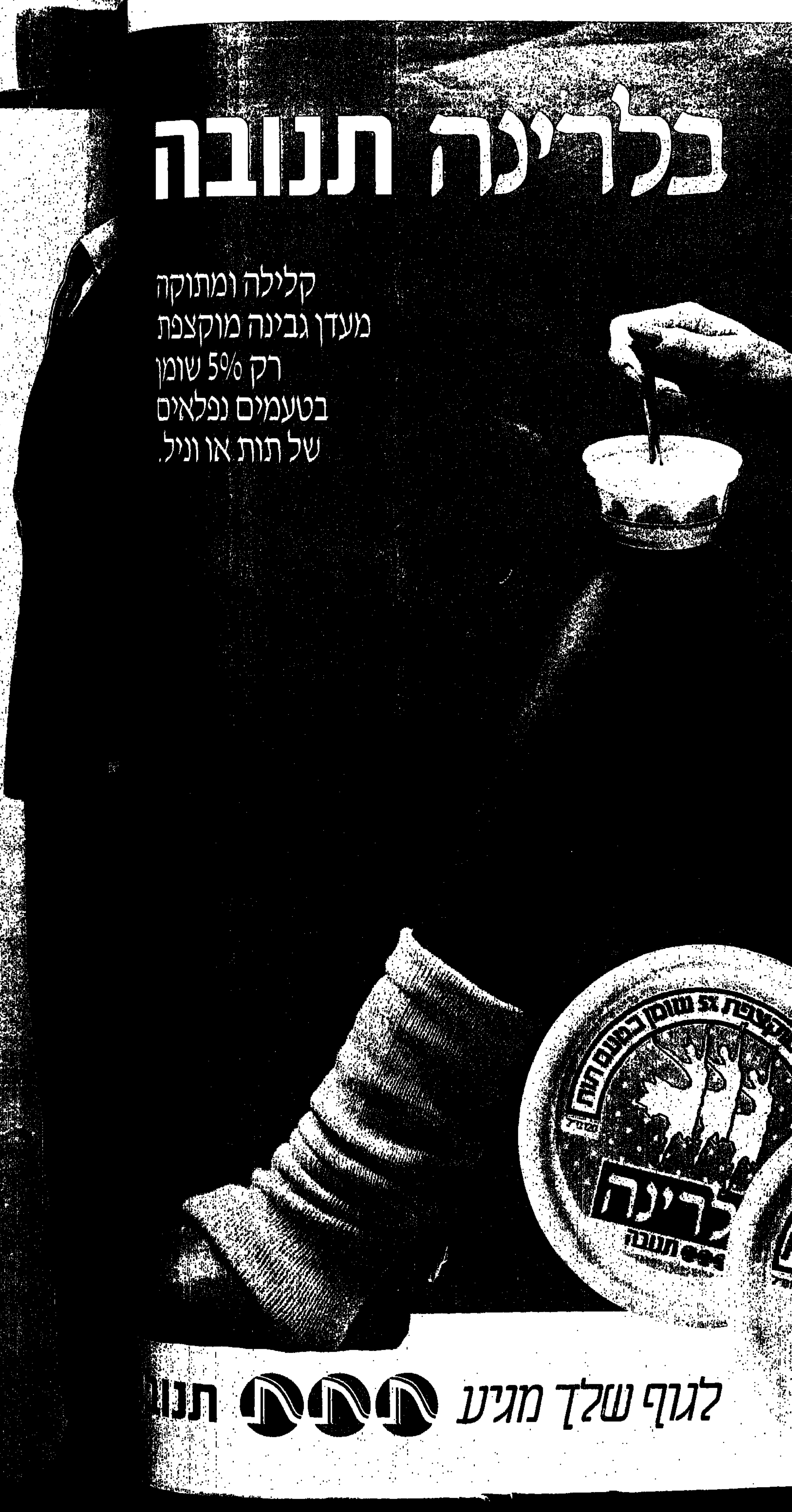

בחני את עצמך:

האם את ישנה טוב באמת

לפנייך שתי בחינות עצמיות חשובות וכמה עצות טובות

האם יש לך הפרעות שינה?

העניקי לעצמך נקודה אחת על כל תשובה מטור א'; שתי נקודות על כל תשובה מטור ב'; ושלוש נקודות על כל תשובה בטור ג'.

1. כמה זמן לוקח לך להרדם מרגע שעצמת עיניים?
□ נרדמת מייד □ עד 5-6 דקות □ מתקשה להרדם

2. האם את מתעוררת בלילות?
□ כמעט ולא □ לעיתים רחוקות □ לעיתים קרובות

3. האם לאחר שהתעוררת בלילה את נרדמת בקלות?
□ כן □ לא תמיד □ מתקשה להרדם

4. מהי רמת האנרגיה האופיינית לך בבוקר?
□ עירנית □ משתנה □ ישנונית מאוד

5. האם את מרגישה ישנונית ועייפה בשעות היום?
□ בדרך כלל לא □ לפעמים □ בדרך כלל כן

6. כמה שעות ביממה את מבלה בשינה?
□ כ-8 שעות □ פחות מ-7 □ פחות מ-6

7. האם את מרוצה ממצב השינה שלך?
□ כן □ די מרוצה □ לא

סה"כ נקודות [ ]

★ **אם צברת 7-1 נקודות** את ברת מזל. את ישנה היטב. אין לך הפרעות שינה ואנחנו מאחלים לך עוד הרבה לילות טובים.

★ **אם צברת 8 - 16 נקודות** את נמנית על רוב גדול של אנשים שאינם ישנים מספיק טוב. יתכן והוי התחלה לבעיה שכדאי ואפשר לטפל בה בהקדם. המודעות לבעיה היא כבר צעד חשוב בדרך לפתרונה. נסי לאתר את הסיבות להפרעות השינה שלך ולהתגבר עליהם. הפרעות אופייניות נובעות ממתח, מתזונה לא נכונה, מחוסר פעילות גופנית או ממערכת השינה שלך.

כדאי לך לבחור את מערכת השינה שלך, עברי לשאלון הבא.

★ **אם צברת 17-21 נקודות** יש לך סיבה לחשוד שאת סובלת מהפרעות שינה רציניות. אנו ממליצים אם כן, שתפני בהקדם לרופא המשפחה שיבחן ביחד איתך את הבעיה באופן מעמיק יותר ואולי אף יפנה אותך לאחד המרכזים לטיפול בהפרעות שינה בארץ.

אך קודם כל כדאי לך לבדוק את מערכת השינה שלך, עברי לשאלון הבא.

האם מערכת השינה שלך עדיין טובה בשבילך?

שינויים בתמיכה, בנוחיות וביציבות של מערכת השינה שלך, כלומר המיטה והמזרון עליהם את ישנה מתרחשים באורח כה הדרגתי שאת עלולה שלא להבחין בהם. אנו ממליצים על בדיקה זו של מערכת השינה שלך, בעיקר עם המזרון ו/או המיטה הם בני יותר מ-8 שנים:

	כן	לא
1. האם בד המזרון קרוע, מלוכלך ומוכתם?	□	□
2. האם נראים גושים במזרון?	□	□
3. האם המזרון שוקע במקום בו את שוכבת עליו, או בשוליו?	□	□
4. האם תרגישי שלא בנוח אם תראי את מיטתך בלתי מכוסה לשכניך?	□	□
5. האם המזרון קשה וקפיצי כשאת שוכבת עליו?	□	□
6. האם המיטה מרופדת היטב ושקטה כשאת מתהפכת?	□	□
7. האם את ובן זוגך שוכבים בנוחיות זה בצד זה?	□	□

תני לעצמך שתי נקודות עבור כל תשובה חיובית לשאלות 1 עד 4, ושתי נקודות עבור כל תשובה שלילית לשאלות 5 עד 7. אם סך כל הנקודות שצברת 14-8, מערכת השינה שלך מוכנה בהחלט לפרוש לגימלאות הגיע בהחלט הזמן שתבחרי מערכת חדשה ואיכותית שתעניק לך את שנת הלילה הטובה לו את זקוקה.

ועכשיו עצה חשובה לקניה טובה

כשאת יוצאת לבחור לעצמך מערכת שינה או מזרון חדש, המזרונאים מציעים לך להקפיד על מספר כללים:

1. קני בחנות שאת יכולה לסמוך עליה. זה המקום לספר לך, אם לא ידעת, כי **"המזרונאים"** היא הרשת היחידה בישראל המתמחה בלעדית במזרונים ובייעוץ מקצועי על מערכות שינה. המזרונאים מומחים בהתאמת המזרון הנכון לך. אצל המזרונאים תקבלי את כל המידע האפשרי, למדי את הנתונים ושאלי שאלות.

2. אצל המזרונאים תוכלי למצוא את כל המזרונים המובילים תחת קורת גג אחת:

סילי: מערכות השינה היוקרתיות והנמכרות [...] בעולם.
פרדייז: המזרון הנמכר ביותר בישראל.
מפי: המזרון הבריאותי עם המרכז האורטופדי.

3. כדי לבחור לעצמך את המזרון הנכון עליך [...] מבחן נוחיות לכל מערכת שינה. לשם כך [...] לשכב על המזרון.
המזרונאים ממליצים שתלבשי בגדים נוחים [...] הנתנות להסרה בקלות.

4. אינך יכולה להעריך תמיכה ונוחיות רק ע"י [...] שולי המזרון. קחי כרית **ושכבי על המזרון** [...] **בה את רגילה לישון.**
המזרונאים ממליצים להקפיד לבדוק את אורך המזרון, האם הוא ארוך דיו למיתוח אבריםמלא ורחב דיו לאפשר לשניכם מרחב שינה ללא [...] ב"מאבקי לילה".

5. על מנת להתרגל למזרון חדש, ויהא זה המזרון [...] ביותר, דרושים שלושים לילות שינה.
המזרונאים מאפשרים לך **תהליך בלעדי** [...] **המזרון לגופך:**
30 לילות לנסיון על כל מזרון שתבחרי. אם [...] לילות אינך מרוצה אין בעיה: המזרונאים [...] את המזרון למזרון שיתאים לך יותר עד שתהי [...] מרוצה לגמרי.

6. חפשי את הערך הטוב ביותר ולא את [...] הנמוך ביותר - המחיר חשוב, אך זכרי: את [...] לקנות את שנת הלילה הטובה ביותר עבורך. **בחירת מערכת שינה באיכות טובה היא [...] ההשקעות החשובות ביותר שתשקיעי [...] בעצמך.**
את צריכה לדרוש מערכת שתעניק לך [...] טובה משך 1/3 היממה לתקופה של שנים [...] לכן, לכי על הטוב ביותר שתוכלי להרשות [...] המזרונאים ימליצו לפניך על המזרון [...] ביותר - הן מבחינת הגב והן מבחינת [...]

7. שמרי היטב על המזרון שקנית - המזרונאים [...] מעניקים לכל רוכש **ריפודית להגנת המזרון - חינם!**
הריפודית היא חידוש שהמזרונאים הביאו [...] היא מהווה מחיצה בין המזרון לסדין, [...] כיסוי המזרון מפני כתמים ולכלוך, [...] המזרון שומרת עליו לאורך ימים. הריפודית [...] בקלות במכונת כביסה.

הצעה מיוחדת!
הביאי איתך מודעה זו בבואך לבחור מזרון [...] המזרונאים. קנית מזרון? תקבלי [...]
סט מצעי מיטה חינם!

מודעה זו מוגשת ע"י
המזרונאים
רשת חנויות ליעוץ ומכירת מזרונים.

• **תל-אביב**, דרך פ"ת 158 • **תל-אביב**, נחלת בנימין 135, פינת עמק יזרעאל • **ירושלים**, שלומציון המלכה 18 • **חיפה**, הדר, נורדאו 29
• **בת-ים**, אזור התעשיה. שמעון הבורסקאי 8 (ליד הקאונטרי קלאב)

לראשונה בישראל ביטוח לב

לב שקט - ביטוח לב

בלעדי לקבוצת הביטוח של כלל

בעיה נוגעת ללב

אין זה סוד כי הרפואה הציבורית מתקשה להעניק את השירותים הדרושים לסובלים מבעיות לב. למשל, לבדיקת צינתור ממתינים בין 3 חודשים ל-9 חודשים ולניתוח לב פתוח ולניפוח ע"י בלון - עד חצי שנה.
פחות ממחצית החולים שהיו צריכים לקבל אחד מהטיפולים הנ"ל בשרות הציבורי אכן קיבלו אותו בזמן סביר.
תנאי האישפוז רחוקים מלהיות נוחים ואין אפשרות לבחירת הרופא המטפל ומקום האישפוז.

זה לב הבעיה

כשמדובר בארוע לב שמצריך טיפול, יש להמתנה משמעות ממדרגה ראשונה והיא יכולה להיות גורלית. קבוצת הביטוח של כלל מציעה לראשונה פתרון מכל הלב.

פתרון מכל הלב: תכנית לב שקט

לב שקט מעניק מימון עבור הוצאות רפואיות בגין טיפולי לב שונים. כך מתאפשר לקצר את ההמתנה לטיפול בצורה משמעותית, לבחור את הרופא המטפל ולבחור מקום טיפול עם תנאים נוחים. לנוחות המבוטח, קיימת בחברות הביטוח של קבוצת כלל רשימה של מוסדות רפואיים הנותנים שרות פרטי לטיפולי לב המפורטים להלן.
אלו הטיפולים הממומנים במסגרת לב שקט:
ניתוח מעקף לב - ניתוח לב פתוח בו משתילים עורק או וריד עוקף לכלי דם חסומים.
צינתור - בדיקה קרדיולוגית לאיבחון בעיות לב וטיפולן.
ניפוח ע"י בלון - פתיחת עורק סתום באמצעות ניפוח ע"י בלון.
שיקום לב מיידי - החלמה בבית מרפא עד 7 ימים לאחר ניתוח מעקף לב או ניפוח ע"י בלון, המאפשרת שיבה לפעילות חיים רגילה.
שיקום לב אמבולטורי - פעילות שיקומית במכון לשיקום לב עד 12 חודש, המאפשרת למבוטח לחזור לפעילות יום-יומית (לדוגמא: התעמלות, יעוץ דיאטטי, סוציאלי וכיו"ב).
שים לב! הביטוח מכסה גם הוצאות שנעשו בחו"ל בגין הטיפולים הנ"ל, פרט לשיקום לב אמבולטורי.

למי מיועדת התכנית

התכנית מיועדת לכל המעוניין בביטוח חיים וביטוח לב שקט, והוא חבר קופת חולים כלשהי, מגיל 20 ועד גיל 55, וגם לאלה המבוטחים כיום בביטוח חיים בחברות הביטוח של קבוצת כלל ומעוניינים בתוספת של ביטוח לב שקט.
דוגמא לפרמיה חודשית לביטוח לב שקט:
גבר בגיל 35 - 4.58 ש"ח, גבר בגיל 45 - 15.30 ש"ח, גבר בגיל 55 - 26.55 ש"ח.
לנשים הנחה של 50% מהפרמיה ולגברים לא מעשנים הנחה של 10% מהפרמיה.

טלפון ותשובה בחפץ לב

לפרטים נוספים פנה לשלושה מוקדי טלפון מיוחדים המפורטים להלן, בהם תוכל לקבל, במשך שלושה שבועות (פרט לימי ו'), יעוץ ומידע מאנשי מקצוע, ונציג החברה יופנה אליך.

אורדט חברה לביטוח - 03-640838
כלל חברה לביטוח - 03-627733/4
אריה חברה לביטוח - 03-661732/3

פרטים נוספים תוכל לקבל אצל סוכן הביטוח שלך.

אורדט חברה לביטוח בע"מ · כלל חברה לביטוח בע"מ · אריה חברה ישראלית לביטוח בע"מ

מהפך במטבח!

כשכולם מעלים מחירים אנחנו מורידים!

תנור המיקרו-גל

Liberty

666 ש"ח

ליברטי סאניו – משוגע מי שלא רץ לקנות

לשבועיים בלבד!
31.1–16.1

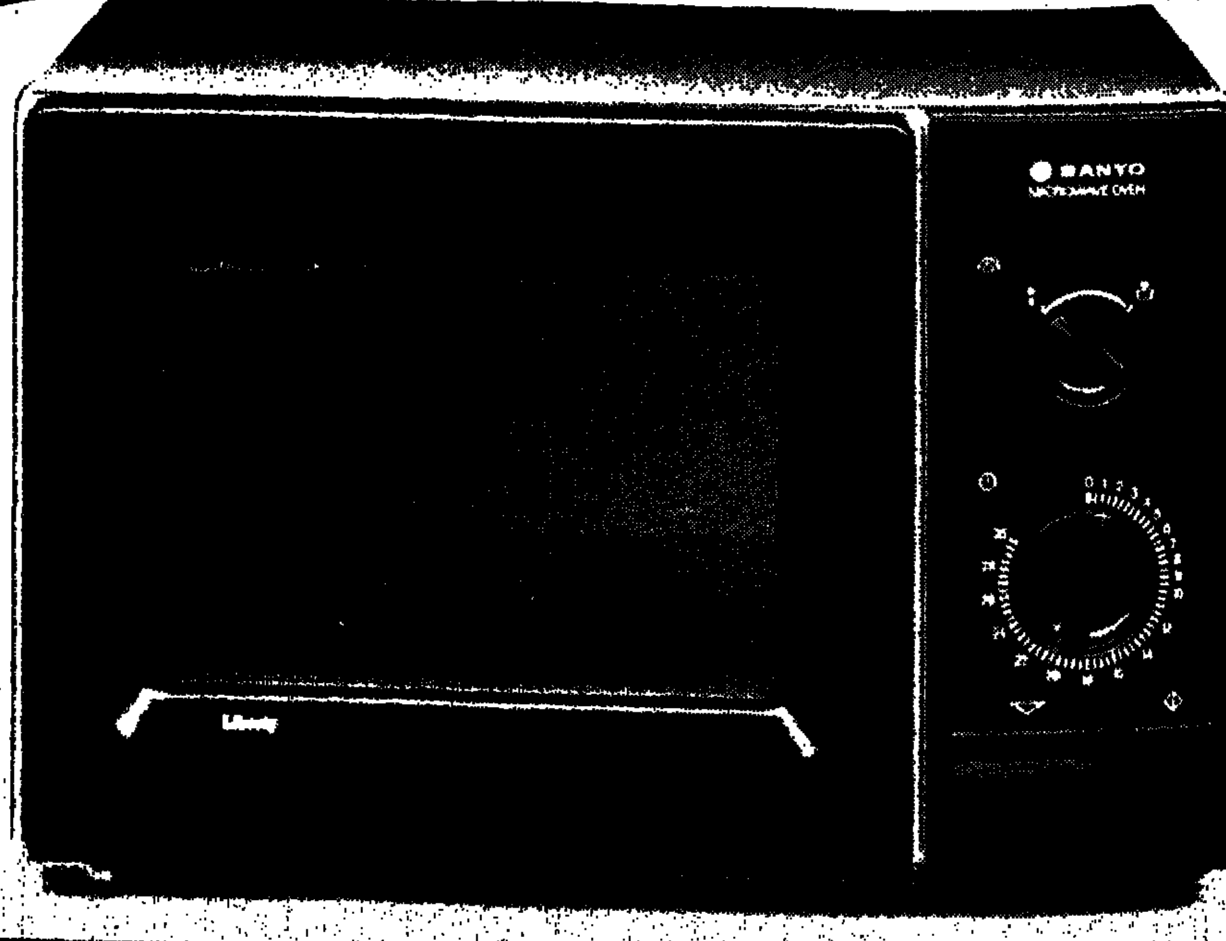

Liberty היחיד
במבצע מדהים – 666 ש"ח

Liberty היחיד
שנותן ספר בישול בעברית מותאם לעקרת הבית הישראלית

Liberty היחיד
שנותן לך קורס בישול במרכזי ההדרכה של תנובה – אסם.

להשיג באולמות התצוגה של סאניו, שקם, המשביר לצרכן, כלבו שלום ובחנויות החשמל המובחרות.

SANYO

האיינשטיין של יפן.

ירושלים, הלל 1, 02-245283. ת"א, פרישמן 50, 03-246183/4. חיפה, הנביאים 1, 04-668462. באר-שבע, רמב"ם 21, 057-37671.

מעבדות שרות סאניו: ירושלים 02-539242; תל-אביב 03-379911; חיפה 04-725676; באר-שבע 057-35844; אילת 059-86005.

מבחר ייחודי של רהיטים מהארץ ומחו"ל („מבוא")

תשקיף

מאת יונה ברטל

מגלים את מבוא

אופנה חדשה של עיצוב רהיטים ומטבחים

מה זה עיצוב ריהוט לצרכן הסופי: מי שצריך לחיות יום יום, שעה שעה, עם הריהוט שלו – בסלון, במטבח, בכל פינה בבית – זקוק לפתרון מיוחד רק לו. מהסיבה הזו זונחים היום פתרונות סטנדרטיים ופונים לפתרון חדשני, בשילוב אדריכל ומעצב פנים. היום מגלים את „מבוא" (רמת־גן), שכבר זכה לכינוי: „בית אופנה לעיצוב רהיטים ומטבחים". הם מזמינים לקוחות „לשגע אותם", כדי להפיק מקסימום. מקורי ומומלץ.

עיצוב פנים הבית צריך להתאים למי שמתגורר בתוכו. למי שצריך לחיות עם הריהוט או המטבח, יום יום, שעה שעה. לכל אחד יש צרכים משלו. ורק שלו.

בדיוק מהסיבה הזו גוברת הנטייה לא לבחור ברהיטים סטנדרטיים, אלא להיפך. להשתמש במעצב פנים אישי, ש„מלביש" את הדירה בדיוק על־פי הצרכים, ממש כמו חייט עילית.

הפונקציונליות של מערכת הריהוט חיונית מאד, למשל כשמדובר במטבח. כל אשה יודעת שגובה משטח העבודה, עומק הארונות ורוחב ארון השרות, אינם רק נתונים טכניים יבשים. מי שגבוהה יותר מהממוצע, הגב „מספר" לה שהמשטח דווקא נועד לממוצע. מי שנמוכה גם היא לא סובלת. נתונים כאלה, הם קריטיים לתפקוד היומיומי.

ניצול המטבח חרג מזמן מייעודו המקורי. היום, חוץ מלבשל, יושבים בו לאכול, דנים עם הבן על הבעיה בחשבון, יושבים לקפה עם חברה, עוברים על העיתון עד שהמרק רותח. וזו רק רשימה חלקית. זה אומר שצריך לקחת בחשבון, כשחושבים על המטבח החדש, גם את כל אלה. זה אומר עוד, שהמטבח צריך להיות מאד שימושי, מספיק יפה כדי לאפשר גם אירוח ותפור בדיוק לצרכים של המשפחה.

■ ■ ■

יצרני המטבחים הגדולים מנסים להתמודד עם הדרישות האלה באמצעות הרחבה ושיכלול של פסי ייצור. אלא שההתאמה נעשית עדיין על־פי דגמים סטנדרטיים קיימים ולא תמיד זה חופף למה שבאמת צריך.

הנגרים הפרטיים, לעומת זאת, מוגבלים מאד במיכשור ובתיחכום. למה? כי אין להם אפשרות ולא כדאי להם לרכוש מיכשור יקר ומשוכלל המתאים לכל עיבוד נדרש. הם לא יכולים לעמוד במימון כה מסיבי, בעיקר נוכח היקפי עבודה מצומצמים.

בשנים האחרונות הוקם מפעל שהגדיר את עצמו: בית אופנה למטבחים. מדובר בקומבינציה ייחודית של נגרים מקצועיים ומיומנים, אדריכליות שהתמחו בעיצוב פנים ומיכשור הנחשב לחדשני מסוגו בעולם. וכל זה, בשילוב הטכניקות המדוברות היום בתערוכות המתקדמות כבירות אופנת הריהוט.

חשם: „מטבחי דניה", מקבוצת „מבוא". הפנייה שלהם לציבור הצרכני היא חד־משמעית: „בואו לשגע אותנו". הכוונה שלהם ברורה: כל שגעון אישי הם מוכנים ליישם. כל צבע, גוון, צורה או פריט – הכל באמצעים ובחומרים איכותיים. „מה שנראה כשגעון אמיתי, אצלנו הוא סטנדרט", מסביר מנכ"ל „מבוא", חברת הגג, המייצרת והמשווקת את מטבחי דניה, ומוסיף: „הידע מהעולם מגיע אלינו במהירות, תוך ביקור מתמיד בכל התערוכות החשובות בענף ותוך יישום מיידי של כל החידושים".

ב„רניה" יודעים שבמטבח מודרני היום, בין יתר העורים, צריך להיות מיקרו־גל. בהמשך למדיניות יישום החידושים שלהם, הכריזו שם על מבצע אטרקטיבי: מקבלים תנור מיקרו־גל חדיש של „מץ" בהזמנת מטבח (על־פי תקנון). אסור להחמיץ.

„מבוא", שכבר הספיקה לבנות לעצמה שם של יצרנית רהיטים עם תווית [illegible], מיקמה את אולמות התצוגה [illegible] רמת־גן (רחוב מודיעין 19), [illegible] התצוגה של „מטבחי דניה", [illegible] באולמות המרהיבים של רהיטי [illegible] ייחודי של רהיטים מהארץ ומחו"ל [illegible] איכות, תוך שילוב המילה האחרונה [illegible] בעצם, זה השילוב שמעניין כל [illegible] עירוני.

„לקחנו את ה'רולס־רויס' [illegible] האיטלקי – ROSSI מפרטים [illegible] „הוספנו את ה'מרצדס' של [illegible] 'GALLOTTI' איטליה, הוספנו [illegible] האופנתי והחדש של 'שמרת הזורע' [illegible] הידוע באיכותו, והצבנו [illegible] מקצועיות לכל לקוח. כך [illegible] ההצלחה".

מי שמבקר באולמות תצוגה [illegible] רק ב„מבוא", אפשר לפגוש [illegible] ייחודיות, עשויות מבסיס [illegible] פוליאסטר, או שולחנות קריסטל [illegible] מפוסלות מקריסטל מראה [illegible] סלוניות איטלקיות מעור [illegible] בר מעור ומתכת, שולחנות [illegible] מיוחדת ומערכות ישיבה [illegible] ניתן לקבל במבחר גוונים [illegible] רופן ועד לשחור בוהק.

לצד מערכות הרהיטים, [illegible] בקטלוגים המרהיבים של [illegible] הריהוט באיטליה ולהזמין [illegible] הטעם האישי.

אם אתה מבין בריהוט ולא [illegible] מזמינים אותך אדריכלי „מבוא" [illegible] ולהפיק מהם את המירב. [illegible]

הכתובת: מבוא, רחוב מודיעין [illegible] הטלפון: 03-7512380/2/3 [illegible] א'–ה', רצוף בין 9:00 [illegible] ו' 9:00 עד 14:00.

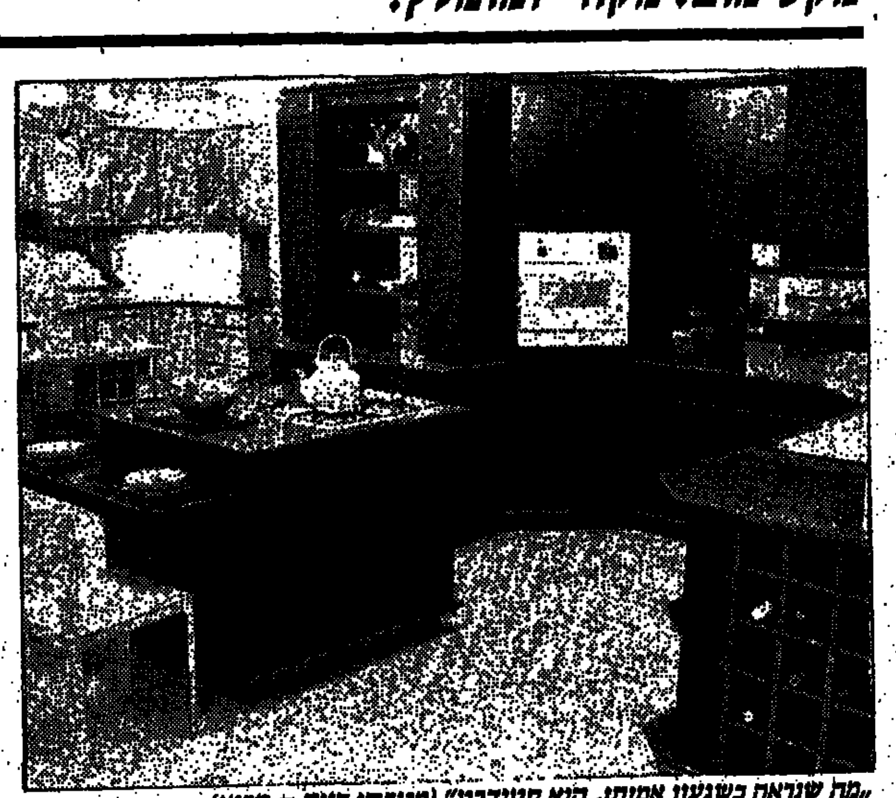

„מה שנראה כשגעון אמיתי, הוא סטנדרט" (מטבחי דניה – מבוא)

שמרת־הזורע. קו חדש

„שמרת הזורע", הידועה באיכות רהיטי התיק המלא עם כיפופי העץ המיוחדים, מייצרת ל„מבוא" קו מיוחד, נפרד, חדש. לקחו את האיכות הידועה ושילבו בדי ריפוד אופנתיים, לפי דרישות מיוחדות המוכתבות על־ידי אדריכלי „מבוא". התוצאה: רהיטים יפים־יפים ברמת גימור יוצאת דופן.

"בזכות הפלא־פון זכיתי בשני מכרזים גדולים!"

"...האמת היא שהתלבטתי הרבה לפני שקניתי "פלא־פון", למרות שידידים ואנשי עסקים המליצו עם כל הלב. שאלתי את עצמי אם בעסק כמו שלי – התקנת מערכות מיזוג אויר, "פלא־פון" יכול לעזור. לבסוף קניתי "פלא־פון". השתכנעתי שהוא יוכל לחסוך לי זמן, לשפר השליטה על התקנות, לחזק את הקשר עם הלקוחות ואולי גם לחסוך כסף. אבל ההפתעה הגדולה באה דווקא אחרי הקניה. פתאום התברר לי שה"פלא־פון" מביא לי לקוחות. ניגשתי למכרז בחברה גדולה, שם דרשו לדעת תוך כמה זמן אנו מתקינים מזגנים ומהו זמן התגובה לשירות.

ציינתי שאנו עושים זאת בו ביום ע"י הודעה מיידית באמצעות ה"פלא־פון". מתברר שה"פלא־פון" עשה זאת – זכיתי במכרז!

כעבור שבוע כאשר ניגשתי למכרז גדול נוסף, שוב נוכחתי לדעת שהלקוחות מבינים את היתרון שב"פלא־פון" – וכך זכיתי במכרז השני!

היום אני מודה כי לו ידעתי זאת מראש הייתי קונה "פלא־פון" כבר מזמן."

קובי זדף

בזק
החברה הישראלית לתקשורת בע"מ.

מוטורולה תדיראן
תקשורת סלולרית בע"מ
קרמינצקי 16 תל־אביב
טל. 03-388307
חיפה, טל. 04-725092
ירושלים, טל. 02-716346

פלאפון
טלפון מהפכני נייד בחיוג ישיר

כדאי

מאת ג. יפית

"דני, חייבים לנסות להכיר מישהי לשוקי!" – כך אמרה לי אשתי, פינצ'י לאחר אירוח שערכנו.

היו אצלנו או 3 זוגות נשואים ושוקי בא לבד. שוקי הוא חברי הטוב ביותר. גרוש מזה שלוש שנים. בן 42. גם אני הבחנתי באותו ערב בעובדה ששוקי מדוכדך, – ככל הנראה, הוא אינו שלם עם מצבו.

אמנם מדי פעם היה יוצא עם נשים. "אבל שום דבר רציני ומעניין", הוא פסל את ההיכרויות בביטול.

שוקי הוא מהנדס תעשייתי. משכיל, בעל חוש הומור, הופעתו נאה, והעיקר "נשמה טובה" ובעל אופי נוח וחם. על פרשת גרושיו ממאיה – מי שהיתה אשתו – הוא ממעט לדבר, ואנו לא לוחצים. פעם אמר לי כי לעיתים יש בחיים, טעויות, משגים. הנישואין שלנו, שלי ושל מאיה – כך אמר – היו משגה! לא למדנו להכיר זה את זאת. המשפחה לחצה, החברים ציפו מאיתנו שנתחתן ורק אחר כך למדנו להכיר בעובדה כי לשנינו עולמות נפרדים. כאשר האהבה דועכת או יש פערים שלא ניתן לגשר עליהם, צריך להיפרד בידידות כמו שני אנשים בוגרים – וכך חתם את דבריו בענין.

חשבתי על מה שאשתי אמרה והסכמתי עם כל מילה. שוקי בשל להכיר מישהי שתתאים לו והוא לה. גם אני הבחנתי בעובדה כי שוקי אינו מוצא את מקומו עם כל החברים הנשואים. למרות שהוא מאוד אוהב את חברתנו, הוא אוהב אווירה ביתית חמה וכנוי למסגרת של חיים בצוותא. אני גם ער לעובדה ששוקי חפץ להכיר מישהי שעמה יוכל לבנות בית ומשפחה. "למדתי משגיאות חיי הנישואין שלי, היום אני יודע לא לחזור עליהן" אמר לי שוקי. "שילמתי מחיר יקר, אבל החיים הם בית הספר הטוב ביותר והיום אני יודע בדיוק מה אני צריך". אבל אמירות לחוד ומציאות לחוד.

אשתי פינצ'י לא נואשה מניסיונותיה להכיר לו "נשים מוצלחות" אך לשווא "היא נחמדה אך זה לא זה" היה אומר שוקי תמיד.

התפנית בגישתנו להכרות המיוחלת עבור שוקי באה מכיוון בלתי צפוי לחלוטין. בן דוד שלנו הגיע לישראל לערוך כאן, את ירח הדבש שלו. הוא יהודי החי בניו־ג'רסי שבארצות־הברית. בן־דודנו, הרווק המושבע ארנולד, בן 38, בעל חברת מחשבים החליט, (סוף־סוף) להנשא. כאשר באנו למלון לסעוד ארוחת ערב עם הזוג הטרי התלהבנו התלהבות של ממש מבת זוגו. היא היתה נאה מאוד, חביבה, מלאת חיות ושמחת חיים, לבבית ופתוחה. מעל לכל חשנו כי התאמה ביניהם מלאה וכי הרגשות שהם חשים איש לרעותו אמיתיים, כנים ורציניים. את אשר יגורתי בא לי, פינצ'י רעייתי, כמינהגה לא יכלה עוד להתאפק, (ולמרות שבעטתי ברגלה בחוזקה) שאלה את השאלה הבלתי נמנעת "ארנולד, איפה מצאת אשה כל כך נפלאה ומקסימה?" (אגב, כל שמות התואר הלמו את הכלה לחלוטין והן היו מבוססות). ארנולד חייך כשהוא מפנה את מבטו ברוך ובאהבה אל מרי, אשתו, ואמר בלי היסוס, "אצל 'הלנה אינטרנשיונל' כמובן!". גם אשתי וגם אני קפאנו לשניה קלה על מקומנו. ושוב היתה זאת פינצ'י שקראה בקול "אבל זה ממש שידוך..." שניהם פרצו בצחוק מתגלגל. משלב זה ועד סוף הערב שמענו חוות דעת מרתקת והסברים מדוייקים על אופן התיפקוד ועל דרך הפעולה של "הלנה אינטרנשיונל". התברר לנו כי המושג שידוך נעלם כלא היה, זהו מרכז תקשורת בינאישית. הטיפול הוא אישי, דיסקרטי ומקצועי. ארנולד הבהיר לנו כיצד פנה למשרד במטרה לקבל ייעוץ מקצועי־אישי כפי שהיה נוקט לפני קבלת כל החלטה גדולה, אחרת, שלו בחיים. מה לאמר, השתכנענו גם מהדברים שאמרו לנו בני הזוג וגם מהתוצאה שהיינו עדים לה – בני הזוג מאושרים ומתאימים זה לזה.

ידעתי, כבר במכונית בדרך הביתה אמרה לי פינצ'י: "חייבים לשכנע את שוקי לפנות למשרדי הלנה אינטרנשיונל"!

"אני? להלנה? השתגעתם?!" זאת היתה התגובה של שוקי. כמעט נעלב. התגובה היתה כמעט צפויה. ואז סיפרנו לו את הסיפור על בן דודנו ארנולד ואשתו מרי. הסברנו לשוקי עד כמה אנו מאמינים כי בחירת בת־זוג היא החלטה רצינית מאוד ולא אחת, החלטה קשה. הזכרנו לו את כל הפגישות העיוורות, את ההכרויות השונות שלו והשתתפותו במסיבות ובאירועים מאכזבים, כאשר שום דבר לא הפך להיות למרתק או מעניין ולא התפתחה מערכת יחסים רציניים בגלל שההחלטות חפוזות או סערת רגשות מתאומית אינם בסיס להכרות למציאת בת־זוג מתאימה.

וכך, במשך כמה שעות שוחחנו עמו על כך כהנה וכהנה. התוצאה הסופית: שוקי השתכנע.

מיד לאחר הפגישה הראשונה במשרדי "הלנה אינטרנשיונל" שמענו משוקי כי הוא הופתע לטובה מן היחס האישי ומן המקצועיות של הצוות המטפל בכל פונה. הוא מצא משרד ממוחשב שמאיישים אותו אנשי מקצוע. שוקי לא היה נבוך עוד כאשר גילה כי במשרדי "הלנה אינטרנשיונל" יש ריכוז עשיר של גברים רומים לו ממעמדו, אינטליגנטים ובעלי

של שוקי את המבט המיוחד הזה של חיבה עמוקה, של הרמוניה של התאמה ושל "כיף להיות ביחד". זה הזכיר לנו מאוד את התחושה שהשרו עלינו ארנולד ומרי. לאחר כחצי שנה החליטו שוקי ובתיה להינשא. פינצ'י ואני הרגשנו כשושבינים.

לאחר ששבו מירח דבש שלהם ישבתי עם שוקי בבית קפה בעיר. הגבר השתנה מקצה לקצה, הוא שוב פרח, עיניו בהקו בברק של אושר. כל מחסומי החששות והלבטים נעלמו כלא היו. שוקי הפך להיות פתוח ומוכן לספר הכל על הכרותו עם בתיה.

החששות שמא יכירו לו מישהי שתתעניין רק ברכושו נעלמו כלא היו. התברר לו מעל לכל ספק כי ניתוח הנתונים האישיים הוא ניתוח מקיף ולכן ההתאמה עם בתיה היתה אופטימלית. גם לבתיה רכוש לא מבוטל והיא מנהלת את העסק המשפחתי. שוקי הוסיף וסיפר לי בהתלהבות, כי היחס החם והעינייני של הצוות הקיף את כל התחומים ואיפשר לו

אני? להלנה? השתגעת???

לא. לא השתגענו. ובוא נחשוב על זה רגע ביחד. היום, שדכנות זה לא מה שהיה פעם. היום זהו מקצוע רציני וממוחשב לכל דבר, חברה העוסקת בניתוח נתונים והסקת מסקנות בנושא החשוב ביותר: בני אדם. אנחנו מאמינים שבחירת בן זוג זה ענין רציני. ענין שמצריך יעוץ מקצועי ואמין. אנחנו מאמינים שכדאי לך לפגוש את הלנה.

הופעה נאה. שכירים ובעלי מקצועות חופשיים בעמדות גבוהות.

הטיפול, הוסיף שוקי, הוא דיסקרטי ועינייני. "אם אמנם בודקים את הנתונים ומאמתים אותם כמו שעשו עמי, הרי אין ספק שההתאמה יכולה להיות אולי מושלמת". גילה לנו שוקי. אנו נסחפנו בהתלהבותו וברוח האופטימיות שהישרה, גם עלינו.

ככל הנראה שהצוות המקצועי, אכן עובד ומתפקד כראוי, גם הפסיכולוגים, היועצים השונים, הסכסולוגים, הגרפולוגים ועוד. לאחר שבועיים שמענו משוקי כי "יש התפתחות מעניינת וכי הוא יהיה "קצת עסוק בימים הקרובים". בקולו של שוקי הרגשתי התלהבות של ממש. פינצ'י כמינהגה החלה לחשוש. "מי יודע מה סידרו לו שם" היא אמרה, "אנו עומדים להפסיד חבר" העלתה את חששותיה.

לאחר כחודשיים ימים הגיע סוף השבוע המיוחל. שוקי נענה להזמנתנו לבוא ולבקר עם בת־זוגו החדשה־ישנה (מזה חודשיים...) בתיה. בתיה היתה כל מה שאפשר לתאר כמתאים לשוקי. ומעל לכל שוב ראינו בעיניו

מסלול תשלומים נוח ואפילו מחירי מבצע מיוחדים. כדי שיהיה משוכנע לחלוטין, שוקי הפך להיות לממליץ של "הלנה אינטרנשיונל". הוא משבח ללא הרף את המקצועיות וקובע חד־משמעית כי זאת הדרך הטובה ביותר למפגש כן ומוצלח בין שני בני הזוג המעוניינים בקשר אמיתי לקראת חיים משותפים ביחד. "את בתיה איני מחליף באף אחת אחרת, אבל החוג האנושי הקיים במשרדי "הלנה אינטרנשיונל" מתחדש ללא הרף, כך שידעתי כי אם הקשר לא יעלה יפה יש אפשרויות נוספות ורבות".

שוקי ובתיה עשו זאת.

בפגישות של החברה שוקי שוב לא יושב לבד. הכל מרגישים כי זה זוג מוצלח ומאושר.

...את דני, רווק בן 40 שישב שנים ארוכות בחו"ל ושב זה מכבר לארץ, לאחר שבנה קריירה ועסק רווחי ומשגשג, לא היה צריך לשכנע בדבר הדרך למצוא לו בת זוג. לאחר שראה את שוקי ובתיה ושמע מעט על הדרך שבה הכירו, הוא מיהר ל"הלנה אינטרנשיונל". אתמול אמרתי לפינצ'י שצריך שוב לחסוך לעוד מתנת־נישואין...

השירותים החשאיים

היכרות לילדים ללא ידיעתם

מעצורים, מבוכה, חששות והיסוסים הן תופעות נפוצות בגילאים הצעירים יותר של בני ה־20 וה־30. הבן או הבת זקוקים לבטחון, לגיבוי, לדחיפה, אבל צריך לדעת לעשות זאת בצורה חכמה ומקצועית.

כאן, ההורים יכולים לעזור מאוד. "הלנה אינטרנשיונל" מפעילה שירות מיוחד: היכרות מותאמת מראש לילדים, ללא ידיעתם. מבחינתם של הבן או הבת מדובר בפגישה מקרית לגמרי עם בן־זוג בעל הנתונים הטובים ביותר. על־פי הניסיון עד כה, מדובר בשיטה בטוחה ומומלצת.

חבר־לחיים לאמא או אבא

בגילאים גבוהים יותר (50 ומעלה), גברים ונשים מוצאים עצמם לבד: גירושין, פרידה, נסיבות טראגיות. קבוצת־אוכלוסיה זו מתקשה במיוחד לחזור ולמצוא חבר־לחיים. אנשים מבוגרים אינם יכולים להכנס, או אינם מרגישים בנוח בנקודות־מיפגש של צעירים יותר.

כאן הילדים יכולים לסייע. שירות חדש של "הלנה אינטרנשיונל" מפעיל כאן את כל האמצעים והמשאבים במציאת בן־זוג לחיים עבור הורים בודדים. גיל 50 אינו סוף הדרך. אפשר לפתוח דף חדש ולמלא מחדש את הבית חיים. אנשי־המקצוע של "הלנה" התמחו גם בכך.

גם בבית־קפה או אצלכם בבית

מי שאינו יכול להגיע למשרד, לא חייב לוותר על השירותים של "הלנה". הוא יכול להתקשר ולהזמין פגישה אישית ובלתי־מחייבת מחוץ למשרד. מערך מיוחד של ביקורי־בית מטפל בפגישות בבית הלקוח, או במקום אחר הנוח לו. השירות המיוחד הזה חשוב במיוחד לתושבי י־ם או חיפה.

באים גם מחו"ל

הלנה אינטרנשיונל הפכה, [illegible], למוסד בינלאומי. בשלב ראשון ניו־יורק (ניו־ג'רסי). כיום: סניפים חדשים בלונדון, מנצ'סטר (אנגליה) פילדלפיה, לוס אנג'לס, לונג איילנד, קונטיקט ובקרוב גם במנהטן (ארה"ב). ההצלחה האמריקנית אינה רק משקפת את הנורמות המקצועיות הגבוהות של הלנה. היא גם מעשירה את המאגר כאן בארץ עם מועמדים ומועמדות מחו"ל.

הכתובת

הלנה, רחוב בן־יהודה 14 ת"א. טלפונים: (03)204431, (03)204430. ניתן להתקשר במשך השבוע בין השעות 9.30 בבוקר עד 21.00 בערב.

אפשר לטלפן גם בשבת, בין 11.00 בבוקר עד 18.00 בערב.

„הלנה אינטרנשיונל"

NEW YORK

LONDON

תל־אביב

ברכות לפתיחת החנות החדשה ברשת אופנת סגל העליה 10 תל־אביב

לגברים

אניני־טעם באופנה לא צריך להציג את השם הזה. הוא משמש עבורם, משך שנים, עליה לרגל לאורך 50 שנה ברציפות. בעשור האחרון, יודעים לציין שם, חל שינוי בהרכב הלקוחות הקבועים. לא רק עורכי־דין, רופאים, בעלי מקצועות חופשיים, אמנים ומפורסמים למיניהם, גם צעירים רבים החלו לפקוד את חנויות רשת "אופנת סגל". הצעד שהתבקש, עשו סדר והפרידו. החנויות ברחוב העליה 6 ו־8 מיוחדות לצעירים בעלי קו אופנתי: מבחר עשיר של מכנסי ג'ינס, חולצות משובצות וכל הלוהטים שיירצים עכשיו" בשוק. ובעלייה 10, החנות האקסקלוסיבית, בה מוצאים שמות כמו: לה־קוסט, RAPHI M פאריס, צ'ירוטי, PAUL-SHARK האיטלקי ועוד

שוקי ויעקב סגל, מנהלי הרשת, מספרים: "מידי כחודש וחצי יוצא שוקי לחו"ל, בודק, מתעדכן, מבקר בקביעות בכל התערוכות החשובות ומתאים את הייבוא הבלעדי לפי הראש הישראלי. אנחנו משווקים גם אופנת עילית מקומית מובחרת שלא נופלת ברמתה מהמיובאות", מוסיף שוקי. "העונה, הצבעים השולטים הם: כחול כהה, שהולך טוב עם ירוק דשא, שחור דרמטי ושילובי משבצות בצבעים עזים", הוא מפרט.

צרכני החליפות מוצאים ב"אופנת סגל" מבחר יוקרתי, החל במחוייטות של "בריוני" וצ'ירוטי ועד לחליפות הספורטיביות מבדים מבריקים־משהו, של RAPHI M רורוסציה. גם השנה: שרוולי החליפה נתקפלים ומגיעים למרפק, ואפשר להבחין בניצנים ראשונים של חזרת הקורדרוי־קטיפה המשובץ. כדאי לבקר.

CERRUTI 1881 · PAUL & SHARK · Brighton · navigare · marina yachting · Dior repellente

---

לשוקי ויעקב כל טוב!
Lois JEANS & JACKETS
ת"א - שאול המלך
טל. 03-263325

לאופנת סגל
לפתיחת החנות החדשה
ברכותינו הלבביות.
gusto האופנה שלי
יצרני אופנה עילית לגברים
ת"א לוינסקי 68 טל. 384101, 379422, 383445

לאופנת סגל
שפע איחולים.
SABI-Line · BOOSH jeans
סאבי ליין (ישראל) בע"מ
ייצור יצוא ויבוא אופנה
רמת גן זבוטינסקי 21
טל. 7514166

לאופנת סגל
לפתיחת החנות החדשה
ברכות לעסקים טובים.
Sir Lucky
חולצות, מכנסיים וסווטשרים
ת"א לוינסקי 35 טל. 822375

לאופנת סגל
לפתיחת החנות החדשה
המשך עבודה פוריה
Jenudi fashion
אופנת גנודי בע"מ
יצרני מכנסים וחליפות לגברים
ת"א, השוק 11 טל' 03-828970

Cesar
לאופנת סגל
לפתיחת החנות החדשה
שפע איחולים
סזר
יצרני חולצות
ת"א - יונה הנביא 35.
טל. 03-652107

לאופנת סגל
לפתיחת החנות החדשה
הצליחו
אל־ג'ינו דה־פלייס
יצרני אופנה לגברים
ת"א - מוהליבר 18
טל: 03-651521־2

לאופנת סגל
לפתיחת החנות החדשה
הצלחתכם הצלחתינו.
POLO COLOR
ת"א קרית המלאכה שביל המפעל 3 טל. 820946

לשוקי ויעקב ברכותינו לעסקים טובים
מוני מסיבה, ומוני
רהיטים בסיטונאות וקמעונאות
יפו שדרות ירושלים 165 טל: [illegible]

LACOSTE
penta textile ltd.
10 Shalom Aleichem St., Tel-Aviv
Phone: 03/658964

לאופנת סגל
לרגל פתיחת החנות
כה לחי!!
boom
בום
רשת חנויות אופנה
ת"א - ה' באייר 18,
כיכר המדינה
טל. 03-269422

לאופנת סגל
הצלחה ושגשוג.
HOBBY
יצרני חולצות אקסקלוסיביות לגברים
דרך יפו ת"א 44 ק"א טל. 03-839822

Baruch
לאופנת סגל הצלחה
אופנת ברוך - אופנה שאוהבים
ת"א, חשחר 4, טל 03-661211

GILARDI
ג'ילארדי - יצרני אופנה
לאופנת סגל
לפתיחת החנות החדשה
ברכותינו לעסקים טובים

לשוקי ויעקב ברכותינו לעסקים טובים
לידון בע"מ 1986
ייצור ושיווק חגורות אופנה
לנשים גברים וילדים
עשה חשבון - קנה "לידון"
חנות המפעל: ת"א שד' הר־ציון 106
קרית המלאכה טל' 03-829942, 820001

לאופנת סגל
לפתיחת החנות החדשה
כה לחי.
S.G.S.
אס.גי.אס. יצרני חולצות גברים
ת"א, חקישון 17 טל' 03-813017

אלגנט
תעשיות אופנה בע"מ
ייצור חגורות
עניבות ופפיונים
פייר קארדן
ת"א - נוה שאנן 16,
03-374436
03-376996

לאופנת סגל
ברכותינו לעסקים טובים
רות קרגו
דוד יחזקאל ובניו
סוכני מכס
ותובלה בינלאומית
ת"א - האומנים 7,
טל. 03-337853

kadosh NEW YORK · LOOK
הג'ינס הצועד בראש עם יצע ...
New Line
ת"א - נחלת בנימין 12 טל. [illegible]

לאופנת סגל
לפתיחת החנות החדשה
מכירות טובות
ניו־גניאה בע"מ
מפעלי תפירה, שרות מיוחד
ליצרני אופנה: עיצוב, גזירה, תפירה,
גימור ואריזה.
פקעין - 04-798616 בית ג'אן 04-986622

לאופנת סגל
לפתיחת החנות החדשה
ברכות חמות.
TURBO
טורבו
יבוא ויצור
אופנה לגברים
ת"א - לוינסקי 66
טל. 03-377470

לאופנת סגל
לפתיחת החנות החדשה
ברכותינו לעסקים טובים.
אופנת ויפ (ת"א)
1983 בע"מ
VIP
ת"א, דרך יפו 44,
טל. 03-836788

לאופנת סגל
לפתיחת החנות החדשה.
עלו והצליחו.
ורסציה 83 מודס
ת"א קלישר 42 טל. 654358, 650188

ליעקב ושוקי ידידי
המשך עבודה פוריה
זאב וינר
שרותי ביטוח
בת־ים - רח' ירושלים 37

לאופנת סגל
ברכותינו לפתיחת
החנות החדשה
אופנת פלאש
יצרני אופנת גברים
ת"א - לוינסקי 35
טל' 03-813846

לאופנת סגל
לפתיחת החנות החדשה כה לחי!
פ. ג ר ף
יבוא ושווק
כלי בית ומטבח
תל־אביב רחוב זבולון 28

לאופנת סגל
לפתיחת החנות החדשה
מזל וברכה
עור־טופ
אופנת עור
ת"א - אלנבי
טל. 03-667792

לאופנת סגל
לפתיחת החנות
כה לחי!
פרסום שלומי

הלוח הביתי · שיכון עובדים · דירות למכירה

מרכז
תל אביב לה־גרדיה 58, יד אליהו טל. 03-390721

בתים פרטיים ודירות גדולות

• **גבעת אויה** - ליד מלון אויה. כל יחידת דיור 188 מ"ר. חלקת אדמה בת 410-360 מ"ר.

• **רמת אפעל** - בלב רמת אפעל קוטגים ...-משפחתיים, 6 ו־7 חדרים, 245-215 מ"ר ...ל פני שטח של 590-410 מ"ר.

דירות 4-5 חדרים

• **פתח תקוה - ברח' צה"ל - קפלן,** דירות 4 ...חדרים - 100 מ"ר, 4½ חדרים - 117 מ"ר.

• **נתניה** - ברח' איתמר בן אב"י, דירות 3½ ...חדרים 86 מ"ר, 4 חדרים - 105 מ"ר, 4½ ...חדרים - 122 - 117 מ"ר.

• **חולון** - קרית בן גוריון דירות 5 חדרים - 13... מ"ר כל דירה, דירות 4 חדרים - 105 מ"ר ...ל דירה.

• **חולון** - ברח' ההסתדרות פינת רחוב לאון ...לום דירות 4 חדרים 110-96 מ"ר.

• **נתניה** - ברח' נורוק פינת רח' הרצוג דירות ... חדרים 120-105 מ"ר.

• **ראשל"צ** - ברח' אברבנל, דירות 4 חדרים 117-12... מ"ר ודירות 3½ חדרים - 104 מ"ר.

דירות 3-4 חדרים

• **בת־ים** - רמת הנשיא דירות 3 ו־4 חדרים. ...תאים לזכאים.

• **נווה עופר** - על גבול ת"א־חולון ברח' אהלי ...קב דירות 3 חדרים בנות 75 מ"ר דירות 3½ ...חדרים 88 מ"ר. מתאים לזכאים ולזכאי ...חייל.

• **נווה פולג** - בדרום נתניה, ליד הים (הכניסה ...כביש חיפה) דירות 3 ו־4 חדרים. מתאים ...זכאים ולזכאי מח"ל.

• **קרית שלום** - ברח' קיבוץ גלויות, דירות ...חדרים 72 מ"ר. מתאים לזכאים ולזכאי ...חייל.

• **רמלה** - נווה רם, המקום הכי צעיר בעיר ...דירות 3 חדרים 77-74 מ"ר ודירות 4 חדרים ...8 מ"ר. מתאים לזכאים ולזכאי מח"ל.

• **נתניה** - ברח' נורוק פינת רח' הרצוג. דירות ...חדרים 74 מ"ר, מתאים לזכאים.

• **חולון** - רח' ההסתדרות פינת רח' לאון בלום ...דירות 3 חדרים 83-70 מ"ר.

חיפה
חיפה - רח' החלוץ 43 טל. 04-660915

בתים פרטיים ודירות גדולות

• **פרדס חנה** - איכות חיים בנוסח כפרי. וילות חד־משפחתיות 4 חדרים 104 מ"ר + חדר משק 26 מ"ר, 4 חדרים 120 מ"ר + חדר משק 24 מ"ר. וילות דו־משפחתיות 4 חדרים 88 מ"ר. אפשרות לתוספת בניה.

• **חיפה נוף־ים** - בצפון מערב הכרמל, דירות גן מרהיבות צופות לים. 5 חדרים - 120 מ"ר + מרפסת 23 מ"ר.

• **חיפה פאר נוף** - בין הדר לכרמל, 5 בניינים מדורגים עם כניסות נפרדות דירות 5 חדרים 105 מ"ר + 11 מ"ר מרפסת.

דירות 3-4 חדרים

• **חיפה רמות ספיר** - מול מפרץ חיפה, דירות 4 חדרים 100 מ"ר, 3½ חדרים - 88 מ"ר, 3 חדרים - 75 מ"ר, פנטהאוז 121 מ"ר + מרפסת 22 מ"ר.

• **נצרת עילית** - בשכונת בן גוריון בדרום העיר, דירות 4 חדרים 86 מ"ר, 3 חדרים - 73 מ"ר. כניסה מיידית.

• **נהריה**, בשכונת עין שרה, ברח' שזר דירות 3 חדרים 78 מ"ר, דירות 4 חדרים 88 מ"ר.

• **טבריה**, בשכונת אחוזת כנרת, רח' נצרת דירות 3 חדרים 78 מ"ר, דירות 4 חדרים 88 מ"ר ודירת פנטהאוז 123 מ"ר.

ירושלים
רח' הלל 8 טל. 02-233396.

דירות 3-4 חדרים

• **גילה** - 3 דירות בנות 3½ חדרים ודירת אחת דו מפלסית - תחבורה נוחה לעיר.

• **פסגת זאב** - אזור חדש בעיר. דירות 3 ו־4 חדרים. לחלקן חצרות צמודות או מרפסות.

דרום
אשדוד רח' ... טל. 055-[illegible]

בתים פרטיים

• **אשקלון** - בשכונת ברנע, קוטגי אחרון בן 6 חדרים, 164 מ"ר.

• **ראשל"צ** - בשכונת גני מעין, המקום הטוב ביותר בעיר קוטגיים בני 159 מ"ר על שטח של 260 מ"ר.

דירות 3-4 חדרים

• **אשדוד** - פאר אשדוד ברח' רוגוזין פינת יצחק הנשיא. בנין בן 8 קומות דירות 4 חדרים 97 מ"ר ודירות 5 חדרים 117 מ"ר.

• **נס־ציונה** - בשכונת רמת בן צבי דירות 4 חדרים 88 מ"ר. דירות 3 חדרים 76 מ"ר.

• **אשקלון** - בשכונת ברנע הצופה אל הים דירות 3½ חדרים 88 מ"ר.

• **אשקלון** - בשכונת ברנע דירות 4 חדרים 92 מ"ר ודירות 4½ חדרים 102 מ"ר בבנין בן 3 קומות.

באר שבע
מרכז הנגב טל. 057-72540

דירות 5 חדרים

• **באר שבע** - מגדלי עופר בשכונה ה' דירת פנטהאוז.

דירות 3-4 חדרים

• **ערד** - ברובע חלמיש דירות 4 חדרים - 88 מ"ר דירות 3 חדרים - 74 מ"ר לכניסה מיידית.

• **באר־שבע** - בשכונה ו' דירות 3 חדרים בנות 74 מ"ר ודירות 4 חדרים 93 מ"ר.

• **קרית גת** - בשדרות לכיש דירות 4 חדרים 94 מ"ר. דירות 3 חדרים - 75 מ"ר.

חנויות
בכל רחבי הארץ.

• **חולון**, רח' בן עמרם בשכונת השומרונים - ליד אזור התעשיה 4 חנויות בנות 30-25 מ"ר כל אחת.

• **יבנה** - בשכונת בן גוריון חמש חנויות 40 מ"ר כ"א.

• **כרמיאל** - ברח' יחיעם 3 חנויות 36 מ"ר כ"א.

יש לך כתובת. שיכון עובדים

12
החבר קלימצ'יק
ילד עקור הושתל על ידי שירותי הבטחון בתוך מצפן. איך מסתדרים עם נאמנות כפולה? ומה נשאר אחרי 12 שנה? ● יגאל סרנה

15
לגיתית מזמור
בין גיתית איזראלוב לבין התקשורת הישראלית התפתחו יחסים 'נפלאים וטבעיים'. יש לה כל מה שהתקשורת מחפשת.
● עמוס קינן

18
אולמרט יגיע
דיוקנו של ח"כ אהוד אולמרט כולל עסקים ופוליטיקה. אולמרט הציע עצמו למשרת שר המשפטים ● ענת טל־שיר

22
הקונדום פה
הפחד מן האיידס הגיע לישראל וגם לחזרה לאמצעי המין הישנים. מחירים, טיב, משתמשים, הנאה מינית
● נורית מאנה

24
עץ הדעת
הענבת קדמה לאיידס. הרפואה חיסלה את הפחד מן הענבת. הרפואה מונעת את השתלטות כוהני הדת על המין
● יורם קניוק

26
נפוליון בדרך
[illegible] אבל גאנס, [illegible] מיצירות המופת של הקולנוע, מגיע להיכל תרבות ● יהודה סתיו

34
אמריקן פוטבול
הפוטבול האמריקני צובר אהדה באירופה, ואף בישראל. השבוע, התקיים משחק הגמר. שיקאגו, אלופת העונה הקודמת, לא הגיעה לגמר. דיוקן של מייק דיטקה, מאמן שיקאגו ● אדם ברוך

36
כוח המלים
אליזבט מושקוביץ הוציאה בימים אלה את ספרה 'חסד השטן': סיפורם של גמדי־מנגלה, אושוויץ
● קובי ברוק

38
פון שווארצה
דרכו הבלתי נגמרת של הברון גרשום פון שווארצה, צייר, ארכיטקט ומורה, בעקבות הצדק. את האמת, הוא יודע, לא ימצא
● עמנואל בר־קדמא

42
רחם להשכיר
אלוהים אדירים, מה עשיתי? אמרה מרי באת' וויטהד, מי ששימשה 'רחם להשכיר' לזוג חשוך ילדים. הסיפור המלא
● ריצ'ארד לאקאיו

45
חסידי אומות
שארה קאריג היתה עוזרתו של ראול ולנברג. בשבוע שעבר, במלאות 42 להיעלמו, באה לעצרת לזכרו. הרבה ילדים של אז חייבים לה את חייהם
● יהודה להב

52
חינוך לטווח ארוך
אמנות התישרדנות ההורית כהשקעה. צלי בשר עשיר להכנה מהירה ● כיופים; אודטה דנין

ח"כ אהוד אולמרט. תצלום: ציפי מנשה. הוא לא ייסד את תופעת הח"כ/עוה"ד. ח"כ וירשובסקי לא הצליח לגרום לדיון בתופעה

גיתית איזראלוב. תצלום: יוסי רוט. התקשורת אוהבת לעסוק באנשים שהקוראים אוהבים לקרוא עליהם. רק טבעי, אם כן, שאיזראלוב נעשתה גיבורת־הקהל

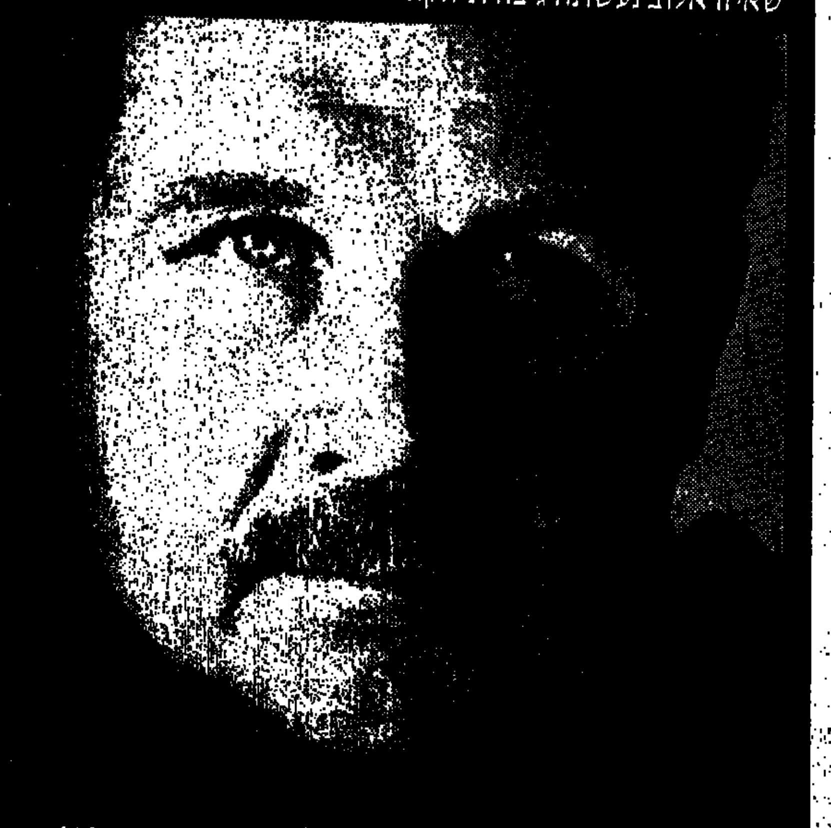
מייק דיטקה. תצלום: דניט מאורטי. פיפל מגאזין מפרסם דיוקן מחמיא שלו. הוא מייצג את הפוטבול האמריקני. כוונות

לב הצפון
המקום הקלאסי של תל-אביב

הזמנה חגיגית לרגל פתיחת הפרוייקט!
בואו למשרדי "דנקנר" במוצ"ש 31.1.87 בין השעות 19.00־22.00.

היוקרה של דנקנר בתל־אביב
במרכז צפון תל־אביב, במשולש שבין הרחובות ארלוזורוב, אדיים הכהן ואיציק מאנגר, הולך ונבנה פרוייקט המגורים "לב הצפון". פרוייקט מגורים חדש של דנקנר בניה ופתוח, שיהווה את גולת הכותרת באזור המגורים היוקרתי ביותר של תל־אביב. במיקומו טמון יתרונו הגדול.

3 מגדלים, 7 קומות ומירב הפרטיות
פרוייקט "לב הצפון" משתרע על פני 5 דונם. הוא כולל 3 מגדלי פאר הנישאים לגובה של 7 קומות. בכל מגדל 13 דירות בלבד - 2 דירות בקומה, ופנטהאוז בקומה השביעית. כך נהנים הדיירים גם מהיתרונות של בית משותף מודרני ומשוכלל, וגם מפרטיות מירבית.

כניסה לעולם אחר
היוקרה של דנקנר באה לידי ביטוי כבר מהמדשאות המטופחות ופנסי הגן המקדמים את הבאים ל"לב הצפון"
- ★ ציפוי שיש מעניק למגדלי "לב הצפון" חזות יוקרתית

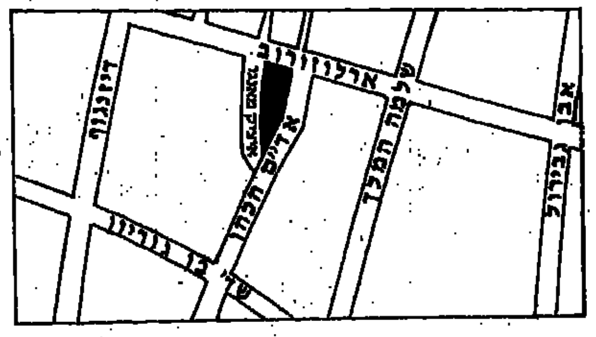

- ★ חניה פרטית מקורה הנעולה בשער בטחון - פתיחה באמצעות שלט־רחוק.
- ★ לובי מפואר.
- ★ מערכת אינטרקום טלויזיה במעגל סגור.
- ★ מעליות משוכללות ומרווחות.
- ★ החזקת שרותים שוטפת לכל הפרוייקט.

הרמה הגבוהה של איכות החיים מתבטאת גם בתוך הדירות:
- ★ ריצוף קרמיקה באמבטיות ובשרותים.
- ★ חדר רחצה נוסף צמוד לחדר הורים (בדירות 2½ חדרים שרותים כפולים).
- ★ מרצפות פלחי שיש בסלון ובחדר האוכל.
- ★ שטיחים מקיר לקיר בחדר השינה.
- ★ קונבקטורים לחימום הדירה.
- ★ הכנה למזגנים מפוצלים.
- ★ דלת בטחון בכניסה.
- ★ שיפורים אקסקלוסיביים לפי בחירה, בהזמנה מיוחדת.

תכנון כבקשתך
במטרה לענות בצורה מושלמת לדרישות טעמו וסגנונו של כל דייר פיתחה החברה שיטת תכנון מיוחדת במינה:
- ★ בכל קומה יבנו 2 דירות בלבד.
- ★ לבחירה דירות בנות 2½, 3, 4, 5 חדרים ופנטהאוז.
- ★ כל דייר יוכל לבחור את דירתו לפי תוכנית המתאימה לו.
- ★ ההתאמה האישית מתבטאת גם בכיווני האוויר העדיפים בעיני הדייר.

לדיירים הרוכשים דירות 2½ חדרים מזומנת הפתעה נוספת - חדר עבודה הנותן תשובה מצויינת לכל הזקוק לפינת עבודה פרטית בביתו.

קבוצת דנקנר - הגב הבטוח של "דנקנר"
דנקנר בניה ופתוח בע"מ היא יותר מחברת בניה. מאחוריה עומדת קבוצת דנקנר, בעלת בסיס תעשייתי רחב תחומים וגב כלכלי איתן. זאת הקרקע הבטוחה שלך כשאתה עומד לרכוש דירה.

דנקנר
בניה ופתוח בע"מ

משרדי "דנקנר" רח' השל"ה 5 ת"א (חוצה רח' בזל ושד' נורדאו, ליד מגן דוד אדום) טל: 5463411, 883971, 846323

סיפורו המוזר של יוסף קלימצ'ק, ילד עקור, שהושתל ע"י שירותי הבטחון בתוך מצפן

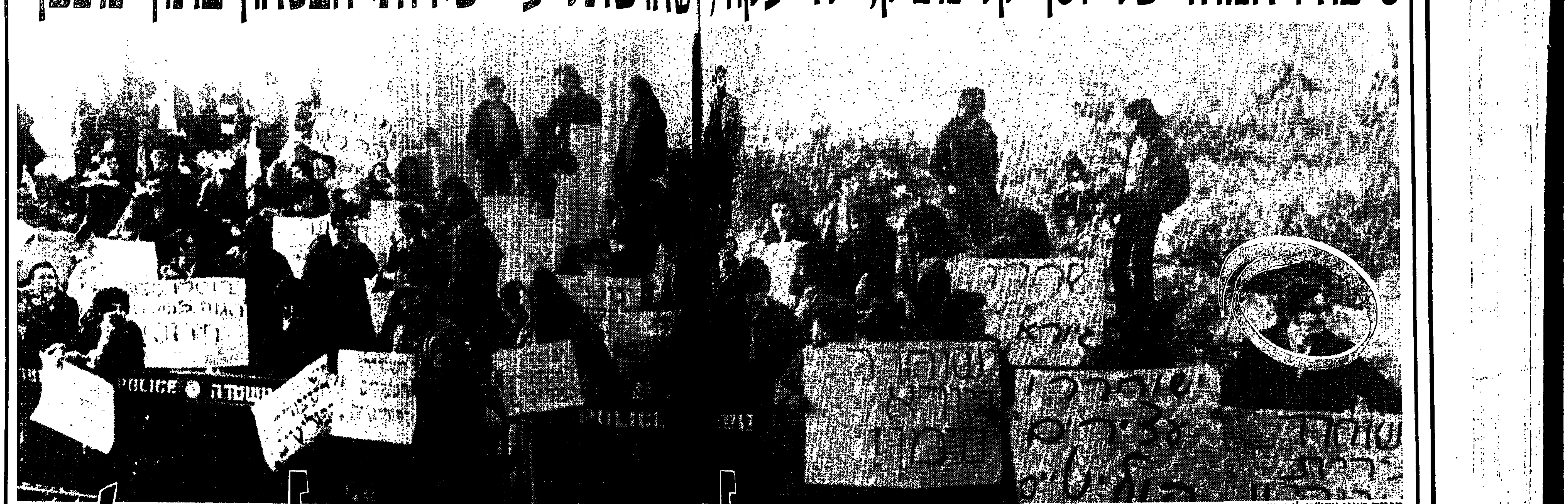

הפגנת מצפן ושי"ח ליד משרד ראש הממשלה, ירושלים 71'. קלימצ'ק, שבדרך כלל נעדר מכל צילומי מצפן, בפינה הימנית, מחזיק שלט

בגידתו של החבר קלימצ'ק

מאת יגאל סרנה

הוא היה שתול, יגיד אמינוף על קלימצ'ק, ויתכוון לסוכן, מלשין. אמינוף, איש כבד עם ידיים שחורות מדפוס, החביא בביתו שבועיים את קלימצ'ק. לא בכל יום לוכדת קבוצה פוליטית קיצונית, שחשה רדופה, סוכן ש.ב. בתוכה. אבל את קלימצ'ק תפסו. נכון יותר, קלימצ'ק נשבר והתוודה.

זה היה בסתיו שבעים וחמש, בארץ שעוד התאוששה ממלחמה קשה, מוועדת אגרנט, ממבוכה גדולה. הסיפור הזה על קלימצ'ק, שצץ פה ושם בכתבות על מצפן, ישב לי בראש שנים, עד שהלכתי לבדוק אותו אצל החברים מיקדו, אמינוף ואחרים, שמוכנים לדבר או שנשארו פה, לא נסעו, לא מתו, לא נעלמו.

האנשים זוכרים, גם עכשיו, מקץ 12 שנים, את העניין הלא נעים ואת האיש קלימצ'ק, שהיו לו גם שמות אחרים, כמו בן עקיבא ושרוני. בן ניצולי שואה, שגילו כגיל המדינה. איש שחי, כמותם, בשוליה הפוליטיים של המציאות הישראלית. במקום בו החיים סוערים יותר מאשר במרכז, והתנועה הסיבובית המהירה זורקת אותך לפעמים רחוק, לפעמים למטה.

כמו קיר זכוכית

ביום חמישי, השמונה־עשרה בספטמבר 75', צהריים, צילצל יוסי קלימצ'ק למפעילו בש.ב. והודיע על ניתוק קשר. שם קץ לשש שנות פעילותו כסוכן ש.ב. בשורות מצפן. איש הש.ב., עובד מדינה מהמחלקה המטפלת בארגונים קיצוניים וחתרניים, הופתע, אמר מה שאמר, רשם דברים והעביר הלאה. משירותי הבטחון לא יצאה מאז ולו גם מלה. מה שנאמר בא רק מצד אחד, והדברים לכן נותרים סתומים, משאירים פתח לתהיה.

היה אמצע ספטמבר, סתיו, בבית המשפט המחוזי הוקראה הודעתו של ברנס על רצח רחל הלר. נפלה סופית גרסתו העקשנית של החוקר צמרת, בדבר אשמתו של ביכונסקי ורצח על רקע פוליטי במצפן. אודי אדיב, דן ורד וחברים אחרים מ'החזית האדומה', פלג של מצפן, ישבו בכלא, רחוקים משחרור או מחנינה.

כבר בערב יום הניתוק מהש.ב., נפגש קלימצ'ק עם מזכירות אבנגרד, ארגונו. הכה על חטא, התוודה, חזר בתשובה. חבר נאמן, פעיל מאוד, שהתגלה כבוגד. ישבו בקרייה בתל־אביב, כרמי, יוחא, שוורץ וציפל, המנהיגות של הפלג הטרוצקיסטי של מצפן. קלימצ'ק דיבר. החברים הנדהמים הקשיבו, שאלו שאלות. פתאום נדלק להם אור. קטן באפלה. ידיהם מלאו הוכחות לדברים שתמיד חשדו בקיומם.

תנועות פוליטיות קטנות חשות רדופות תמיד. פארנויה. מוקפות עויינות חברתית וגם עניין שמגלים בהן, מטבע תפקידם, שירותי הבטחון. והנה בא החבר קלימצ'ק, מסגיר עצמו, נותן להם מידע מפורט על פעולת הש.ב. בתוכם.

הוא סיפר בפרוטרוט על דוח'ות שהעביר למפעילו, מדי חודש, בכתב ובעל פה. פגישות שהתקיימו בתאריך קבוע בתל־אביב, בירושלים או בנתניה. מידע על דברים שנאמרו, פעילויות מתוכננות, חייהם של חברים.

קלימצ'ק ישב שעות ארוכות עם החברים, בכנסו לתוך הלילה, חדר ספוג עשן. תמיד כתבו, כי פגישות השמאל נערכות בחדרים ספוגי עשן. עניין של דימוי או של עצבנות או דרך להתרכז. ישבו וחקרו את השתול. מה הרגישו החברים מול זה ששנים מסר את סודותיהם לשלטונות? כמו בן־אדם המגלה פתאום, שקיר אחד בביתו היה עשוי זכוכית.

עכשיו, מקץ 12 שנים לאותו סתיו, מה שאכתוב אכתוב, עניין להיסטוריה או לסיפור סוף שבוע. התנועה ההיא, בה פעלו או נבגדו או השקיעו את דם ליבם, כבר איננה. הכל בקצוות, כאמור, מחיר מאוד. שוורץ מת, ציפל בצרפת, יוחא וכרמי התרחקו. וקלימצ'ק בגרמניה.

חיסלו עצמם

"לפעמים, באים לפגישות שלנו חברה תמימים, שואלים: ומה עם מהפכה מזויינת? אנחנו צוחקים, או אומרים להם תחזרו למעסיק שלכם". החבר מיקדו מחייך. 20 שנה במצפן, עבר את כל התלאות ונשאר בפנים, בתוך מה שהלך והידלדל, התפלג, התאכזב וכמעט נמוג. בחור ישיבה לשעבר, בנו של מי שכמעט נבחר לרב וראשי של צרפת.

עכשיו, הוא יושב בבניין מגורים־משרדים, מרכז ירושלים, בלוק מרושל למראה, ציור משרדי הגודש גם את המרפסת. מנהל את המרכז לאינפורמציה אלטרנטיבית. בטלפון יתאר קרב קטן לחבר מעבר לקו: "הלכנו אתמול להגן על חבית של קמינר. כהנא לא הגיע, שלח בלונים וגם אמבולנס של טיפול נמרץ". עוד התנכלות לחבר מהמשלחת לרומניה, סוג של חיים, שיש בו התנגשות בלתי פוסקת, דרגה גבוהה כל כך של חיכוך, היכולה להכניס לאשפוז אדם ממוצע.

"יחסית לארגונים אחרים", יגיד מיקדו שזה כינויו בתנועה, "לא היתה לנו במצפן ש.ב.תופוביה. היינו די לא פרנואידיים. ידענו שאם ניכנס לפתר, נחשוד זה בזה, נאבד. ארגונים של שמאל בחו"ל חיסלו את עצמם ככה, בחשדנות הדדית. בר־עקיבא היה המקרה הגלוי ביותר, היו אחרים שחשדנו בהם, ללא הוכחות. סטודנטים למשפטים ואחרים, שבאו לישיבות, הקשיבו, שתקו ואחרי חצי שנה נעלמו.

בעשרים השנה האחרונות, ראה מיקדו מאות אנשים עוברים דרך התנועה הקטנה והפרועה שלו. ראה רסיסים ניתוזים אבנגרד, חזית, ניצוץ, מאבק. וראה ימים בהם משרד החינוך רעד מהמלה מצפן וימים, כמו עכשיו, שתיכוניסט יחשוב ש'מצפן' זה שם של משחק אטארי חדש.

– וקלימצ'ק?

"קלימצ'ק היה מקרה לא נעים. כמו פורץ שלא לוקח כלום, אבל פוגע בפרטיות שלך. כי לא היה מה לקחת, לא הסתרנו כלום".

דירתו הנטושה

הבית של א. נמצא בתוך שכונה ירושלמית ישנה. בית משפחה גדול, אופף תרבות על הקיר ואת חרסינה, שבנה סבו של א. כשבא מבוכרה לירושלים. א., מצפניסט ותיק, שרגליו נטועות בקרקע הישראלית. אבא בוכרי ואמא פולניה מהשואה. איש סגור אך חם. באחד מחדריו הסתתר קלימצ'ק שבועיים לאחר וידויו, חשש לחייו, מהש.ב. וגם מחברים מארגונים אחרים שחיפשו אחריו. לברר מה הלשין, מה סיפר, מה הסגיר. מעצרים של כמה מהאנשים שלהם, היה פרי מעלליו.

באותם ימים קדחתניים, אחרי וידויו, ישבו חברים בכל הארגונים הקטנים אל תוך הלילה. עשן עלה. לפעמים נראה העשן כאילו בא מאיזו בעירה פנימית שאוכלת אותם. אבנגרד, ארגונו של קלימצ'ק, שמר עליו.

ב־24 לספטמבר, שבוע לאחר וידויו, הגיע לדירתו הנטושה בקרית יובל מכתב ממזכירות הליגה הקומוניסטית המהפכנית, היא מצפן, חתום ע"י יענקל. "רוצים להיפגש איתך... לראות מה היקף הנזקים שגרמת... קבע פגישה עם החבר מיקדו בימים א'–ה' בצהריים, רחוב אלפסי עשרים..." סערה גדולה.

במבט לאחור, יכול היום החבר הוותיק [illegible] לגחך מזה שלפני 12 שנים עורר בו זעם עצום. עכשיו יגיד, כי למעשה כל ארגון רצה שטוידויו של קלימצ'ק ייצא, שהש.ב. היה מעוניין בו ולא באחרים. בארץ כמו ישראל, מה אין ארגון שמאל יהודי קיצוני נרדף עד חרמה, אין מעצרים ליליים, או עינויים, החברים חופשיים יחסית: בארץ כזו, מודיע משתל כמו קלימצ'ק הוא מציאה יקרת ערך. המידע המוזק ביותר שארגון יכול לקבל, כדי לאשש את קיומו וחשיבותו.

התקיימו ישיבות ארוכות. הארגונים האחרים תבעו מאבנגרד הקמת בית דין מהפכני. פרופסור ישראל שחק, הלל את עוז רוחו של קלימצ'ק על שהסגיר עצמו והודה בטעותו, אחרים נידוהו.

אבנגרד החליטה למחול לו. הוחלט להשאירו בארגון, להרחיקו לשלוש שנים מהכוות במוסדות. הוחלט גם, כי ייעשה חישוב כמה כסף קיבל במשך השנים מהשב"כ על פעילותו. התקשו בחישוב. אז קבעו, כי קלימצ'ק ימכור את שתי הדירות בנתניה שירש מסבתו, ויעביר את הכסף לקופת הארגון. וכך היה.

"זה כמו ברוסיה הצארית", אומר החבר א. "סוכן צאר חשאי, בולשביקים ומלחמה. זר לא יבין זאת". ועל המשפט "זר לא יבין זאת", תחזור גם החברה דניאלה, שאינה מוכנה לדבר, מתוך עייפות ומתוך זה, ש"כל פעם שכתבו, עיקמו, שהרי גם גאון, מבחוץ לא יבין זאת".

טרגדיה של איש מוכשר

ואכן, איך תבין לאשורם עניינים פנימיים של אנשים שנתנו את כל מרצם, ונפשם, על היו בה קיצוני, כה מרחיק לכת, שלפעמים היה נבואי במעט, ולפעמים תמים וכזוב.

קלימצ'ק הסתתר אצל א. ואשתו, טינה־קלמנטינה עזבה אותו. בדירתו הריקה בקרית יובל נותק החשמל, נופץ שעון המים. היכן חנתה הפולקסווגן הצהובה שלו, המרוטה, אינני יודע. חיפושית צהובה מכוסה אבק, בה הוביל חברים לאסיפות, נסע לחלק כרוזים, וגם נהג לפגישות עם המפעיל שלו. חרש את הארץ בחלמים ארוכים של נאמנות ובגידה, חבר בו־זמנית בשני ארגונים שדורשים נאמנות: מצפן ושב"כ.

"אחרי שנחשף, נזכרתי שסיפר לי פעם, שהיה ילד שכולם צחקו עליו", אומר מיקדו "ולהיות שפיון, סוכן, זה לעשות צחוק בחזרה מכולם. להיות חזק וסודי, חלק מארגון כל־יכול, לדעת דבר מה שאחרים סביבך כלל לא מעלים על דעתם".

אין במיקדו שנאה לקלימצ'ק, אלא אפילו סוג של חיבה או סימפטיה או רחמים. מונחים אצלו בבית, באיזשהו מקום, 300 עמודים שכתב קלימצ'ק, תרגום "המהפכה הנבגדת" של טרוצקי.

קלימצ'ק, בתוך חייו הכפולים, מצא את הזמן, את הלהט והכישרון לשבת ולתרגם את הספר, שכתב טרוצקי בגלותו הדרום אמריקאית, לפני מותו מגרזן. ספר על ניוונה של בריה"מ, ואיך המהפכה מולידה את המפלצת הביורוקרטית.

החברים יזכרו, גם עכשיו, במעורפל, כי קלימצ'ק היה יתום, ילד־שואה עקור, בלי הורים, אף שבילו יחד ימים ולילות. לא ידעו פרטים אישיים נוספים. המהפכה העולמית כיסתה היטב על מועקות הנפש האישיות. וקלימצ'ק גם לא דיבר והגה על עצמו, נתון בלהט המאבק. פוליטיקה היא לפעמים המרחק הגדול ביותר שאדם יכול לברוח מעצמו.

קלימצ'ק נולד בפולניה ב־48', וגילו, כגיל המדינה. אב שנעלם. אם שלקחה אותו ב־51' ארצה, ושבה לגרמניה לחיות שם, מותירה לסבתא זקנה לגדלו, [illegible] ולו ישראליו[illegible]

שראשיתו באירופה העשנה, ביחסים בהולים בין פליטים שאיבדו משפחתם, מתינוקות האימה. גדל אצל הסבתא בנתניה, בשיכון־פיתות, מה שעכשיו זה שדרות איתמר בן אבי. בלוקים של כמה כניסות, עולים חדשים, גבעות חול עד לים.

רזה ומשקפופר וחיוור

יום אחד, בגיל 14, בא יוסי קלימצ'ק למועדון של בנק"י – ברית הנוער הקומוניסטי. חדר קטן בקומה שניה, בבניין ליד התחנה המרכזית של נתניה, והחברה בינה תזכור איך נכנס ואמר: שלום, אני רוצה להצטרף, קראתי עליכם הרבה. כך נותר בזכרונה, ברגע כניסתו. רזה ומשקפופר, קצת מגמגם, מאוד לא צברי. יחיד מהעשרה נערים ונערות בסניף, שלא בא מבית קומוניסטי, אלא הגיע לזה מתוך עצמו.

קיבל פנקס חבר מספר 1330 במפלגה. הצטרפות 7.6.62, בחתימת הוועד מרכזי והמחוזי. נפגשו פעמיים בשבוע, מכרו עיתוני המפלגה, הדביקו בלילה מודעות. האמינו בלב שלם, כי משה סנה יביא את המדינה לאן שצריך. גם אמונה היא סוג של משפחה. סבלו בבית הספר מהקנטות. הוכו פה ושם בחצר. רובם באו מבתים של ניצולי שואה, ילדים שנולדו בדרך ארצה, בגרמניה, בשבדיה וגם בברזיל. ולצידם גם בן־יבשט מבולגריה או קוג'מן מעיראק, שעכשיו יש לו מספרה בלונדון.

בצילום מ־1965, הם מניפים דגל אדום ב־1 במאי. קלימצ'ק ביישן, מוסתר ע"י שערותיה המתעופפות של בינה ומעליה, ליד מוסס נושא הדגל, עומד גורא המולבי, כולם בחולצה לבנה ומטפחת אדומה. גם גורא, שאחרי ארבע שנים, ייהרג ברמת הגולן בהתקפלות עם מחבלים.

הצילום משנת הפילוג. קלימצ'ק וחבריו טולטלו לפתע מאמונתם השלמה. קרע קשה, פרישת סנה. "ואחריו כלום כבר לא היה כמו פעם, מכת מוות לאמונה". קלימצ'ק ורבים אחרים הלכו עם סנה, נעו איתו אל המרכז, התקרבו לקונצנזוס, ולמה שבמצפן מכנים בבוז: "חמימות משפחתית ממפ"ם ועד חירות".

ב־1966, התפזר המועדון הנתנייתי. אחרים גוייסו, זוג אחד התחתן, אחרים הקימו גרעין. נח"ל שהלך ליד־חנה והתפרק. קלימצ'ק החל שירותו ב־66', השתחרר מסיבות משפחתיות בנובמבר 67', כבר אחרי ששת הימים. זמנו של הגל הלאומי, עוצמה וחולשה, כיבוש וספקות.

ב־68', שלח מכתב ל'קול העם', בטאון מפלגתו. "מה שנחוץ", כתב קלימצ'ק על גילויי תמיכה בפת"ח בכפרים ערבים, "הוא לאתר את ממרי הסכנה, ולבער אותה מיסודה. כי אותו צעיר ערבי המורה בגלוי ברצונו לחבל, לפוצץ, ו'להרים', עלול באמת להתפתות, כמוהו כאחרים מרעיו לחזון ולמעשה". מכתב בלשון נמלצת, ובו כלולה היתה גם נזיפה לעורך הטור ב'קול העם'.

מישהו בש.ב. קרא עיתונים

אחרי שבע שנים, יספר קלימצ'ק בחדר ספוג העשן, בעת וידויו, כי המכתב הוא שהסב אליו את תשומת ליבם של שירותי הבטחון. הנה צעיר קומוניסט אך לאומי קרוע, שנפשו חרדה מטרור ערבי וכו'.

מישהו בש.ב. קרא עיתונים כמו 'קול העם', גזר, סימן, העביר למי שהעביר, ויצאה פניה. הזמינו אותו לפגישה. עוד היה בחופשה הארוכה מן השירות. דיברו על ליבו, פנו

(המשך בעמ' 30)

ארץ איזראלוב

מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ (קוהלת, ג', כ"א).

לא גיבור העבודה ולא גיבור המלחמה. לא גיבור הרוח, לא אמיץ המוסר. לא אור לגויים. רק ליהודים, בני הלאום היהודי, אורה ושמחה: התקשורת מצאה לה את גיבור חלומותיה.

גיבור התקשורת, הוא האיש שהתקשורת אוהבת לעסוק בו. התקשורת אוהבת לעסוק באנשים שהיא מאמינה שהקהל אוהב שתעסוק בהם.

האם התקשורת הישראלית מבטאת את האדם הישראלי. האם היא יוצרת אותו. האם האדם שאותו היא מבטאת או יוצרת, רוחו פרנסה כבר לא תהיה לו לעולם ועד, אלא אם כן יתחיל גם הוא למכור נשק לאיראן דרך ניקרגוואה – עם כתבנו לישראלי בן ימינו', העוסק בגיתיות למיניהן.

■■■

במין חלום רע, אני רואה ספר תהילים חדש, שנכתב בידי נעים זמירות ישראל 1987, ושורת הפתיחה הנהדרת שלו היא: למנצח על הגיתית, לבני קורח מזמור.

ואכן, אין כבני קורח, אלה שהאדמה לעולם לא תצליח לבלוע את כולם, מתאימים למנצחנו החדש על הגיתית, בארץ איזראלוב.

ואכן, ארץ איזראלוב היא אותו חלום רע, שבו 'אלטנוילנד' הוא "כאן יפו", וספר תהילים הוא "כאן עפולה", ואשר רק במוחו וגיתית היא 'הישראלי הפופולרי ביותר'.

אנשים עושים לה סימן 'וי' ברחוב, כאשר היא מועברת ממכונית המשטרה לחדר המעצר בבית המשפט. "אנחנו אתך", הם אומרים לה. "תמשיכי לדפוק אותם".

לא מעט עורכי דין זוהרים התחרו על חסדיה. לא מעט כתבו משהו כמו 'חיי עם גיתית'.

אין עורך דין, שכתב את 'חיי עם גיתית', שמדי שבוע לא מופיע תצלומו עם גיתית הבאה – שעדיין אינה יודעת שהיא גיתית, וחושבת שהיא סתם, נאמר, איריס.

אין עתונאי שלא כותב על חייו עם אותו עורך דין. אין עתונאית שלא כותבת על חייה עם אותו עתונאי, שחי עם העורך דין שחי עם באותה מכה גם את עצמו כחלק של אותה ארץ, ארצם של מרקוס ואיזראלוב.

אלמלא שר השיכחה, שפקד אותו, לא היה שוכח לכתוב גם על הגבר הקולקטיבי של ארץ איזראלוב, שהוא אלבין, מרקוס, ויליאם נקש, גינדי, שריר, פנחס שדה.

תמהני אם יואל מרקוס אכל ארוחה סינית בהונג-קונג עם גיתית, לאחר השור הגדול שם, או אולי לא עשה זאת אישית – ואולי רק 'הגבר הקולקטיבי של ישראל' אכל עם 'אשתנו הקולקטיבית', גיתית, צהרים בהונג-קונג.

■■■

אורי אבנרי, איש שאני מכבד מאוד, ערך מסיבה מצולמת ומקוקטיילת לרגל צאת

גיתית יזראלוב. אם הגיבורה נאשמת ברצח, היא תהפוך לגיבורה ספרותית. תצלום: יוסי רוט

גיתית איזראלוב ● במין חלום רע, אני רואה ספר תהילים חדש, שנכתב בידי נעים זמירות ישראל 1987, ושורת הפתיחה הנהדרת שלו היא: למנצח על הגיתית, לבני קורח מזמור

עלה למעלה, שאלות.

ואם על האדם עוד ניתן לשאול, מצבה של הבהמה בישראל ברור. רוחה יורדת כהלכה למטה, ומכסה את כולנו בענן כבד, מורכב מאדי תקשורת סמיכים, מחניקים.

מהכתוב כאן ברור, כמדומה, שהבהמה אינה האדם הישראלי. הבהמה היא התקשורת. אך האדם העושה אותה אין לו ברירה, עליו להתכופף או לחדול לנשום.

■■■

אם גיבורת ימינו אינה נאה ומושכת במיוחד, לא כך תראה אותה התקשורת. התקשורת תראה בה הרשניות.

אם הגיבורה נאשמת ברצח, היא תהפוך לגיבורה ספרותית. שייקספיר של "כאן עפולה" יכתוב עליה את המחזה בן האלמוות מקבת', וב"כאן כרמיאל" היא תהיה ליידי מקבת.

לעומתו, "כאן יפו" הנועז יותר, יכנה אותה ליידי מקויין.

היא תשתחל בין יהלומנים וחברי כנסת. היא תתחרז עם ג'אקוזי מתובל בסאונה, מכסה מטוגנת בכבד אווזים, מחלקת-עסקים של סוויטות, פילהרמוניה נוסח מכון ויצמן, תעשיית נשק, שגרירויות בהרצליה, מולדת, ארץ ישראל יפה, אש תופת על נשרי הפלדה שהפציעו עם שחר, כאן בלבלנו את כתבנו הצבאי – הקודח של אחד שבכמותי, עדיין היא רק חלום רע.

היא לא חלום. היא מציאות.

■■■

דני זיידל, מנסה בן אלמוות של הוידיתגו, אמר לי פעם משהו, אולי מבלי שידע כי זו פרפראזה על ז'בוטינסקי.

מדינה עצמאית, כך אמר, נהיה כאשר לבארמן יקראו יובל ולא מקס, ולזונה יקראו איריס.

עד כאן דני זיידל, שחזונו קם והיה, ולמנצח על איריס לבני יובל מזמור.

■■■

וכך: עיתון עורך מישאל בשיר שוראיו, גיתית.

אין כמעט חבר כנסת שלא אכל עם כל אלה צהרים. ואין חברי מכון וייצמן, הפילהרמונית, הבורסה ליהלומים ואגודת "דור הפלמ"ח" – שלא אכל לפחות ארוחת צהרים אחת עם אותו עורך דין או עתונאית או משהו.

■■■

אפילו עמיתי ('עמית' היא מלה אהובה מאוד בחוגי המקצוע של 'ארץ איזראלוב'), אפילו עמיתי יואל מרקוס מ"הארץ", לא התאפק וכתב לשנה האזרחית החדשה קטע על האשה הקולקטיבית של ישראל, ובו חיבר את גיתית עם חברת כנסת, ובך הנציח ספרו, החשוב, אודות מגעיו עם אישים פלסטינים.

כל 'ארץ איזראלוב' היתה שם. למעט גיתית, שלא יכלה להשתתף בגלל אבל.

ארץ ישראל, שכמו אטלנטיס שקעה זה מכבר ונהייתה למיתולוגיה, לא היתה שם.

עוד צער אחד קטן ראשון הכרתי, בדרך המסע הגדול אל מה שאנחנו כיום, אלה שרוחם יורדת למטה.

אין לי כל בטחון שמתי פלד, חבר הכנסת מארץ ישראל, יודע היכן הוא חי כיום. שהרי הוא, בדרך החולמים, גם בימי הנציב העליון הבריטי, היה בטוח שהוא חי בארץ ישראל בת החורין. האם הוא קורא עתונים, האם הוא יודע שהוא חבר ב'כנסת איזראלוב'.

האם נשיא ישראל, שחנן את מי שחנן, יודע נשיאה של איזו ארץ הוא. אגב, איש נחמד של ארץ ישראל, אז מה.

האם שמעון המכחיש יודע, האם יוסי המהנהן יודע, האם רבין המסרב יודע, האם נבון הלשעבר יודע. האם כל אלה יודעים שהתקשורת, שמפיה הם חיים, כבר מיקמה אותם בארצה של גיתית, 'ארץ איזראלוב'.

האם הם יודעים, כל אלה, שרוחם יורדת למטה.

האם הם חשים ששוב אינם יותר בני אברהם ושרה, יצחק ורבקה, יעקב ורחל. בני יובל ואיריס ובני בנו גיתית וקורח. ■

מושג חדש באשראי
דיסקונט EXTRA
כל מה שרצית. ב־10 תשלומים...ויותר.
החידוש של 1987
עכשיו, כל אחד יכול ליהנות מחשבון אישי, מיוחד, המעניק אשראי נוסף – קבוע ומתמשך, לתקופה בלתי מוגבלת.
דיסקונט EXTRA
מעניק לך זכות לתקרת אשראי, מתמשכת ומתחדשת, ללא מגבלת זמן.
דיסקונט EXTRA
אתה מחליט כמה אשראי לנצל, מתוך תקרת האשראי שלרשותך.
דיסקונט EXTRA
מאפשר לך לבצע את כל קניותיך*, בכל מקום (... אפילו במכולת), בתשלומים חודשיים* בגובה 10% מסכום האשראי שניצלת בפועל עד סוף אותו חודש.
* מ־100 ש"ח ומעלה.
דיסקונט EXTRA
אינך תלוי במבצעי אשראי ובהסדרי תשלומים המוצעים ע"י בתי עסק שונים.
דיסקונט EXTRA
אתה קונה בתנאי מזומן – עם כל ההנחות וההטבות הכרוכות בכך והתשלום – באשראי לטווח ארוך.
הכנס לדיסקונט וקח לך אשראי EXTRA
בנק דיסקונט

מבצע "תה בריבוע"

100 טיסות ללונדון! למעלה ממליון פרסים ומתנות כולל תמונות גבורי הרובוטריקים במבצע הענק של ויסוצקי!

גרד וזכה!

■ זוכרים את 9 בריבוע?
יופי, בואו להשתתף במבצע "תה בריבוע" של ויסוצקי, יצרני התה האמיתי זה כ־140 שנה.
בחלק מאריזות תה ויסוצקי (בנות 100 או 200 שקיקי תה) מסתתר כרטיס "תה בריבוע".

■ מצאתם את הכרטיס? גרדו לפי ההוראות.
זכיתם בטיסה הלוך ושוב ללונדון (ללא מיסים)? - שגעון!
צלצלו לויסוצקי: 03-265222.
זכיתם בספל יפהפה גדול (מאג), או בתיון מהודר של "לפיד", או במערכת תה בת 12 חלקים של "נעמן"? נהדר! קפצו לאחת מחנויות "קלאס" (הכתובות למטה) מסרו את הספח בכרטיס המבצע, המעיד על זכייתכם - וקבלו את הפרס במקום.

■ לילדים הפתעה מיוחדת!
בכל כרטיס "תה בריבוע" תמצאו שי - תמונה צבעונית של רובוטריק.
מלאו אחר ההוראות ותקבלו חינם אלבום צבעוני מיוחד להדבקת התמונות וכן כרטיס חבר ל"T Club קלאב" - מועדון הצעירים של ויסוצקי (לגילאי 17-7):
• גזרו מ־3 אריזות תה ויסוצקי את הדופן עם ההוראות להכנת תה (בעברית).
• רשמו את פרטיכם האישיים (שם מלא, כתובת, טלפון, תאריך לידה).
• שילחו במעטפה לת.ד. 20444 ת"א.
אספו את תמונות הרובוטריקים והדביקו באלבום שתקבלו. כדאי לשמור על האלבום - יש הפתעות בדרך!

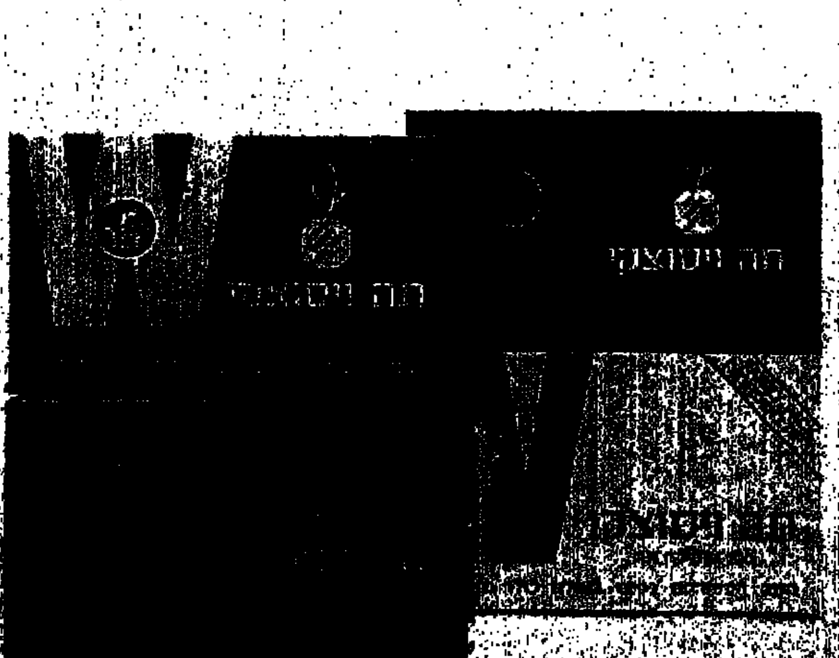

קלאס

בשבילי רק ויסוצקי!

המבצע בתוקף עד 30.9.87

קפה כליף - טורקי אמיתי

מה אמר ג'ו עמר?

"טעמתי ונהנתי. קפה כליף הוא כמו לחן מזרחי טוב - חם, עשיר ועושה טוב בנשמה. טורקי אמיתי."

כליף אני כליף!

בר-מן טוב מאוד!

תיווך

תצלומים: ציפי מנשה

מאת ענת טל־שיר

אהוד אולמרט, משפטן שהישגיו צנועים, הציע עצמו לתפקיד שר המשפטים • חוץ מתיק־שר, אולמרט השיג הכל בחיים; הוא עשיר ומאושר; החיים הטובים באמת טובים; והכנסת היא טריטוריה אידאלית לעורכי דין זריזים • לעיתים, המקצוע הזה קרוב מאד לתיווך

אולמרט

מדובר בתמהיל מתוחכם של כסף, עסקים, קשרים ופוליטיקה. הם מתערבבים זה בזה. קשה להבחין מה הוא מה. אהוד אולמרט מוצלח מרוב המאכערים שעוסקים במכירת קשרים. בסביבת הכנסת, התעשרותו מנקרת עינים. לפני עשר שנים עוד היה רעב. רעב לכסף, צמא למעמד. עדיין לא מורע ליכולתו להשיג את שניהם בזמן כה קצר, ובעוצמה כה גדולה.

אולמרט נוסע במכונית אמריקנית, וניתן לראות אותו תקוע בפקקי תנועה בין א־פרופו לאולימפיה, מנהל שיחות טלפון מתוך המושב הרך של השברולט. והילד הזה הוא אהוד מבנימינה, זה שנדד בין שמונה דירות שכורות כסטודנט עד שהגיע לנחלה נאה בירושלים.

הסיפור על 'אהוד אולמרט שתמיד הלך לו קלף'. היה לו כל מה שאפשר לרצות, והוא רצה יותר. משפטן סופר־מזהיר הוא אולי לא, אבל מי אמר שלזה הוא נושא נפשו. תרומתו לעולם המשפט מוגבלת – בעיקר מפני שהתמחותו העיקרית היא במעין תיווך. משקיע מברוקלין רוצה להקים בגוש דן בית חולים פרטי. אולמרט מסוגל לתווך בינו לבין העיריה, משרד הבריאות ומשרד השיכון. תיווך מיתרגם לכספי קל. לא בג"ץ, לא תיקים בעלי משמעות מוסרית, ערכית או אידאולוגית. תיווך. משהו כמו 'אני ארוץ בשבילך ממנכ"ל אחד לשני'. וכי איזה מנכ"ל יסרב לפגוש ח"כ, גם אם ברור שמדובר בענין עסקי.

■■■

הביורוקרטיה העשירה את אולמרט ואת בני דמותו. בארץ, כל פעילות כלכלית בהיקף גדול היא צנטרליסטית מבחינת ההזדקקות לרשויות. הסוג של אולמרט יודע לתקוף אותה ולהשיג היתרים, רשיונות והלוואות באמצעות קשרים, שתדלנות וקיצורי דרך. הכל כשר. הקליינט חושב שאם הח"כ המפורסם מטפל בו, הוא יקבל את מה שהוא רוצה יותר מהר ויותר טוב. אולמרט לא המציא דבר. קדמו לו עורכי דין שהיו והינם ח"כים, שרים לשעבר, מנכ"לי משרדי ממשלה: יעקב שמשון שפירא, שמואל תמיר, חיים צדוק, משה שחל.

אולמרט יכול להצטנע ולהתקומם עד מחר, אבל היום הוא אדם עשיר, והזינוק נעשה בעשר השנים האחרונות.

לא מזמן, קנה יחד עם הקבלן מתתיהו ליפשיץ בית במושבה הגרמנית בירושלים ב־400 אלף דולר. חצי אולמרט חצי ליפשיץ.

באותם ימים, החליטה הממשלה על מתן סיוע לקבלנים. אבל, משום מה הכסף עוכב. אולמרט התערב וביקש מיו"ר ועדת הכספים לזרז את ביצוע ההחלטה.

ענין כזה מעורר תהיות על ניגודי אינטרסים, ועל האינטגריטי של פרלמנטר שהוא גם עסקן וגם משפטן. והן הנה קדמון ח"כים מכל הסיעות שותפים לו. עורכי הדין, רואי החשבון ויועצי המס, מקרב הח"כים, הם לובי חוק מאין כמוהו – וגם טלית כמו ח"כ וירשובסקי (שויתר כליל על פעילות משפטית מאז שנבחר לכנסת) לא יכול להם.

■■■

היה לאולמרט לקוח, יבואן תרסינה, בשעה שהיה קיים איסור יבוא תרסינה מהמזרח הרחוק. כמה טלפונים וכמה מיכתבים של עו"ד אולמרט למשרדי האוצר והתמ"ת – והיבוא אושר.

למה 'אגד' פנתה אליו שייצג אותה מול 'דן', כשרק החל את דרכו המשפטית, והיה חסר נסיון?

סביר להניח שחברותו בועדת הכספים של הכנסת נחשבה נקודת זכות משמעותית. אולמרט: "התפטרתי מהועדה לאחר שקיבלתי את התיק".

פעם שלח מכתב כדי לקדם ענין של לקוח שלו על נייר מכתבים של משרד ממשלתי – וכשנזפו בו, אמר שזו היתה שגגה של מזכירה.

אולמרט: "מדי פעם, אני שומע השמצות, אבל אני לא מכיר שום טענה עניינית, מעבר לבעיה העקרונית של כל מי שהוא ח"כ וגם עושה עסקים. אנשים פונים אלי לא מפני שאני ח"כ, אלא משום שהם חושבים שאני אדם בעל יכולת. אני לא מייצג שום חברה ציבורית, בנקים או חברות ממשלתיות".

■■■

אהוד אולמרט תפס את הגל הזה, והיות שהוא יותר כשרוני, נמרץ וחרוץ מרוב עמיתיו בכנסת, הוא מצליח יותר מהם. הוא לוביסט, אולי הטוב ביותר בכנסת, ויש לו קשרים טובים עם כל הסיעות.

המערך לא מסתייג ממנו, בגלל תבונתו ושפיותו. הימין הקיצוני זוכר לו חסד הצטרפותו למבצעי ההתנחלות שלהם. הדתיים יודעים שהוא לא ילחם בהם, וזוכרים את הצבעתו נגד הפלות מלאכותיות. וגם השמאל הקיצוני רואה בו כתובת.

בחירת התיקים והקליינטים שלו אינה מעידה על ברורנות ערכית קפדנית במיוחד, לכך יש אולי אפקט מצטבר שלילי.

הוא ייצג את רנציגר, שהורשע בשוד "בוק". את משה ויגאל גינדי בעיסקה שביצעו בבני שמואל. הוא מטפל במיכל חללי שהורשעה בסיוע לרצח נהג המונית הערבי.

על מקרה רנציגר יאמר שנכמר ליבו לנוכח סבל משפחתו וששת ילדיו. על חללי יאמר שההורים שלה בכו והתחננו שאין להם כסף, ושום פנו לעו"ד שדרש 15,000 אלף דולר – והוא, אולמרט, מטפל בטורח מחצי, ואת רוב הכסף עוד לא ראה. ועל הגינדים יאמר שמרגע שעזבו את הארץ חדל משרדו לטפל בהם.

הוא יצג קבוצת יזמים (חסידי צאנז) שביקשה להקים על שטח של 70 דונם בנתניה שכונת מגורים. ראש עיריית נתניה המליץ להעביר להם את השטח ללא מיכרז.

כאשר היזמים התחייבו להעביר לעיריה 200 אלף דולר. דו"ח מבקר המדינה האחרון מצביע על פגיעה חמורה בכללי המינהל הציבורי התקין.

מספרים שאולמרט התנער מהתיק – ואילו הוא אומר: "ירדתי מהטיפול כי ראיתי שאני לא מצליח להשיג את מה שהם רצו לקבל".

■■■

בין לקוחותיו אנשי עסקים חורדים, רפורמים. וקונסרבטיבים. הוא משתדל לא להרגיז אף אחד, מפני שקיצוניות לא טובה לעסקים. מעניין איך יצביע כשיעלה חוק מיהו יהודי. הוא עמד לייצג את הרב פופיק ארנון נגד משרד החינוך ותורת ראורנין.

ב־77', הקים את 'אהוד אולמרט ושות'', וצירף שני שותפים, ברוך אדלר ואורי מסר. אליהם נוספו שלושה עורכי דין שכירים ושלושה מתמחים. על שני שותפיו יאמר בחיבה 'שני מפא"יניקים שמאלגים'.

רבים מחבריו ומכאי ביתו מחזיקים בהשקפות פוליטיות שונות משלו. חבריו הקרובים הם העיתונאים דן מרגלית וסומי לפיד. באחרונה, התקרב לדן מרידור. מרידור והוא נוסעים בשבתות לבלומפילד למשחקים של בית"ר ירושלים. הם יושבים עם ילדיהם בשער אחד, ומפצחים גרעינים.

המיליה החברתי של האולמרטים ירושלמי טיפוסי: עיתונאים, אנשי אקדמיה, אנשי משרד החוץ. עליזה, רעייתו, ציירת, יש להם ארבעה ילדים: מיכל, רנה, שאול ואריאל.

■■■

אולמרט מאוהב בפוליטיקה וככל הכרוך בה: חשיפה, מתח, הפתעה, כח, השפעה וקשרים. חבריו לתנועה לא שוכחים איך נלחם ודחק את יורם ארידור מהופעה בתשדיר תגובה לפרובוקציה של המערך, ואיך תימרן את גרעון גדות עד לפרישתו מהמסת.

תמיד יזכרו ביצר הבריא, במעין מבצע צבאי, את ליסה פריץ מקרית שמונה לאולפן, ואיך תפס טרמפ על גבה, והתעקש לשמש המראיין שלה בתשדיר הבחירות. אנשי המסך סברו שזה מישגה, ואילו הוא אומר: "עשיתי את זה טוב".

הוא באמת מבסוט מעצמו ומהחיים שלו, והדבר היחיד שעליו הוא מצטער היא העובדה שלא חזר בזמן לחרות, כי אז לבטח היה היום שר. גם המסתייג ממנו מודה שהוא אינטליגנטי ושנון, הוא מתייק בארונו ובראשו אינפורמציה על אנשים שונים, ואת היומנים שלו לעולם אינו משליך. תמיד יכול לצוץ מישהו שישאל אותו איפה היה ביוני 67', ואולמרט תמיד יכול לתת מענה מדויק תוך שהוא מגולל באצבעותיו המכוססות את התלתל שסדר ליבלוריתו.

תשאל אותו באיזה תפקיד היא תושק →

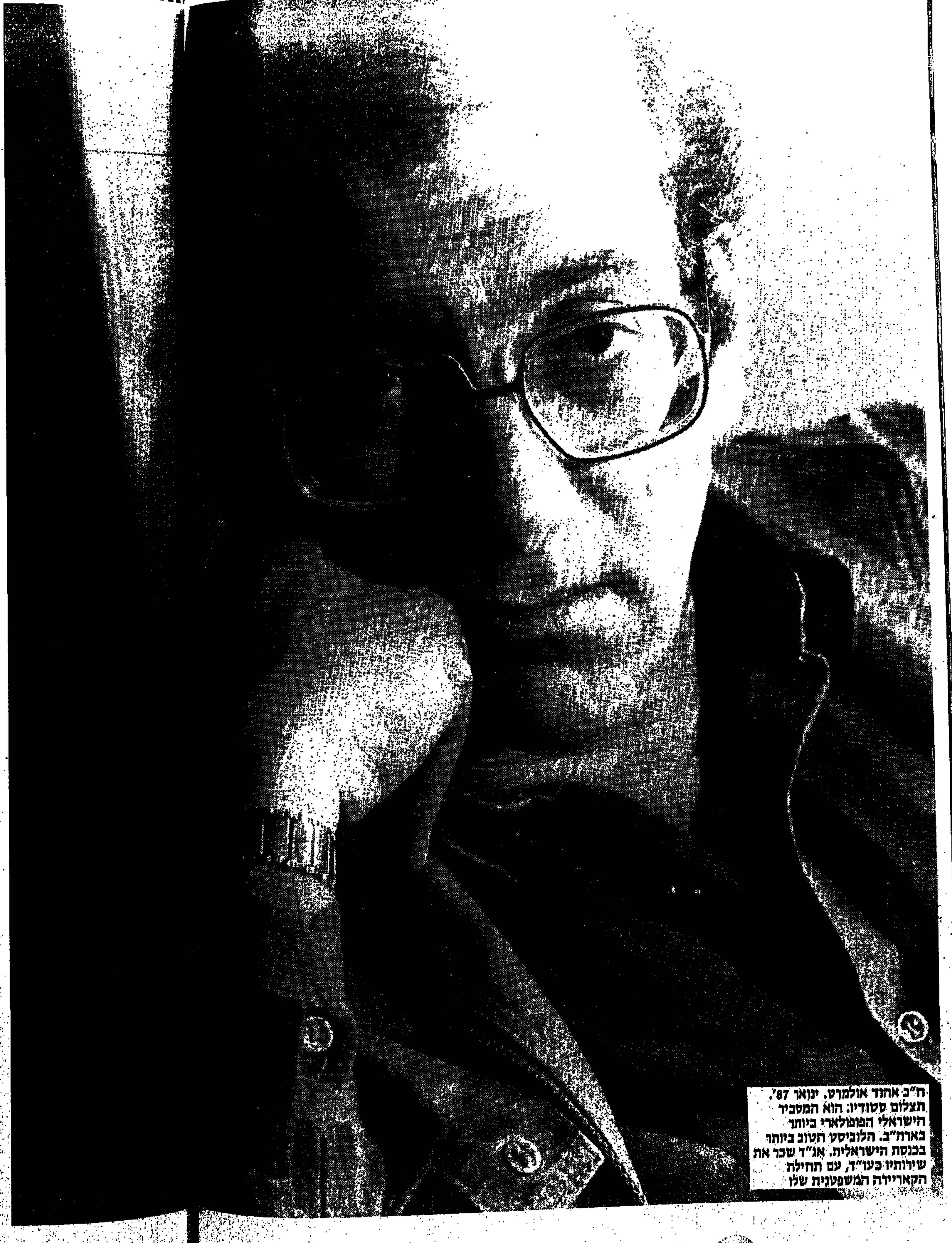

ח"כ אהוד אולמרט. ינואר 87'. תצלום סטודיו: הוא המסביר הישראלי הפופולארי ביותר בארה"ב. הלוביסט הטוב ביותר בכנסת הישראלית. אג"ד שכר את שירותיו בעו"ד, עם תחילת הקאריירה המשפטית שלו

אולמרט נסע להעיד בעד אריק שרון נגד ה'טיים', למרות האזהרות, למרות חוסר הפופולאריות • הקשר עם שרון נולד בחפ"ק • אחרי יצחק שמיר, יתמוך באריק

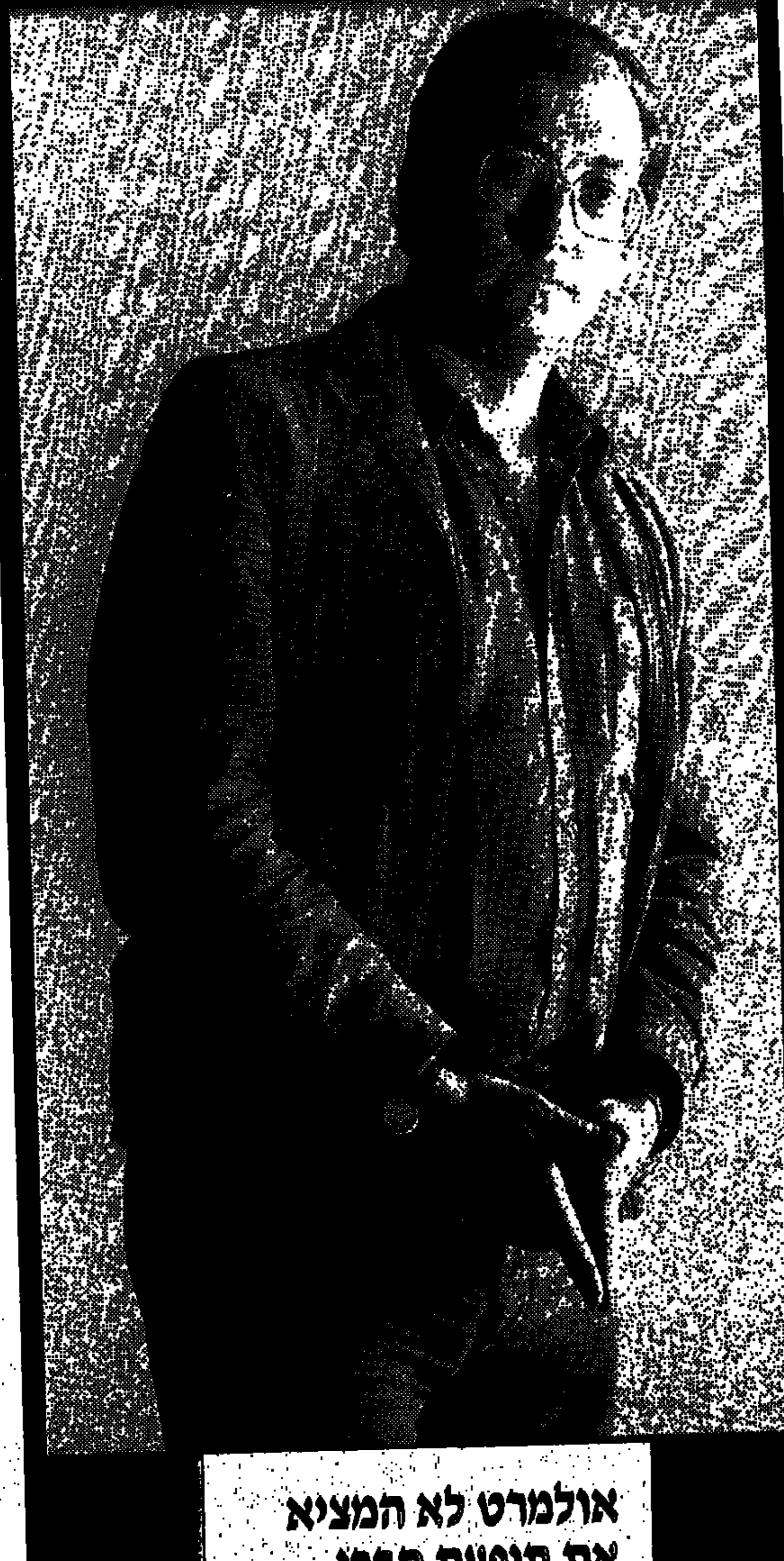

אולמרט לא המציא את תופעת חברי הכנסת המתעשרים מעיסוקיהם כעורכי דין, רואי חשבון, יועצי מס • הוא פשוט מוכשר מרוב המעכארים היושבים בכנסת

והוא יאמר, שר (למרות שיאלץ לוותר על עסקיו). פיקות מיניסטר דוחה כסף. „אני מאד רוצה להיות שר המשפטים", הוא אומר, ויודע שהתיק האומלל מתגלגל מיד ליד, וזה לא לגמרי דמיוני לחשוב שאולי יפול בחיקו.

תשמע, אמר לשמיר כשמודעי עזב את משרד המשפטים, אם תראה שאתה יכול למנות אותי לשר המשפטים אני מאד אשמח, אבל אתה חופשי מכל תחושת מחוייבות, שלא תואמת שיקול עניני.

■■■

אולמרט היה מסתפק בתיק פחות יוקרתי. נניח, תיק עבודה ורווחה. או בריאות. אבל, הוא בחור הגיוני. מה עושים כשמתאווים להיות שר? שותקים. יושבים בשקט, לא עושים גלים, לא קופצים להתראיין על כל שטות, לא מתנסחים בפרובוקטיביות, תופסים פוזה מכובדת. משהו כמו סגן השר רוני מילוא (שר הפנים בפועל) שמתנהג עכשיו כאילו נשלח להשתלמות בבית הלורדים האנגלי.

זה זמן רב שאולמרט מחכה לכס המיניסטריאלי. עד לפני כמה שנים, היה

מקרה ק.

בשנת 81', הגיעה לארץ מיגוסלביה משפחת ק. הם התגוררו בישוב במרכז הארץ, זוג הורים ועשרה ילדים. האב עבד במאפיית לחם חי, ובניו הגדולים סייעו לו בפרנסה. כעבור שנתיים, החל משרד הפנים להציק להם, עד שהוצא נגדם צו גירוש. ידיד המשפחה המליץ על פניה לעו"ד אולמרט. „חשבנו שזה יכול לעזור שהוא חבר כנסת" אומר ק., „והוא מכיר את החוקים ואת האנשים". אולמרט קיבל את התיק.

הוא הבטיח שידבר עם חיים קוברסקי, אז מנכ"ל משרד הפנים. אולמרט כל־כך השקיע בתיק הזה עד שבדצמבר 83' הושם ק. במעצר מינהלי, בבית המעצר ברמלה.

אולמרט הציע למשפחה לצאת לקפריסין, ומשם להשיג אשרות כניסה לארץ. אבל, הם חששו שלא יניחו להם לשוב.

ק. ראה שמאולמרט לא תצמח הישועה. המשפחה פנתה לח"כ שולמית אלוני, שהגישה שאילתא לד"ר בורג, אז שר הפנים. אלוני נחרדה מהעובדה שאולמרט גבה שכר טירחה, ולא טיפל במקרה ק. כאיש ציבור.

בסיכומו של דבר קיבל אולמרט 4000 דולר ממשפחת ק.

המשפחה: „אפילו לא פנינו אליו שיחזיר את הכסף. שירבוץ על מצפונו".

אהוד אולמרט: „אינני זוכר במדויק מה קרה בעניין אחד מתוך עשרות רבות שטופלו במשרדי לפני כמה שנים. אין לי ספק שהלקוח פנה אלינו לטיפול מקצועי. העניין טופל בדרך מקצועית, כפי שראינו לנכון. העובדה שנותר בארץ עד היום מדברת בעד עצמה. אין לי עניין לנהל ויכוח דרך העיתון עם לקוח כלשהו".

אומר למי שלחץ: בגילי, אני יכול להרשות לעצמי להתאפק.

אבל, הסטאטוס שלו כ'מועמד נצחי' נעשה, עם השנים, מעיק – ואולמרט לא נעשה צעיר יותר, ובתור כבר מצטופפים צעירים אחרים. דן מרידור, משה קצב, מאיר שטרית, רוני מילוא, הוד מגן, עוזי לנדאו ואולמרט. הם כבר לא ילדים, וחלקם אפילו לא נסיכים. בבוא היום, כשיאבקו על הנהגת חרות יקומו שם סכינים.

מאז פרשת השב"כ, נעשה אולמרט מקורב לשמיר. הוא, מרידור ומילוא הם למעשה טבעת הצעירים המקיפה את ראש הממשלה. מצוקתו של שמיר בפרשת השב"כ נתנה משקל רב לעצותיו של אולמרט. שלושת האברכים היו עם שמיר בשעותיו הקשות. אולמרט: „אם הייתי יכול להוריד מרוני קצת אגרסיביות ולהוסיף אותה לדן, היה מתקבל ממוצע משוכלל".

■■■

נוח לאולמרט להיות מקורבו של ראש הממשלה. בחלוף הקדנציה, אולי ילך על הסוס הבא. לאולמרט גישה חופשית ללשכת ראש הממשלה. מרים טלפון, חלן יצחק, העניינים זזים.

פעם היה ח"כ מעולה, מטריד את המערכת, מציק בשאילתות: אומת השרים. היום, חנוט בחליפות 'מגיר־זיוזק', למד ששאילתות הן מנת חלקם של 'הסאקרים' (חפציים) והדרך ליצחק מהירה ויעילה מבלבולי המוח במליאה.

הוא קורא לזה 'כשלות לשאת באחריות לביצוע' – ומתכוון לכך שהוא מסוגל לעמוד מול איזה אהוד אולמרט צעיר שיבנה עליו, כמו שהוא נבנה על שרים.

אולמרט אדם אחוז תזזית. כל [illegible] בתנועה, חסר מנוחה, מסוגל להתרכז ב[illegible] דברים בו זמנית: לדבר בטלפון, ללעוס [illegible] לעבור על ניירת; לנזוף במזכירה. במשרד, במכונית, הוא מחובר לטלפון [illegible] לצינור הנשמה. במטה הבחירות [illegible] האחרונה, אנשי המטה היו מתישים [illegible] בויכוחים אל תוך הלילה. כל דקה [illegible] פיצוצים באויר. אנשים היו לאים [illegible] ואולמרט, בכושר ריכוז מדהים, מתמשך [illegible] היום רק התחיל.

אם תביט ביומן שלו תקבל [illegible] מהצפיפות. הוא ישן ארבע־חמש שעות בלילה. משכים בחמש וחצי בבוקר, [illegible] עיתונים ומגזינים. בשש, מתחילים טלפונים מעיתונאים, יומני בוקר ברדיו ו[illegible] טלוויזיה זרות. בשמונה, הוא בפלזה [illegible] בהילטון או בקינג דיוויד, אוכל ארוחת [illegible] עם קבוצות מארה"ב.

לפחות פעמיים ביום הוא מופיע [illegible] קבוצות ואירגונים אמריקניים. השבוע נפגש עם עוזרי סנטורים, ראשי מטות של הרפובליקנים, אנשי הלובי הישראלי־אמריקני וכתבים זרים. הם לועסים לחמניות [illegible] ושואלים אותו על וענונו, נמרודי, ממשלת האחדות ולבנון. הוא שותה קפה [illegible] באנגלית רהוטה, בבטחון עצמי רב ובחוש הומור.

לא רק מטעמי ציונות צרופה [illegible] למיפגשים האלה. האנשים שבאים לשמוע אותו הם שדה הפעולה העסקי והעתידי של [illegible] עד הצהריים הוא במשרד. אחר כך מתחיל להתרוצץ: כנסת, פגישות, תל־אביב, [illegible] חוזר הביתה לקראת חצות.

הוא המסביר הישראלי המבוקש ביותר בארה"ב. חלק ניכר מזמנו אולמרט משקיע ביבשת ההיא. אני מקווה, אומר יוסי [illegible], שאהוד ידע מה הוא עושה שם. [illegible] מגבית, קהילות יהודיות בכל אמריקה [illegible] משוכן במלונות מן השורה הראשונה.

בארה"ב קשר קשרים מצוינים עם [illegible] הקהילה היהודית, אנשי עסקים, פוליטיקאים ועיתונאים. שם הוא יכול לדוג לקוחות. במהלך השהות בארה"ב לא ימנע מטפל בעסקיו.

קצת תיאטרון ניו יורקי והרבה עסקאות חוטים, קשרים, שאת חלקם הוא פורט [illegible] אחרת, היום או בעוד שנה. המיליונר [illegible] רוצה להשקיע בארץ, אולמרט שמרשים כל־כך בהצגה השפויה של עמדות הממשלה,

מדובר ברסיס

בעצם, אולמרט הוא רסיס מפלגות, של המרכז החפשי ושל לע"מ, ואף פעם לא עמד ממש לבחירה, למעט הקדנציה הראשונה שלו בכנסת השמינית. זו [illegible] קשה כלפי מי ששוהה בפוליטיקה [illegible] 14 שנה.

גרמה שכבר עבר את השלב ש[illegible] שאתה צף מעל הרוב ונעשה מנהיג, [illegible] שאתה אחד מרבים וכמותם רק עושה כסף'.

בינתיים, יותר כסף, פחות מנהיגות.

אולי יתווך בינו לבין הרשויות. עמלות [illegible] כסף קל.

מיקרופונים מכל רשתות השידור [illegible] פתוחים בפניו. היום הוא ב'נייט ליין' של [illegible] קופל, מחר ב'גוד מורנינג אמריקה', [illegible] התעמת עם קארטר. הוא מוכר [illegible] האמריקנית עד כי טוענים, [illegible] ששם הוא יותר מפורסם מאשר כאן.

מה הפלא, אם כך, שפרס [illegible] ממשלה צירף אותו לסעוד על [illegible] רייגן. אחר כך, [illegible] אולמרט, מפני שבשגרירות הישראלית [illegible] מאד – אבל, פרס שמנסה לרקום [illegible] צעירי הליכוד, רצה דווקא אותו.

ושם, באמריקה, כשאולמרט [illegible] נשמע יותר מתון, יותר שפוי, [illegible] באמצע, יאמר, בין שרון לליברלים, [illegible] שמאפשר תימרון וניידות.

■■■

'אודי קרביץ' מבנימינה רצה [illegible] העולם בנגיסות גדולות ומהירות. [illegible] חמש עשרה חותם על מנוי ל'ניוזוויק', [illegible] על עצמו קריאת ספרות אנגלית [illegible] השפה, קורס קריאה מהירה. בגיל [illegible] לקורס קציגים כדי לשפר את [illegible] בביוגרפיה שלו.

אבל, מה לעשות והפוליטיקה לא [illegible] קובע את הקצב. אתמול היית [illegible] הכנסת, עברו 13 שנה, איך [illegible] אתה בן 41, קצת עייף. „אני לא [illegible] צעיר", הוא אומר ואולי מתכוון [illegible] אולי מאותת לשמיר, שהוא [illegible] טראבל־מייקר. ועייפות, היא [illegible]

(המשך בעמ' 46)

שובו של הקונדום

היה רק שאלה של זמן. ומה שלא עשה הזמן עשה האיידס ● אמצעי המניעה המיושן עובר מהפכה שקטה. אריזות חדשות, צבעים רכים, שיווק גלוי, פנייה אל הקהל הנשי ● המסר: תהנו קצת פחות, ותהיו בריאים

מאת נורית מאנה

"אני לא מאמין, שלמישהו בארץ יהיה כדאי לייצר קונדומים", אומר יורם בן טובים, מנכ"ל חטיבת התרופות של 'אביק', "בעקבות הפרסומים בעולם על היקף התפשטות האיידס, ועל הקונדום, כאמצעי מניעה יעיל של המחלה, אני מניח שתהיה לו בקרוב דרישה, בשוק המקומי".

תחזיות האיידס קודרות. המחלה עלולה להרוג מיליוני בני אדם. את הקונדום היא החזירה לחיים. מחקרים שונים מצביעים עליו כגורם הקובע בעצירת התפשטות האיידס. האביזר המיושן, אמצעי המניעה מימי הטרום־גלולה, אותו ה"גומי" שנדחק והעלה אבק מאחורי דלפקים של בתי מרקחת, שב ותפס 'מקום של כבוד' על המדפים.

"גברים צריכים קצת הגנה מפני נשים. וגם להיפך" אומרת כרזת פרסומת של 'טרויאן', חברה אמריקנית המייצרת קונדומים. מעט ההומור שיש בכרזה אינו מטשטש את האלמנט עליו בונה המפרסם – הפחד.

אמריקה אחוזת בהלת־איידס. אירופה לא פחות. הסקרים האחרונים שנעשו בקרב חולי האיידס, הראו שאחוז לא מבוטל מן החולים אינו נמנה עם קבוצות הסיכון הקלאסיות: הומוסקסואלים, ביי־סקסואלים, נרקומנים, ומקבלי מנות דם.

על מדפי החנויות ובתי המרקחת מוצג מבחר גדול של קונדומים, בשלל צבעים ומינים. על לוחות המודעות כרזות־ענק, הקוראות בלשון בוטה להשתמש בו. בחלק ממדינות אירופה, הממשלה אחראית למסעי הפרסום.

למרות הקיצוץ בתקציב, במשרד הבריאות הישראלי דנים בימים אלו בתוכנית הסברה ותעמולה. הציבור יקרא לשוב אל הקונדום.

■■■

הקונדום הומצא לפני 2000 שנה במצרים הקדומה, שם שימש אמצעי הגנה מפני מחלות. הרומאים השתמשו בו כאביזר דקורטיבי. רק במאה הי־19, החלו להשתמש בו כאמצעי למניעת הריון.

לפני ואחרי מלחמת העולם ה־2, היתה התפרצות של מחלות מין, שהגבירה את השימוש בקונדום. באותם ימים, ניתן היה להשיגו בתחנות דלק ובברים מפוקפקים. הייצור ההמוני נעשה או ללא פיקוח ובאיכות גרועה. אמינות המוצר נפגמה.

בסוף שנות ה־30, סווג הקונדום כתרופה, והועבר לפיקוח מחלקת התרופות והמזון האמריקנית. למרות הפיקוח ושיפור המוצר, הציבור כבר לא בטח בו. הוא נזנח והפך מוצר לא מבוקש.

■■■

ד"ר יעקב גינדין, המרכז הרפואי לחקר האיידס, בית החולים קפלן: "היום ברור, כי לא רק הומוסקסואלים, ביי־סקסואלים, מקבלי מנות דם ונרקומנים חשופים למחלה. גם הטרוסקסואלים חשופים. 25 אחוזים מן הנשים שחלו באיידס אינן קשורות כלל לאחת מקבוצות הסיכון הידועות. 6 אחוזים מן הגברים שחלו, לא הצהירו על קשר לאותן קבוצות סיכון. מומלץ להשתמש בקונדום גם ביחסים בין גבר לאישה.

"מדובר בעיקר באוכלוסיה, בה אין יחסי מין יציבים וקבועים, הפרטנרים מרובים ובשכיחות גבוהה. בזמן המגע המיני, נוצרים קרעים קטנטנים ברקמות, שאינם ניראים לעין. אלה מספיקים על מנת להעביר למחזור הדם את וירוס האיידס, דרך שיפשוף הרקמות".

המרכזים השונים בארץ, הנמצאים בקשר עם אוכלוסיות המוגדרות כחשופות ביותר למחלה, המליצו בפניהן על השימוש בקונדום. השימוש בו הפך כמעט שכיח אצל ההומוסקסואלים ואצל פרוצות.

מבתי המרקחת מגיעים נתונים על עליה במכירות. עליה מתונה, 20 אחוזים בממוצע. בבתי המרקחת של רשת הסופר־פארם, מוצעים הקונדומים למכירה על המדפים. כלומר, הוצאו מאחורי הדלפקים. בקיבוצים רבים הפתרון למבוכה נמצא על ידי הנחת אמצעי המניעה בשרותים של המרפאה. השימוש חופשי, לכל מי שרוצה לבוא לקחת. עד כאן השינוי במעמד הקונדום בארץ. לא מהפכה של ממש.

■■■

בארצות הברית היקף התפשטות האיידס גדול, הבהלה גדולה, קצב הפרסום אחר. אוכלוסיית רוכשי הקונדומים היתה על טהרת הגברים. מאז שהמוצר עבר הסבה, מאמצעי למניעת הריון לאמצעי למניעת מחלות, עט המפרסם על אוכלוסיית הנשים. וזה עובד.

חברות הייצור שינו את האריזות. לא עוד אריזות עליהן מתנוססת תמונת אביר משוריין, או גברים שרירים. במקומן, מראות העטיפות תצלומי זוגות, מרמזות על אחריות הדדית. תצלומי נשים בודדות, בעלות הופעה אמינה. המסר לאשה הבטיחי את בריאותך, בעזרת הקונדום.

המוצר שינה את דימויו האגרסיבי, מופיע בשלל צבעים חדשים, רכים. הוא מוצע למכירה במדפי ההיגיינה הנשיים, לצד טמפונים ומוצרים דומים.

ה'ניו־יורק מגאזין' מגדיר את האיידס כמקדם מכירות מס' 1 של הקונדום.

■■■

הקונדום נמצא תחת פיקוח משרד הבריאות הישראלי. קיימות הגבלות על היבוא, בעיקר על החומרים השונים הנוספים אליו, נוזלים קוטלי זרע ונוזלי־השהיה למיניהם. הוא מסומן במכס כמוצר גומי, לצד מוצצים לתינוקות. קשה לאמור במספרים את השינוי בהרגלי צריכתו בארץ.

"המכירות שלנו אינן מצביעות על עליה דרמטית, אולם קיימת עליה", אומר משה ארקין, מנהל חברת 'אגיס', יבואני ויצרני תרופות ומוצרי קוסמטיקה. 'אגיס' מיבאת לארץ מגרמניה את אחד הקונדומים הפופולארים, R-3.

"העליה המתונה אצלנו, אינה משקפת את המצב. נכנסו גורמים חדשים לשוק, המייבאים אמצעי מניעה. לפני זמן לא רב, ניסיתי לייבא קונדומים הנחשבים פופולרים בעולם, בשלל צבעים. זמן ארוך שכבו במחסנים, ולא היה להם ביקוש. רק לאחרונה, הצלחתי להפטר מהם. מכרתי אותם לחג עשור בקיבוץ, בתור בלונים. בינתיים, השוק הישראלי שמרן".

■■■

הפופולריות של הקונדום החלה עוד לפני שחדרה תודעת־האיידס לציבור. קדמה לכך בהלת ההרפס הגניטאלי, שאחד האמצעים למניעתו היה השימוש באמצעי מניעה חיצוני.

פרופ' אברהם מורג מבית חולים 'הדסה עין־כרם' בירושלים: "אם השימוש בקונדום יהיה נרחב, ניתן לצפות שסה"כ המחלות המועברות במגע מיני ירד".

בימים אלו, השלימה הוועדה למניעת התפשטות האיידס ולאיבחונו תוכנית כוללת למאבק במחלה. התוכנית הוגשה למנכ"ל משרד הבריאות.

פרופ' מורג על התוכנית: "בין השאר דנה התוכנית בהסברה. באופן יחסי, לא נחשפנו בארץ בצורה קשה למחלה. מתוך 32 החולים הראשונים, 9 הגיעו מחו"ל. קבוצה גדולה של חולים היתה ממקבלי מרכיבי דם. גם בעיה זו נפתרה, ע"י בדיקות הדם ומרכיביו. על כל 10.000 תורמי דם מאותר אחד, הנושא נוגדנים של איידס.

"אין טעם לצאת בתעמולה־הפחדה, אלא רק בהסברה. נגיף האיידס מופרש בין השאר בזרע, אחת הדרכים להפחית את העברתו היא השימוש בקונדום. זהו אינו אמצעי יעיל בצורה אבסולוטית, אך בהחלט מפחית סיכויי הדבקה.

"ההמלצה מופנית אל קבוצות הסיכון הידועות ואל בעלי הפרטנרים הרבים. האלטרנטיבות אינן יעילות יותר. או אפשר לומר: המנע ממגע מיני. המלצתנו היא הרע במיעוטו. מנסים להחזיר את הקונדום ובעיקר מנסים לחנך את הנוער להתייחס אל הנושא בפתיחות. אין לנו אמצעי אחר להגן על הפרט מפני הפרט.

"באנגליה יצאו במסע הסברה רחב ואגרסיבי. גם בארה"ב ובארצות סקנדינביה מתייחסים לנושא ברצינות גמורה. בארץ המצב עדיין אינו כך. יש לנו תוכנית הסברה, אך יתכן ונמצא עצמנו מוגבלים. סקטורים מסויימים באוכלוסיה לא יאהבו לראות מסע פרסום מסוג זה על לוחות המודעות.

"באירופה לא חוסכים במילים בוטות, על

תקשורת חסומה

התקשורת האמריקנית, בעיקר המגזינים 'לכל המשפחה', עוד לא שברה את קשר השתיקה. מדובר בסירוב העתיק והעיקש לפרסם מוצרי מין. המפרסמים הניחו, ששובו של הקונדום כאמצעי מומלץ למניעת מחלות, יפתח בפניהם את הדלתות החתומות של התקשורת, ולא כך היה.

מגאזינים אחדים החלו מפרסמים את הקונדומים, הניוזוויק, הניו־יורק מגאזין. אחרים, למעשה הרוב, עדיין מתנגדים.

על טלוויזיה אין בכלל מה לדבר. שלוש הרשתות הגדולות החליטו שלא להתיר סרטוני פרסומת. גם בתחנות המקומיות נכשלו המפרסמים. מתוך אלף כאלו, רק שתיים הסכימו לשדר פרסומות, וגם זאת, לאחר השעה 11.30 בלילה.

המפרסמים שוקלים פנייה לערכאות. הטיעון המרכזי שלהם נטען עבורם על ידי חוקרי האיידס. המגיפה בסימן עלייה. אחוז החולים ההטרוסקסואלים גבוה יחסית. הקונדום מומלץ כאמצעי מספר 1 למניעת הידבקות. המספרים, העובדות, ההגיון, כולם מצביעים לאותו כיוון. קרוב לוודאי שהפחד ינצח את השמרנות.

בסיגנון הישן

קטע ממודעת פירסומת לאמצעי מניעה, מתוך הניו־יורק מגאזין. המוות והסקס כרוכים יחדיו. 'הנערה מהדלת ממול' אומרת: "אני נהנית ממין אבל לא מוכנה למות בשביל זה". הזוג על העטיפה מראה את הכיוון החדש: בחזרה למשפחה

מנת להגיע לציבור הרחב ביותר. התוכנית הנבנית כעת עוסקת, בין השאר, בהסברה על העלאת הסיכון להדבקה, סיכון הקיים מבן זוג זר, במגע מזדמן. מנסים לחנך להמנעות ממגע מסוג זה, אך לא מנקודת מבט מוסרית".

■■■

הקונדום אינו מאמצעי המניעה האהודים על הצעירים – מסקנה זו עולה מנתונים שמספקים בתי המרקחת, סקסולוגים העוסקים בבני נוער וגניקולוגים. נשים מעדיפות גלולות.

המומחים מדברים על 'מחסום פסיכולוגי' הקיים נגד השימוש באמצעי המניעה המיושן. „אובדן הספונטאניות", הם מסבירים. הספונטאניות, חוסר השליטה וההסתחפות מתורגמים כמבטאי רגשות אמיתיים. בסקס כמו ברומנטיקה, 'מחשבה מראש' נתפסת כפסולה. השימוש בקונדום חייב להיעשות מתוך שיתוף פעולה והסכמה הדדית. מה שקרוי 'לקחת אחריות' מצד שני בני הזוג.

אחד הנושאים אותם תוקפת התעמולה האמריקנית הוא שינוי תדמיות חברתיות, הקיימות סביב הקונדום. „בני נוער מאוד לא אוהבים את זה, וזה מובן", אומר ד"ר רוני שטרקשל, מורה וחוקר מיניות האדם ב'בית הספר לבריאות הציבור', שליד האוניברסיטה העברית והדסה.

ד"ר גינדין משמיע דברים שונים. כשהוא מסיים הרצאה בנושא האיידס ומעלה את הקונדום כפתרון „הדבר מתקבל בשמחה ובאהדה", הוא אומר. „זה גורם לרגש הקלה, שיש פתרון מפני החרדה".

■■■

החרדה כאמצעי לחינוך הנוער להרגלי שימוש באמצעי מניעה, מעוררת התנגדות חריפה אצל המפקחת על החינוך המיני במשרד החינוך, גב' אלה בר־גיא.

„העמדות של החברה המתירנית אינן ברורות. במקום לקבוע עמדה עניינית, משתמשים במחלות העכשוויות כאיום על המתירנות. אסור להשתמש בזה כשוט מוסרי, במקום נקיטת עמדה".

שותף לעמדתה הוא הד"ר שטרקשל הטוען כי „ההפחדה כמוטיבציה לשינוי התנהגות אינה יעילה. מחקרים רבים לימדו, שהפחדה מהריון או הפלות לא שימשה לנערות מוטיבציה לשימוש באמצעי מניעה, ולפעמים אף הביאה לתוצאה הפוכה. לא מעט נערות צעירות הרו, ומתוך פחד הדחיקו את הנושא והגיעו בשלב מאוחר מדי לטיפול בבעייה".

לגבי השימוש בקונדום, מתרשמים בעלי המקצוע העוסקים בנוער, כי חלה עליה בת כ־20 אחוזים בשימוש בו.

ד"ר שטרקשל: „אני לא בטוח שהייתי מפרש זאת כתפנית. לא ברור לי, אם אלה שהחלו להשתמש בקונדום הפסיקו לבצע משגל נסוג, או הפסיקו להשתמש באמצעי מניעה אחר. עדיין אין מחקרים שיוכיחו כי מדובר באמצעי למניעת מחלות. הפנייה אל הנוער בשיטת ההפחדה מקוממת. לדעתי, הנוער בארץ צריך לקבל מידע על אחריות ועל יצירת קשר בריא, קודם לקבלת הסברת־הרתעה".

■■■

לאחרונה, החלו בארץ לעקוב אחר הרגלי השימוש באמצעי מניעה. בארה"ב, לפי ה'ניו־יורק מגאזין', הטבעת התוך־רחמית כבר אינה פופולארית. מספר הרופאים המתקינים אותה הולך ופוחת, וזאת בשל בעיות זיהומיות. הגלולה אינה מומלצת לכל אשה, בשל בעיות וסכנות בריאותיות. רבים מוצאים את הדיאפרגמה כרוחה ולא נוחה.

לדברי אלי כהן, נשיא רשת חנויות 'דוויין ריד' האמריקנית, נמכרו השנה בחנויות הרשת שלו, פי שלושה קונדומים מאשר לפני שנתיים. לעומת זאת, חלה רק עליה בת 2 אחוזים במכירת הגלולות, ואילו בשאר אמצעי המניעה קיימת נפילת מכירות משמעותית ומתמשכת.

„הטכניקות והייעול שינו את הקונדום של היום למוצר בטוח יותר משהיה בעבר", אומר פרופ' פלטי. „החומרים דקים הרבה יותר, ואלסטיים. קיימים כיום גם סוגים שממש נידבקים, והם לא מאבדים כלל את התחושה. גם האשה לא חשה בקונדום כגוף זר. אני ממליץ על השימוש בו, אך אני מכה על חטא. אני ממליץ פחות מכפי שהייתי צריך".

■■■

מיליוני דולרים משקיעות חברות הקונדומים בארה"ב, במסעי פרסום. הפירסומאים מנסים לשנות את תדמיתו, להציגו כמוצר אמין ומעודכן. הפתיחות האמריקנית לא מוכיחה את עצמה, והמפרסמים נתקלים בבעיה: שלוש רשתות הטלוויזיה המובילות אינן מוכנות לפרסם אמצעי מניעה. גם מגאזינים מסויימים מסרבים. אמצעי תקשורת אלו טוענים, כי מטעמי מוסר ודת אינם יכולים לחשוף את קהל הצופים שלהם לפירסומות של מוצרי מין.

חברות הפירסום נאבקות, ומאיימות לפנות לערכאות, שתיכפנה את הפירסום.

„אם נציל ולו גם נפש אחת במסע הפרסום שלנו, נהיה אנו בצדו השני של המתרס, לצד המלאכים", אומר ג'רי ד'למפיגה, נשיא חברת הפירסום של קונדום, הנקרא 'לייף־סטייל'.

מסע הפירסום של לייף־סטייל כרך לראשונה את הסקס והמוות יחדיו. המודעה מראה אשה צעירה, היכולה להיות 'הנערה מהדלת ממול'. היא אומרת שהיא נהנית מסקס, אבל לא מוכנה למות בשביל זה. אף חברת פרסום אחרת לא העזה להיות כה בוטה.

יתכן, שמדבריו של נשיא חברת פרסום זו עולה ניחוח קל של צדקנות. יתכן שלפני שהוא מתכנן להיות מלאך, הוא מתכנן להיות עשיר. בכל מקרה, הקונדום יוצא מהארון ויושב חזק על המדף הקדמי של החנויות, של [illegible] ■

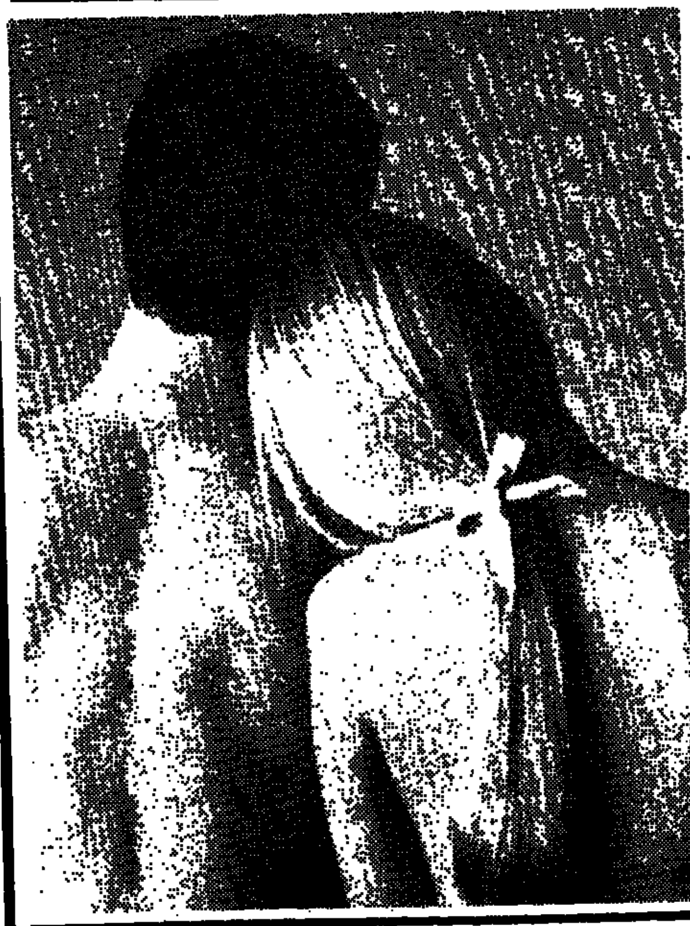

הנוער הישראלי לא משתגע על אמצעי המניעה המיושן ● נשים ישראליות התחילו לקנות אותו ● בקרב קבוצות־הסיכון (האיידס) הישראליות הוגבר השימוש ● לא מייצרים אותו בארץ. ייבוא בלבד

מה יש

בבתי המרקחת בארץ ניתן להשיג רק סוגים אחדים של קונדומים. אין צורך במירשם רפואי.

לדברי הרוקחים, רוב הצרכנים גברים. לאחרונה, גם נשים קונות.

המבחר לא גדול. יש כאלו עם סיומת בצורת פיטמה, אחרים קטומים בחרטום, ויש סוג מעוגל בקצה, המתאים בצורתו לאיבר המין הזיכרי.

יש יבשים, ויש 'רטובים'. הנוזלים המוספים לקונדומים הם לרוב שמנוניים. נוזלים קוטלי זרע ונוזלי השהיה. האחרון הוא נוזל המשמש להרדמה מקומית, שמטרתו להאריך את זמן פליטת הזרע.

כמה

סוגי הקונדומים הנמכרים בבתי המרקחת בארץ: 'R־3', 'דורקס', 'רמסס' ו'קונטקט'. הם נמכרים בחפיסות בנות 3 יחידות, יש הנמכרים בחפיסות בנות 10 ו־12 יחידות.

R־3 – 1.30 ש"ח בממוצע, לחפיסה בת 3 יחידות. מחירה של חפיסה בת 12 יחידות, 4.80 ש"ח.

דורקס – 1.79 ש"ח לחפיסה בת 3 יחידות. חפיסה בת 12 יחידות, 6.80 ש"ח.

רמסס – 2.10 ש"ח בממוצע, לחפיסה בת 3 יחידות.

קונטאקט – 4.50 ש"ח לחפיסה בת 10 יחידות.

על החפיסות מפורט אם הם מלווים בנוזלים, הוראות שימוש והחשוב ביותר – תאריך התפוגה של החפיסה.

איך

„אני ממליץ כבר שנים על השימוש בקונדום, למקיימים יחסי מין מזדמנים", אומר ד"ר רוני שטרקשל, סקסולוג וחוקר מיניות האדם באוניברסיטה העברית. „התגובה אינה חמה במיוחד...".

הציבור בישראל אינו להוט להשתמש באמצעי המניעה הוותיק מכולם. הוא נחשב למשבית השמחה, לחלק הלא הרמוני, לא ספונטאני של המגע המיני. מאז החלו רופאים ומומחים לעודד את השימוש בו, כאמצעי למניעת מחלות, חלה עליה מתונה.

קיימות מספר אפשרויות שימוש. אפשר ללבוש אותו לקראת סוף המגע המיני, רק לפני פליטת הזרע. במקרה כזה האשה מוגנת, באופן חלקי בלבד, ממחלות המועברות עם נוזל הזרע. הגבר, לעומת זאת, עלול להידבק מהאשה, אם היא נגועה באחת ממחלות המין.

רצוי ללבוש אותו מיד, עוד לפני קיום היחסים. הרבה יותר בטוח לשני הנוגעים בדבר.

פרי עץ הדעת

יורם קניוק

בסיגנון הישן

האיידס מחזק את כוהני הדת באשר הם ● המין ומחלת־המין הינם אמצעי שליטה ● ההיסטוריה הקרובה הינה גם תולדות הפחד ממחלות המין ● המדע יושיע אותנו מכוהני הדת. האנטיביוטיקה הלא חיסלה את העגבת

לפי אמות מחשבה פונדמנטליסטיות, אלוהים הטוב ניצח את האדם הרע לפחות פעמיים באלף השנים האחרונות. פעם, כשהסיפיליס הגיע לאירופה שטופת המתירנות. ופעם שניה, כעבור חמש מאות שנים, בסיום מה שמכונה 'המהפכה המינית', כשהגיע האיידס, בצורה דומה, כמעט מאותו מקור ולפחות באותה רוח.

500 שנים לקח לאירופה להיפטר מפחד העגבת. חגיגה גדולה פרצה. מה שהכמרים והרבנים קראו 'חברת החטא' ארך זמן קצר למדי. אילו הייתי היסטוריון, הייתי מנסה ללמוד את תולדות התרבות לפי הפחד והטאבו שהטילו על המין.

שר הבריאות האמריקני הצהיר בשבוע שעבר, דווקא באוניברסיטה שבהנהלתו של הכומר ג'רי פאוול, הפונדמנטליסט, שעד סוף המאה, עלולים 100 מיליון איש למות ממחלת האיידס. המחלה החדשה, שנתגלתה לפני כ־8 שנים, משנה אורחות חיים בלפחות שתי יבשות.

כל הדרשות והחוקים לא עשו מה שעשה הפחד. המין הוא עונג עצום, אבל גם פחד. בשביל 'שוטרי' המוסר המין הוא גם אפשרות שליטה.

■■■

לשליש מתושבי אירופה מתו מסיפיליס, במאה הראשונה לגילויו, עד שהגיע לאירופה בעקבות גילוי אמריקה, חגגה אירופה חגיגה כמעט שלוחת רסן, [illegible]

זה לא מכבר ההומוסקסואלים יצאו מן הארונות, והחיים עם פחות מחמש נשים או גברים או שניהם יחד הפכו מיושנים. והנה, זונות מסתובבות באירופה עם תעודות מרופא, צעירים מחפשים את הבחורה הכי נקייה בעיר. ולכמרים ולרבנים באה עדנה.

תקופות זוהר של חזרות־בתשובה מביאות, בסופו של דבר, אימי אינקוויזיציה. הפחד ממין מעורר היסטריות וטירוף.

הסיפיליס נכנס לחיים האירופאים בסוף המאה ה־16. בתחילה לא ידעו מה זה. למחלה קראו 'המחלה הנאפוליטנית'. חשבו שריבור קרוב מדי לאוזן מנגע. כשהבינו שהמחלה קשורה למין, החלה הבהלה. שמה ניתן לה על ידי משורר ואסטרונום מוורונה, ג'ירולמו פרקסטורו.

שלא כמו במגיפת 'המוות השחור', כאשר חשבו שעריפת ראשי יהודים, או גילוי ערוות על המזבח ימנעו את המחלה – הסיפיליס נקשרה בעונג הנאצל. אפילו דם יהודים לא היה עוזר. הפאניקה היתה שלמה.

■■■

לקורא בהכרי ימי הביניים, נראית התקופה כמערכת המבוססת על ניגוד יסודי. מצד אחד, פרישות המביאה לחטא, לטיהור להוויה – ולשמירה על כללי אבות הכנסיה. מצד אחר, הפקרות [illegible] במסע הוללות. אבל, זה הבה לומר מלים רעות [illegible] ולא זאת כוונתי.

נישואין בכנסיה נעשו [illegible] רק במאה ה־16, כמו תאי הווידוי, שנוצרו אז. [illegible]

קינוקו קראפט, נושא החטא, עטיפת הגיליון [illegible] מגאזין, 1981, מתוך אמריקן אילוסטריישן 82/83

הקץ לחופש: הנה הזונות מסתובבות באירופה עם תעודות מרופא, צעירים מחפשים את הבחורה הכי נקייה בעיר, ולכמרים ולרבנים באה עדנה

כתוצאה מסויימת של הסיפיליס – ריגול אחר מקורות המחלה.

גם הכנסיות והמנזרים, לא רק המלכה יואנה מאוויניון, החזיקו בתי בושת וקיבלו עשרה אחוזי רווח. צריך לזכור, שסיפורי האבירים, לרבות סיפורי המלך ארתור, שוכתבו. לעומת האבירים האמיתיים, היו הגנגסטרים של אל קאפון חבורה צמחונית של אוהבי אדם.

רק במאה העשירית, בוועידה של ספלאטו, נחקקו חוקים נגד נישואין שניים לכומר. ממזר היה תואר כבוד, ילוד־אהבה. וויליאם הכובש היה גא במוצאו המפוקפק.

ראשית הנצרות בדילמה. אולי לכן עסקו אבות הכנסיה בצורה כה אובססיבית במין. דת שהחלה עם דילמה של בתולה יולדת בן, מכניסה עצמה לצרות. בעיקר, כשהיא מנסה לכבוש את מקומה בין עובדי אלילים אוהבי הוללות. גם אלה, שבידענות ערמומית טענו שהבתולה נכנסה להריון באוזן על ידי המלאך גבריאל, ידעו עמוק בליבם, שגם בשביל להוליד משיח נחוץ קצת 'גועל נפש'.

■■■

נוצרה, איפוא, תרבות של אשמה. פרישות מול הוללות. האפיפיור אלכסנדר השישי ערך נשף בחדריו לכבוד בנו, סיזר בורג'יה. 60 יצאניות עירומות זחלו בין הנרות שהורדו מן התקרה, ובפיהן היה עליהן למצוא ערמונים שהוחבאו שם.

רק אחרי שרצח ארבע נשים, קיבל מחילה מן האפיפיור, נשא שלוש נשים ויצא במסע רצח וחורבן – נענש כומר אחד באיטליה. אבל חוץ מאי־נוחות מסויימת, לא קרה לו מאומה.

הנרי השמיני, מלך אנגליה, היה לא רק מחבר נעימות יפות כ'שרוולים ירוקים' לזכר אן בולין, אותה הוציא להורג – אלא גם מי ששינה את ההיסטוריה של העולם. העובדה שבאנגליה של זמנו שתי תנועות מנוגדות, הרפורמציה והרנסנס, התפתחו בעת ובעונה אחת, קשורה בסיפיליס שהנרי נדבק בו בנעוריו.

הסיפיליס שהה דרום בגופו, בעשרים שנה. עשרים וארבע שנים היה נשוי בשלווה לאשת נעוריו. רק עם תקוף המחלה נפגע מוחו. במשך עשר שנים החליף חמש נשים, שתים מהן הוציא להורג. הוא ניתק את המלכות מן הכס הקדוש.

הנרי יצר מצב חדש, בו הארציות והרוחניות היו תחת גג אחד. אחת התוצאות של המהפכה שחולל במחלתו, היתה עליית התנועה החררית־נוצרית. הפוריטנים העקשנים מרדו בדת שלו. הניתוק מרומא עלה בדמים רבים.

■■■

הפוריטנים שטו לאמריקה. אם לאלוהים יש גם אירוניה ואולי, במחשבה שנייה, יכולה אירוניה להיות רק לו, הרי הוא צוחק כאשר מחוללי המהפכה, מקדישי אל קנא ואכזר, הלוחמים בחטאי הבשר – חוזרים דווקא לאמריקה, ממנה הגיעה המגיפה.

הסיפיליס, שמקורו כנראה באפריקה, הגיע לאירופה על ידי מלחי קולומבוס ב־1494. הם קיבלו אותו בהאיטי.

שנתיים לאחר שחזרו המלחים לספרד ולפורטוגל, הגיעה המחלה לכל אירופה, להונגריה ולרוסיה הגיעה עם חיילי שארל הרביעי. המלחים של ואסקו דה־גאמה הביאו אותה להודו ב־1499, חמש שנים לאחר מכן מבוי הגיעה לסין.

ב־1530 מת מן המחלה הארכיבישוף של ברדיום.

■■■

מנעמי החיים המטורפים הגיעו אל קיצם.

אפילו הנרי השמיני, שבנה חדר מיוחד ליצאניות בארמונו, סגר את הבורדלים שבנה אביו בלונדון. כמו בתחילת ימי הביניים, החל הפחד לנקר עיניים. כשזה קורה בגלל מין, לכמרים באה עדנה. למרות שהיו נאלצים לוותר על חלק גדול מתענוגותיהם, באה להם עדנה, כי השליטה חזרה לידיהם. ואולי אין מתוק מן השליטה, אין עדנה שתידמה לה.

החלה תקופה ארוכה של התחסדות וצדקנות. שיאה היה בתקופה הוויקטוריאנית. אבל, היה צריך לחלוף זמן רב, ומהפכות אחרות היו צריכות להתחולל, עד שהתקדם מדע הרפואה. וכאשר הודבר הסיפיליס, באמצע המאה ה־20, על ידי טיפול אנטיביוטי, אירופה ואמריקה חזרו לחגיגה הגדולה.

■■■

האויב של מהפכת המין והתרבות של שנות ה־60 וה־70 הגיע מן הקריביים.

רוק הדסון, שחקן בייתי טוב לכל המשפחה, אהוב האמהות, היה צריך למות מאיידס, כדי שיבינו שלא רק נפקנים מן השוליים עלולים להיפגע.

כמו שהסיפיליס חדר לחברה הגבוהה, הפיל חללים מבני האצולה, גם האיידס כבר אינו נגיף מיסתורי כמחלת הליגיונרים. האיידס מפילה חללים לא רק אצל הומוסקסואלים.

היום יודעים שגם ההטרוסקסואלים צפויים לסכנה. תחזית של 100 מיליון מתים היא תחזית ריאליסטית.

וכשמחלה כזו מעלה את עקומות המוות והפחד לגובה מירבי, שוב מחייכים צדקני הדת.

■■■

משום מה, אלוהים, חטא, תענוג ומוות באים תמיד יחד. לא לחינם נימנו בספרות הנוצרית לא פחות מ־7,405,926 דימונים ועוזרי־שטן, לעומת כמה עשרות מלאכים בלבד. עם למעלה משבעה מליון דימונים ושדים לא קל להסתובב, כאשר בחוץ עולה עקומת המוות מן הסיפור המענג הזה.

בארצות הברית ובאירופה שוב מנסים למכור קונדומים וחיי בית תקינים. אנשים מפוחדים חוזרים לארבעת הקירות. המערב מגלה מחדש שחופש הוא מין, ומין הוא הרפתקאה מסוכנת. יפה, מענגת, אבל כמו על פי איזה דין קשות, תמיד בא ממערב איזה שטן ומקלקל הכל.

■■■

מה שההיסטוריון הנודע בורכרך עשה לרומא ולאפיפיורים שלה, יכול היה לשמש מנוף לחקר תולדות האדם, על בסיס המין.

היה צריך היסטוריון־תרבות שיבוא ויחקור איך שוב חוזרת מנגינת־הפחד, איך היא חוזרת באותה דרך.

מה יכולים אלה, הנקראים חילוניים, כמוני, לעשות בעולם שבו הוכחת קיום האל היא על דרך השלילה.

■■■

סיפורי דקמרון היו רק קצה־קרחון. הסיפיליס גמר את מה שהסתתר תחתיו. היום כבר לא היו עושים למרקיז דה־סאד 'קאמבק' כמו שעשו לו לפני שנים אחדות. האיידס, כמו הסיפיליס, עוזר למתחסדים אבל מאיים על כל המין האנושי.

צריך להזהר מהכללות, אבל נכון לומר ששוטרי ההתחסדות מחכים בפינות. אסור לתת לאלוהים להיות מגלגם של [illegible] האנשים שאם להם רע כל־כך, מוטב שתהיה וסבלו.

נכון, אנשים פוחדים, ויש ממה לחשוש, אבל כשאלוהים של הרעים צוחק, בוכה אלוהים של הטובים.■

נפוליון הסרט

דבר כזה עוד לא קרה: חמישה חודשים לפני החגיגה הגדולה, תתחיל מחרתיים מכירת הכרטיסים למה שהולך להיות האירוע הבולט ביותר של קיץ '87 בתל־אביב. ב־150 שקל לזוג כרטיסים יקבל שוחר התרבות הישראלי, במכה אחת, את שני המדיה הפופולאריים ביותר בארץ: קולנוע ומוסיקה. נגני הסימפונית רשות־השידור יירדו מירושלים להיכל התרבות בתל־אביב. בנצוחו של הבריטי קארל דייוויס, ילוו במשך חמש וחצי שעות, נון־סטופ, את אחד מגדולי סרטי הראינוע, 'נפוליון של אבל גאנס'.

זה יקרה פעמיים: ב־6 וב־7 ביולי. היכל־התרבות יהפוך להיכל קולנוע ענקי. 'נפוליון' יוקרן על שלושה מסכים בעת ובעונה אחת, מסך פנורמי רב־מידות. פעם קראו לזה "פוליוויז'ן". היום קוראים לזה סינרמה.

בינואר 1981, כשהבמאי פרנסיס קופולה הפיק את הקרנתו המחודשת של 'נפוליון', ברדיו־סיטי־הול הגדול בניו־יורק, היה זה השלאגר הלוהט ביותר של מנהטן הקפואה. הוא נתן לאביו, כרמינה קופולה, להלחין את הליווי המוסיקאלי ולנצח על התזמורת שליוותה את הסרט. תורים ארוכים השתרכו סביב הרדיו סיטי הול, בשלג וברוח החותכת, כדי לא להחמיץ את האירוע של השנה.

מה שהתחיל כמחווה אמנותי לאבל גאנס, עם שלוש הקרנות בלבד, הסתיים כהצלחה מסחרית מפתיעה, שהתפרשה על פני שבועות אחרים. בתום כל הקרנה, קם הקהל על רגליו והריע בהתלהבות ליצירת האדירים של גאנס.

60 שנה אחרי הקרנתו ההיסטורית בבית האופרה של פאריז, ב־7 באפריל 1927 'נפוליון' מגיע לישראל. הפעם הראשונה והאחרונה שהסרט הוקרן בגירסתו המלאה – כשש וחצי שעות. מאז נחתך הסרט, קוצץ והופץ בגירסאות מסורסות ברחבי העולם.

מה שנראה בארץ, תהיה הגירסה הקרובה ביותר לזו שהכין גאנס. גירסה הנמשכת כחמש וחצי שעות, פרי עבודתו של היסטוריון הקולנוע הבריטי קווין ברונלאו, שעמל 20 שנה על שחזור היצירה המקורית. ברונלאו עדיין נובר בסינימטקים ובארכיוני סרטים בכל קצווי תבל, ומחפש את השעה החסרה מן הסרט.

■■■

מדוע נחשב 'נפוליון של אבל גאנס' – השם המקורי שהעניק לו הבמאי, לאחד מגדולי הסרטים שנוצרו אי־פעם?

קווין ברונלאו: "זוהי אנציקלופדיה של אמנות הקולנוע. כל הטכניקות המודרניות מצויות בו. 'נפוליון' בישר לעולם על הפוטנציאל האסתטי העשיר הטמון בקולנוע".

אבל ב־1927, אף אחד לא רצה להקשיב. הקול היחיד שדיבר אותה שנה, היה קולו של 'זמר הג'ז', שהפך את הראינוע לקולנוע. 'נפוליון' נדחק הצידה, נעזב ונשכח. רק היום, בפרספקטיבה היסטורית ואמנותית, יכולים לעמוד על ערכו האמיתי של הסרט: יצירת מופת, ללא עוררין.

אבל גאנס החל לעבוד על התסריט של 'נפוליון' ב־1923. הוא ראה בו גיבור טראגי, בתפיסה הקלאסית של אריסטו: מנהיג אדירים, שטיפס לפסגת העולם וצנח משם, בגלל אופיו.

גאנס תיכנן את הסרט כאפוס ענק, בשישה חלקים. רצה ליצור בצופה תחושה של מעורבות אישית, לאפשר לו לחוות פסיכולוגית ופיזית את עלייתו ונפילתו של בונפארטה. בד בבד עם פיתוח התסריט והדמויות, שקד על פיתוח טכניקות של הסרטה, בהן השתמש לאחר מכן בהצלחה גדולה.

גאנס היה מגאלומן, אך עם כיסוי של גאון. קופולה של שנות ה־20. בתפיסה הסינמאטית, בהיקף העבודה הענק, בחיפוש המתמיד אחרי פתרונות טכניים לחזון הקולנועי שלו.

■■■

כמו קופולה, גם לגאנס היתה אישיות כריזמאטית. אינטליגנטי, מצודד, בעל קסם אישי, ידע גאנס לשבות את לב שומעיו, לסחוף אותם בהתלהבותו, לשכנע ברעיונותיו הלא שיגרתיים.

ב־1924, נחשב גאנס לאחד הבמאים המצליחים והמובילים של צרפת. שמו הלך לפניו. לא היתה לו בעיה לגייס כספים, לפחות לא בראשית ההפקה. הוא הצליח לגייס סכום ענק של 20 מליון פראנק, כדי לממן את שש חלקי הסרט. 17 מליון הוציא על החלק הראשון, המתחיל מילדותו של נפוליון ומסתיים בכניסה המפוארת לאיטליה. חמשת החלקים הבאים, נותרו על הנייר בלבד.

למרבה מזל, נותר בידינו תיעוד מלא של הסרטת 'נפוליון' – דבר נדיר לגבי אותה תקופה. גאנס עצמו דאג שצלמים ומסריטות ינציחו את עבודתו הקולנועית וב־1927, פירסם את התסריט המלא של 'נפוליון'. ז'אן ארוי, שעבד כעוזר הפקה, כתב יומן אישי על שלבי ההסרטה ופירסם אותו אחרי בכורת הסרט בפאריז. מלבד זאת, קיימים הרבה קטעי עיתונות מאותה תקופה, ראיונות ודיווחים מן ההסרטה. כמו אלפרד היצ'קוק, גאנס היה אשף ביחסי ציבור.

על הדרך שבה גייס את המימון הראשוני לסרטו, סיפר פעם גאנס: "סוחר רוסי ממולח, שהיה אחד מידידי, יצא ב־1923 לסגור עיסקת פחם עם הוגו סטינס, גדול אילי ההון של גרמניה באותה תקופה. נתתי לו את התסריט של 'נפוליון' כדי שיימצא מממנים.

"מעיסקת הפחם לא יצא דבר. אבל שבוע לאחר הפגישה עם סטינס, שיגר הבנקאי הגרמני מברק לידידי הרוסי והודיע לו: 'קראתי את התסריט ששכחת במקרה על שולחני. אני מעוניין לממן את הסרט...'".

סטינס רצה כוכב מפורסם בתפקיד הראשי, כדי שאפשר יהיה למכור באמצעותו את הסרט. גאנס בחן כמה שמות מפורסמים ואף היה במשא ומתן עם איבן מוז'וחין, גדול השחקנים הסובייטים בשנות העשרים. בסופו של דבר נותר גאנס נאמן לתפיסתו המקורית. הוא העדיף שחקן פחות ידוע, ובלבד שיתאים בנתוניו לצורה שבה ראה גאנס את נפוליון הצעיר.

הבחירה נפלה, בסופו של דבר, על אלבר דיאודנה, שהופיע בסרטים קודמים של גאנס. דיאודנה כבד־הגוף קיבל מגאנס אולטימאטום להוריד ממשקלו עד למינימום. בעיני רוחו של גאנס, היה נפוליון הצעיר עלם דק מידות ולא נמוך במיוחד.

■■■

צילומי הסרט החלו ב־17 בינואר 1925, באולפני ביאנקור בצרפת, בהם הוסרטו צילומי פנים של הפנימיה הצבאית בבריין. צילומי החוץ של הפנימיה נערכו באיזור בריאנסון המושלגת. החיים בפנימיה משמשים את סצינות הפתיחה של הסרט. סצינות אלה קוצצו באכזריות ואבדו במשך השנים, עד שקווין ברונלאו חזר וגילה אותן מחדש, בשנות השישים.

אלה הן סצינות נהדרות, שבהן עיצב גאנס את אופיו ההחלטי של נפוליון־הנער (בגילומו של הילד הרוסי ולדימיר רודנקו), את כשרון

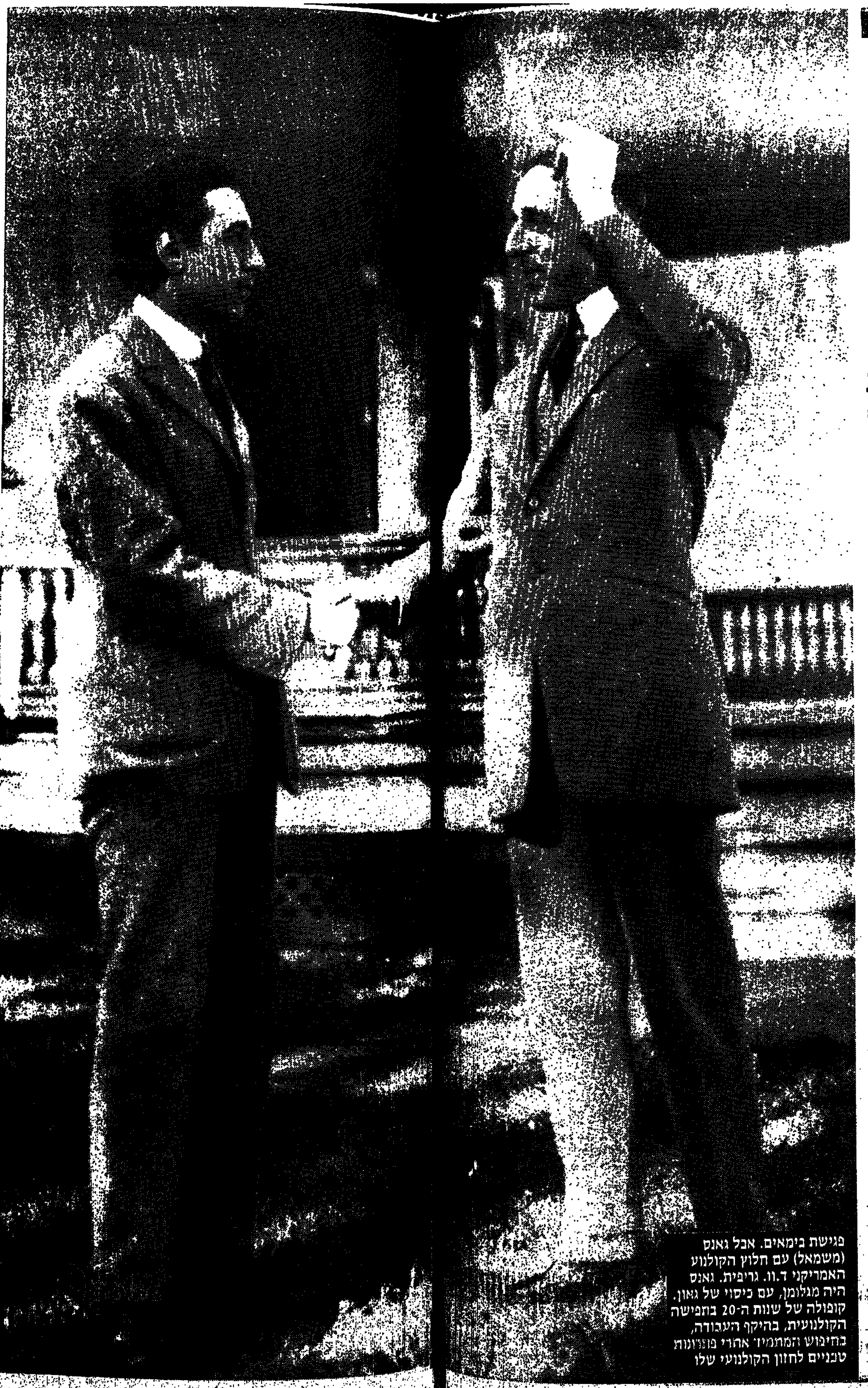

פגישת בימאים. אבל גאנס (משמאל) עם חלוץ הקולנוע האמריקני ד.וו. גריפית. גאנס היה מגלומן, עם כיסוי של גאון. קופולה של שנות ה-20 בתפישה הקולנועית, בהיקף העבודה, בחיפוש המתמיד אחרי פתרונות טכניים לחזון הקולנועי שלו

מאת יהודה סתיו

60 שנה אחרי הקרנתו ההיסטורית בפאריז, מגיע 'נפוליון של אבל גאנס' לישראל ● אחד מגדולי הסרטים שנוצרו אי־פעם, נדחק בשעתו הצידה עם הופעת הסרט המדבר, נשכח וחלקים ממנו אבדו ● בהיכל התרבות, במשך חמש וחצי שעות, על 3 מסכים ובליווי תזמורת, תוקרן הגירסה הקרובה ביותר לסרט המקורי

אבל גאנס, פאריז, 1889־1981

מניחי התחביר הקולנועי, ממציא בטכניקה של הקולנוע, במאי, תסריטאי ושחקן. אינטלקטואל, עם נשמה של פייטן, שהכריז "הקולנוע הוא שירת האור".

כבר בסרטיו הראשונים דרש לוותר על ציורי רקע ותפאורות מלאכותיות, לשבור את קירות האולפן ולצאת אל מרחבי הטבע. האמין באפשרויות הביטוי הקולנועי הטהור, שהתגלמו בצילום ובעריכה.

הקומדיות והמותחנים שביים במלחמת העולם הראשונה, התקבלו יפה ע"י הקהל הפריזאי שנותר בעורף. עדשות שעיוותו את המציאות, צילומי תקריב (קלאוז־אפ) פתאומיים, קטעים שצולמו מזווית נמוכה. הקהל קיבל את החידושים הללו כשינוי מרענן, כל זמן שהעלילות היו בהירות ומוכרות. ב־1916, חילק את המסך לשלוש מסגרות בסרטו "השעשוע של ד"ר טיוב". לימים, פיתח את הרעיון ב'נפוליון'.

אהבתו לשירה השפיעה על סגנונו הלירי העשיר, על קצב העריכה ועל הטמפו של הדימויים הרצים על המסך. את סגנונו האימפרסיוניסטי יצר ע"י מטאפורות חזותיות, קומפוזיציות גראפיות ומשחקי תאורה, שנועדו לעורר תחושות ורגשות; וע"י תנועות מצלמה ארוכות, בתוכן שובצו צילומים קצרצרים שרדפו זה את זה בחיתוך מהיר. הכל יחד הצטרף להרמוניה קולנועית מושלמת.

בשנה האחרונה למלחמה, נהרגו בשדה הקרב אחדים מידידיו הקרובים. גאנס הושפע עמוקות, ביים סרט פאציפיסטי מזעזע על חייל ושמו ז'אקוז' (אני מאשים). בסיום הסרט, קמו אלפי חיילים מקברם ויצאו למלחמה נגד המלחמה. כל אירופה מחאה לו כפיים.

סרטו הגדול הבא היה 'הגלגל' (1922), על נהג קטר, שהרכבת כל עולמו. היא הסיבה לחייו, מקור אהבותיו, צרותיו, הטרגדיות הנופלות עליו. נאמן לעקרונותיו, גאנס צילם את הסרט מחוץ לאולפן: לרגלי המון־בלאן באלפים השוויצריים, בתחנות רכבת שטופות שמש בחוף־התכלת של הריביירה, על מסילות ברזל שחצו את צרפת. יצר מלודראמה גדולה, בעלת כוח רב, ששאבה את כוחה מצילומים ריאליסטיים ומארגונם המסוגנן בעריכה.

מאז 'נפוליון', ב־1927, לא חזר לעשות סרטים בהיקף דומה. להבת הגאון שלהטה בו, הלכה ודעכה אחרי כשלונו המסחרי של הסרט.

עם השנים, ביים את 'אהבתו הגדולה של בטהובן' (1936), 'גן־העדן האבוד' (1939) ו'הקרב על אוסטרליץ' (1960). כולם סרטים שיגרתיים, נעדרי תנופה וחסרי להט־יצירה.

המנהיגות הטבעי שלו, את כישוריו כמצביא בעתיד. כדי לצלם את קרבות השלג של ילדי הפנימיה, מעטים נגד רבים – אסף גאנס עשרות ילדים מבתי הספר בסביבה. הוא הבטיח להורים, שהצילומים יסתיימו בתוך יומיים.

רנה ז'ין, היסטוריון בעל שם בצרפת, היה אחד הילדים הללו. "התחממנו במהלך הקרבות שניהלנו מול המצלמות", מספר ז'ין, "אבל בין צילום לצילום, קפאנו מקור. כשעברו הימים וההסרטה לא הסתיימה, התאספו ההורים הזועמים ובאו במשלחת לאבל גאנס. הם דרשו ממנו שישחרר את הילדים, פן יוקפו דלקת ריאות.

"גאנס קיבל אותם בסבר פנים יפות, הסביר להם שנותרו לו עוד תמונות ספורות להסרטה והציע להם להמתין יום נוסף. היה לו כושר רטורי נפלא, הוא כבש את לב ההורים. ולמרות שההסרטה נמשכה עוד ארבעה ימים בקור ובשלג, עמדו ההורים מסביב, התבוננו בהתפעלות בעבודתו של גאנס. בסיומו של כל צילום, היו מריעים לו וקוראים לעברו 'יחיה גאנס'".

■■■

סצינת הפתיחה של הסרט היא דוגמה אופיינית לעבודה הגאונית שגאנס השקיע ב'נפוליון'. התנועה זורמת ללא הפסק, כמו סימפוניה נהדרת. עריכה דינאמית, עם עליות וירידות, נתונה במשמעת של מקצב מהיר ומדוייק. רגעי הפיוט בהם מתאר גאנס את נפוליון הצעיר, המוביל לנצחון מעטים נגד רבים – והוא מפקד על הקרב בחיוך של אל מנצח, הם מרגעי החסד הגדולים של הקולנוע.

[illegible] גאנס [illegible] בחצובה. "המסריטה הנשענת על חצובה, דומה לנכה הנשען על קביים", הכריז פעם. הוא שאף לנתק את המצלמה מן החצובה, לאפשר לה לנוע בחופשיות, להיות שותפה לאירועים.

גאנס רצה להפוך את הקהל הפאסיבי לצופה אקטיבי, הלוקח חלק פעיל במתרחש על המסך. הוא הניע את המצלמה על פסים, על כיסא גלגלים, על מכוניות נוסעות, על כל מה שזז.

"המצלמות היו כבדות מאוד באותם ימים", סיפר גאנס, "אף צלם לא שש לשאת את המסריטה על כתפיו. לכן המצאתי רצועות מיוחדות, שסייעו לצלמים לשאת המצלמה".

גאנס היה הראשון שהשתמש במסריטה המוחזקת ביד. התמונה רעדה, המסגרת זזה, הזווית התעוותה. וזה בדיוק מה שגאנס רצה: למסור את האמת הקולנועית. לימים, זה היה ה'אני מאמין' המהפכני של במאיי 'סינמה וריטה' בצרפת. הם הניפו מצלמות בידיהם והפליגו על 'הגל החדש' בקולנוע הצרפתי של שנות ה־50. אלא שגאנס הקדים אותם בשלושים שנה.

■■■

ההסרטה התארכה על פני קרוב לשנתיים. איל הממון הגרמני הוגו סטינס מת לפתע, מקורות המימון נסתמו. חודשים רבים חלפו עד שגאנס מצא מפיק חדש בדמותו של איש־עסקים רוסי. גאנס גם לא חדל מלחפש פתרונות טכניים למימוש רעיונותיו הסינמאטיים, שבערו במוחו ללא גבול.

כך, למשל, המציא מגן שקוף למצלמה, כדי שיוכל להניח אותה בתוך הים. "הצבתי את המצלמה בגובה פני הגלים", סיפר גאנס להיסטוריון הקולנוע קווין ברונלאו. "איש לא צילם כך את הים לפני כן. רציתי להסריט את הגלים המגיעים אחד אחרי השני, הנראים גדולים, ענקיים, מנקודת מבטו של הצופה. זה יצר אפקט מצוין, ששירת היטב את הדימויים שלי. רציתי להעביר לצופה את תחושת הקצב שהטבע מכתיב לגלים".

הדימות המתמדת, התנועה הבלתי נפסקת, היתה חשובה בעיניו יותר מכל. גם במאים אחרים הבינו את מהות התנועה הקולנועית. בכלות הכל, המושג 'סינמה' בא מן המלה

היוונית העתיקה 'קינמה'. כתב קווין ברונלאו באחד מספריו: „במאים כפריץ לאנג, פ. מורנאו, אריק פומר – כולם הניעו את המצלמה על גלגלים. אבל גאנס, הרכיב אותה על כנפיים..."

בפרק המתאר את נפוליון הצעיר בקורסיקה, קשר את המצלמה לגבו של סוס דוהר, כדי להעניק תחושה של מרדף באחת הסצינות המלהיבות בסרט. בסצינה אחרת, קשר את המצלמה לכבל תלוי באוויר, ושילשל אותה כמו קרונית ברכבל. לפעמים היה מנחית את המצלמה בפתאומיות על עורפו של נידון למוות, כמו גיליוטינה, כדי לעורר בצופה ריגושים מצמררים.

בסצינת הסערה הפוליטית באסיפה הלאומית, הניע גאנס את המצלמה כמו מטוטלת ענקית, מקצה אחד של האולם לקצהו השני. בכך יצר אפקט מרהיב של ספינת העם הצרפתי, המיטלטלת בסערה עזה. אפילו הצמיד ג'ירוסקופ כדי לייצב את קו האופק של המסרטה, במקומות בהם הצלמים לא הצליחו להגיע ליציבות מקסימלית.

מי עוד עסק בהמצאות טכניות חדשות לבקרים, בעיצומה של הסרטה? אולי ג'ורג' לוקאס בעבודה על סדרת 'מלחמת הכוכבים'.

סצינות הפתיחה מתוך 'נפוליון'. רגעי הפיוט בהם נפוליון הצעיר מוביל לנצחון מעטים נגד רבים, הם מרגעי החסד הגדולים של הקולנוע

נער בריטי חובב קולנוע, קווין ברונלאו, גילה בשנות ה־50 שתי מערכות מסרטו של גאנס. מאז הפך 'נפוליון' מרכז חייו. בעבודת נמלים, הנמשכת עד היום, הצליח ברונלאו לאסוף ולשחזר רבים מן הקטעים החסרים

אבל לוקאס עשה את זה באולפן, ליד שולחן ומחשב משוכלל. גאנס עשה את זה בחוץ, בשטח, עם ציוד מסורבל וכבד.

ולא סתם בחיק הטבע, אלא ממש במקום המעשה. לכן הפליג עם כל צוות ההפקה לאי קורסיקה, כדי לצלם את הסרט בכל אותם מקומות שסימנו ציוני דרך בחיי נפוליון.

הצילומים בקורסיקה הפכו להיסטוריה לאומית. הקורסיקנים סיפקו לגאנס אלפי ניצבים חינם אין כסף. ספקנים טוענים, שזו היתה הסיבה האמיתית מדוע העדיף גאנס לצלם בתנאים הקשים של קורסיקה – עובדה מופרכת מיסודה, לאור ההישגים האסתטיים של גאנס.

■■■

„הם הרגישו שהם מחיים מחדש את ההיסטוריה שלהם", סיפר גאנס. „בכל פעם שהשחקן דיאדונה היה מופיע בנפוליון, מאות מבני הכפרים בסביבה היו נאספים וצועדים אחריו בגאווה לאומית. זה היה נוגע ללב – ואני צילמתי את האמת הזו. אפילו פושע קורסיקני מפורסם, רומאנטי שמו, כה התלהב ממני, עד שהזמין אותי לסעודה כיד המלך, במקום מחבואו".

קטעי עיתונות ועדויות של שחקנים מימי הצילומים של 'נפוליון', מעלים על נס את אישיותו המהפנטת, בעזרתה שלט על צבא הטכנאים, ובעת ובעונה אחת על אלפי ניצבים שהשתתפו בסצינות ההמון הראוותניות. „כולם נסחפו בכוח הרצון האדיר של גאנס", כתב ז'ין ארווי ביומנו. „הוא כבש אותם בכשרונו הדמוני. הכל הרגישו שנוצר כאן משהו מונומנטלי, רבים השוו אותו לנפוליון בכבודו ובעצמו".

גאנס עצמו סיפר כיצד ניצח על המוני הניצבים: „הסברתי להם, שלמעשה, הם הגיבור האמיתי של הסרט", תאר גאנס את התפיסה, שגם עמדה באותה עת במרכז התאוריה של אייזנשטיין הרוסי. „לכל אחד מכם, אמרתי, יש תפקיד חשוב. אל תחששו שלא תיראו על המסך. אתם תיראו ועוד איך. המצלמה שלי תחפש אתכם, תתפוס כל אחד מכם. ומי שלא יהיה טוב, אחתוך אותו החוצה בחדר העריכה".

■■■

שיאו של הסרט, המתאר את כניסת נפוליון לאיטליה, היה גם פיסגת הטכניקה של הסרט האילם. גאנס אסף אלפי ניצבים בגבעות שליד העיר ניצה, בריביירה הצרפתית. „המסגרת של התמונה היתה צרה מלהכיל את כולם", התבדח אחר־כך גאנס, „רציתי לפרוץ אותה, להרחיב אותה. הזמנתי שלוש מסריטות שהורכבו יחד, אחת ליד השניה, וצילמו בתאום מלא. אחר כך, כשהקרנתי את שלושת הסרטים על המסך הרחב, השגתי יריעה רחבה יותר".

גאנס לא השתמש במסך המשולש כגימיק שנועד להפתיע את הצופים, כפי שהוליווד עשתה בשיטת הסינרמה, בשנות ה־50. בשבילו זה היה אמצעי אמנותי נוסף, על מנת להביא את הקהל אל שיאו הדרמאטי של 'נפוליון'.

„פעם השתמשתי בכל שלושת המסכים כדי לפרוש תמונה פנוראמית לרוחב המסך, ופעם חילקתי את התמונה לשלושה מסכים – ובכל אחד תמונה שונה. תמיד הקפדתי ששלוש התמונות תהיינה פונקציונאליות אחת לשניה. דווקא זה, היה החלק הקל בעריכה..."

גאנס עבד על עריכת הסרט במשך תשעה חודשים, והרס את עיניו מרוב מאמץ. „האפקט היה כה יעיל, שהשתמשתי בו בשלושה מקומות נוספים בסרט". בגירסה המשוחזרת של ברונלאו, שתוקרן בארץ, שרדו רק 18 הדקות האחרונות בשיטת ה'פוליוויז'ן'.

„חלק מן הכניסה של צבא נפוליון לאיטליה, צולם גם בצבעים", מספר גאנס, „זה היה נדיר ביותר ב־1926. אבל בעריכה הסופית הבנתי, שהצבע אינו משרת כל מטרה, מה גם שהוא פגע באחידות הסגנון. לכן ויתרתי עליו. רק בתמונת הסיום הסמלית, צבעתי את המסך השמאלי בצבע אדום, את הימני בכחול ועל המסך המרכזי

הופיע הדימוי של נשר ענק. צבעי הדגל הצרפתי שהתמזגו עם סמלו של נפוליון, עשו את שלהם. הקהל נעמד על רגליו ושאג מרוב התפעלות".

בין הנוכחים בהקרנה ההיסטורית של 'נפוליון' בבית האופרה של פאריז, היה גם איש צבא צעיר, בעל עתיד מבטיח, שארל דה־גול. הוא לא שכח את החוויה שהותיר בו גאנס. לימים, כשהיה לנשיא, סייע לא מעט לגאון הקולנוע, שנותר ללא עבודה.

■■■

מה בדיוק קרה בעקבות ההקרנה ההיסטורית, אין איש יודע. 'נפוליון' בשיטת ה'פוליוויז'ן' הוקרן בשמונה בתי־קולנוע בלבד באירופה – ואחר־כך נעלם. בפאריז עצמה, הסרט חזר אחרי מספר חודשים והופיע בגירסה „משופצת", מקוצרת. לא היתה זו אותה יצירה שהוקרנה בבית האופרה של פאריז. אף היא נעלמה אחרי זמן לא רב. מדוע?

טענה אחת אומרת, שהיו אלה הימים האחרונים של הראינוע. „זמר הג'ז" הופיע בפתח ודחק את 'נפוליון' מן המפה.

לגאנס עצמו היה הסבר נוסף. „חברת 'מ.ג'.מ.' קנתה את זכויות הסרט בכסף רב: 450 אלף דולר. אבל לא בשביל להפיץ את הסרט", טען גאנס. „הוליבוד פחדה מפני הפוליוויז'ן. היא קנתה את הסרט כדי להחביא אותו. חששה, שמא ההמצאה המהפכנית שלי תשנה את הסטנדארטים של תעשיית הסרטים ותייקר את ההפקות".

ואכן, חברת „מ.ג'.מ." גנזה את ה'פוליוויז'ן'. לא רק שהסרט קוצץ באכזריות לשעתיים, גם היריעה הפנוראמית כווצה והתגמדה לרצועה צרה ולא נורמלית על המסך. זה היה אנטי קליימקס מושלם: נעלמה תנופת הפרישה המגדולה הגואלת את הסרט. הקהל האמריקני לא תפס כלל, מדוע התמונות קטנו לפתע, עד שבקושי ניתן להבחין במתרחש על המסך. בן־לילה פשטה השמועה בחוגי הקולנוע של הוליבוד: „נפוליון מסריח כמו גבינה צרפתית...".

■■■

ב־1934, כשהעולם שכח מהו ראינוע, שב גאנס אל שולחן העריכה. הוא היה מוכן לעשות הכל כדי להציל את סרטו. אפילו לקצץ בו ולהוסיף לו פסקול מדבר. הוא שב וכינס את שחקני הסרט, שנעשו בינתיים לידידיו הקרובים: אלבר דיאדונה שגילם את נפוליון; אנטונין ארטו, שהיה לדמות מרכזית בתיאטרון הצרפתי וגילם בסרט את מארא; וגם הוא עצמו, שגילם את לואי דה סנט ז'וסט.

את ה'פוליוויז'ן' החזותי, ניסה גאנס להפוך ל'סונוריסון' קולי. במלים פשוטות, הוא יצר את מה שנקרא היום 'צליל סטראופוני'. מרמקול אחד בקעו קולות דיבור, מרמקול שני בקעה מוסיקה, מרמקול שלישי פעלולים קוליים.

זה היה מרשים מאוד, אבל לא עזר לסרט במאומה: 'נפוליון' דיבר בשפת התמונה והעריכה. אמנות הקולנוע הקיאה אותו, כי היה שייך לאמנות שונה במהותה, לראינוע.

■■■

בסוף שנות השישים, גייס הבמאי קלוד ללוש מימון למען אבל גאנס, כדי שיחזיר את 'נפוליאון' אל המסכים. אלא שגאנס לא הצליח לאתר את כל הסצינות שצילם בשעתו וגם הגירסה הזו נותרה בלתי שלימה.

היה זה קווין ברונלאו, נער בריטי חובב קולנוע, שקיבל בשנות ה־50 מקרנת־סרטים מהוריו – ולידיו התגלגלו שתי מערכות מסרטו של גאנס. 'נפוליון' שבה את ליבו והפך למרכז חייו. מאז נתחקה ברונלאו אחרי הגירסאות הרבות שהיו לסרט, בכל פינה בעולם. מכון הקולנוע הבריטי, רשתות טלוויזיה, ממשלת צרפת – כולם העניקו לו מענקים ומלגות. בעבודת נמלים, הנמשכת גם היום, הצליח ברונלאו לאסוף ולשחזר רבים מן הקטעים החסרים.

ברונלאו הרבה להיפגש עם גאנס. יחד עבדו על השלמת הסצינות הקטועות – ויחד יצאו לחגוג את נצחונם בפסטיבל סרטים בעיר טלרייד, בהרי הרוקי בארה"ב.

זה היה בספטמבר 1979. אלפי אנשים נהרו לאולם ההקרנה, לחזות במו עיניהם בשתי אגדות קולנועיות: לראות את גאנס ולראות את 'נפוליון'. ההצלחה היתה מעבר לכל המשוער. למעלה מחמש שעות הקרנה ואיש לא קם ממקומו.

בשתיים לפנות בוקר, הגיע הסרט לשיאו: שתי מקרנות הצטרפו לזו שכבר הציגה את הסרט. לשניות ספורות הופיעו שתי מסגרות אפלות משני צידי המסך. ואז, בבת אחת, התמלאו המסכים בצבא נפוליון על אדמת איטליה – והוכו לפנורמה מדהימה.

וכמו בפאריז של 1927, בתום ההקרנה ניצב הקהל הנרגש על רגליו ולא פסק מלהריע במשך דקות ארוכות.

גאנס הקשיש עמד שם ובכה. באיחור של 50 שנה, כמו בטוחה שבמלודראמות, שב העולם והכיר בכשרונו הגאוני.

שנתיים לאחר מכן, בנובמבר 1981, הלך גאנס לעולמו בגיל 91. הוא מת בעוני, חסר פרוטה.

„זוהי דרכו של עולם", כתב אחר־כך קווין ברונלאו, „חלוצים לא עושים כסף, הם עושים היסטוריה". ■

למה 200 אלף דולר?

דינה אלדור ואבי יפרח, עם האמרגן פנחס פוסטל, עומדים מאחורי הפקת 'נפוליון' בישראל. מדוע מתחילה מכירת כרטיסים ב־1 בפברואר, לאירוע שיתקיים רק ביולי?

– *מה בוער?*

אבי יפרח: „הפרוייקט יקר. אנחנו צריכים מימון של 200 אלף דולר. בכל עיר בעולם, הוקרן הסרט בתמיכה ציבורית. רק בישראל ההפקה היא פרטית. אני זקוק למימון ביניים".

– *למה על חשבון קוני הכרטיסים?*

„אתה לא מדייק. מי שיקנה עכשיו כרטיסים, יוכל לשלם ב־3 תשלומים: פברואר, מארס, אפריל. הכרטיסים עכשיו הם במחירי מבצע. אחר־כך הם יתייקרו".

– *סרט עם תזמורת. מה כאן עולה 200 אלף דולר?*

פרנסיס קופולה, המחזיק את הזכויות לסרט, וקארל דייוויס, המחזיק את הזכויות למוסיקה, עולים לנו 60 אלף דולר. מסכי־ענק, מכונות הקרנה מיוחדות, תא אקוסטי שיבלע את רעש המקרנות, מהנדס וטכנאים מבריטניה – עוד 35 אלף דולר. ואיפה טיסות מחו"ל, בתי־מלון, שכר מנצח ושכר התזמורת? אתה יודע כמה לוקחים נגנים לקונצרט הנמשך חמש וחצי שעות בלי הפסקה?

– *אם קניתם את הזכויות מהבמאי קופולה, מדוע לא תביאו באותה הזדמנות את אביו, כרמינה קופולה, שניצח על המוסיקה שלו בניו־יורק?*

באמת פרנסיס קופולה לחץ עלינו חזק שניקח את אביו. בשבילו זה עוד כסף למשפחה, אבל אנחנו רצינו את קארל דייוויס, שעשה בלונדון מוסיקה הרבה יותר טובה ואינטליגנטית מאבא קופולה.

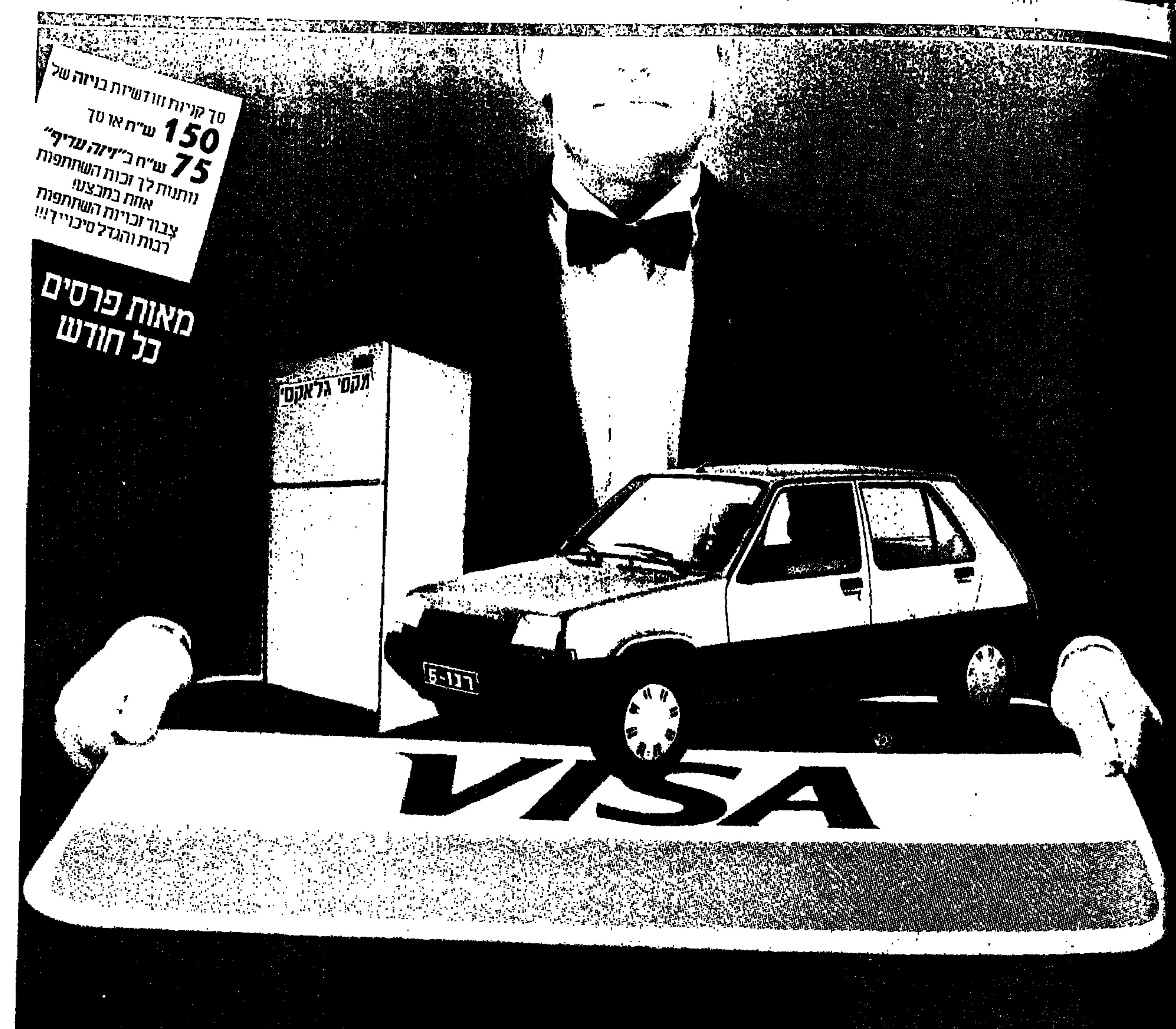

מבצע ויזה וזכיתי!
במשך 3 חודשים 2.1.87-1.4.87

עכשיו יותר מתמיד כדאי לך
להשתמש בכרטיס ה"ויזה" שלך.

קנה בויזה וב-VISA עדיף
ותוכל לזכות במכונית רנו חדשה
ובעוד מאות פרסים יקרי ערך.

מבצע פרסים - כל חודש!
★ מקררים ★ מכשירי וידאו ★ תנורי מקרוגל ★ תנורי טורבו ★ חבילות תיור לחו"ל ★ מערכות לבוש מפוארות – פולגת ★ סדיני חימום ★ תאורת חדרים ★ מפזרי חום ★ זכויות קניה ב שלום-שלו/נעלי... בשווי 150 ש"ח כ"א ★ זכויות קניה ברשת חנויות סטימצקי ★ זכויות קניה ב כל-בו שלום

במבצע המסכם מכונית חדשה!
לאחר שלושת מבצעי הפרסים החודשיים יערך מבצע נוסף הגדול מכולם. צבור 10 "זכויות השתתפות" מתוכן לפחות 4 "זכויות השתתפות" ב"ויזה עדיף" ותשתתף גם במבצע הפרס הגדול.

למצטרפים חדשים מבצע מיוחד!
כל מצטרף חדש ל"ויזה" וכל מצטרף חדש לתוכנית "ויזה עדיף" בתקופת המבצע (1.4.87–2.1.87) ישתתף במבצע פרסים מיוחד – בנוסף לאפשרות השתתפות בכל מבצעי הפרסים האחרים.

הגדל את מספר "זכויות ההשתתפות" שלך והגדל את סיכויי הזכיה שלך!

קנה ב"ויזה עדיף" - שיטת התשלומים הבלעדית של "ויזה" והכפל את סיכויי הזכיה שלך.

VISA
ויזה יותר טוב מכסף.

תקנון המבצע ב"בית ויזה" רח' נחלת יצחק 68 ת"א

החבר קלימצ'ק

(המשך מעמ' 13)

לפטריוטיות שלו. דיברו על הסכנה שבשמאל מורייף וכלאומנות ערבית.

בינואר 69', שב לצבא. באוקטובר החל לעבוד כמודיע. בהתחלה, קיבל דמי הוצאות נמוכים, כחמישים ל"י לחודש. במרוצת השנים, הגיע לכדי שכר ממש. היה לו רקע נכון, קשרים במצפן דרך החבר מוזס מבנק"י נתניה. וגם המבנה הנפשי המתאים, לחוש נוח בנאמנות הכפולה, לינוק מהעוצמה של הש.ב. ומהחברות המשפחתית של הארגון הקטן.

חייו הכפוליים נכנסו למסלולם וכך יתקיימו שש שנים. מאמר לעיתון מצפן, דו"ח למפעיל. בקיץ 70', היה לחלק ממצפן. חודש אחרי הפילוג שיצר את אבנגרד, הרסיס הטרוצקיסטי הצטרף אליו.

סוג מוזר של חיים, המהפכה כמקצוע. "ואני", יגיד לי עכשיו החבר הוותיק ח. "אני, שהייתי שם וגם יצאתי, יכול להגיד לך שמדובר בחוויה טוטאלית. קומץ אנשים, חלקם לא כל כך נורמאלי, חלקם מבריקים עד גאונות, חיים בתוך עניינם הפוליטי, כמו בתיאור של קצנלסון על עליה שניה, מתאבדים, בורחים ולוחמים. 24 שעות ביממה. עובדים לפרנסה יומיים בשבוע, חיים בצמצום. אנשים, שמגיל צעיר מעורבים בפוליטיקה, רגילים לעמוד במרכזו של מעגל, להתווכח. לא פשרנים, עם חוקים פנימיים נוקשים, עם הרגשה של הנביא ירמיהו מחלק כרוזים בכניסה לצוותא".

וכל זה, בשנים שאחרי ששת הימים, בפריחה זמנית גדולה של מצפן, כאימה שנפלה על מנהלי בתי ספר מחדירת התנועה לכיתות, ממחשבות סירוב של התלמידים, מעיתוני נוער אפיקורסיים.

קלימצ'ק שינה שמו לבן־עקיבא. בעלון התנועה חתם בשם "שרוני" על מאמרים ארוכים ונמלצים. חי בתוך הפילוגים, עבר על פי הוראות מפעילו מרסיס לרסיס. נע מנתניה לירושלים, למד באוניברסיטה היסטוריה ולימודים רוסיים. נסע להפגנות. בצילום הפגנה מ־71', נתפס קלימצ'ק, שבדרך כלל נעדר מכל צילומי מצפן, בפינת התמונה, מחזיק שלט; במרכז ניתן לזהות את יוסי שוורץ ויגאל ארנס, בנו של מי שיהיה שר הבטחון.

ב־1970, פגש עודד מבנק"י־נתניה את קלימצ'ק בירושלים, אחרי שלא ראה אותו כארבע שנים. קלימצ'ק בא לביתו של עודד לחפש את "שלום, שלום ואין שלום" של סנה, ספר אנטי ציוני חריף, שבאחרית ימיו ראה בו סנה את טעותו הגדולה ביותר וחזר מכל מלה שכתב שם. עודד יזכור, כי נדהם. מדעותיו החדשות של קלימצ'ק, ממהפכנותו המצפניסטית ומהתרחקותו מהמחנה הציוני.

"איך נקשרים דברים כמו המכתב שלך מ־68', בעניין ביעור נגע ההתנגדות הערבית, לדעותיך עכשיו?" שאל עודד. קלימצ'ק אמר: נו, טוב, טועים. "איש תלוש מאוד", יגיד עליו עודד, "הזכיר לי עקור מסיפור של י. ד. ברקוביץ'".

בכל הפרשה הזאת, גם אחרי שנים, תמיד יפנו החברים אצבע מבינה לילדותו של קלימצ'ק, לתלישותו, כאילו בהעדר בסיס מוצק כמו בית או משפחה או לידה צברית במישור החוף, טמון ההסבר לכל טלטלות קלימצ'ק, לזהותו הכפולה, לשמותיו ולסיפורו הנפתל.

לא דיווח על אדיב

אחרי שנתיים, וקלימצ'ק כבר עמוק בתפקידו, זרקה התנועה הצנטרפוגלית חזק את אדיב, ורד וליבנה. עד דמשק. התנועה כולה עברה שורת זעזועים ופילוגים, על פי איזה מודל אירופאי לא רלוונטי לפה, ומתוך איזה יצר פלגני שטבוע בה, כמו קוד גנטי. מאואיסטים, טרוצקיסטים. שירותי הביטחון לכדו את הרשת היהודית־ערבית. ניתנה הוכחה חזקה לחשדנות הקבועה כלפי השמאל הקיצוני. צבר קיבוצניק המגיע עד לבירת האויב.

בווידויו, כעבור שלוש שנים, יכחיש קלימצ'ק כי סיפק לש.ב. מידע על הרשת. קלימצ'ק העביר אינפורמציות אחרות: פעילויות בכפרים ערבים, כמו טירה. היו שיטענו לימים, כי בשלו בוצעו מעצרים בטירה, או שנחקרו אנשים. בכל אופן, לש.ב. היתה תמונה טובה של המתרחש. עינו היתה פקוחה גם על השתתפות חיילים בפגישות.

קלימצ'ק כתב הרבה בעיתוני התנועה, היה לאחד משלושת העורכים. על גיליון 68', ממארס 73', מתנוסס שמו לצד אמינוף ומנדלצוויג. יצרו טונות של נייר. קבוצה קטנה שכתבה כל הזמן, אמונה לניניסטית בכוחו של הנייר. מאמרי קלימצ'ק היו תמיד ארוכים ונמלצים. תמיד דיבר, או כתב, או הרגיז יריבים מפלגים אחרים בנוקדנות שלו, בהקפדתו על פרטים קטנים, בלבושו המסודר. רוב הזמן ישב בירושלים.

בחורף 73', באה מלחמת יום כיפור וזיעזעה את הארץ, מראש הממשלה ועד לקטנה בקבוצות הפוליטיות. יתכן, כי מלחמת יום כיפור עררה גם אצל קלימצ'ק איזה איזון עדין, שסוכן כפול צריך לשמור עליו כל הזמן. המכה בתעלה, הפגיעה בבטחון העצמי הישראלי, ביכולת העמידה, סדקה משהו בנפשו צמאת הבטחון.

חייו נמשכו כסדרם, מכוניתו הצהובה, אשתו טינה, קרמיקאית דרום־אפריקאית, אותה הרחיק מפעילותו הפוליטית. דירתו בקרית יובל. סבתו נפטרה. עם אימו, שחיה בגרמניה בשפע יחסי, שמר על קשר רופף.

חשדו בביכונסקי

"שפע וריקנות", כתב פרופסור ירמיהו יובל ב'הארץ', בבואו לתאר את המציאות הישראלית של 1975. דיברו על ההזדמנות הנדירה, שהוחמצה אחרי מלחמת יום כיפור, לשינוי סדרי החברה הישראלית. גם אנשים ממרכז המפה הפוליטית חשו בצורך להפוך דברים. אבל דבר לא קרה. התפרסם פרק מספרו החדש של עמוס קינן 'שואה שניים'. "מה נורא הרגע", כתב קינן בפרק שנקרא 'אי המצורעים', "בו מתגלית האמת שאותו איש, אשר במחיצתו שהית תקופה כה ארוכה והתרגלת לתת בו אימון, אכן היה כל הזמן מצורע... אחרי העלבון הצורב, בא גם רגע הפחד".

בפרשת רחל הלר העלה רב פקד צמרת, מפקד הצח"מ השני, את גרסתו, כי מדובר ברצח בתוך תנועה פוליטית קיצונית כאבנגרד. דיברו על מיקרי רצח נוספים. בעיתונות פרחה לזמן קצר הגרסה של רצח פוליטי. חשדו בביכונסקי, איש אבנגרד, ואחר כך עלו על ברנס.

ועידת חירות נפתחה באולם חשוף קירות בחברון, אלפים דשדשו בבוץ אחרי ארונו של בני מהרשק, אמרו שהפלמ"ח עכשיו פורק סופית. דיין סולק מטקס כלשהו. בספטמבר, חילקו את הצל"שים לחיים ולבני משפחות המתים. "יותר מדי פריבטים, יותר מדי אוכלי בוטנים", כתב המשורר אלמוג. אמרו שמשהו צריך להשתנות, שתבוא רעידת אדמה. ולא באה. הלכו למסעדות, דיברו על הליכלוך של הגנרלים, על ועדת אגרנט.

כולם נשא הרוח

הדברים האלה נכתבים פה, בסיפורו של קלימצ'ק, כי בארץ צפופה, קטנה וחרדה כל כך, יש להם נגיעה לנפשות הפועלות. מהלך ההיסטוריה מקומית משנה מסלולי חיים. קלימצ'ק, בכל אופן, חי בתוך כל אלה כשנתו האחרונה כסוכן. באמצע ספטמבר, שוחח פעם אחרונה עם מפעילו. אחר כך ישב עם החברים. אשתו עזבה אותו ונסעה מפה.

אחרי 12 שנים, נותר אפר המהפכה המקומית הקטנה, קברים וזיעה שנספגה בחול. ראשוני מצפן יושבים כמעט כולם באירופה. נותרו כמה עשרות אנשים שעוד מוציאים עיתון, הולכים להפגנות של אחרים, מניפים כרזות 'הלאה הכיבוש', סיסמה שהיתה ראשונים, ושבינתיים כבר היתה לנחלת מחנה ציוני רחב. מה נשאר מאש בוערת כזו, ממחלוקות קשות כשאול, מכעס, מאינוס ורדיפה, מחלוקת עלונים בלילה צונן, ממלחמת מאואיסטים־טרוצקיסטים? נשאר אפר.

אפילו מנהיגות אבנגרד שישבה בעניינו של קלימצ'ק, שהחליטה כי יסולח לו, אינה עוד. נפוצה, עברו אכזבה קשה של בניית ארגונם האירופאי או אכזבה אחרת, נסעו, התרחקו. ציפל בצרפת, יוחא וכרמי מחוץ למשחק, ויגאל שוורץ, מלח הארץ, שהה בנח"ל, חרש וזרע עד שנסחף אל הקצוות, מת בסוף ימיו, במוסד סגור, חזר ואמר כל הזמן למטפליו: הקמתי ארגון מהפכני, עשיתי מעשים, הסתיימה שליחותי. סרב לראות חברים ואחר שלח יד בנפשו.

וקלימצ'ק? ילד שראשיתו בעשן השואה, כבר שנים הוא יושב בגרמניה, חוקר כמטען לענינים מזרח אירופאים'. מעורב במאבק של קבוצות שמאל גרמניות באנטישמיות. פעם, פעמיים בשנה יגיע לישראל. יפגש עם חברים, ילך לפרופסור־ידיד מומחה להיסטוריה, גבר מזוקן, כמעט בן ארבעים, ביישן, חד תפיסה. ובגרמניה פגש מחדש את אימו.

בקיץ האחרון שלח בדואר מכתב לחבר [illegible] שעורך עכשיו את עיתון מצפן. 25 עמודים כתובים בעט נובע על נייר דואר אוויר וקל כנוצה. והשורות המסיימות: [illegible] התברה הקיימת, הניגודים המהותיים, [illegible] והניוון של השמאל המסורתי, [illegible] והדשן לצמיחת הירוקים". מאמר [illegible] מצפן, שלא יפורסם כנראה לעולם. [illegible] הסופרים שאבקש – שני עותקים [illegible]

בטבורו עוד קשור קלימצ'ק לארץ, לחברים ולמאבק האבוד. והחבר א. [illegible] הסתתר קלימצ'ק שבועיים אחרי [illegible] יגיד, שפעם בשנה, פתאום, בלי [illegible] מוקדמת, קלימצ'ק מופיע בביתו [illegible] ומדבר. בפעם האחרונה שבא, דיברו [illegible] מעמד הפועלים בגרמניה. אחר [illegible] לישון לאן שהוא. ■

המהפכה כמקצוע. מדובר בחוויה טוטאלית. קומץ אנשים, חלקם מבריקים עד גאונות, חיים בתוך עניינם הפוליטי, 24 שעות ביממה. עובדים לפרנסה יומיים בשבוע, חיים בצמצום. מתאבדים, בורחים ולוחמים. רגילים לעמוד במרכזו של מעגל, להתווכח, עם הרגשה של הנביא ירמיהו מחלקים כרוזים בכניסה לצוותא

צילום נעורים. בנקי"י נתניה, ה־1 במאי 65', שנת הפילוג. קלימצ'ק למרגלות מוזס, נושא הדגל האדום, מוסתר על ידי שערותיה של בינה

״שפע מרק״ של ויטה

איך הם עושים את זה:

הרבה יותר ממרק.
מהיום גם בישראל אפשר להנות ממרק שהוא הרבה יותר ממרק. מרק עם הרבה יותר תוכן, הרבה יותר ירקות ובחתיכות גדולות יותר. מרק שנותן את הטעם לארוחה כולה, גם כצלחת מרק אמיתי וגם **כמתכון למנות עיקריות.** כל שנות הנסיון והידע של ויטה בסדרת מרקים אחת, באריזה מיוחדת השומרת על איכות וטריות המוצר ולזמן ממושך מהרגיל.

לא קל להגיע למרק כזה.
רק חברה כמו ויטה, עם ידע ונסיון כל כך עשירים, מסוגלת להציע לך מרק כה איכותי וברמה כזאת. זה לא עוד מרק בשקית. **שפע מרק** הוא מרק באיכות ביתית אמיתית, עתיר בשפע ירקות טריים ומובחרים. כשמשתמשים בחומרים הטובים ביותר ובשיטות ייצור המשלבות נסיון עם טכניקות מתקדמות, מגיעים למרק כזה. איך בדיוק? זה כמובן כבר סוד מקצועי.

שפע מרק

גם תבשילים יוצאים נהדרים עם מתכוני ״שפע מרק״.
בצד האחורי של כל שקית שפע מרק, תמצאי מתכונים נהדרים להכנת תבשילים מעולים. אם עד היום השתמשת במרקים הרגילים להכנת תבשילים או עשית הכל בעצמך, מהיום יש לך את שפע מרק. כל שקית היא מתכון להצלחה של כל הארוחה.

6 מרקי איכות לבחירתכם:
כל ארוחה ו**השפע מרק** שלה. אם כמרק מעולה, אם כמתכון לתבשילים.
לבחירתכם: **מרק ירקות** עם הרבה יותר סוגי ירקות ובחתיכות גדולות יותר, **מרק בצל** - מתכון צרפתי, **מרק פטריות** - עם שפע פטריות שמפניון, **מרק עגבניות** עם בצל, **מרק עוף עם אטריות** - מחיטה מזן דורום - המשובח ביותר **ומרק אספרגוס** עם ראשי אספרגוס מזן מובחר.

בכל שקית 5 מנות.
עוד חידוש מרענן של ויטה: בכל שקית **שפע מרק יש 5 מנות**, כי עם מרק כזה בטוח שתרצו תוספת. **בתאבון.**

לא טעית זהו ויטה

ויטה

הצעת הגשה למרק ירקות ״שפע מרק״.

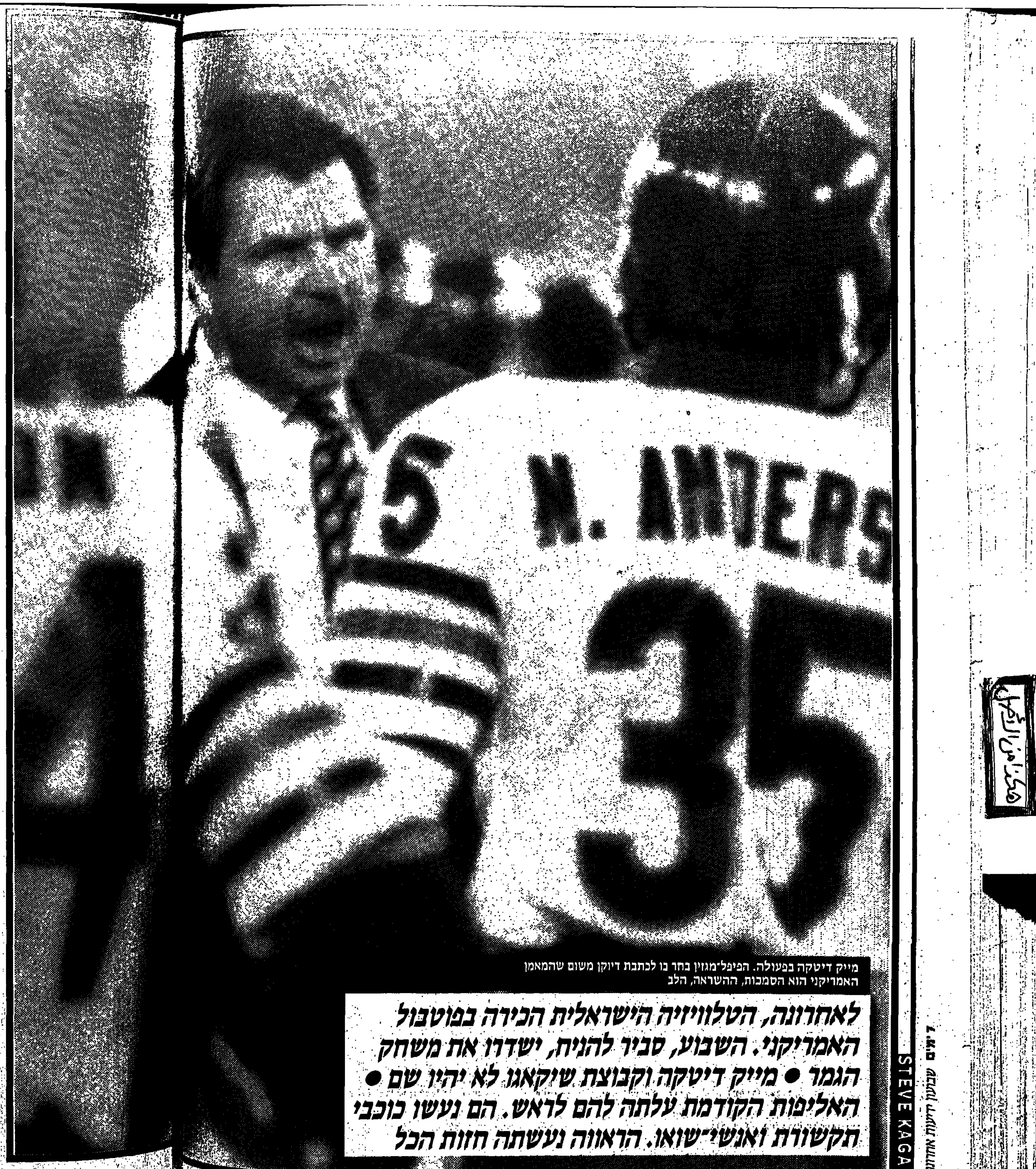

STEVE KAGAN

מייק דיטקה בפעולה. הפיפל־מגזין בחר בו לכתבת דיוקן משום שהמאמן האמריקני הוא הסמכות, ההשראה, הלב

לאחרונה, הטלוויזיה הישראלית הכירה בפוטבול האמריקני. השבוע, סביר להניח, ישדרו את משחק הגמר • מייק דיטקה וקבוצת שיקאגו לא יהיו שם • האליפות הקודמת עלתה להם לראש. הם נעשו כוכבי תקשורת ואנשי־שואו. הראווה נעשתה חזות הכל

מחיר הראווה

/**אדם ברוך**, ניו יורק

רשימה זו נכתבת לפני משחק הגמר. שיקגו לא תשחק בגמר. וושינגטון הפשיטה אותה, בדרך לגמר. שבת אחה"צ, המשחק נפתח בארבע, שעון ניו יורק, שידור טלוויזיוני חי. מי שיודע מה טוב בחיים הטובים, צופה במשחק. במגרש עצמו, 80 אלף צופים. חלק ניכר מהם לא יכולים, טכנית, לראות את המשחק, משום שהם יושבים ביציעים הרחוקים. הם לא צריכים לראות. הם מרגישים את המשחק, חיים אותו. הפוטבול הינו כמעט עילת־קיום אמריקנית, ובוודאי טקס אמריקני שורשי, היסטורי כהלכה.

המהמרים נותנים יתרון לשיקגו, 7 נקודות 'פור'. אני חושד תמיד במהמרים, ובמיוחד במנהלי ההימורים. יש בהם עורמת שועלים. רבותינו פסלו אותם לעדות, משום שאין הם עוסקים ביישובו של עולם. לא משום שהם חרש או שוטה או קטן. לא משום שהם שקרנים. אלא משום שאינם עוסקים ביישובו. כלומר, דבר, מלבד עיסוקם, אינו נחשב בעיניהם.

הלכתי על וושינגטון פלוס 7. הסוף טוב, מבחינתי. ההימורים מתפרסמים בעיתונות היומית, נעשים דרך לאס וגאס, עסק של מיליונים, אומרים שבשליטת המאפיה. כשאתה מפסיד, כאילו שפכו לך חלודה לגרון. כשאתה מרוויח, אתה מרגיש כמו ילד, התעלות קצרה ילדותית. הכסף הזה כאילו מחמם לך יום חורף. במשחק הבא הם יקחו לך את הרווח של אתמול. צריך לדעת לצאת בזמן. יצאתי בזמן.

■■■

השידור החי הינו תענוג מיוחד במינו. האמריקאיים הטלוויזיוניים האלה מבינים לפחות בתענוגות פשוטים. עיקרון אחד של תענוג פשוט: למתוח אותו, להאריך אותו. השירור, כולל ההקרמות, הסיום, ההפסקות, הפירסומות, נימשך כשלוש שעות. שידור מעולה המתגבה לרמת המשחק המעולה. פרשנות מעולה, צילום מיקצועי, מעברים נקיים, סדר מופתי, חוקיות ברורה.

סביב משחקי הגמר יש, דרך קבע, כמה 'סיפורים אמיתיים'. אחד מהם, העובדה ששיקאגו, אלופת העונה הקודמת, לא הגיעה לגמר. לאחר מעשה, די ברור למה. עד תום הרבע השני של המשחק נגד וושינגטון, שיקאגו ניראתה כמי שתגיע לגמר. בחצי השני, השמיים נפלו על שיקאגו. השדר אמר "שנים שלא היה כזה שקט בשיקאגו". ואכן, במהלך החצי השני, דממה עטפה את שיקאגו. וושינגטון ניצחה *13:27*. *נצחון מלא, מוצדק, יופי.*

שיקאגו, כקבוצה וכאירגון כלכלי, מיצגת היטב את הפוטבול האמריקני. כמעט כל מה שקרה לה (ההצלחה, הצרות, ההפסד) הינו אמריקני מובהק.

קודם המשחק, סבבו במגרש אנשים נושאי שלט: דיטקה לראשות העירו מייק דיטקה, מאמן שיקאגו, מוסד בספורט האמריקני, יכול היה לרוץ לראשות העיר, על אהדת הצופים, ועל דלקת־הספורט. אף לא מאמן ישראלי אחד יכול לחשוב ברצינות על ראשות עיר, כולל מוטלה שפיגלר (נתניה).

אף לא מאמן ישראלי אחד הגיע למימד של המאמן האמריקני הקלאסי. רשימה זו הינה גם רשימה על מוסד המאמן האמריקני. אגב, התואר 'מאמן', כמו התואר 'מושל', הולך עם האיש גם לאחר פרישתו, כל החיים, כאשר ילך. רונלד ריגן עד בחירתו כנשיא, ניקרא מושל, בשל היותו מושל קליפורניה.

■■■

השבועון 'פיפל' (אנשים) בחר לפרסם דיוקן של דיטקה, לאחר ההפסד לוושינגטון. בסה"כ, דיוקן מחמיא. דיטקה 'רייגנסטי', המבואי, גברי, אימפולסיבי, יצרי – ועם זאת, חם, רגוש, איש רעים, דברים כאלה, טיפוסי למדיניות המתונה והפופולארית של פיפל, שבועון חברה אנשים מצליח ביותר.

הבחירה של השבועון במאמן טיבעית ביותר. המאמן, בספורט האמריקני, הינו מוסד כה מכובד, כה סמכותי – עד כי שוחר־ספורט ישראלי, המורגל במאמנים מודחים, מושפלים, אולי יופתע מהיקף המעמד, הפירסום, היוקרה. המאמן הוא לב העניין, לב הארגון. לעיתים, הוא ההשראה עצמה.

תעשיית הספורט יודעת לכבד את מכבדיה. אחת לשבוע, לסיבוב, לעונה, לשנה, ייבחר מאמן השבוע, או מאמן העונה. מאמן פורש יזכה להערכה מורכבת: משחק פרישה, מסיבה, עיתונות, טלוויזיה.

* עיתונות הספורט, והעיתונות הרגילה, הכללית, יפרסמו דיוקנאות מאמנים באותה דבקות בה יפרסמו דיוקנאות שחקנים. הניו יורק טיימס מוציא מוסף ספורט שחזותו וסיגנונו אינם שונים מאלו של מוספי הכלכלה והכספים.

'הישראלי' יתקשה, על סמך חווית־הספורט הישראלית, להבין את מעמד הספורט בתרבות האמריקנית. אף לא כוכב כדורגל ישראלי זוכה למעמד הערכי של כוכבי הפוטבול והבייסבול האמריקניים. הכדורגל הישראלי, בסך הכל, הינו פעילות עדיין נחשלת, שמוסדותיה בלתי מפותחים, והנישלטת על ידי היסטאריה מתמשכת מרי.

■■■

המאמן האמריקני ניתפש כסמכות, כמייצג האופי הקולקטיבי של הקבוצה. לעיתים, הוא ההיסטוריה של המועדון. כלומר, הביוגראפיה המקצועית שלו, הישגיו וכשלונותיו, הם ההיסטוריה של המועדון.

השנים, הניסיון המצטבר, ותחושת הביזנס המשוכללת (הכל ביזנס, כולל הכל) עיצבו נוסח־מאמן אמריקני: דובר מיקצועי, תיאורטיקן, תועמלן, רס"ר, חבר, מועצת מנהלים, איש עסקים, פטריוט.

זהו נוסח מתוקצע, שופע סמכות, מרובה יתרונות, מאור שואווי, דיפלומאטי כהלכה וייצרי כהלכה. תענוג.

תענוג היה לשמוע את יובי בראון, מאמן הניקס. ביחוד כשהניקס הפסידו. תענוג לשמוע את מאמן לוס אנג'לס. תענוג לראות ולשמוע אינטליגנטים המבינים את הביזנס של הביזנס שלהם; את התכונות התקשורתיות שלהם עצמם; את היותם גיבורי־תרבות; את התכונות התקשורתיות של ענף הספורט שלהם. אינטליגנטים השולטים באינטליגנציית השפה וההופעה, כולל 'השטיקים' ההכרחיים.

דיטקה, מאמן שיקאגו, מחוספס ככל שהוא, מפעיל את אינטליגנציית־השפה הראוייה, מציית לחוקי השואו. גם פריצת החוקים, מרי פעם, ניכללת בחוקים אלו. כלומר, השואו כולל את 'חילול השואו', במינון הנכון.

לאחר ההפסד לוושינגטון, אמר דיטקה, ביכושת מיקצועית, כשלעצמה מעוררת אהדה: "אכזבה גדולה; כל הטעויות האפשריות הופיעו ברגעים הכי פחות מתאימים".

■■■

טעות, מיסטר דיטקה.

הטעויות, שהכשילו להפסד, החלו עם סיום העונה הקודמת. זכיה בגמר של העונה הקודמת פיתחו בשיקאגו יוהרה והתהנות. המאמן וכוכבי הקבוצה פתחו בקאריירות תקשורתיות די עניפות: שורי ראדיו, עיתונות, טלוויזיה, פרשנויות, ראיונות, ספרים, אוטוביוגראפיות, תשדירי פירסומת. לדיטקה מסעדה, תוכנית רדיו ותוכנית טלוויזיה משלו.

במלה אחת, דאווה, השואו, המוטמע בעצם הספורט, השתלט על התמונה כולה. הראווה נעשתה חזות הכל.

דיטקה לא תעש שהוא נותן דוגמה אישית פגומה. הוא, למעשה, בגד בשליחות שלו כמאמן. לפחות איבד את הראש. וושינגטון פגשה וזכתה זהירות ודעת, גם אם עדיין סוטר מיקצוענית בכל הנוגע לפוטבול.

יוקרת השחקנים צמודה גם למשכורותיהם. אמריקה, חברה שוחרת הישגים, 'מתמרחת' על החוזים השמנים של כוכבי הקבוצות. החוזים השמנים הם אוריינטאציה, משאת נפש, מודל, נושא שיחה. החוזים השמנים עדיין מאפשרים הכנסות מעיסוקים אחרים. כוכבי שיקאגו שיקעו עצמם בעיסוקים אלה. המחיר קבוע, והוא ירידה במתח ובאיכות המשחק.

'האמריקאי' יודע כל מה שניתן לדעת, כמעט כל מה שניתן לדעת על דיטקה, כיוון שהוא 'נכס ציבורי'. הוא מכיר את הביוגראפיה של דיטקה, את ביוגראפיית השחקן, ואת ביוגראפיית המאמן. ואת הניואנסים הדקים של מועדון שיקאגו. מבחינות מסויימות, המועדונים הגדולים כמוהם כאקווריומים שקופים. הוא יודע שדיטקה "אוהב את מקמהון, המזכיר לי את עצמי כשהייתי צעיר". מקמהון, כוכב פרובלמאטי, אוצר טבע של שיקאגו. והוא יודע שדיטקה אוהב את מקמהון כמו שהוא אוהב את הצרות שלו. לא אוהב את מקמהון.

דיטקה אינו נחשב טקטיקן גדול. עיקר כוחו בניצול חולשות. הוא, רס"ר משמעת מתוחכם, מתמחה בחולשות של שחקניו. באמצעות התמחות זו הוא יודע להזריק מוטיבאציה. מרוב מוטיבאציה, שיקאגו ניראית לעיתים כלהקה מוכת־אמוק. *"תמיד להתקיף, כל הזמן להתקיף, בכל מחיר"*. משהו כזה. מייק סינגלטארי, שחקן: "הוא יודע היכן נמצא הכפתור הארום של כל אחד מאיתנו".

המסרים של דיטקה פשוטים, מרוכזים, כוחניים. קשה שלא להבין אותם עם מסירתם הראשונה. "תעשו לי את היום" – בנוסח הרייגני.

■■■

בעצם, מייק דיטקה סוג של 'בריון מחונך'. אולי 'בריון פוזיטיבי'. בריונות תוקית, שכל כולה ניזונה מרייגן ומהריגניזם, מרמבו ומהרמבואיזם, מהגבריות כמוסר, ומספיחי הימין־החדש. הספורט האמריקני מקושר לחיים; למציאות הסיגנונית והפוליטית, לערכים השליטים.

מעט עובדות: בן 47, פנסילבניה, אב כורה־פחם, ניתפש נוהג בשכרות, נוטה לאלימות פיזית ומילולית, מהיר חימה, פה גדול, ארוגנט, עריץ, אהוד, כאריזמאטי.

רק מובן שדיטקה אינו המייצג הטיפוסי, או הסביר ביותר, של מאמן הפוטבול האמריקני. אך עדיין דיטקה שייך לזרם־המרכזי של הפוטבול. 'הגבריות' האלימה שלו ניזונה גם מתכונות אישיות, מתחושת שואו טובה, ומתכונת הגופניות והכוח של הפוטבול עצמו.

לאחרונה, הטלוויזיה הישראלית הכירה בפוטבול האמריקני. שידורים נאים, פלוס הנחיית מבריקה של אמיר אפרת, מכניסים את הפוטבול לבית הישראלי. טוב מאוחר מאשר אף פעם.

השבוע, סביר להניח, הטלוויזיה הישראלית תשדר את משחק הגמר. הרשימה על שיקגו/דיטקה אולי תהווה מעין השלמה לשידור הישראלי. דיטקה, כאמור, לא יהיה שם. שיקאגו בחוץ. אם דיטקה היה עולה לגמר, הייתם רואים כוהניות אמריקנית בפעולה.

הכוח בפוטבול הינו דימוי. המשחק בנוי על תיכנון, טאקטיקה, עורמה, משחק צוות, וכוח. משחק סנטטטי. לישראלי אולי קשה להכבש לו – אבל, מרגע שנכבשת, נכבשת.

הפוטבול האמריקני לא יתאורח מהר בישראל. עניין של מנטאליות. גם הכדורגל האמיתי עדיין לא התאורח בישראל. ■

אליזבט זוכרת

השבוע הופיע „חסד השטן" – קורות משפחת הגמדים בניסויי ד"ר מנגלה באושוויץ • המחברת, אליזבט מושקוביץ מוסרת עדות יבשה, עובדתית, מקפיאה דם • היא היא הקופסה השחורה • „קופסה שחורה" של עמוס עוז היא דימוי ספרותי

מאת קובי ברוק

הצעקה האחרונה של אליזבט מושקוביץ. „חסד השטן", מאה ארבעים ושמונה עמודים, כריכה רכה. השריטה של אליזבט. שריטה קטנה, גמדית, טבולה בקסת של דם, על דפי ההיסטוריה האנושית. ספר שנכתב כדיוות. ספר שמתחיל במקום בו נגמרות המלים. יבש, מקפיא, אמיתי. אין רגשנות, אין פירוט, אין ניסיון חדירה לנבכי הרגשות והנשמה. עדות.

עוד ספר על השואה. כמה יקראו את הספר? מי ישמע את הצעקה? האם מרוב צעקות נעשינו חרשים? מי יפתח היום ספר על השואה? כל אחד והתיק שלו בחיים. דור של 'אינסטנט'. יום בשנה לכל דבר רע. יום השואה, יום זיכרון לכל מלחמה. מתנקים במכה, אפשר להמשיך לחיות בשיכחה.

אליזבט מושקוביץ, בת למשפחת אוביץ. יהודים ממרמרוש־סיגט, טרנסילבניה, הונגריה. לא משפחה ממוצעת. עשרה אחים ואחיות, שבעה מתוכם גמדים.

משפחה של חריגים בעולם של ממוצעים. את תשומת הלב הם הפכו לנשק, למקצוע. הקימו תיאטרון והפכו לשחקנים. כשאתה גמד, המשחק יכול לעזור לך לעמוד מול קהלים. „תיאטרון הגמדים" היה מושג באירופה של שנות ה־40.

■■■

ב־19 במרץ, 1944, פלשו הגרמנים להונגריה. חודשיים אח"כ.

„היתה שעת ערב. הרכבת נעצרה ברציף ואור זרקורים אכזרי ובוהק נשפך עלינו. מבעד לחלונות ניתן היה לראות צללים לבושים במדי אסירים מפוספסים... שמענו צעקות ויבבות של ילדים. חיילי ס.ס. מלווים בכלבי דוברמן ענקיים שאגו לעברנו: „לצאת, לצאת, אבל מירו" התחלנו לרדת ואז נשמעו קריאות: „הגמדים! הגמדים! איפה הגמדים? תאומים לגשת לכאן! משפחת הגמדים לצאת מירו".

אושוויץ־בירקנאו, 19 במאי, 1944. רוזיקה אוביץ־A5088, פרידה־A5089, פרנצ'סקה־A5090, אליזבט מושקוביץ־A5091, סרן־A5092, לאה אוביץ־A5093, אברהם, מיקי, שמשון, 1442, 1444, 1446. אנשים הופכים למספרים בדרכם אל המתים.

כשאתה רואה גמד אתה מסובב את הראש? השטן הסתקרן, אימץ אותם. מנגלה, מלך הגיהנום, לקח את משפחת אוביץ תחת חסותו, כאובייקטים. הגמדים הפכו שפני נסיון.

כמעט שנה באושוויץ. חיים במחנה, בלב ליבו של גיא ההריגה. רק לא לחיכנע. מה יעשה לך היום, קורא יקר הסבל של אליזבט? מה עושה לנו עוד סיפור על השואה? מרכז אותנו בעצמנו? מזעזע? כבר לא נוגע? מה למר העולם, מה הסקנו אנו? כמה אנחנו יודעים על שואות של אחרים? כמה זה מצריך אצלנו סבל של אחרים? אפשר לחשוות יהודים לארמנים? אפשר בכלל לחשוות כאבים?

■■■

אליזבט מושקוביץ לא משחקת סופרת. לא לועסת עבורך את הזוועה. כותבת בשפתה, בהונגרית. נצמדת לעובדות, לעובדות החיצוניות. יהודית טרופר־וינד תירגמה את העדות שלה לעברית.

עכשיו, יורדת אליזבט מדוכן העדים. חוזרת לשקוע בעיר הכרמל, אין הקלה, אין התפרקות של אחרי הכתיבה. מפנה את מקומה לאחרים, אנשים כמוה, אודים נוצלים. חיים מעבר למות, חיים כדי להזכיר, מנסים לגעת בו בין „דיינסט" למילואים.

אליזבט מושקוביץ כתבה ספר. הוצאת „ידיעות אחרונות" העמידה לרשותה במה.

מה הקפיץ אותה? מה עורר בה מחדש את הזוועה? ההתייחסות לזה בספר נותנת על כך תשובה. אליזבט מושקוביץ נלחמת בשיכחה. הזכרון הקצר שלי, שלך.

ההיסטוריה, בדרך כלל, נכתבת בידי המנצחים, או מנקודת־התצפית של המנצחים. רק ארבעים שנה עברו, הדור ההוא עדיין בחיים. השואה עדיין כאן.

אליזבט מושקוביץ נחשפה לקולות, לפירסומים. היא יושבת בבית אבן, ברח' יצחק שדה, כבר לא יוצאת לרחובות. הקיום שלה הוא החזקה בעובדות. היא כתבה לעולם שמנסה לשכוח, כדי שלא יהיו לנו ספקות.

■■■

היא ראתה גם אותנו. ממשיכים לחיות, מסובבים את הראש אחרי כל גמד ברחוב. לא משאירים לחריגים הרבה ברירות, במנילה, בפיליפינים, מועדון ששמו „הוביט": ארוחות והופעות לאנשים ממוצעים, המלצרים גמדים. הם האטרקציה של המקום. במועדון ממול רוקדות ילדות עירומות. ואנחנו הולכים לראות, כי אם לא נלך לא יהיה לגמדים מה לאכול.

וישראל זה לא הפיליפינים. מדינה קטנה עם סימפטומים ברורים של פאראנויית שואה. מדינה שכבר לא פותחת טלוויזיה ביום השואה. מדינה ששכחה את חסידי אומות העולם, החיים בקירבה. רוצה להמשיך הלאה, בזכרון מבוקר, בשיכחה. קשה להאשים אותה, אולי אין ברירה.

מעשרה נשארו שלושה. השנים, הצלקות, הניסויים, הכריעו גם את הגמדים. משפחת אוביץ הצטמקה. נשארה סרן, שרה הגבוהה, פרל ואליזבט. מתגוררות באותה דירה, מחזיקות, תומכות, אחת בשניה. עשר מדרגות מהכניסה. דלת, עינית רגילה, ועוד אחת כשמונים ס"מ מהריצפה. בפתח הסלון וילון כבד, כמו מסך של תיאטרון.

שרה יושבת בצד, מסתכלת. הטלוויזיה דלוקה, שותקת, אליזבט ופרל מאופרות בכבדות, יוצאות לחיים אחרי תקופה ארוכה של הסתגרות. לובשות מסיכות להצגה קטנה של יחסי ציבור, עם הופעת הספר.

הן לא מנסות להרשים. מביטות בך בעיניים גדולות, רכות, חודרות לעצמות. מעבר לספר, אין להן הרבה מה להוסיף.

■■■

הקטעים הקשים בחיים: לא הכאבים, לא הניסויים, לא העינויים, אלא ההשפלה בפני אנשים. אליזבט מושקוביץ מהספר, כמו בחיים:

„למחרת נלקחנו למחנה הס.ס. בו נמצא בית החולים לקציני הוורמאכט. הורדנו בתוך המרחב הפתוח...הורו לנו לחכות. ישבנו על הדשא הרך, לא יכולנו להאמין למראה עינינו. ארוחת צהריים הוגשה לנו כמו לבני אדם מהישוב. קצת בשר, מעט תפוחי אדמה, ופרוסת לחם. האוכל הובא בצלחות. קיבלנו אפילו סכינים ומזלגות. שולחן לא קיבלנו. אכלנו על הברכיים, כמו בפיקניק.

„ואז התחילה נהירה המונית. אוטובוסים, מוניות, ומכוניות פרטיות, מלאי אדם, נעצרו לידינו. מאות אנשים זרמו החוצה והתבוננו בנו באוכלנו. כולם צפו בנו כמו בני אדם בגן חיות...

„פתאום ניכרה תכונה. הימלר ירד ממכוניתו המהודרת. הופעתו היתה האות לאירוע שעדיין נסתר מבינתינו..."

„בשקט, בהדרת כבוד, נכנסו כל הבאים לבנין הגדול. כאילו להצגת תיאטרון. הוכנסנו לאולם ענק. ראינו גופה עטופת שחורים מוצאת החוצה. כאן יהיה סופנו, חשבנו...

„מישהו ירה פקודה. להתפשטו התפשטנו מכל מחלצותינו והועלינו על בימה קטנה שהוכנה עבורנו. בצד עמד ד"ר מנגלה, מהודר, מצוחצח כדרכו. בידו אחז מקל ביליארד דק. הוא פתח בהרצאה. במקל הביליארד הראה לקהל כל פרט בגופנו... ביובש מדעי הירצה את התיאוריה שלו על התופעה הגנטית של הגמדות. לא הבנו את דבריו. היינו שקועים, מבוזים, בתוך עצמנו. ים של בושה והשפלה טרף את ריגשותינו.

„האולם היה מלא עד אפס מקום בקציני רפואה. על פי אומדננו השתתפו בהרצאה כ־2000־2500 איש. שקט מופתי שרר. המשתתפים לא רצו להחמיץ אף רגע... הימלר, סגנו של היטלר, עמד ליד מכונת ההסרטה ודאג להקרנתו של האירוע שערך שעתיים וחצי...רופא נוסף הפעיל רשמקול...ד"ר מנגלה נגע בכל איבר בגופנו, לכל אחד מהם הוקדש פרק נפרד...

„חששנו מאוד שהמעמד יגמר בהתמוטטותנו. היינו סחוטים מעייפות וכלימה... ההרצאה נגמרה והקהל הרב התחיל להתקרב כדי להתבונן בנו מקרוב...כולם ביקשו לדעת עלינו הכל. כאילו לא האמינו בקיומנו במציאות. היינו מוצגים חיים אך דוממים...

„ההצגה לא תמה. הקצינים עמדו והתבוננו בהתלבשנו. כל פעולה נראתה להם כלקוחה מאגדה עם שקרמה לעיניהם עור וגידים. קצינים ורופאים, כאלה שהכירו אותנו ממסעותינו כשחקנים, ראו אותנו עירום ועריה, נטולי כבוד אנושי... לאט לאט התלבשנו, איש לא האיץ בנו... לבשנו את בגדינו היפים. לא התאפרנו... המכונית הגיעה ונטלה אותנו לחדרנו. בלוק 9, מחנה F.K.L"

■■■

אליזבט מושקוביץ סיימה את העדות שלה. סגרה חוב. היא לא מחדשת, לא פותחת פרק חדש. רק מוסיפה עוד נידבך לחומה, עד כמה מעניין אותך לדעת על השואה? ■

האחיות מושקוביץ, חיפה, ינואר 87'. „ההרצאה נגמרה והקהל התחיל להתקרב כדי להתבונן בנו מקרוב. כולם ביקשו לדעת עלינו הכל. כאילו לא האמינו בקיומנו במציאות. מוצגים חיים אך דוממים"...
תצלום: קלאודיו ווטקיאביץ

גרשום פון שווארצה, צייר, אדריכל ומורה בבצלאל • הברון הגרמני, האיש שלא הבין כיצד מתחברים מוצארט ואושוויץ, קיווה למצוא את האור ביהדות • אחרי אנסאר, האכזבה התפוצצה לו בפנים • הוא נשאר איתנו. בכל הסרטים האחרים כבר היה

אחרי אנסאר

מאת עמנואל בר־קדמא
תצלום: מיכל הי

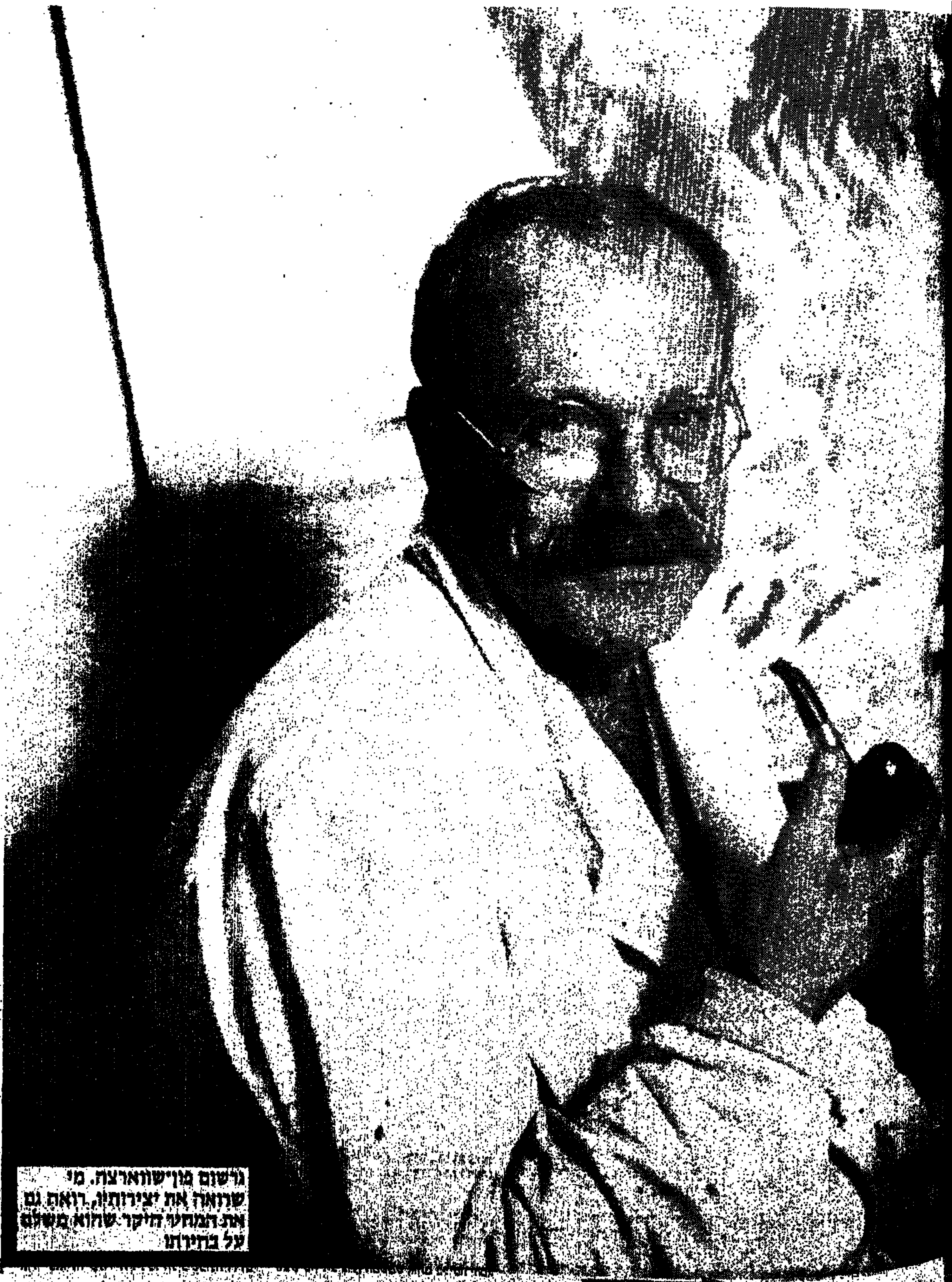
גרשום פון־שווארצה. מי שרואה את יצירותיו, רואה גם את המחיר היקר שהוא משלם על בחירתו

ל פני כך וכך ושנים, ערך גרשום פון שווארצה, ברון גרמני, בחירה קשה: לחיות בישראל, כיהודי. גם כך אפשר לאסוף את הריסות גרמניותו האבודה. מסע ארוך. תחנות מוזרות. יסורים לא מעטים, לאורך נתיב נפתל. מהרגל האדום ועד טלית־התכלת. רגעים אלימים. רגעים מצחיקים. איש שאינו מקל עם עצמו. אמן. ארכיטקט, צייר. לוא היה נוצרי, הייתי אומר שהוא ממשיך לעמוס צלב על גבו. ארץ קשה. אנשים קשים. חברה עם ויבראציות לא־נחמדות.

וגרשום פון שווארצה כועס, אבל נצמד. כנראה, זו האפשרות היחידה. בכל הסרטים האחרים, כבר היה.

כעסו של גרשום פון שווארצה הוא כעס של מצוקה, של כאב. כל יום כאן משול עבורו לעלייה מחודשת על המוקד. עניין של דיס־הרמוניה עם הסביבה, כשהסביבה היא כמו שהיא. ישראל, אנחנו יודעים, איננו התגשמות החלום היפה. חזית רחבה של זעם ועלבון.

נכון לעכשיו, ישראל עבורו פקיד שומה 1. ופקיד שומה 1, הוא סימפטום. חלון שאפשר לנפץ. סובלימציה לאירגנות כללית. לאיש, שחי בחיכוך מכאיב עם הסביבה בה בחר לחיות, מרצונו הטוב ומתוך מניעים אציליים. פקיד שומה 1 זה לא עניין קטן כמו שזה נשמע. גם לא עניין של אי־חשק טבעי לשלם מס הכנסה, כי אם טחנות־הרוח של גרשום פון שווארצה. פקיד שומה 1 הוא גם דימוי. אפשר למקם על סף דלתו גם את מחוללי מלחמת לבנון ומושחתי הבנקים, לקלקלת איכות חייו של גרשום פון שווארצה.

ובינתיים, עד לנצחון, עולה פון שווארצה, כמו ז'אן ד'ארק, על המוקד.

■■■

פון שווארצה. משקפיים, שפם גדול, קאסקט מלחים יווני על הראש. לוחץ על דוושות אופניה. שכמייתו השחורה מתעופפת מאחוריו כמו שובל של כלה מסודפת, או כמו פרש עירוני מוזר. עור הפנים הוורוד הופך לסומק עז, והשפם סומר כשל חתול ביוהמתו, כשהוא מדבר על תחרות הארכיטקטורה בה זכה, לא מכבר, בפרס השני.

„מכובד", אני אומר.

זה היה כמו לנופף במטלית אדומה מול עיניו של פר זירה. „מכובד? זו תחרות, שהייתי אמור לנצח בה", הוא אומר, וזגוגיות משקפיו בוהקות מאוד, „אנחנו, עמיתי ואני, הגשנו את התוכנית הטובה ביותר".

– אלא מה?

פון שווארצה מוזג לעצמו כוסית עראק. עוד אחת. הנושא מרגיז אותו באמת. מדובר בפרוייקט מדברי, מרכז תרבותי, סמוך לקיבוץ אילות. הוא מנופף בידו בתנועה שיש בה עייפות גדולה וייאוש גדול. פרוטקציה? חוסר הבנה? מרגיז. הנושא טרם נגנז מבחינה ציבורית.

גרשום פון שווארצה, צייר ואדריכל ומורה לאדריכלות בבצלאל, לא ישאיר שום מתרס בלי שיעלה עליו. יש לו קיין, לדעתו, גם מצד ההיגיון וגם מצד הצדק. שכן, גם הצדק וגם השכל, הוא אומר, הובסו באותה תחרות אדריכלית. למה נתנו את הפרס הראשון, הוא זועק, להשתלה מלאכותית של אדריכלות אירופית – בעוד עמיתיו והוא, השמיעו הגד ישראלי: אסתטיקה מקורית, יצירת מיקרו־אקלים נוח יותר, בקטע מדברי. האם יש קשר, הוא שואל, בין העובדה, שחתן הפרס הראשון הוא סטודנט של יו"ר חבר השופטים?

אלה מקצת מן הדברים שמעלים את ז'אן ד'ארק על המוקד. גם השלטון הפוליטי, גם הצבא, גם הסוציאליסטים של כאן ועכשיו, שקיבלו אידיאולוגיה בירושה, וראו מה הם עושים בה.

■■■

ז'אן ד'ארק שולטת על קירות הסטודיו: ציורים על כל הקירות. רחוב עובדיה מברטנורה, צפון תל־אביב. הוא רחוב שקט. הסטודיו, מוצף מוסיקה קלאסית. לאט, לאט מקבלת ז'אן ד'ארק את דיוקנה. מצייר אשה, וקתדרלה גותית סוגרת עליה. ועוד אשה. [illegible]

תל־אביבית, נצורות אף, בשכבה נוספת של מידע, בתוך הקתדרלה. הנשים, וויברס מהשכונה שלך, צוחקות ומרכלות, שעה שז'אן ד'ארק בוערת. סיפור מהחיים.

גרשום פון־שווארצה איננו הישראלי המקטר הרגיל, כפי שאיננו דמות שגרתית במקומותינו. איש הנושא על גבו, מרצונו הטוב, מתוך בחירה מודעת, את המטען היהודי ואת הגורל הישראלי. כמי שנולד כברון גרמני בגרמניה, וחי כאמן יהודי בישראל, חשב גרשום פון־שווארצה, שהוא מנכה מהטוב את הרע. עכשיו, זה טעון קלקולאציה נוספת. המורכבות של החיים, המציאות של החברה הישראלית, משאירים את הרגיש במצב של בעירה. שלום לך, ז'אן ד'ארק.

יכול להיות, שסידרת ציוריו הקודמת, המנסה למתוח קו בין שלוש נקודות – תל־אביב, האי היווני אמורגוס וברלין – היא לבוש הרבה יותר צמוד לגוף סיפור חייו ואהבותיו של גרשום פון־שווארצה. אולי. סיפור נפתל. הרבה אספקטים.

הוא עצמו טווה את קיומו על יריעה רחבה. צייר, אדריכל, תייר, איש־צבא. אינטלקטואל במובן המסקרן ביותר של המושג. בסך הכל, הוא עוסק בתקשורת. לא מכבר, הוציא לאור עבודה עיונית העוסקת בקו כאמצעי־תקשורת. כל ההשלכות והשימושים של הקו: כתיבה, שרטוט, אמנות, מדידה, אדריכלות. על העבודה הזאת נבחנים בבצלאל.

תקשורת היא מלת־מפתח בשיחתו. דומה, שהוא אוחז בה בכוח, לבל תיפול. הוא חושש

בן 29 עבר ברית־מילה בבית החולים היהודי באמסטרדם. בלי הרדמה. „גם תינוק לא עובר ברית מילה בהרדמה"

פן תיפול. את סגנון הציור שלו הוא מגדיר כתיעוד אקספרסיבי, ואם מישהו ירצה למודד אותו מקצועית, ישמיע קינה על „מות המייסטר המקיף", ויסביר ש„הפרגמנטציה, או הצרת תחום ההתמחות של היחיד, מוליכה להרס התקשורת. הולך ומתבטל הקשר בין השביל הצר בו צועד האדם, ובין הנוף במכלול".

כאשר הוא כורך את תל־אביב, עם אמורגוס וברלין, או תלת אופניים של רוכל בדרום תל־אביב, עם קתדרלה גותית, וז'אן ד'ארק באמצע, הוא אומר, ש„זהו מסר קומוניקטיבי באמצעים הכי מתוחכמים. תיעוד שרירותי. אולי. העיקר שהנייר קולט את זה".

– מהו המודל האמנותי של סוג יצירה זה?

פון שווארצה חיכה, וחייך: „הכרזות הגדולות של בתי הקולנוע. כן. הרקלאמות האלה בחזית של הסינימה. להסמיך זה לזה פרגמנטים מתוך סרט. זהו המודל של התנהגות אמנותית".

הוא חי בתל־אביב. הוא חי את תל־אביב. עיר אוטיסטית. בתים לבה. הקמת קיום עירונית רופפת. עיירת־פיתוח גדולה. „אין רחובות, יש כבישים", הוא קובע. החוליות הראשונות של המשכיות שנקבעו על ידי ארכיטקטים כמו אריה שרון ויתר חניכי הבאוהאוז, של יצירת בתים שאחד דבוק וממשיך את זולתו, נקטעו. „אין קונטיניואיטי", הוא אומר בצער. וזה, לעומת ברלין. עיר מבוערת, אבל בעלת חזות (וחזית) עירונית רציפה".

הוראת הארכיטקטורה של פון־שווארצה היא מקצוע מורכב. הוא מעדיף לדבר על תקשורת חזותית. הוא ממריד את תלמידיו נגד האוף־וייט השולט בבנייה הישראלית [illegible] המשמש אותם בלימודיהם.

„צבע שיהיה בעיצוב הסביבתיו", הוא אומר, בנימה של ציווי אלוהי.

תלמידיו שומעים אצלו הרבה מאוד נושאים, כאילו לא רלוואנטיים. עד קומיקס ועד בכלל. המגמה, למזג כמה שיותר מרכיבים דיסציפלינאריים בתוך המיקשה של לימודי הארכיטקטורה. „אנשים מאבדים את הצפון כאשר הופכים כל אלמנט כזה למקצוע התמחות עצמאי".

■■■

פון־שווארצה מלמד בבצלאל זו השנה השישית. לימד גם בטכניון שלוש שנים. המחלקה לעיצוב סביבתי בבצלאל, קטנה. מוציאה לא יותר מ־20 אדריכלים חדשים במחזור. „זה מה שהארץ צריכה", הוא אומר, „בלאו הכי יש בישראל עודף של ארכיטקטים". אולי משום כך, הוא הוגה בקול רם, יש להם מעמד כל כך נחות. „הארכיטקט הוא חותמת־גומי. אין לו שיניים באשר לתוצאה הסופית של המבנה. עושה כל מה שמבקשים ממנו לעשות".

בן־שיחי, כמו שאמרתי, איש זועם. „הארכיטקט", הוא קובע, „זונה של המערכת. מקבל הוראות ומבצע. אין לו מודעות לאחריותו העצומה, בגין ההשפעה הישירה של הבית על חיי האדם. הארכיטקטורה היא התפאורה לדראמה של החיים. המשחק תלוי בטיב התפאורה. אמר מי שאמר: דירה יכולה להרוג אדם לא פחות מגרזן.

„מרבים לדבר אצלנו על שבירת תרבותם של יהודי המזרח. הרסו כאן את החיים של המשפחה המזרחית סביב החצר הפנימית. מה קיבלו במקום זה? כביש. דונם. בית בודד. מיגרש. שממה. שום דבר לא יצמיח באלמנטים האלה תרבות אחרת. או, הבניינים הענקיים, המנוכרים האלה, של בטון חשוף. זה שורש סורה זרות ואלימות".

■■■

גרשום פון שווארצה נולד בעיר קארפלד, הסמוכה לדיסלדורף. 150 אלף תושבים. תיאטרון. מוזיאון. חיים תרבותיים עירוניים למדי. נולד ב־1939, השנה בה פלש היטלר לפולין. עמיתיו לשנתון הם ביאטה קלארספלד, ולהבדיל, אנדריאס באדר ואולריקה מיינהוף, צמד האנארכיסטים האלימים. „היינו הדור הגרמני הראשון אחרי המלחמה. אנשים עם כעס בבטן על מה שההורים שלהם עשו מאירופה. על הרס האינטגריטי של העם הגרמני.

„אבי היה עורך־דין של פטנטים. האם, פסנתרנית, ציירת ועקרת בית. בית ייקי תרבותי, בורגני. חונכתי בחממה של גיתה, מוצארט, בטהובן. נהגתי לשבת מתחת לפסנתר, שעה שאמא נגנה את ה'פאסיונאטה'. הסביבה התנהגה כאילו שום דבר לא קרה. תומה של שתיקה. ההורים לא סיפרו כלום. בית הספר לא סיפר כלום. ההיסטוריה נגמרה ב־1933. היטלר עלה לשלטון. היה רע מאוד לגרמניה. מדוע? כיוון שהובס במלחמה.

„על השואה למדתי בעצמי. לא ראיתי יהודי בחיים. לא ידעתי שיש יהודים. שאלתי את אבא, שהיה איש חלש, קראת את 'מיין קאמפף'? הרי כבר ב־1923, כתב היטלר מה הוא מתכוון לעשות. מה עשיתם לעצור אותו? אתה יודע מה ענה לי אבי? 'לא קראתי את מיין קאמפף. הסגנון הגרמני שלו, קלוקל'.

„אם גרמני ינסה למכור לך שלא ידע, אל תקנה. במינכן היו 25 אלף יהודים. יש גם 25 אלף סטודנטים. אם היית במינכן, אתה יודע כמה נוכחותם של הסטודנטים בולטת בעיר. כלום אפשר לפנות משם את הסטודנטים, בלי שיובחן בכך? לא. גם אי אפשר היה לפנות את היהודים בלי שזה יובחן. וזה מלמד אותך, שהעין רואה רק מה שהיא רוצה לראות".

הקידומת פון היא סימן של תואר אצולה. אכן, אחד מאבות המשפחה זכה, בשנות ה־60 של המאה ה־19, בתואר ברון מידי הקיסר פראנץ־יוזף האוסטרי", דווקא. אותו אב – משפחת אביו, מדורי־דורות, היא משפחה של משפטנים – היה מעורב בניסוח החוקה האוסטרית. „מצד האם", מאזן גרשום את התמונה, „כולם אמנים מטורפים". אחיו, סופר. אגב, גם גרשום עצמו כתב ספר, בשם

לרשותכם גם מבחר של:

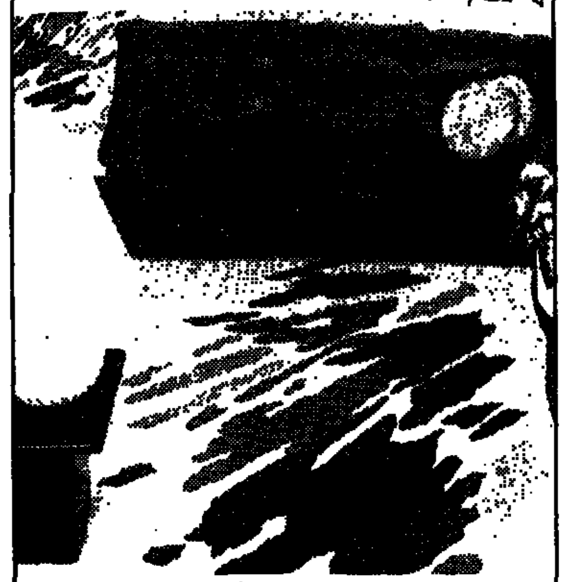

עכשיו במבצע של 25% הנחה.

הולכים על זה באירופה
שטיחי כרמל ליצוא

עכשיו ב- 12 תשלומים שקליים ללא הצמדה.*

מבצע לכמות מוגבלת

עכשיו גם אתם תוכלו, כמו באירופה ובעולם כולו, ללכת על שטיחי כרמל ליצוא. בשטיחי כרמל החליטו שגם לישראלים מגיע ללכת על שטיחי יצוא והוציאו 500 שטיחים מתוך ההזמנה הגדולה שנשלחה לאירופה. נצלו את ההזדמנות וקנו שטיח כרמל אמיתי ב-12 תשלומים שקליים. שטיחי כרמל ליצוא פרסים לתפארת במקומות היפים באירופה ובארה"ב ונמכרים בכל חנויות היוקרה - מייסיס, מרקס אנד ספנסר ועוד.

עכשיו רשת השיווק הישיר בית כרמל מציעה לך את את אותם שטיחים בדיוק. שטיחים אורינטליים, שטיחים מודרניים, שטיחים מקיר לקיר, שטיחים עבודת יד וכמובן היהלום שבכתר - קינג דייוד ירושלים. ככה אתה גם יוצא עם שטיח כרמל מרהיב כמו בעולם הגדול, וגם נהנה מ-12 תשלומים שקליים שווים ללא הצמדה בריבית מצטברת של 24% לכל התקופה. פרטים בחנויות. לך על מה שהולכים באירופה - לך על שטיח כרמל ברשת השיווק הישיר!

בית כרמל
רשת השיווק הישיר

מחלקה מיוחדת למשרדים ובתי עסק, טל. 03-793121

שטיחי כרמל קונים ברשת השיווק הישיר

בתחרות הארכיטקטורה שנערכה לא מכבר, זכה בפרס שני. פרוייקט מדברי, מרכז תרבותי ליד קיבוץ אילות ● פון שווארצה זועם: היינו צריכים לזכות בפרס ראשון. הגשנו את התוכנית הטובה ביותר. הנושא טרם נגנז מבחינה ציבורית ● ז'אן ד'ארק שולטת אצלו על קירות הסטודיו. לא במקרה. עוד מעט יפתח איתה תערוכה. גם יסע איתה לברלין

עבודה של פון שווארצה. נשים מהשכונה שלך צוחקות ומרכלות, שעה שז'אן ד'ארק בוערת. סיפור מהחיים

'Die Klippe', דהיינו, 'הקליפה', במובן הקבלי של המושג. הוא חתם בן אדמס. מעין שיבוש של 'בן אדם'. לא חתם בשמו האמיתי. משפחתו ביקשה ממנו לא לערב את שמה בסיפור.

משפחת פון שווארצה היא משפחה גרמנית פרוטסטנטית לעילא. אבל, גרשום מסוגל להצביע על נגזרות אפשריות נוספות של השם פון־שווארצה. הכי קרוב, כמובן, הוא השם היהודי הנפוץ שווארץ. יש גם צלילים המוליכים אל השם זוארץ, הישר אל מגורשי ספרד, אל האנוסים. אולי.

מכל מקום, בנקודה מסויימת בחייו, ביקש גרשום לחדול להיות גרמני. "אי־אפשר להחיות עם הפיצוץ של השואה בראש. אי־אפשר גם ליישב את הסתירה שבין מוצארט ואושוויץ".

"ומצד שני, אני חייב להודות, קשה גם ליישב את הסתירה שבין רש"י ומחנה השבויים באנסאר".

עוד נחזור לאנסאר.

בביתו של פון שווארצה, כמו במיליוני בתים גרמניים אחרים, לא דיברו על 'אחרי המלחמה', אלא על 'אחרי הקטסטרופה'. גם להם היתה שואה. הדור שלו היה דור נבוך. גרמניה של הנס הכלכלי, שקמה מן החורבות, לא היתה בדיוק משאת־נפש.

גרשום, שחלום הנעורים הקומוניסטי שלו התנפץ על שריוני הטנקים הסובייטיים שפלשו להונגריה (1956), השתלב בתוך תנועת המחאה של השמאל החדש. האפיק המרכזי של צעירי שנות ה־60. הפגנות נגד הצטרפות גרמניה לנאט"ו, נגד חימוש גרמניה. אחרי התנקשות בחייו של רודי ('רודי האדום') דוטשקה, השתתף בהסתערות על בית הדפוס של איל העיתונות אקסל שפרינגר. הטענה: התנקשות ברודי דוטשקה לא היתה אפשרית, אלא בזכות ההסתה הקיצונית של עיתוני שפרינגר נגדו.

מלבד זה, היה פאציפיסט. התחמק משירות בצבא המערב גרמני. [illegible]

דרישתם, כי יתייצב בלשכת הגיוס. "לפקיד גרמני לוקח חצי שנה לבדוק טענה כזאת", אומר פון שווארצה. בכוחם של 10 מכתבים מהסוג הזה, הצליח לדחות את גיוסו למשך חמש שנים. כאשר הגיע, סוףסוף, לבדיקה הרפואית הצבאית, תבע לדין את הרופא שבדק את אשכיו על... מעשה מגונה. בהיותו כבר נשוי לאשה ואב לבן, פוטר גרשום פון שווארצה משירות צבאי בתור הומוסקסואל. שווייק מהחיים.

– מה קרה לדור שלך בגרמניה?

"כלום. התפזרו לכל רוח. חלקם הידרדר לפשע. רבים מחברי אינם חיים בגרמניה. באשר לי, נפרדתי מהם כאשר חדלו לשאוף לגרמניה אחרת, מודעת יותר, ונסעו ללבנון, להפציץ את תל־אביב. בגידת החברים ואלה ניתקה אצלי את החוטים האחרונים לגרמניה".

■■■

בן שש היה גרשום פון־שווארצה כאשר הוטבל, מייד אחרי שוך הקרבות, לכנסיה הפרוטסטנטית. בהיותו בן 13, גיל המינימום לפי החוק, עזב את הכנסיה. הצהיר על עצמו כחילוני. "הייתי ונשארתי מוראליסט. בעל מוסר פילוסופי. יש בי משהו פאוסטיאני. מחיר האמת: מכירת הנשמה – אפילו לשטן. פאוסט, כידוע לך, הוא סיפור שנוצר בגרמניה".

לימים, יתברר, שגרשום פון שווארצה ימכור את נשמתו גם לשטן הדתי, הגם שהוא סבור, כי הדת המאורגנת היא "האמצאה הכי קטלנית שהאנושות המציאה. שום גורם, כמו הדתות, לא הביא על העולם כל כך הרבה מלחמות הדם".

– אתה יהודי. התגיירת. איך?

"בהתחלה היתה סקרנות. לא היכרתי יהודים. למה השמידו אותם? יש להם קרניים? חיפשתי קשרים לקהילות. באתי לתפילות. השתתפתי בקורסים לעברית. הגברתי יותר ויותר את מעורבותי. אני מדבר על לפני 27 [illegible]

שעשתה גם היא, במסלול אידיאולוגי ופילוסופי נפרד, את דרכה אל היהדות". היום, יש לבני הזוג פון־שווארצה שלושה צאצאים, בן ושתי בנות, כולם ישראלים וחיים בישראל.

– מה כל כך משך אותך ליהדות?

"האתיקה היהודית. המסכת שבין אדם לחברו. מלבד זה", הוא אומר בלאט, "יש דמיון רב בין העם היהודי והגרמני. יחסים היסטוריים של אהבה־שינאה. אתה יודע, כמה שאני יותר ישראלי, כך אני גם יותר גרמני. יחד עם זאת, אני רחוק מלסלוח לגרמנים. לא מבין את היהודים שחיים בגרמניה. למה לא קרה כמו ביחסים עם ספרד, צריך פז"ם של 500 שנה לנורמליזציה".

– מתי התגיירת?

"הייתי בן 19. עברתי ברית מילה בבית החולים היהודי באמסטרדאם. בלי הרדמה. כשם שאין מרדימים את התינוק, גם אני סירבתי להיות מורדם".

– ואחר־כך?

"עשר שנים הייתי דתי, קיצוני, מה זאת אומרת. התפללתי בשטיבל של חסידי גור. כל שבת הייתי הולך, עטוף טלית, 12 קילומטר לכל כיוון, לבית־הכנסת".

– מתי התפקרת?

"התהליך החל כמה ימים אחרי שהגעתי ארצה. באתי אידיאליסט ותמים. הזדעזעתי מזה שהרב פורוש דרך על סידור תפילה של רפורמים. בסך הכל, הדת היא סם. ההתמכרות היא טוטאלית. ביום בו אכלתי לראשונה טריפה, חשבתי שהשמיים נופלים עלי. כמעט והקאתי על כל הסביבה".

אגב, בית משפחת פון שווארצה הוא בית כשר עד היום. יש עדיין בני משפחה המעריכים אותו כך.

■■■

הפאציפיזם של גרשום פון שווארצה התנפץ עם בואו ארצה. אחרי מלחמת יום הכיפורים, הפגין שיקחו אותו לצבא. עשה [illegible]

מלחמת לבנון, לה הוא קורא 'מלחמת הוד השרון', שירת בשמחה. בדבקות, כמעט. ומאז, טראומה. זאת אומרת, מאז שירת במחנה השבויים באנסאר.

"עם ישראל אינו יודע עד היום, למרות כל מה שנתפרסם ודלף, מה זה אנסאר. בשבילי, זו טראומה בת ארבע שנים, וזה על כל יום. זה היה זבנג. פיוז שהתפוצץ בראש. מה זה, חשבתי, עזבתי את גרמניה בשביל להיות שומר במחנה־ריכוז ישראלי?!

"התחלתי לתעד את הזוועות. לצלם, לרשום. הברחתי החוצה. היו עיתונאים שעזרו לי, למרות שהסתכנו במאסר".

בפסטיבל האחרון בעכו, הוצג מחזה בשם 'נפט'. סיפור על מחנה דמוי־אנסאר, רק מלהיפך. הפלסטינים ניצחו במלחמה ואנשי צה"ל הם ה'מובאים'. המחזה מתאר משטר, המזכיר להפליא את מה שאני שומע, מהחיים, מפיו של פון־שווארצה, שראה, שמע ותיעד.

"היו קאפואים מקרב ה'מובאים' (כך נקראו העצירים, שכן לא היה שום בסיס חוקי בינלאומי להחזקתם במחנה), מוכתרים ושאווישים. כל ערב – ענישות".

– אילו ענישות?

"היו קאפואים יצירתיים, ויצירתיים פחות. אני תיעדתי מכות על כפות הרגליים, וכאשר דמו הרגליים לסטייק־טרטר, הורצו המוכים מסביב למיגרש, לקול קריאות העידוד של השומרים הישראלים. אני זוכר, היו נאים חסידי חב"ד. הישראלים היו שרים איתם 'ידיד נפש, אב הרחמן'. זכרון אקסטטי מפלצתי. מצד אחד, 'אב הרחמן', ומצד שני המוכתר המכריז על הענושים.

"והיתה גם 'הקופסה השחורה'. דבר קיומה הזה התפרסם באחרונה. זהו תא שמידותיו כמידות אדם. מין תיבה מפח, שהתלהטה ברגע שהונחה בשמש. אנשים הוכנסו לתוכה כבולים והושארו בה שעות ארוכות. מכונת־עינויים שיש לה תקן צבאי".

– מה עשית עם כל התיעוד הזה?

"בשלב מסויים, הפסקתי את ההגהה הפרטיזנית, מסיבות של ציונות. לכסות, לקחתי את הכל ומסרתי לידיו של האלוף משה נתיב, אז ראש אכ"א. הם טענו שלא

הסיפור שלו עם אנסאר עשה כנפיים. רב צבאי מסויים פשפש בעברו ופסק, כי לאור העובדה שפון־שווארצה אינו דבק בתרי"ג מצוות, גיורו בטל ומבוטל. הרב הראשי ביטל את הפסק

ידעו כלום. הרכיבו ועדת חקירה צבאית ונכתב דו"ח, שהוא חסוי".

אומר פון־שווארצה: "יצאתי [illegible] לאנסאר וחזרתי משם לבן".

אגב, הסיפור שלו עם אנסאר עשה [illegible] מספיק כנפיים על מנת להניע רב צבאי מסויים לפשפש בעברו של פון־שווארצה ולפסוק כי, לאור העובדה שאין הוא [illegible] בתרי"ג מצוות, גיורו בטל ומבוטל. [illegible] הצבאי הראשי ביטל את הפסק ואמר [illegible] הגיב תגובת־יתר. אובר־ריאקשן, בלשונו. [illegible] מה – על תגובתו בעניין אנסאר, [illegible] אורח־חייו היהודי של גרשום פון־שווארצה.

■■■

כבר מזמן החשיך בחוץ. במשך כל [illegible] יהיו העראק והמוסיקה חבריו של פון־שווארצה. לוח צבעי האקריליק [illegible] הכין אותם מבעוד יום. סיכם לצבוע [illegible] של צורה, מיחבר, אור. 'צייר [illegible] של הסטודיו, בלוח הצבעים שהכין [illegible] יום. "אני לא צריך לראות את האור [illegible] לצייר אותו", הוא אומר.

בחדר הסמוך, יושבים שותפו [illegible] מרדכי ברוקנטאל, ועמיתים אחרים [illegible] בנו, יורם פון־שווארצה. עולם אחר [illegible] העתקות שמש. גרשום פון־שווארצה [illegible] במרחק של כמה מטרים, עם [illegible] ימשיך גם כשיילכו כולם הביתה [illegible] להספיק. עוד מעט יש לו תערוכה [illegible] הוא נוסע לפאריז. עוד מעט [illegible] נוסע, וכבר יצטרך לחזור [illegible] את הסטודנטים לבחינות, ציונים [illegible] אחריות.

מאוד גרמני. נסיון [illegible] עם הייקה, פון־שווארצה [illegible] אני לא גרמני מצוי [illegible] גרמנים, המיעוט חי בקיצוניות [illegible] דיכאון, שמחה, מין תוקפנות [illegible]

– והגרמני?

"עדה, [illegible]

בימים אלו, מתנהל בארה"ב קרב משפטי על גורלה של 'בייבי מ.': ילדה שנולדה 'על פי הזמנה' • השבועון 'טיים', המביא את הסיפור המלא, מעלה שאלות אתיות־משפטיות: למי שייכת הילדה, לאם הביולוגית או לאם ה'מזמינה'? האם חוזי ה'רחם להשכיר' חוקיים? האם אין כאן פתח לסחר מחודש באנשים? • 'בייבי מ.', תינוקת בת 10 חודשים, ממתינה בינתיים לפסק הדין • משפט שלמה, לא יתאים כאן

של מי אתה יל

בני הזוג וויטדהד. 'אלוהים, מה עשיתי?'

הסטרנים. מארי באת' וויטהד נראתה להם המתאימה ביותר

מאת ריצ'ארד לאקאיו

מרי באת' וויטהד חשבה שהיא מכירה את עצמה, כאשר הסכימה לעשות ילד לבני הזוג ויליאם ואליזבת סטרן. אבל במארס שעבר, כאשר ילדה את בתה, ההוראות הזאת הייתה כלא הייתה. בעדות נרגשת, שמסרה לפני שבוע בבית המשפט של ניו ג'רזי, סיפרה וויטהד, כי הלידה "הממה אותה". בעלה העיד, כי לאחר שמסרה את התינוקת לבני הזוג סטרן, אשתו נתקפה היסטריה וצעקה ללא הרף: "אלוהים אדירים, מה עשיתי?"

הקרב המשפטי על התינוקת – וויטהד קוראת לה שרה, בני הזוג סטרן קוראים לה מליסה ובית המשפט מתייחס אליה כאל 'בייבי מ.' – יענה רק על חלק קטן מן השאלות. השופט, הרווי סורקו, מבית המשפט העליון של ניו ג'רזי, יהיה השופט הראשון באמריקה, שיצטרך לכפות הסכם כזה למסירת תינוק.

השופט יוכל להתייחס אל העניין לפי דיני החוזים, להכריע, כי החוזה שריר וקיים ולהעביר את התינוקת לידי בני הזוג סטרן. הוא יכול לטפל בעניין כשאלה של אפוטרופסות, כאשר טובת התינוקת צריכה להיות המכריעה. אפוטרופסות מוענקת לרוב לאם, אך הואיל ו'בייבי מ.' הייתה אצל בני הזוג סטרן מאז שנולדה, לפני כ־10 חודשים, וזאת לפי פקודת השופט סורקו, גם דבר זה עשוי להיות לטובתם.

כמעט ברור, שיהיה ערעור על כל החלטה. השאלה קורעת הלב של וויטהד, תוסיף להדהד בחלל. אם החברה מאפשרת מצב, שבו אישה יולדת לזוג אחר? האם אין זו פגיעה ביחס המקודש שבין אם ובתה? האם נוצר מצב, שבו אנשים בעלי אמצעים יכולים לשכור את רחמה של אישה אחרת, כדי שנשים עשירות יחסכו מעצמן את הטרדה של ההריון? ואם הדבר אסור, האם זוגות שאינם יכולים להוליד ילדים משל עצמם, נדונו להיות בלי ילדים?

■■■

שאלות אלה שבו ועלו פעמים רבות בבית המשפט המלא מפה לפה בניו ג'רזי. ויליאם סטרן, 40, ביוכימאי, ואשתו אליזבת, 41, רופאה, התקשרו אל וויטהד בתחילת 1985. הפגישה נערכה בתיווך 'מרכז אי־הפוריות של מנהטן', גוף עסקי, המתמחה בסידורים מעין אלה. בני הזוג סטרן בחרו בוויטהד, לאחר שרואיינו כ־300 נשים אחרות. אליזבת אמרה, כי חיפשו אישה "שתראה כמונו".

מארי באת' וויטהד נראתה להם מושלמת. עקרת בית, אם לשני ילדים בגיל בית ספר, שטענה כי כבר אינה רוצה ילדים משלה. היא יצאה עם בני הזוג סטרן למסע[...] בניו ג'רזי, והשלושה התיידדו. וויטהד חתמה על חוזה שבו צויין במפורש, כי היא לא "תיצור ולא תנסה ליצור יחסי הורות" עם התינוק שיוולד.

בני הזוג סטרן הבטיחו לשלם לה 10,000 דולר, וכן את ההוצאות הרפואיות. הם שילמו למרכז את הסכום העיקרי. אבל בעת הלידה, סיפרה וויטהד לבית־המשפט, משהו קרה. "דבר מה השתלט עלי. אני חושבת, שזה עצם היותי לאם".

וויטהד, שלא קיבלה כסף ולא חתמה על מיסמכי האפוטרופסות, לקחה את התינוקת איתה הביתה. בני הזוג סטרן אספו אותה כעבור שלושה ימים. למחרת, הגיעה וויטהד לביתם והפצירה בהם, שיחזירו לה את התינוקת לזמן מה. "הסכמנו, משום שהתרשמנו, כי היא מסוגלת להתאבד", אומר ויליאם סטרן.

שבועיים לאחר מכן, כאשר בני הזוג סטרן באו אליה, אמרה להם וויטהד, כי לא תמסור להם את התינוקת.

■■■

חודש לאחר מכן, קיבלו בני הזוג סטרן צו של בית משפט, הקובע כי יש להעביר את התינוקת לרשותם. הם שבו לבית וויטהד בחברת שוטרים. ריצ'ארד וויטהד ברח דרך החלון, והתינוקת איתו. מאוחר יותר [illegible] בני הזוג וויטהד את התינוקת לפלורי[...] היא נמצאה על ידי בלש שנשכר על [...] סטרן. הרשויות החזירו את התינוקת [...] ג'רזי.

בספטמבר האחרון, השופט סורקו [...] התינוקת תהיה זמנית אצל בני הזוג [...] מרי באת' וויטהד הורשתה לבקר [...] בשבוע עם התינוקת, בשטח [...] תחנה של טיפת־חלב.

סורקו יושב לבד בדיון, בלי [...] ידוע על ארבעה מקרים אחרים, בהם [...] שהבטיחו את תינוקותיהן לאחרים, [...] לשמור את ילדיהן לעצמן. בכל [...] הושג הסכם מחוץ לבית המשפט, [...] ברור בעניין.

■■■

ב־1976, נודע על ההסכמים הראשונים של 'עשי לנו ילד'. נואל קיין [...] אי־הפוריות, שטיפל בעניין של [...] יודע, שיש אלפי אנשים שהולכים [...] וצריכים את זה".

הסטטיסטיקה בנושא לא [...] אומר, כי מאז 1976 נולדו [...] להורים־חלופיים, 60 בשנה [...] דומים למרכז זה פועלים במקומות [...] בארצות־הברית, המספר קטן, אך [...] [...] הנשואים בארצות הברית מוגדרים [...] [...] זה גורם לכך, שאנשים [...] חוששים מן האפשרות, שהדבר ייפסק [...] אם יסדירו את העניין", אומר ויליאם [...] נשיא הוועד הלאומי לאימוץ. "הדבר [...] להגדרה פומבית, בזכות ההסדר. אבל [...] מאה שנה הולטנו כבר, כי איננו רוצים [...] כמצבים במדינה זאת".

[...] דתיות, מתנגדות בתקיפות [...] והבישופים של ניו־ג'רזי יצאו בהודעה [...] הרב. גם הרב מוס טנדלר, פרופסור [...] יהודית בישיבה יוניברסיטי, יוצא [...] השכרת רחם לתשעה חודשים'. לדבריו, [...] ימשך, נגיע למצב, שבו "תוכל לקנות [...] כל איבר שתרצה בו".

■■■

[...] כעד הסדרת העניין בחוק הוא, [...] "עשי לנו ילד" תיאסר, יפרח שוק [...] תינוקות. השאלה היא, באיזו דרך [...] את הדבר. רבים ממליצים, שתתהליך [...] במקצועות סוכנויות האימוץ, הפועלות [...] רווחים. "אינני סבור שאנשים יוכלו [...] תינוקות בכסף", אומר ארתור קפלן, [...] הביו־אתי באוניברסיטת [...] [illegible] אלה, והחוששים מפני סחר בלידות. "ילדים אינם סחורה" או "רכוש", אומר נורמן רובינס, פרקליט ממישיגן. "הורים אינם יכולים לקנות או למכור את ילדיהם". החשש הוא, שנשים עניות באמריקה, ואולי אף בעולם השלישי, יהפכו ל'אינקובטורים אנושיים' בשירות העשירים.

אם ניתן לקבל את השיטה כמתאימה לזוגות לא פוריים, מה בקשר לבודדים או לנשים נשואות, החוששות מכך שההריון יפריע לקאריירה שלהן? פרשת בייבי מ. כבר נגעה בנקודה זאת.

בהתחלה סברו, כי בני הזוג סטרן הלכו בשיטת "עשי לנו ילד", משום שד"ר סטרן לא הייתה מסוגלת ללדת. בבית המשפט התברר, כי אישתו סבלה בעבר מסקלרוזיס, והוא חשש שהריון עלול לגרום לה שיתוק כללי, או אפילו למותה. הפרקליטים של וויטהד יביאו עדים, שיטילו ספק באפשרות כזאת, כאשר כוונתם להוכיח, כי ד"ר סטרן דאגה רק לקאריירה שלה.

"עלינו לגשת לנושא זה בצורה דומה לאופן שבו אנחנו מטפלים בשאלות של אימוץ", אומרת דוריס יונס פריד, עורכת־דין מניו־יורק, המטפלת בשאלות של אימהות חליפית. היא ממליצה על הנהגת תקופת צינון, שבה תוכל האם־החליפית להחליט מה [illegible]

אליזבת קיין, 44, אם לשלושה ילדים, היא אחת הנשים הראשונות בארצות הברית שהסכימה ללדת ילד לזוג אחר. היא אומרת, כי נשים כאלה זקוקות להגנה משפטית טובה יותר. "ובכל מקרה, הייתי נותנת "לאם הטבעית את זכות הבחירה". אם היא מוותרת על הילד, יש לתת לה סיוע פסיכולוגי אחרי הלידה. "אישה כזאת חייבת לדבר עם מישהו ולהגיד שהיא מתגעגעת אל התינוק שלה. אני נאלצתי להרחיק את הרגשות האלה במשך שנים".

בעת ההריון, אומרת קיין, בני הזוג שעימם נעשה החוזה, מאוד מתחשבים. "אבל אחרי הלידה, הם לא מגלים בך עוד שום עניין. אנחנו מקריבות כל כך הרבה כדי להעניק ילד לאישה אחרת, ואחר כך אין לנו שום זכויות".

חוזה סטנדארטי, המוצע לשימוש במקרים אלה, אינו מעניק זכויות רבות לאם־החליפית. להיפך, הוא מטיל עליה הגבלות רבות. לפי החוזה, היא מסכימה שלא לעשן, לא לשתות אלכוהול, להימנע מסמים וממין בעת ההריון. אסור לה לבצע הפלה בלי הסכמת האב, אלא אם כן התגלו הפרעות רפואיות. בני הזוג המזמינים את התינוק, אינם חייבים לשום בדיקה רפואית, בעוד שהאם החליפית מחוייבת בבדיקה רפואית [illegible]

בספטמבר אשתקד, פירסמה אגודת הפוריות האמריקנית מיסמך בן 100 עמודים, ובו עצות לאם חילופית. בשל הסכנה הצפויה לאם, האגודה קבעה, כי אינה רואה בעין יפה "לידות לבני זוג אחר שלא מסיבות רפואיות".

מרי וויטהד נפלטה מבית הספר התיכון ונישאה בגיל 16. האם זה אופייני לנשים המוכנות לעשות ילדים לזוגות אחרים?

ד"ר ריצ'ארד מארס, מבית החולים סידרס־סיני בלוס אנג'לס, חבר באגודה שחיברה את החוברת: "יש לעשות מחקר מקיף בתופעה של 'עשי לנו ילד'. נוכל להביע את עמדתנו האמיתית, רק כאשר יהיה בידינו מידע רב יותר".

ולבסוף, השאלה עומדת בעינה: למי שייכת בייבי מ.? משפט שלמה לא יתאים כאן. בינתיים, הנוגעים בדבר מצפים בקוצר רוח להחלטה של השופט סורקו.

בחודש מארס תמלא לתינוקת שנה. השאלות שהתעוררו בעקבות המקרה שלה, כואבות ומטרידות. כאשר האפשרויות הנפתחות בזכות הטכנולוגיה מעלות שאלות מוסריות, הטכנולוגיה עצמה איננה יכולה להציע שום פיתרון. רק בני אדם מסוגלים להוליד ילדים, והם יצטרכו לשאת בתוצאות.

שודרות 'טיים', על־פי הסכם עם 'ידיעות אחרונות'

'בייבי מ.' וויטהד קוראת לה שרה, בני הזוג סטרן – מליסה

לצדו של ולנברג

בשבוע שעבר, ציינו בישראל 42 שנים להיעלמו של ראול וולנברג • המסתורין סביב הדיפלומט השוודי, שבא לעזרתה של יהדות הונגריה בזמן הכיבוש הנאצי, לא נפתר עדיין • שרה קאריג, מי שהיתה עוזרתו, באה לטעת עץ על שמו • מונולוג

מאת יהודה להב

במארס 1944, הגיע להונגריה אדולף אייכמן. צוותו, לביצוע את 'הפתרון הסופי' ביהדות הונגריה. כעבור שבועות אחדים, בא לצירות השוודית בבודפשט דיפלומט צעיר, ראול ולנברג, נצר למשפחת אצולה שוודית עתיקה, לנסות להציל מיהודים זו מה שניתן להציל.

לרשות אייכמן עמדה כל העוצמה השלטונית של גרמניה הנאצית וגרורתה ההונגרית. לרשותו של ולנברג – פיסות נייר ועליהן אישור, כי הצירות המלכותית השוודית בבודפשט פרשה חסותה על אדם זה או אחר.

אם השמדתה המוחלטת של יהדות הונגריה צומצמה ורבבות יהודים ניצלו, יש לזקוף זאת, בראש ובראשונה, לזכותם של ראול ולנברג וקומץ עוזריו.

כידוע, כאשר שליחות ההצלה התקרבה לסיומה, ובודפשט שוחררה על־ידי הצבא הסובייטי, נעלם ראול ולנברג. יותר מאוחר נודע, כי נעצר על־ידי חיילי הצבא הסובייטי. הסובייטים, שהכחישו תחילה את דבר מעצרו, שינו לאחר מכן את גירסתם וטענו, כי מת ב־1947, בכלא ליובלנקה במוסקבה. על פי עדויות אחרות, חי ולנברג עד היום, אי־שם במחנה מעצר סובייטי.

בשבוע שעבר, ביום השנה ה־42 להיעלמו, נערכה בתל־אביב, מטעם 'יד ושם' ו'התנועה למען ארץ ישראל טובה', עצרת לזכרו של ולנברג. השתתפו בה, בין השאר, חסידי אומות עולם החיים בישראל, וחמישה שהוזמנו במיוחד מארצות מגוריהם.

היתה ביניהם גם שרה קאריג, מן הבודדים מבין עוזריו של ולנברג, שנותרו בחיים. בערב תל־אביבי חמים, ישובה בכורסה נוחה בחדרה במלון, בקול שלו, מנוגד בתכלית לתוכן הדברים, סיפרה קאריג קצת מן הקצת ממעשיה ומן הקורות אותה. להלן שרה קאריג, מונולוג:

■■■

במארס 1944, כשהנאצים כבשו את הונגריה, עבדתי במחלקת הילדים של סניף הצלב האדום השוודי בבודאפשט. שם היכרתי את ראול ולנברג. לא היינו מוכנים לפעולת הצלה בקנה מידה גדול. כיבוש הארץ בא בהפתעה גמורה כמעט לכל מתנגדי הגרמנים בהונגריה. לפני שהבינו מה קרה, נעצרו כמעט כל מנהיגי מפלגות השמאל הליברלים. רק לקומוניסטים היה נסיון בפעולה מחתרתית, אבל הם היו מעטים.

כל השאר התחילו להתארגן רק אחרי הכיבוש, אך אז כבר לא נותר הרבה זמן. היה מכשול: אנשים לא הסתגלו למחשבה, שיש לפעול בניגוד לחוק. זה היה מכשול גדול אפילו בין היהודים. גם ארבעה־חמשה חודשים אחרי הכיבוש, עוד שמעתי מפי ידידים יהודים: 'אני אזרח שומר חוק. לא אפעל נגד החוק, גם אם הוא בלתי־צודק'.

במצב זה הגיע להונגריה ראול ולנברג. בזכותו, פעולת ההצלה קיבלה תנופה. עד אז פעל בהונגריה סניף של הצלב האדום השוודי ובראשו הפרופסור לנגלט. בראש מחלקת הילדים עמדה אסטה נילסון, נצר למשפחת אצולה שוודית, שפעלה בהונגריה בשליחות הומניטרית כבר אחרי מלחמת העולם הראשונה. אשה אצילת־נפש, שנטלה על עצמה סיכון אישי רב, בסיוע לנרדפים.

גם ולנברג חיה נתון בסכנה מתמדת. כולם כולם דמו להליכה על ביצים. לעולם לא יכולת לדעת, מתי תישמט הקרקע תחת רגליך ותשקע במצולות.

■■■

ולנברג הבין מיד, כי אין די בהיקף הפעולה שהתנהלה עד לבואו. הוא חזר לשוודיה לימים אחדים ושיכנע את הממשלה, שיש להרחיב את היקף העזרה, חילק לאנשים אישורים ותעודות שהם אזרחים שוודיים. חיי אנשים תלויים בעזרת תעודות אלו.

ולנברג היה בעל הופעה מרשימה, פשוט ונוח, הומניסט אמיתי, אידיאליסט גדול מאוד. איש ארגון מזהיר. לפני שבא, למד אדריכלות בארה"ב. דבר זה נודע לי באקראי, כיוון שלא הירבה לדבר על עצמו ועל עברו. פעם אחת שאלתי אותו, איך הוא מצליח לתכנן את הכל עד הפרט האחרון. הוא השיב לי, ספק בבדיחות דעת, ספק ברצינות: אני אדריכל במקצועי, ואדריכל חושב על הכל – החל ביסודות איתנים ובקירות, מערכת חחשמל והביוב, ועד למסגרות החלונות.

עד היום חשוב ממה שעשה בפועל, השיגיון שוולנברג העניק ודוגמה החיה

[illegible] היעלמו אינני יודעת הרבה. ב־1945 כבר הייתי בבורה, כגרת [illegible] של הנובה, ואילו ולנברג נשאר [illegible] בפשט. שמעתי, שרצה לקיים [illegible] עם הממשלה ההונגרית החדשה, [illegible] בעת ההרצה, בשטח שכבר שוחרר על־ידי הצבא הסובייטי. לא די בהצלה, סבר, [illegible] גם לשיקום הניצולים.

[illegible] היעלמו, בפרוץ שמועה שוולנברג [illegible] לשוודיה, לגייס עזרה דחופה. הכל היה אז מבולבל בהונגריה, קשה היה לאמת שמועות וידיעות.

■■■

אני, כאמור, עבדתי במחלקת הילדים של הצלב האדום השוודי. מדי בוקר, המתינו ילדים עזובים לפני פתח משרדי הצלב האדום השוודי. ברובם הגדול היו אלה ילדים יהודים, שהוריהם נלקחו למחנות המוות. במקרים רבים, כאשר ההורים כבר ידעו שאין להם מפלט, רשמו על פתק את כתובת הצלב האדום השוודי ואמרו לילדיהם: לכו לשם, אולי יצילו אתכם. אבל היו גם ילדים לא־יהודים רבים, בהם כאלה [illegible] של יתומות. [illegible]

מדי בוקר מיינתי את הילדים שבאו לצלב האדום ושלחתי אותם כולם לבתים מיוחדים בחסות הצירות השוודית, בחלקם לרשת של בתי יתומים ומנזרים, שהצלב האדום השוודי בהונגריה קיים איתם קשרים זה שנים רבות.

איך ידעתי, איזה ילד הוא יהודי? פשוט, שאלתי, אם הוא יודע את התפילה 'אבינו שבשמיים'. כל ילד נוצרי ידע תפילה זו. את הילדים היהודים לימדתי את נוסח התפילה, שאם לא כן, זהותם היתה מיד מתגלה במנזרים. האמת היא, שהנזירות כמעט שלא שאלו שאלות, אף שניחשו, באילו יתומים מדובר.

[illegible] כמה ילדים הצלנו [illegible]

לא חשבנו על ההיסטוריה, וגם על הצלת חיי הנרדפים. כאמור, עשינו מה שעשינו, לא כדי לזכות בהכרת תודה או בעיטורים. אפילו אינני יכולה לומר, כי מטרתי היתה הצלת יהודים דווקא. המטרה האמיתית היתה, הצלת נרדפים, יהיו אשר יהיו.

■■■

אותו זמן, ביתי היה בית־חרושת של ממש לזיוף מסמכים: זייפתי עשרות תעודות זהות. היתה לי תרכובת כימית, שבעזרתה מחקתי את הכתוב. אל תשאל אותי, מה היתה הנוסחה שלה, אינני זוכרת, אם־כי הפינקס מן הימים ההם עוד מונח אי־שם בתחתית של איזו מגירה. אולי יבוא יום ואמצא אותו.

אני עצמי לא התקשיתי להשיג העתקים רבים של תעודותי האישיות. אנו משפחה קתולית וחיינו דורות רבים בעיר מולדתי. כל הפקידים הבכירים היו מכרינו וידידינו. ללא קושי מיוחד קיבלתי, למשל, חמשה העתקים של תעודת הלידה שלי, וחילקתי אותם לנרדפים. או שהשתמשתי כהן בזמן הנישואין הפיקטיביים שערכתי.

זו היתה פרשה בפני עצמה. הממשלה התקינה תקנה, שפטרה חיילים שבאו מן החזית לחופשה, מן החובה להודיע שמונה ימים מראש על כוונתם להתחתן. אפשר היה לסדר נישואין בן רגע. וכך, 'חיתנתי' כמה מידידי שבאו לחופשה, ועשיתי שימוש מועיל בניירות שלהם. גם אני 'התחתנתי' שמונה פעמים.

לא היה כמעט אף אחד שהשיב פני ריקם. הנסיון לימד אותי, כי בדרך כלל האנשים מוכנים לעזור לזולתם בצרה, אם לא מכריחים אותם לעבור את סף־הפחד, שאין הם מסוגלים עוד לעמוד בו. איפה הסף הזה, זהו עניין אישי מאוד. הרבה פעמים הרגשתי, שמאדם זה או אחר אסור לבקש דבר נוסף. אולי אשתו לוחצת עליו, או הפחד שלו מתגבר.

למדתי דבר נוסף: אנו, ההונגרים, אוהבים לבנות, אבל איננו אוהבים לתחזק את הבנוי. והנמשל: הרבה אנשים היו מוכנים למעשה חד פעמי, אבל לא לפעולה ממושכת.

כך או אחרת, ציידנו אנשים רבים במסמכים מזוייפים, ביניהם גם שבויים בריטיים, ועזרנו להם להסתתר.

איך הגיעו השבויים הבריטיים להונגריה? זה סיפור די מעניין. היו טייסים בריטיים, שהצליחו להימלט ממחנה השבויים הגרמני. עוד לפני שיצאו למשימתם, הדריכו אותם הממונים עליהם, שאם יפלו בשבי ויצליחו לברוח, ודרך הבריחה למערב תהיה ארוכה, יוכלו לפנות מזרחה ולנסות למצוא מקלט בהונגריה.

ממשלת הונגריה, שאיבדה אזאת אמונה המוחלט בנצחון הגרמנים, הייתה מעוניינת ליצור לעצמה מעין 'אליבי'. בממסד ההונגרי היו, איפוא, כמה פקידים בכירים, שהעלימו עין מן השבויים שהסתתרו בהונגריה. הללו חיו במקומות מיסתור בעזרת הניירות שסיפקנו להם.

כהוקרה על פעילותי למען הצלת שבויים בריטיים, קיבלתי אחרי המלחמה את 'עיטור אלכסנדר' הבריטי. אומרים, שזה מן העיטורים הגבוהים שלהם. אבל, כפי שכבר אמרתי, לא העיטור חשוב, העניין היה חשוב.

■■■

אחרי המלחמה, מ־1947, הוחזקתי שבע שנים במחנה מעצר סובייטי בסיביר. לא הועמדתי למשפט ואין פסק דין נגדי. פרשה זו לא היתה קשורה בוולנברג, אלא בעניינים הונגריים פנימיים. ניתן לי לשוב מסיביר רק ב־1954, לאחר מות סטאלין.

לא מזמן, לרגל קבלת פרס ספרותי הונגרי, רואיינתי בטלוויזיה. המראיין שאל אותי, אם לאחר כל התלאות שעברו עלי אינני מרגישה עצמי אומללה. אינני אומללה, אמרתי לו. יש לי טבע כזה, שאני נוטה לראות את הצד החיובי של כל עניין. כשבע שנות שהותי במחנה הסובייטי, למדתי היטב רוסית ולמדתי להכיר את העם הרוסי, שיש לי דעה חיובית מאוד עליו. זהו 'רווח נקי'.

אילמלא נלקחתי לסיביר, אין לי כמעט ספק, שבשנות ה־50 הייתי נעצרת בהונגריה. אדם עם עבר ועם השקפות כשלי ועם גילוי־הלב הקיצוני שלי, היה כאותם ומנים נושא אידיאלי למילוי תפקיד הנאשם במשפטי־ראווה כלשהו. ואילו נעצרתי בהונגריה בימי משפטי־הראווה, מטבע הדברים הייתי גוררת אחרי רבים מידידי ומקורבי משפחתי למערבולת המעצרים והמשפטים. אך כיוון שבזמן המשפטים הייתי בבריה"מ, חזרתי ב־1954 עם דף חלק, בלי פרשיות עלומות. מוטב כך.

לא, אינני אומללה. אני אפילו רואה עצמי בת־מזל, בטבס לאחור, בימי פעולות ההצלה לא הייתי אלא בורג קטן במנגנון גדול. אך עם כל הצניעות, יודה, שבגלל בורג קטן נהרסת כל המכונה הגדולה. הבורג הקטן הוא, כלומר אני, מילא את תפקידו.

אינני רואה עצמי גיבורה. למעשה, לא עשיתי אלא מה שהייתי מצפה שיעשו למעני, אילו הייתי בצרה. ■

צילום: שאול [illegible]

שרה קאריג, לא עשיתי אלא מה שהייתי מצפה שיעשו למעני, אילו הייתי בצרה

תני קפ'יצה! יש מבצע!

סופר־פארם

רשת חנויות ארצית לתרופות, מוצרי יופי, בריאות ונקיון

נקי והתפנק

מוצרי פינוק לנקיון אישי ומוצרי סנו לנקיון הבית במבצע!

מטהר אסלה שגובון שלישיה מחיר מומלץ: 3.55 ש"ח 2.69 ש"ח

סבון פינוק 100 גרם מחיר מומלץ: 1.17 ש"ח 0.89 ש"ח

סנו פרש ג'ל מחיר מומלץ: 1.98 ש"ח 1.49 ש"ח

על כל קניית שמפו פינוק - 400 גרם מכל סוג - סבון פינוק - חינם!

סנו X קרם 270 גר' מחיר מומלץ: 2.20 ש"ח 1.79 ש"ח

סנו מסיר כתמים 165 גרם מחיר מומלץ: 4.27 ש"ח 3.49 ש"ח

סנו WC עם הזרבובית מחיר מומלץ: 5.27 ש"ח 3.99 ש"ח

סנו ברייט מטלית כל שלישיה מחיר מומלץ: 2.90 ש"ח 2.29 ש"ח

שמפו פינוק עדין + סבון פינוק חינם!!! 400 גרם מחיר מומלץ: 4.96 ש"ח 4.39 ש"ח

דיאודורנט פינוק ספריי (כחול) 150 גרם מחיר מומלץ: 7.06 ש"ח 5.99 ש"ח

אבקת כביסה טיפ (בשקית) 3 ק"ג מחיר מומלץ: 8.90 ש"ח 6.99 ש"ח

תחליב ידיים וגוף פינוק 400 גרם מחיר מומלץ: 11.03 ש"ח 7.99 ש"ח

בקניון - פתוח כל יום ה' עד חצות.

פתוח עד 9 בלילה. ברב־מכר ובקניון – עד 10 בלילה! כל החנויות פתוחות במוצאי שבת!

... כביש החוף, טל. 052-545627 הרצליה נווה אמירים, טל. 052-552890 רמת אביב רח' אינשטיין 40, טל. 03-413730 רמת־גן קניון איילון טל. 03-786464
... תקוה רח' חובבי ציון 2, טל. 03-900035, רח' שפירא 43 טל' 03-909030 כפר סבא רח' אוסטשינסקי 3, טל. 052-23889 ירושלים נווה גרנות, טל. 02-639321,
... מרכז מסחרי טל. 02-761873 באר־שבע רח' המשחררים 70, טל. 057-424313 הרשת שומרת לעצמה את הזכות להגביל כמות הקניה

תוקף עד 13.2.87. מכבדים מרשמים של כל קופות החולים. מכבדים כרטיסי אשראי: ויזה, ישראכרט ודיינרס.

(המשך מעמ' 20)

מהוגנות. "יש משהו", אומר אולמרט, "חסר חן בגבר בן 41 שמסרב להודות בכך שהוא כבר לא בן 28".

במשובת נעורים ואנרגיה של שנות העשרים היה נלחם בעוולה: בפשע מאורגן, בצנזורה, אוטוקרס, שחיתויות בכדורגל, טרור במוסררה ובמפא"יניקים מושחתים. ההופעה הפוליטית הראשונה שלו היתה בכפר המכביה כשעלה לבמה, ילד בן 20, יקרא לבגין להתפטר מהנהגת חרות.

לפני שבועיים, התראיין ל'יומן הבוקר' ותקף את הכינוס של מחנה דוד לוי. מעניין למה לא שמעו ממנו אף מילה על סקנדל יפת, שום ציוץ על תעודת הזהות של שושנה מילר.

בבית, בכורסא, מכרסם עוגיות מנוקרות בשוקולד, הוא אומר על פרשת יפת: "באמת שערוריה. את כל מועצת המנהלים הייתי מעיף בלי יוצא מן הכלל".

– אתה עושה מספיק בכנסת?

"לא. יש ירידה ברמת הפעילות הפרלמנטרית שלי. לפי שעה אני חי עם זה בשלום".

– עד מתי?

"עד שימאס לי, ואני אחליט שמיציתי את עצמי, וזה לא בלתי אפשרי".

■■■

הוא היה בן עשר כשאביו נבחר לכנסת.

תיוך אולמרט

אהוד אולמרט, 41: "אני לא מרגיש צעיר. יש משהו חסר חן בגבר בן 41 שמסרב להודות בכך שהוא כבר לא בן 28" ● עייפות, מבחינת אולמרט, היא סימפטום של מהוגנות

אולמרט עם דן מרידור מימין, ובנימין בגין. אם לדן מרידור היתה התקיפות של רוני מילוא. תצלום: שלום בר־טל

בגיל 28, היה אהוד צעיר הח"כים. כמעט כל אחד מחברי הבית היה יכול להיות אבא שלו. בנחלת ז'בוטינסקי, בנימינה, עברה עליו ילדותו. שכונת בית"רים, בית בית"רי וממול היתה שכונת גבעת הפועל. ניכור ועויינות של 'אנחנו והם' בין ילדי הנחלה לילדי הגבעה. אהוד כמובן בועד הכתה, מרדן, רגזן, מצחיקן, ילד סנדוויץ', (שני אחים בוגרים ואחד צעיר ממנו) מנגן בפסנתר וקוטף פרסים בחידונים של שבח וייס.

בראשית שנות ה־70, כשחרות היתה באופוזיציה, צמחו משורותיה סטודנטים צמאי־כח כמו קליינר, רייסר, מילוא ואולמרט. אולמרט למד פסיכולוגיה ופילוסופיה, ומאוחר יותר, מתוך מחשבה פרקטית ש'צריך מקצוע ביד', הלך ללמוד משפטים. בה בעת, שימש דובר ומזכיר סיעת המרכז החפשי.

את שנותיו הבאות עשה בבית הספר של שמואל תמיר לחשיבה, תחקיר, משפט, פוליטיקה ויחסי ציבור. תמיר עבורו היה מודל של כסף ומעמד, אליהם שאף להגיע.

אחר־כך, ניגלע קרע תהומי ביניהם. אולמרט פרש מהמרכז. עד היום הם אינם מדברים זה עם זה. תמיר חש נבגד, וחמתו לא הצטננה בשנים שחלפו. הוא אינו מסוגל להגות את השם אהוד, ואוי ואבוי אם מישהו בקירבתו מדבר טובות עליו.

תמיר סבור שהוא המציא את אולמרט ובנה אותו. אולמרט טוען שעשה את עבודת הרגליים בפרשיות שחשפו, והשאיר לתמיר את התהילה.

בעת האחרונה, אולמרט מנסה להתפייס עם תמיר. מה שהיה היה ואני לא עסוק בעבר ואשמח להיפגש איתו אם יסכים.

אבל תמיר נוטר. מבחינתו של אולמרט, התפייסות עם תמיר היא טשטוש הכתם שדבק בו. במיוחד עכשיו, כשנדמה שרבו סיכוייו להתמנות לשר, כדאי לטהר את העבר ולסלק את המישקעים.

■■■

חלק ניכר מזמנו, באותם ימים, בילה אולמרט עם עיתונאים, הזין אותם במידע שאסף בחקירותיו. הם איזכרו בכתבותיהם את תמיר ואותו. אולמרט מכחיש, אבל היו פעמים שבהם היה מכתיב כתבות לכמה מן העיתונאים שאיתם עבד. את הפגישות היה מקיים בקפה־תמר, שיינקין ת"א, שבקירבתו שכנו משרדי הארץ ודבר.

אז היה רב־אמן ברדיפה אחרי עיתונאים. היום הם באים אליו. במזנון הכנסת, כשאולמרט לא דבוק לטלפון, הוא יושב עם עיתונאים. הם יודעים שממנו הם לא ישמעו 'הבלים על שכר מינימום'. איתו מדברים על נשים, על עיסקת הנשק האירנית, על החדשות החמות.

■■■

אחרי מלחמת יום כיפור, אירע המהפך הקטן שלו. הוא היה כתב צבאי במחנה ו'נפל בשבי' בחפ"ק של אריק שרון בתעלה.

אולמרט: "יש לי סנטימנט לשרון, ואף פעם לא הסתרתי את זה. במלחמה, נוצר קשר רגשי שאיני יכול להתעלם ממנו. ראיתי את פיק הברכיים שאחז כל מיני אנשים, וראיתי אותו. לכל אחד יש את האריק שלו, ולי יש אריק של מלחמת יום כיפור. אני לא מוכן לראות בו דמות שטן ומפלצת שמכניסים ליצור".

בזמן משפט הדיבה של שרון נגד הטיים, טס אולמרט לניו־יורק, על חשבון התובעים (שרון) כדי להעיד לטובתו. זה בהחלט לא היה אקט פופולארי. לזכותו של אולמרט יאמר שהחליט להעיד למרות הביקורת והאזהרות.

■■■

כשהושבעה ממשלת האחדות, אולמרט היה אמור להתמנות שר. שרון כינס את שרי הליכוד וטירפד את המינוי כדי להכניס לממשלה נציג של 'מורשה'.

אולמרט ספג ומחל. והיום הוא מקפיד לקיים קשר הדוק עם שרון. תמיד טוב לשמור על אופציות פתוחות.

אולמרט הגיע חזרה לחרות, לאחר שכבר התגבשו בה מחנות. הוא מזוהה עם מחנה שמיר, אבל אופציית שרון לא נסתתמה.

לפני כשבועיים, אולמרט הוזמן לכנס תומכי שרון. אם היה בא, היה מתגרה בשמיר. אם היה מתעלם, היה מעליב את שרון.

בליל הכינוס, צלצל להודיע שלא יגיע, ושלח מברק־ברכה שהוקרא מעל הבמה. כל־כך אולמרטי.

הוא ישאר נאמן לשמיר כל עוד הוא ראש ממשלה. אבל, בכל התמודדות בין שרון ללוי, או שרון לארנס, הוא יתמוך באריק.

■■■

מה קוסם לו אצל שרון? אולי הדימוי המאצ'ואיסטי. יש לאולמרט 'קומפלקס צבא'. הוא התגייס לגולני ושוחרר בגלל פציעה במשחק כדורגל. מאז, הצטמק הפרופיל הצבאי שלו, והוא שוחרר שיחרור מוקדם. בן המשפחה הלוחמת לא נלחם במלחמות ישראל.

בחורף '80, הלך לקורס קצינים, עם נערים בני 19, והוא חבר כנסת בן 35. שם, כמו בכל מקום אחר, הוא רצה להיות אחד מהחבר'ה. ביום הראשון של הקורס כל החיילים הגיעו עם קיטבגים. אהוד הגיע עם מזוודת עור מסוגננת, שצברה הרבה שעות טיסה. הוא הלך עם תגור יום שלם ואמרו לו גם ג'ינג'י תקום וג'ינג'י תרוץ. אולמרט סיים את הקורס והסיר עוד כתם מעל גבו.

■■■

מדברים בו כמי שעשוי להיות מועמד הליכוד לראשות עיריית ירושלים. הליכוד כבר הובס עד עפר, כשיהושע מצא ניסה לרוץ מול טדי קולק. גם רובי ריבלין לוטש עיניים למרוץ. ובינתיים, מאחר ששניהם (ריבלין ואולמרט) אנשי שמיר, אולמרט לא מעונין להרגיז את ריבלין.

אולמרט: "זה דבר שאני יכול לשקול אותו. לא הייתי הולך מול טדי כי ברור שהוא היה דופק אותי. צריך להיות מטומטם כדי לרוץ בריצה שתכשל. טדי בבחירות [illegible] יהיה כמעט בן 80 ויעשה טעות איומה אם ירוץ שוב. אני מאד אוהב את החן והגמישות שלו, ובעיני הוא מיתוס. לא נשארו הרבה כמותו, ולי אין ענין לנפץ אותו".

■■■

לו ברנט, שותף בהילטון הירושלמי, יהודי מדאלאס, איש ימין קיצוני, ... באולמרט. הוא רואה בו את תקוות הימין ומייעד אותו לראשות הממשלה. הוא ... אותו בפני עשירי [illegible] – ובמא ... לא יהסס לממן את רכישת הנשק ... הנהגת חרות.

אולמרט נמצא על פרשת דרכים ... בעתיד הקרוב, יצטרך להחליט ... לעסקים או לפוליטיקה. אין לו ... בירור במנהיגו; אין לו תווית ברורה ... מייצג זרם ספציפי.

פעם ייצג את הצעירים – אבל ... להבדיל ממצא עוזי, היא תמונה ... ונעלמת. ■

תאומים. כמו ברזל

תאום מימין ותאום משמאל, אולמרט ויוסי שריד, ההשוואה מתבקשת. בנים לאבות פוליטיים דומיננטיים (תמיר וספיר), בנים לאישי ציבור (אבא אולמרט ח"כ, אבא שריד מנכ"ל משרד החינוך), הצעירים בסיעותיהם בכנסת השמינית, מקום 36 ברשימותיהם, הילדים הרעים של סיעותיהם, מאויימים וחשופים לקיצוניות של איבה והערכה.

יחד הביאו את הכנסת להחלטה מרחיקת לכת והקפיאו את הליגה לכדורגל. הם חשפו שורת מעשי שחיתות בליגה והיה ברור שמעבר לרדיפת הצדק, אולמרט הציל את בית"ר ירושלים מירידה לארצית, ושריד מנע ירידתה של הפועל קרית שמונה מהארצית.

אילמלא הקשר הזה היו, ללא ספק, משתלחים אחד בשני בזעם. אבל, אותו קונץ גוזר עליהם מידה של ריסון ואיפוק.

שריד: "יש סנטימנט הדדי שלפעמים ניתן להגדירו כחברות. לי יש חולשה אליו, כי בחברה שלנו אין ברירה אלא להעריך כשרון, ואני סולח לו על כל חסרונותיו. כמה אנשים יש בכנסת, חמישה־שישה. הוא אחד מהם".

אולמרט: "אני מעריך את העקביות והנכונות של יוסי שריד להיאבק על עמדותיו. הוא לא בלוף, רק פשוט אצלו הכל על העוקם".

עכשיו, הם מחבריה הבולטים של ועדת החוץ והבטחון. אולמרט חזר לחרות כדי להשתבץ בהנהגתה. ואילו שריד נטש את המערך, כשהיה 'כמעט שר', לטובת רצ, למען עמדותיו.

אולמרט בתפקיד מרקו פולו עם סיגר, חצי מזמנו בגובה 30 אלף רגל מעל האוקייאנוס. שריד הפסיק לעשן. הוא קיבל התקף לב והתאושש. אולמרט עשה בדיקות מקיפות לפני שבועות אחדים, ונמצא שיש לו לב חזק כמו ברזל.

מערות קומראן

עינות צוקים

נטיפי מלח

צילומים: יוסי

אם הייתי יכול לדבר הייתי אומר:

סופטקר

אני לא אוהב אמבטיות.
מה זה לא אוהב? שונא!
השמפו נכנס לי לעינים וזה שורף.
הסבון לא מתאים לעור וזה מגרד אחר כך...
ובגלל שאני עוד לא יודע לדבר, אני בוכה.

עכשיו, נקה פיתחה סידרת מוצרים חדשה בדיוק בשבילי - **סופטקר**.
אל-סבון נוזלי ושמפו שכולם בריאות. **סופטקר** לא צורב בעיניים (אבא קרא על האריזה שזה שמפו "אל דמע" ואמר שזאת עובדה שהוכחה בניסויים מדעיים).
יש בו בושם היפו-אלרגי בריח עדין שנשאר על הגוף. **סופטקר** מכיל 6 צמחי מרפא שונים (כמו מרווה וקמומיל) ויותר לא מגרד ולא אדום לי בטוסיק.

ו... רוצים לשמוע דבר מצחיק? ראיתי את אמא משתמשת בסופטקר בעצמה.
ממתי מבוגרים משתמשים בדברים של תינוקות?

אם תינוקות היו יכולים לדבר...

Softcare

סדרת רחצה חדשה, עדינה
מכילה 6 צמחי מרפא וויטמין E

נקה

השלישי חינם

ספרקלטת קרא ושמע

קנה 2 "ספרקלטת — קרא ושמע" ואנו ניתן לך את השלישי חינם. במתנה. ללא תשלום. כלום, כלום.

רק על המעמד המסתובב של "ספרקלטת — קרא ושמע" תמצא מבחר בה עשיר ומגוון בהפקה כה מרהיבה.
רק על המעמד המסתובב של "ספרקלטת — קרא ושמע" תמצא את: אריק אינשטיין שר 20 שירי ילדים.
כל שירי ציפי שביט לילדים.
23 שירי הילדים של נעמי שמר, עם תוים.
"סיץ העכבר"
"שובי דובי"
"המלך מתיא הראשון"
28 שירים ראשונים לפעוטות.
המסך הקטן — כל להיטי תלויזיה לילדים
"הופה היי" עם השיר מתוך תוכנית הטלוויזיה.
ועוד בגאי מספר מאגדות העולם: שלגיה, עליסה, פינוקיו, כיפה אדומה ועוד רבים אחרים.

"ספרקלטת — קרא ושמע" מבטיח לילדך הנאה שתמיד חוזרת ואף פעם לא נגמרת...

חשוב! לא כל ספר וקלטת הם ספרקלטת קרא ושמע!

זהר — מהטעויות והזיקויים
חפש את ספרקלטת קרא ושמע על המעמד המסתובב בכל רשתות השיווק.

הפקה והפצה: ישראדיסק, טל: 03-201352

ADMARK

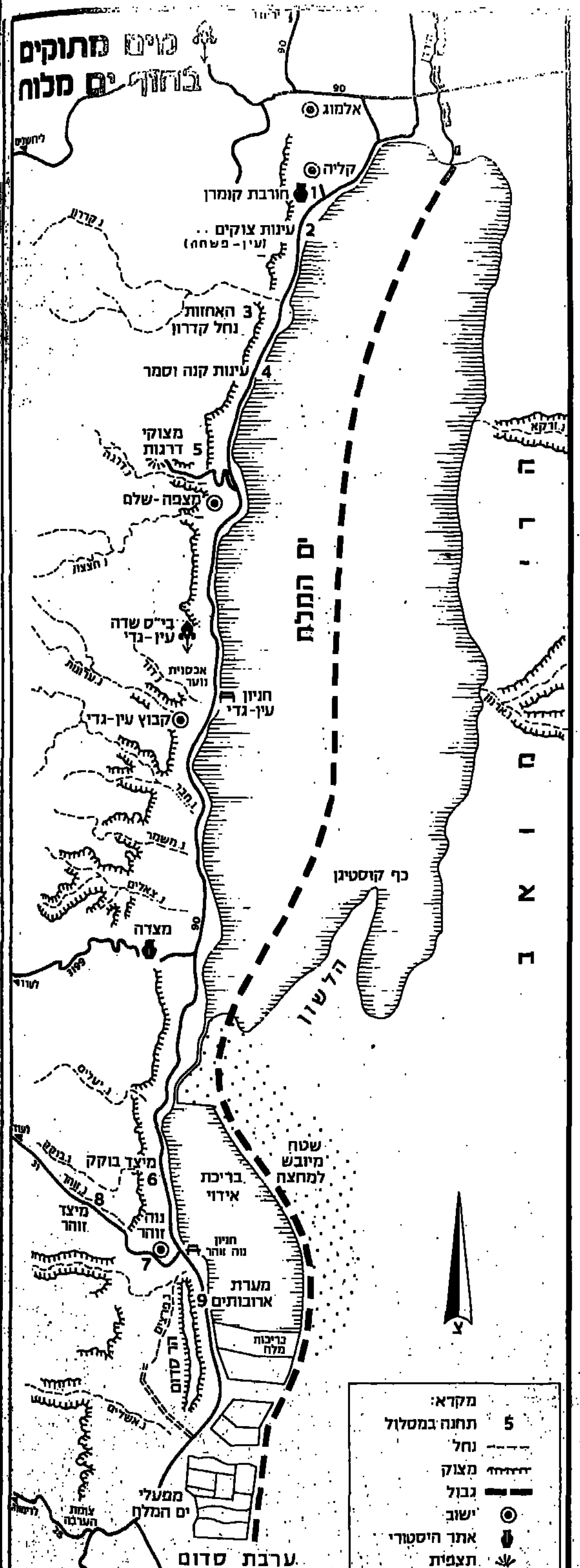

בחורף, אפילו אם מטפטף מעט, כדאי לקחת בגדי־ים (כן, בגדי־ים) ולנסוע למקום הנמוך ביותר בעולם, שהוא, כידוע, ים־המלח, לנופש קצר. ההיצע לנופשים כאן הוא רבגוני מאוד: רחצה במי מעיינות מתוקים וחמים, טיולים רגליים, ביקור בעתיקות, תצפיות „משגעות" בבעלי־חיים, הכרות עם צמחי־בר טרופיים ואפילו שחיית־ציפה נעימה בים־המלח.

בתחילת טיולנו ניסע בכביש מס' 1 מירושלים ליריחו, עד צומת אלמוג, ומשם לשפת ים המלח. בדרך לכאן, משמאל, נבחין בבריכות המים של מפעל „אורמת", בהן נעשה ניסוי להפקת חשמל מאנרגיית השמש. כשנגיע לים־המלח נפנה ימינה, בכביש מס' 90, וניסע עד הכניסה לקיבוץ קליה. זו גם הכניסה לחורבת קומראן, בה נמצאים שרידי ישוב מימי הבית השני, ששימש כמרכזה של אחת מ„כתות ים המלח". האתר התפרסם, כאשר בשנת 1947, נתגלו בקירבתו „מגילות ים המלח". במגילות אלה, שהן מימי הבית השני, נמצאו קטעים של כמעט כל ספרי התנ"ך, וחיבורים ספרותיים והלכתיים מיוחדים של אנשי הכת. חיבורים אלה חשפו בפני החוקרים חלק מאורח חייהם המיוחד של אנשי המקום, ששמו הקדום כלל אינו ידוע.

בעקבות הגילוי נערכו במקום חפירות ארכיאולוגיות, שחשפו שרידים של מיבני ציבור, כגון אולם אוכל גדול, מיבני משק, דירים, רפתות ובתי־מלאכה, מגדל הגנה ומערכת מרשימה לאספקת מים, שניזונה מנחל קומראן הסמוך. מאחר שלא נתגלו כאן כל סימנים של בתי מגורים, נראה שהאנשים חיו באהלים סביב המרכז הקהילתי העתיק הזה.

אחרי ביקור באתר, אפשר ללכת מרחק קצר מאוד, בשביל היוצא מקומראן מערבה, לאמת המים העתיקה, בנחל קומראן, שפתח אפיקו המצוקי קרוב לאתר.

נחזור לכביש עד לשמורת הטבע „עינות צוקים"(2), היא „עין פשחה".

בשמורה זאת נובעים עשרות מעיינות, שבמקצתם יש ריכוזים גבוהים של גפרית, אשר ריחה הולך לפניה. הנביעות יוצרות שיטחי ביצה עטורי צמחיה. בשמורה הותקנו בריכות רחצה, שחום מימיהן מגיע ל־24 מעלות, במקום יש גם מיתקני נופש ושבילים למטיילים.

מימי המעיינות האלה מגיעים מן הגשמים היורדים בהרי יהודה. מי הגשם מחלחלים שם בסלעי הגיר וזורמים מתחת לקרקע לעבר ים־המלח. נביעתם היא ברום 406 מ' מתחת לפני הים, מה שעושה אותם למעיינות הגלויים הנמוכים בעולם.

בשמורה שולטים עץ האשל ושיח הקנה, הגדל כאן עד לגובה 5—6 מ'. גולת הכותרת פה הן בריכות המים הצלולים, כך שאפשר לראות בהן עולם ומלואו. בתיאום מראש עם הנהלת עינות צוקים, אפשר לטייל כיום בהדרכה, באיזור הסגור של השמורה.

נמשיך דרומה, ובין אבני הדרך של הק"מ 271—270, נגיע אל חורבת מזין — מצודת חוף עתיקה, בה נמצאו שרידים גם מימי הבית הראשון וגם מימי הבית השני. בניינים חדשים לחלוטין נראים מצידו המערבי של הכביש. זוהי היאחזות נח"ל קידרון(3) על שם נחל קידרון, הסמוך. קל לזהותו, שכן לדאבוננו זורמים בו שפכי ירושלים.

נמשיך בדרכנו ונעבור דרך ריכוזי צמחיה נוספים. אלו הן שמורות טבע של עינות קנה וסמר(4). בדומה לעינות צוקים, נובעים גם כאן מעיינות רבים, בהם מלוחים וחמים, המאפשרים את העושר העצום של צומח ירוק ורענן, על שפת ים־המלח ממש.

בין ק"מ 258 לק"מ 259 נפנה ימינה (מערבה), בכביש צר ותלול, המטפס למצוקי דרגות(5) — מהלך כ־5 ק"מ. הכביש עולה לאורך נחל דרגה, עד הכניסה ל„מצוקי דרגות", שהוא מרכז נופש לתיירות מדברית ולטיפוס צוקים.

כ־200 מ' לפני הכניסה ל„מצוקי דרגות" יש פניה שמאלה, אל רחבת חניה גדולה. כאן נעצור לצפות על הנוף. מכאן נראים: ממזרח — ים־המלח והרי מואב ועמון שבעבר הירדן המזרחי; ממש מתחתנו — הקניון של נחל דרגה ומעבר לו, על מניפת הסחף של הנחל, קיבוץ מיצפה שלם.

בקטע זה, אלה שזמנם בידם, יכולים להמשיך בטיול.

מול מצדה מסתיים ים־המלח הטבעי. חלקו הדרומי של הים יבש בשנים האחרונות, בשל מיעוט המים שזורמו אליו. מפעלי ים־המלח הפכו חלק זה לבריכה מלאכותית גדולה. בריכה זו כוללת מישטחי אידוי, שמפיקים מהן מינרלים שונים. המים מועברים לבריכות בתעלה, המקשרת את „הים הצפוני" עם „הים הדרומי".

נעבור על־פני איזור המלונות, ההולך ומתפתח מדרום למצדה. כאן שואפים להקים מרכז תיירות תוסס ותומה שיתבסס בעיקר על „תיירות מרפא". שכן ים־המלח מצטיין בתכונות מרפא רבות, בזכות הבוץ המינראלי, המעיינות החמים, השמש ה„נצחית" וכיו"ב, המסייעים ללוקים במחלות עור, פרקים ועוד.

בקצה הדרומי של איזור המלונות על גבעה קטנה נראה שריד של מצודה רומית עתיקה. זהו מצד בוקק(6). המצד שמר על הדרך העתיקה שהיתה כאן. את מימיו קיבל המצד ממעין־בוקק, בו נמצא כיום מקור המים גם למלונות וגם לאתר נוה זוהר, שבו „בית היוצר" (7). זהו מרכז הסברה לים־המלח, ובעיקר למפעלי ים־המלח. [illegible] המוזיאון יציג מפות עתיקות [illegible]; העתקי ציורים של אמנים המפורסמים כמו רמברנדט, דורה ואחרים בנושא סדום, לוט ואשת לוט; תיאור ויזואלי של ביות הערבה, תחילתה וסופה; תצוגת תמונות מתולדות חברת האשלג ודגם של מפעל האשלג שהיה בצפון ים־המלח.

בקומה העליונה מתוארים ההווה והעתיד של איזור ים־המלח: דגם של מערכת הבריכות והמפעלים שבחוף הים, דגם של תעלת הימים, מפת ענק של ים־המלח (6 מ' אורך) ותיאור תכונות המרפא של ים־המלח.

בשבת הנוכחית יהיה המוזיאון פתוח. בתיאום מוקדם, אפשר גם לבקר במפעלי ים־המלח.

אחרי הכניסה לנוה זוהר יש לפנות שמאלה, בפניה הראשונה, ולנסוע בכביש ההיקפי של המועצה עד לשער האחורי, משם יוצאת דרך עפר לאורך הערוץ הקניוני של נחל זוהר. אחרי כ־2 ק"מ, מתרחב הערוץ והדרך מגיעה חיש מהר אל מצד זוהר(8). המצד בנוי על גבעה לבנה ותלולה, בלב האפיק. הוא נבנה על ידי הרומאים, כדי להגן על הדרך העתיקה מביקעת ערד לים־המלח; ושימש לאותה מטרה מאות שנים אחרי שהרומאים נעלמו מן הארץ.

אזהרה חמורה: העליה למצד אסורה באיסור מוחלט מחשש מפולתו. די לראותו מהצד ולהתרשם ממנו, מבלי לעבור את החומה שהקיפה אותו, למרגלותיו. כדאי וגם רצוי לטייל בחלקו הקניוני של הנחל, שמעליו עברנו קודם לכן בנסיעה, כמובן אם זמננו בידינו.

נחזור לכביש מס' 90 ונפנה ימינה. לאחר המיפגש עם הכביש העולה לערד משפך זוהר (צומת זוהר), נבחין בשינוי בנוף: מימין לנו מתנשא הר השונה בצורתו מקיר הצוקים החום והתלול שליווה אותנו עד כאן. זהו הר סדום, שהמיסלע העיקרי הבונה אותו הוא מלח. עובי שכבות המלח מגיע לקילומטרים! זהו מעין פקק עצום של מלח, התקוע בין שיכבות הסלע. מי הגשמים — ככל שהם מועטים כאן — המיסו חלק מן המלח ויצרו נופי המסה מיוחדים במינם: ארובות, מערות, מינהרות ומחילות. בדרך זו נוצרו מערות יפיפיות שבהן נטיפים וזקיפים על טוהרת המלח.

אנו ממליצים על ביקור באחת המערות הללו — מערת ארובותיים(9). הגישה למערה זו קלה, ואף אין צורך בפנס. הדרך אליה מגיעה בשביל קצר מאוד היוצא מהכביש כ־300 מ', אחרי אבן הדרך של הקילומטר ה־(1)300 משמאל לכביש עומדת משאבת מים מגודרת, ומולה, במרחק כ־200 מ', נפערת בדופן ההר מערת ארובותיים. לאחר כמה דקות הליכה מגיעים מהכניסה אל הארובה הראשונה, ומצפון לה אל הארובה השניה.

תצפית על איזור בריכות האידוי אפשר לעשות במקום שהוכשר לכך במיוחד על־ידי מפעלי ים המלח, בין הק"מ 192—193, כמעט מול הכניסה למפעל האשלג. במקום יש שילוט המביא עד לנקודת התצפית.

אם תאמנו מראש ביקור במפעל — ניכנס בשעריו. אם לא, הרי שזה הזמן והמקום לסובב את ההגה בדרכנו חזרה הביתה.

□ **עידית הרצוג**

מידע כללי

- משך הטיול: יום שלם.
- מפות: סימון שבילים מדבר יהודה 1:50,000 (צפון + דרום)
- ציוד: כובע, מימיה, נעליים נוחות להליכה + בגדי־ים
- שעות פתיחה / [illegible]
- מידע נוסף: בית ספר שדה עין גדי, 057-84350
- תיאום אתרים:
  1. קומראן 02-922505
  2. עינות צוקים 02-27855
  3. מוזיאון בית היוצר, נוה זוהר, טלפון 057-35471
- התחבורה הציבורית: „אגד" מתל־אביב ומירושלים

ידיעות אחרונות

החברה להגנת הטבע

עורכת: חסנה מזרחי

הטיול בשבוע הבא: ליער ולבית־הכנסת בברעם

מודעון מטיילים

[illegible]

תחנות מידע וסיורים

[illegible]

ם בחורף עורך זקוק

Vaseline Intensive Care

ן מעילות מפני נזקי
י: הסדקות העור,
התבקעות ועור

זע, מרכך, נספג
אינו משאיר
ת שמנוניות.

אים גם לעורם
של תינוקות ושאר
משפחה.

* ההמצאות בחדר מחומם, והחשיפה לרוח ולרטיבות פוגעים בעור. מיבשים אותו וגורמים לו נזק יום יומי ובלתי הפיך.
במיוחד רבה הסכנה לחלקי העור החשופים:

פנים, צוואר, כפות ידיים.
בארה"ב ובאירופה יודעים מזה שנים: גם בחורף (ואולי במיוחד בחורף) יש להזין את העור בתחליב גוף פעיל באמת.

וָאזֶלִין
אִינְטֶנְסִיב קֶר

בארה"ב הן ידועות:
כל השאר זה רק קוסמטיקה

ניתן להשיג באריזות 500 מ"ל, עם משאבה. באריזות 300 מ"ל. ובאריזות 200 מ"ל.

יבוא - דנשר בע"מ. שיווק - ברק אבנר מפיצים בע"מ, רח' אפעל 17, פ"ת, טל' 03-9233273

טיפים

אורטה א דנין

הורות

זן ואמנות ההישרדות ההורית

יש איזה קרם כבר, שפכטל גרמני לבן ופופולרי, שמריחתו בעין יפה, יפה ממש, על ישבן התינוק זה הדבר שהכי מציל אותו מתיפרחות. הוא באמת יוצר חייץ יעיל בין עור התינוק וסיבת גרויו, אבל במחיר ספיחים כמעט לא־נמחים על ידיו העגנות של המטפל.

ובכן, את הטיט המגוויע הזה הצליח לאתר הקוזאק הפרטי בן השנתיים, להתמרח בו יסורי עד שורשי השערות שבעמרו, לסגור לעצמו עין מרוב חומר, ולהופיע כך לעינינו – פנטומס הלבן והמבעית.

והבנימין, עם צוואר נתון בסר של קרם, מאושר כקרן החמה.

את העודפים הגדולים ניקינו עם מגבת, כי אותה, בניגוד לילד, מותר להרתיח, אבל את הקרם עצמו בשום אופן לא הצלחנו לסלק. זה נדבק כמו מסטיק משוגע.

שמפו שבע פעמים, מסרק הכינים הצפוף, אלכוהול בתור ממיס – שום דבר לא עזר. העסק לא ירד, אפילו לא קצת.

שכנה שמתפללת כל יום לארון תומרי הניקוי שלה הציעה, עם ברק בעיניים ושמץ ריר, אולי היא מביאה איזה בקבוק חזק ונחפוף בזהירות, אבל הסתכלתי על הקצר המעונה, ונזכרתי שאני עוד צריכה להשתמש בו המון שנים, אז סרבתי.

סופו של עניין, שאלוהים סידר הארה בתדרגע על השמן המינרלי, הוא שמן התינוקות המהולל שממיס שרפים מסויימים.

"הקצפגר" בשיפשוף את הכל; והנס קם והיה, וזיפים לבנבנים החלו לזלוג בששון למגבת, וזהו. שמפו לא מנצח קרם עבה על בסיס צינק, אבל על בלורית ולנטינו משומנת כמו לטנגו הוא מתגבר, בקלות יחסית.

ולפני שממשיכים, ציטוט מתוך "פסיכולוגיה לא לפסיכולוגים", ספר מנן מאוד מאת ד"ר דור רודין:

"אמא, בואי-תראי מה עשיתי... תקנתי את החלון, ציירתי על הריצפה... ניקיתי את החדר..." אומר ילד, ומראה בגאווה את מעשיו, שרובם ככולם מהווים פגיעה בסדר הטוב של הבית, אך נתפסים על ידו כמתנה שהוא מביא להוריו. בגאווה, הוא מביא את הציור הראשון שלו מהגן, ואחר את תעודת בית הספר מכיתה א' – והכל כביטוי לאהבתו, שהוא מציע להוריו.

כשאהבה זו אינה מתקבלת, כשאמו נוזפת בו על כתם שהותיר על הריצפה, כשהיא אוסרת עליו "לתקן" ו"לכנות" ולא מגיבה בשימחה על קישקושים שלו על הנייר, הוא מרגיש שאין עוד פתרון בהצעת אהבה, ודורש מסטיק, כלומר, דורש לקבל. לפעמים הברוטליות שבה הותקף על עשייתו האינפנטילית, שבאה כביטוי לאהבתו, היא כה עזה, שנוצרת בו התנגדות חזקה ביותר לכל עשייה. כך הורג ההורה בילד הקטן את העשייה כביטוי לאהבתו, ושנים רבות לאחר מכן, הוא מתקיף את הילד שגדל בינתיים, שאינו מספיק פרודוקטיבי.

גם אם אנשים ששמחת העשייה נלקחה מהם בצורה כזו בילדותם, לא הפכו לגנבים או לפושטי־יד, הם מרגישים קושי רב בהבטחת פרודוקטיביות, ובמיוחד בהשגת אותן מטרות סמליות, שהתפרשו על ידם בילדותם כהבטחת נחת להוריהם. כל עוד אינם מציעים את פרי מאמציהם לזולת, אין הם חושפים את עצמם לפגיעה על ידי דחיית הצעת־האהבה שלהם".

ורק בגלל הקטע הזה שנקרא לפני תקרית הקרם (לזכור, שמן תינוקות) היה לי הכוח להכיט בדרדס בעין אחת צוחקת, עין אחת בוכקת, שתי ידים מחבקות והקול מסביר בחום, שזה יפה מאוד, מקסים באופן פילוסופי, אבל לא נהוג בביתנו.

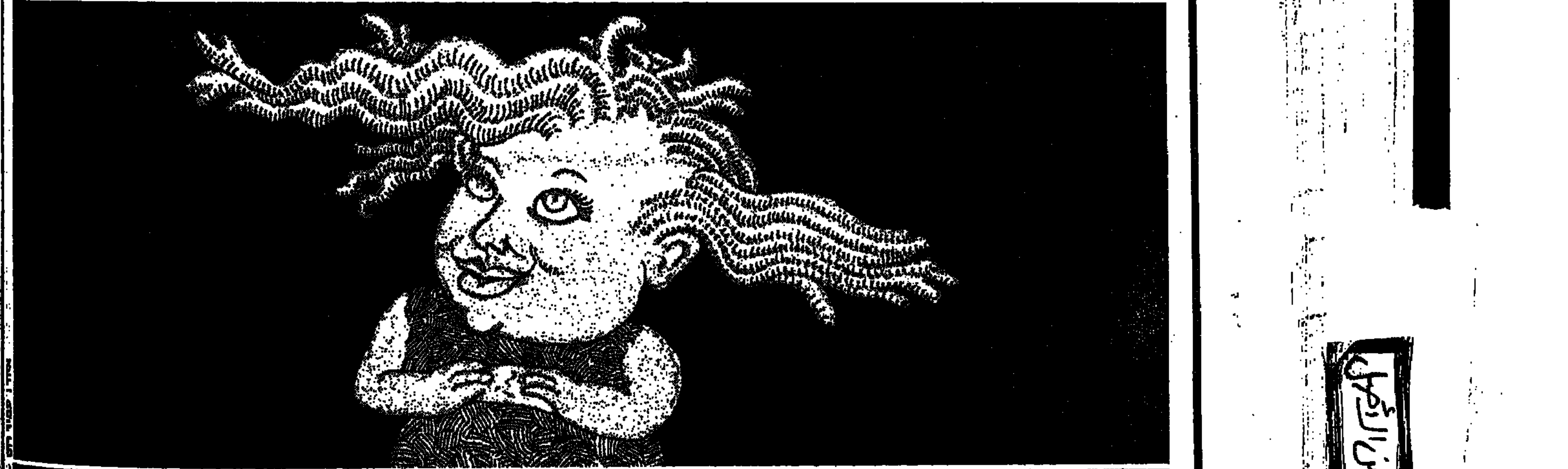

בישולים

תבשיל בדקה

יש לי ויכוח עם חבר, שטוען כי מירשם הכתוב לו ביותר משבע שורות מאבד אותו כלקוח.

לא עוזרים כל הטיעונים שכיתוב מפורט, זה בעצם הכי קצר בשטח. הוראות של כל שלב מאפשרות ביצוע שנוסע אוטומט, ואז אפילו זה שתולה לו "גלמרי" גדול בבישולים על הזנב, מוציא ניסים. הן זו לא בעייה לסגנן מירשם הכי ארוך במילים ספונות. כל מילה מתפענחת או כמו פצצה רב־שלבית של עשייה עם הבנה אבסטרקטית, כי אין בחיים ארוחות חינם ועל הכל יש לשלם.

מה לעשות. הוא מעדיף להרגיש מאוויים מאותיות, למרות שהן חוסכות זיעה וצ'אנס לכישלון.

ישנה כמובן גם פינת הגאון הקצרצרה, אבל לא יפה לבלבל לו את המוח עם עובדות, אחרי שכבר קבע את דעתו. ולמרות שמירשם בן ארבע שורות קריאה ושבע דקות הכנה לא תמיד טעים באופן מרטיט, יש גם יוצאים מן הכלל.

ספק תבשיל ספק צלי בשר בטעם עשיר־עשיר, שצימחוני מושבע חוזר בגללו בשאלה.

גמיש באפשרויות ההכנה, מהיר, זול, וחוץ משעתיים זמן בישול, בהן מכרסמים מציפיה מורטת עצבים את שורשי האצבעות בגלל הריח, באמת שאין לו חסרונות.

תודה לקלרה מאיר על הרעיון.

צריך:

סיר לחץ גדול

2 קילו בשר קפוא – זה יוצא נהדר עם בקר, "צלי כתף מס' 5" – או עם כנפיים הודו, או עם רבעי עוף, כולם במישקל המצויין.

10 כוסות מים

כף מחוקה פפריקה

250 גרם שיני שום מופרדות מהחוטר המרכזי, ה"זקן" והקליפות החיצוניות, אך כל שן בניפרד, לא קלופה. זה יוצא תפוורת שיניים מ־3 ראשי שום בערך.

2 כפיות מחוקות מלח.

1 כפית מחוקה פילפל שחור טחון.

אופן ההכנה:

שמים בתוך סיר הלחץ את הבשר קפוא, יחד עם כל שאר החומרים, מההתחלה. סוגרים, שמים על להבה גדולה, ומרגע יציאת האדים, (עד השלב ההוא זה רק מתגבר על הקפוא בכדי לרתוח) משאירים על אותו מבער אך מקטינים את הלהבה – שעתיים. שהבשר יצא רך, נימוח, כמעט מתפרק.

אחרי שעתיים, מכבים את האש.

שמים את הסיר בכיור, מוטה באלכסון, שורם מי הברז יעשה לו על הדופן (לא על המיכסה) צעססט, ויקרר אותו בשלוש דקות, עד לדרגה שאפשר יהיה להרים לו את כפתורון, האדים בלי שאלה יתפרצו.

פותחים את המיכסה רק אחרי שהעצמות... של האדים משוחרר, ואין אדים – ובאמת מתעלפים מהריח.

ואנא, לא לפתור מסיר הלחץ. נכון, שהוא התחיל את הקריירה בתורעה הקולקטיבית בתור אחד שמבשל ארוחות על התיקה, אבל כבר מזמן זה לא כך. הדור החדש, (תשיעי עשירי?), של סירי הלחץ מצוייד בכל הגרסות הבטיחות שיתכנו, על בסיס נסיון העבר.

כיום, יש ריק לוודא שלא מלא יותר משני שליש גובהו נוזלים, (פחות מזה, מותר כמובן), שהוא סגור היטב בהתאם להוראות הפשוטות, ושאין פותחים לו את שסתום האדים הקטנטן לפני שצונן מעט. זה הכל.

הערה:

בשר בקר מבושל בגוש (ולא כדאי לבשל בפרוסות, כי מסה גדולה ממנו תלך כך לאיבוד עם נוזלים בורחים, במקום להתקרש כתוספת לנפח), יש לצנן תחילה במקרר עד שהרוטב סביבו נקרש. להוציא על קרש, ובסכין חדה לפרוס לפרוסות. להחזיר אותן לסיר, ורק אז לחמם להגשה.

תוספת:

בסיר נפרד לבשל בקליפתם, בתוך מים עד כיסוי, קילו וחצי תפוחי אדמה, עד שרך. לקלף, לחתוך לקוביות, ורק אז להוסיף לתוך רוטב הבשר שבסיר, לעשר דקות (כן זה מספיק) בישול משותף רגיל, לא בלחץ, לספיגת טעם הרוטב. לא כדאי לבשל מההתחלה יחד עם תפוחי האדמה כי העמילן שבהם יגרום לחריכת התבשיל, ומשך הבישול יהפוך אותם לחומים ומרים.

טיפ לחובבי השום: אם משתמשים בזן האיטלקי הכרסתני, מוציאים בתום הבישול את השיניים הלא־קלופות לתוך צלחת, שופכים מעט רוטב, ומתקבל משהו כמו מרק עדין עדין, כמו מוח מבושל.

פינת הגאון

בסיר לחץ גדול – 2 קילו בשר בקר קפוא (צלי כתף מס' 5) או כנפיים הודו, או רבעי עוף + 10 כוסות מי ברז, כף מחוקה פפריקה, 250 גרם שיני שום בתיפזורת, לא־קלופות, 2 כפיות מחוקות מלח, 1 כפית פילפל שחור טחון, מרגע יציאת האדים, שעתיים על מבער גדול, אבל אש נמוכה. לבשל בקליפתם קילו וחצי תפוחי אדמה במים, עם כיסוי, בסיר נפרד, עד שרך. לקלף, לחתוך לשניות של... ס"מ, להוסיף לרוטב הבשר לבישול משותף של עשר דקות, לספיגת טעם. עולמי!

מיל"ה – המכללה לקריאה מהירה

23 שנות נסיון ☆ 40 אלף תלמידים ☆ המקורי והיחידי

התוכל לקרוא 50 עמודים בדקה... ולהבין?

מאת דליה גל

רוב בני האדם קוראים לאט. בישראל, מהירות הקריאה המקובלת היא 150 מילים בדקה. כל אחד מכיר את הבעיות הצצות לפעמים בעת הקריאה: עייפות, נמנום, פיזור נפש, תעיית המחשבות...

מדוע זה קורה לנו? פשוט מאוד, עיניו של הקורא הממוצע, רגילות לקלוט רק כמות קטנה יחסית של מילים בכל דקה של קריאה, ואילו המוח, שהספקו גבוה הרבה יותר נשאר פנוי והוא „משתעמם"...

זו הסיבה לתעיית המחשבה, לחוסר הריכוז, ולהחמצה של החומר הכתוב. מכירים את התופעה שבסוף משפט, אין זוכרים לפעמים את תחילתו... זו בעיה אופינית לקוראים רבים.

עולם חדש ונפלא... קריאה מהירה נכנסת לתמונה

הדרך להגיע לקריאה ערנית, ממצה ובעיקר יעילה היא להביא לידי תיאום בין כושר הקליטה של העין – לזה של המוח. מסתבר כי שניהם מסוגלים בעזרת תרגול מתאים להגביר את תפוקתם ולהגיע לשיאים שלא יאמנו.

כיצד מגיעים לכך? זה בדיוק מה שעושה „קריאה מהירה". זוהי טכניקה נרכשת המלמדת את עיניך לקלוט הרבה יותר חומר – ובמהירות עצומה. עכשיו עיניך מסוגלות לשרת את מוחך שגם דרישותיו גדלו בצורה יעילה ומספקת. התוצאה המדהימה היא גם שיפור גדול בהבנת החומר ובזכירתו!

הכל נראה אחרת עם „קריאה מהירה" עולם חדש ונפלא נפתח לפניך. בעבודה או בלימודים, אתה תגלה כי הנך מסוגל להתגבר על כמויות עצומות של חומר כתוב – ללא קושי. תלמד בקלות ובמהירות לאתר תמיד את הנושאים המרכזיים החשובים. תספיק להתכונן לבחינות, להיערך לקראת פגישות חשובות, לחסל פיגורים שהצטברו. תלמד לקרוא מהר ויעיל חומר מדעי, טכני, ספרותי, רפואי, משפטי, עיוני וכל חומר קריאה אחר. תגלה כי הנך זוכר טוב יותר, נהנה יותר מן הקריאה ותגלה מחדש את שעות הפנאי.

למה תוכל לצפות מעצמך בסיום קורס לקריאה מהירה

בתחילת הקורס קוראים הלומדים במהירות של כ־150 מילים בדקה בממוצע. בסופו 20% קוראים פי שניים מהר יותר! 50% קוראים פי שלושה, 20% קוראים פי ארבעה ו־10% קוראים פי חמישה מהר יותר! אך ישנם כאלה, והם אינם בודדים, המגיעים לתוצאות מפליגות של שלושה עד עשרה עמודים בדקה ויותר! וזאת תוך יכולת להבין ולזכור את עיקרי הדברים של חומר הקריאה.

הצטרף למצליחים

גם אתה יכול להנות בקלות מתחושת הסיפוק וההישג שב„קריאה מהירה" ולהפיק תועלת רבה משיפור איכות הקריאה שלך. עשרות אלפים כבר סיימו בהצלחה את הקורס. אחת מהן שושי גליקסברג מרמת־גן סטודנטית שנה א' במדעי הרוח אומרת: „התחלתי ב־160 מילים בדקה והגעתי ל־1600 בדקה! „קריאה מהירה" עזרה לי בריכוז ובהבנת הנקרא.

הקורס כולל 9 פגישות בנות 120 דקות ומתקיים פעמיים בשבוע.

יצחק סיטוי – מנהל מכון מיל"ה

קורסים מיוחדים למנהלים

על קפה ועוגה במלון „ימית", רחוב הירקון 79 ת"א.

לפרטים נא לפנות לטל' 03-900153, 03-909870, 03-903215.

קריאה מהירה באה למקום עבודתך

קורסים מיוחדים רבים נערכים לאחרונה על־פי הזמנה מיוחדת במוסדות ובמפעלים עצמם, בין השאר לבכירים בבנק ישראל, למנהלי רשת „אורט", לשוטרים בכירים ב„פולגת", בבתי החולים, לקציני ים בצה"ל, להנהלת קופת החולים, לסגל הרופאים ועובדים רבים אחרים.

„אנו מודים לכם על קורס קריאה מהירה שהועבר במוסדנו", נכתבת לנו מנהלת מחוז קופת חולים במחוז בריאות. „יש מאבק על מקום בקורס, מספרים מנהלי מחלקות הדרכה אחרים ומבקשים קורסים נוספים עקב הדרישות הרבות".

מפעלים, מוסדות, קיבוצים ואחרים המעוניינים גם הם לשפר את יכולת הקריאה, ההבנה והתפוקה של אנשיהם יפנו אל שרית, הממונה על הקורסים, בטלפון: 03-900153, 03-909870, בערב 03-914640, והקורס יגיע אליהם.

הקורסים לקריאה מהירה יפתחו בשעות הערב במקומות הבאים:

בתל־אביב: בית ציוני אמריקה, אבן־גבירול 26,	ביום א' 1.2 וביום ד' 4.2 בשעה 7 בערב
בתל־אביב: בסמינר הקיבוצים, דרך חיפה 149,	ביום ב' 2.2 וביום ה' 5.2 בשעה 5 בערב
בירושלים: מכללת מילי"ה, אגריפס 30,	ביום א' 1.2 וביום ד' 4.2 בשעה 5 בערב
בחיפה: בבית ארדשטיין, י.ל. פרץ 20,	ביום א' 1.2 וביום ד' 4.2 בשעה 7 בערב
בקרית־חיים: (מרחיה) בבית ההסתדרות, שרת 75,	ביום א' 1.2 וביום ד' 4.2 בשעה 5 בערב
בהרצליה: בביה"ס התיכון, הרב קוק 30,	ביום א' 1.2 וביום ד' 4.2 בשעה 7 בערב
בכפר־סבא: בהטה"ב ע"ש אלון,	ביום ב' 2.2 וביום ה' 5.2 בשעה 7 בערב
ברחובות: בבית החמישה, גולדברג 6,	ביום א' 1.2 וביום ד' 4.2 בשעה 7 בערב
בראשל"צ: גמנסיה הראלית, סמילנסקי 3,	ביום א' 1.2 וביום ד' 4.2 בשעה 5 בערב
בפתח־תקוה: סמינר שיין, קפלן 42,	ביום ב' 2.2 וביום ה' 5.2 בשעה 7 בערב
בנתניה: בבית לינת נשים, מקדונלד 5, (הרשמה מוקדמת)	ביום א' 1.2 וביום ד' 4.2 בשעה 7 בערב
ברמת־גן: בבית התרבות, קרינצי 6,	ביום א' 1.2 וביום ד' 4.2 בשעה 5 בערב
בבאר־שבע: מכללת מילי"ה, רמב"ם 30, (הרשמה מוקדמת)	ביום ב' 2.2 וביום ה' 5.2 בשעה 5 בערב
בחולון: בית יד לבנים, שד' קוגל 11,	ביום ב' 2.2 וביום ה' 5.2 בשעה 5 בערב
בקרית־אונו: מרכז קהילתי צה"ל 104,	הרשמה מוקדמת כל יום במתנ"ס
באשקלון: מתנ"ס ע"ש וולפנרג גרופר ליד אגד, (הרשמה מוקדמת)	ביום ב' 2.2 וביום ה' 5.2 בשעה 7 בערב
בעפולה: מועצת הפועלים, רחוב יהושע,	ביום ב' 2.2 וביום ה' 5.2 בשעה 5 בערב
בקרית־שמונה: בית אידלשטיין, רח' הרצל, (הרשמה מוקדמת)	ביום ב' 2.2 וביום ה' 5.2 בשעה 5 בערב
בטבריה: מחלקה לתרבות ואומנות יד־שטרית, רח' ביאליק,	ביום ב' 5.2 וביום ה' 5.2 בשעה 7 בערב

להרשמה ולקבלת ציוד לימודי, הקדם ובוא 30 דקות לפני פתיחת הקורס.
שכר הלימוד למשתתף 165 שקלים חדשים
פרטים נוספים בטלפון 03-916185, 03-912093.

רהיטים כאלו במבצע כזה לא תמצאו במקום אחר. רק

KAN

רשת חנויות מובילות לרהיטים.

KAN חיפה כרמל תעשיות
KAN נתניה רהיטי עלית
KAN חולון גלרבית & אלון
KAN ירושלים Lobby לובי

פתוח כל מוצ"ש

במבצע!!!
349
ש"ח כולל מע"מ
+ 10 תשלומים בריבית צמודה

מערכת לגם VARREZE המורכבת מ: ספת תלת־מושבית, דו־מושבית + מזנון בצבע שלו, גובה בעיצוב [illegible]

10 תשלומים

חיפה: "כרמל תעשיות", שד' ההסתדרות 78 (צפונית לצ'ק פוסט). פתוח: א'-ה': 16.00-19.00, 09.00-13.00, ו': 09.00-13.00 טל. 04-727139
נתניה: "רהיטי עילית", כיכר העצמאות 11. פתוח: א'-ה': 16.00-19.00, 08.00-13.00, ו': 08.00-13.00 טל. 053-32925
חולון: "גלרבית & אלון", רח' האורגים 1 אזור התעשיה. פתוח: א'-ה': 08.30-19.00, ו': 08.30-14.00 טל. 03-5564973
ירושלים: "לובי", רח' יד חרוצים 16. פתוח: א'-ה' רצוף 09.00-19.00, ו': 09.00-13.00 טל. 02-712940

KAN

הורוסקופ

מאת האסטרולוג אילן פקר

לשבוע המתחיל ב־30.1.87 והמסתיים ב־5.2.87

הארועים הצפויים השבוע ובשבוע הבא

- ממשלת האחדות עוברת זעזוע נוסף.
- גוברת הסערה הפנימית ב„תחיה" עקב מהלך מפתיע של אחד או שניים מראשיה.
- גוברת התפיסה במשק על רקע שכר ומחירים.
- חשש לישראל במישור הספורט או הבידור.

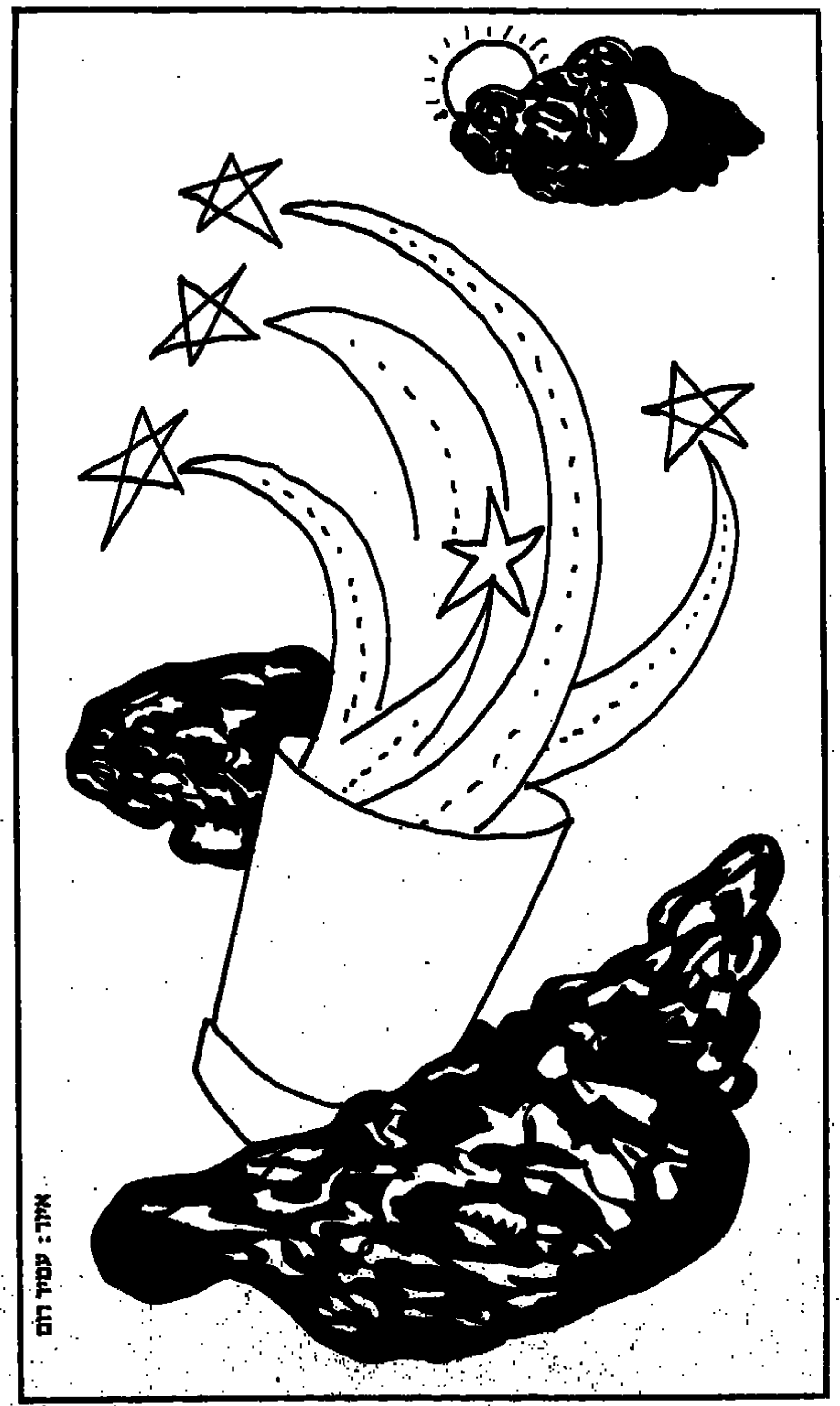

איור: עמיר רום

דלי (20.1–19.2)

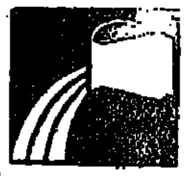

אתם מעדיפים לטפל בימים אלה בחידוש קשרים חברתיים או אישיים. זה הזמן להתכתב, לטלפן ולתכנן מחדש את לוח הזמנים. נסיעות וביקורים גם הם מקבלים עדיפות. ידידים שאיכזבו בעבר חוזרים מחדש לתמונה ומעלים לכם את המורל. המישור הכספי דורש עדיין זהירות מירבית; ידיעה חשובה שתגיע בימים אלה עשויה לגרום תפנית לטובה בתחום זה.

דגים (19.2–20.3)

הפופולריות שלכם בשיאה ואתם קוצרים את רוב המחמאות. זה הזמן לנצל את היתרונות הטבעיים שלכם ולהפגין כלפי חוץ את כשרונותיכם. במקום להסתתר מאחורי ערפל של חוסר ודאות, מוטב להעיז ולהתמודד על עניינים הנראים לכם כחיוניים. גישה בלתי שגרתית תקדם לכם את המטרות ותאפשר לכם לגבור על יריבים.

טלה (21.3–20.4)

חיי החברה פורחים ואתם מגדילים את היקף ההכרויות. אין זה הזמן להגיב בתוקפנות לסביבה. מוטב לא לומר לאחרים את כל מה שאתם חושבים עליהם ולהשאיר זאת להזדמנות אחרת. הזהרו מטיפול במכשירים מסוכנים ונהגו בכבישים בזהירות מירבית. רעיונות חדשים מתגבשים בקשר לשינויים בקריירה האישית.

שור (21.4–20.5)

הטיפול בענייני רכוש וכספים מקבל עדיפות אך עם זאת הוא דורש מכם תושייה ומאמץ. אין זה הזמן לחופשה, אף כי אתם חשים תשושים מאד. במישור הקריירה אתם מחזקים את מעמדכם למרות נסיונות לפגוע באינטרסים שלכם. במישור הבריאות, מוטב להקפיד על מנוחה ועל לוח זמנים מסודר. גישה בלתי שגרתית במישור הרגשי תחזק את הקשר הרומנטי.

תאומים (21.5–21.6)

חוסר סבלנותכם הופך לקיצוני גם ללא סיבה עובדתית. עם זאת, אתם חשים כי הגיע הזמן לבצע שינויים יותר עמוקים במערכת המקצועית או העסקית או בקשרים הרומנטיים. ידידים באים לעזרתכם ומשפרים לכם את מצב הרוח. תכנית להשתלמות מקצועית או לנסיעה מקבלת עדיפות. אין זה הזמן האידיאלי לניהול משפטים. עדיף לסיים סכסוכים במסגרת של בוררות או פשרה.

סרטן (22.6–22.7)

אתם זוכים במישור הקריירה להערכה רבה. הצעה רצינית לקידום מוצעת לכם דווקא בשעה שאתם חשים שהסיכויים לכך קלושים. בענייני בריאות חל שיפור משמעותי; זה הזמן להכנס לדיאטה רצינית או להתחיל טיפול רפואי שנדחה מספר פעמים. במקום העבודה אתם עדיין נדרשים להשקיע את כל האנרגיות שלכם כדי שעניינים יזוזו. במישור הרגשי אתם נזהרים לאיזון לאחר תקופה סוערת ובלתי [illegible]

אריה (23.7–23.8)

אתם זוכים לשיתוף פעולה מצד הסובבים אתכם ומקבלים מהם תמיכה. הן במישור המקצועי והן במישור הכספי. זה הזמן לקבל את עזרתם של ידידים או קרובי משפחה לקידומו של ענין אישי חשוב. קשרים עם אנשים ממרחקים יניבו פירות. דאגות לצעירים במשפחה אשר החרשה אותם זמן רב מרפה ממכם לזמן מה. במישור הרגשי אתם חשים, למרות העצבנות התלהבות וערגה מחודשת לריגוש רומנטי.

בתולה (23.8–23.9)

הצעה עסקית או מקצועית מוצעת לכם במפתיע בקשר עם משהו חדש חדוש או השתלמות מקצועית. כדאי לבדוק אותה בזהירות ואף לפנות למומחים מקצועיים כדי לבחון אותה היטב. ענייני הבית משתפרים ואתם שולטים מחדש במצב לאחר שאבדה לכם שליטה בתחום זה במשך תקופה ארוכה. מצב בריאותם של בני משפחה מבוגרים עדיין מטריד אתכם מאד. בתחום הכספי אתם זוכים לשיפור משמעותי.

מאזניים (23.9–23.10)

יכולת השיכנוע שלכם גוברת מאד ואתם מצליחים בקלות יחסית להשיג יתרונות כספיים או מקצועיים. כשרונותיכם מספיקים לבלוט ולהוכיח את עצמם. הרומנטיקה חוזרת ומקבלת אצלכם את מקומה הראוי לאחר תקופה ארוכה של עיסוק ודאגות ודאות בתחום זה. קרובי משפחה חושבים בכם ובאים לעזרתכם. שינויים ארוכים במקום עבודה דורשים מכם טיפול מיידי ודחוף.

עקרב (24.10–22.11)

במישור הפיננסי מסתמנת התייצבות כי עדיין קיימת תחושה שאין הכסף שאתם משקיעים את הרווח. עניינים דורשים מכם טיפול דחוף. בתחום מסתמן שיפור ביחסים לאחר ארוכה של מתח. ענייני עבודה מכם גישה יותר נמרצת וחסרת פשרות על מנת לקדם ולחזיז מספר קשיים שנוצרו לאחרונה בתחום זה. במישור הבריאות מומלץ להתייחס ברצינות לבעיות בריאותיות מטרידה.

קשת (23.11–21.12)

נסיעות או ביקורים מעלים לכם את המורל ומרעננים לכם את מצב הרוח. חשפו של העובדה שהענינים המקצועיים והכספיים שלכם יגעים, נראה בכל זאת את המנהרה. בתחום הכספי חל שיפור עדיין הבעיות בתחום זה מוסיפות להטריד אתכם מאד. ידידים באים לעזרתכם במפתיע. במישור הרגשי הסערה חזקה והרגשות שוטפים ממלכודת.

גדי (22.12–19.1)

[illegible] חדשים. במישור המקצועי [illegible] מחדש את סדר העדיפויות [illegible] שיטה חדשה [illegible] העסקית או המקצועית [illegible] ההתקשרויות. [illegible] ולהעמיד אתכם במבוכה [illegible]

מפת השמיים השבוע.

השמש וכוכב חמה ממשיכים להלך במזל דלי בהיבט חיובי לכוכב המאדים (האנרגיות האישיות מתחזקות ועמן גם כושר הביצוע); כוכב נוגה וכוכב אורנוס נמצאים בצמידות במזל קשת בהיבט שלולי לכוכב צדק (שבירת מסגרות, תגובות בלתי צפויות, אך גם מקוריות ושכלול כוחות יצירתיים); כוכב שבתאי ממיקומו במזל קשת שולח היבטים חיוביים למאדים ולשמש (הסמכות מופעלת בדרך שכנוע ולא בכח); הירח פותח את השבוע (רבעון ראשון) כשהוא במולדו (ראש חודש שבט) במזל דלי (תהודה חזקה למאבקים על זכויות אישיות וחברתיות) ומסיימו כשהוא במזל שור (אינטרסים כלכליים ופיננסיים בראש סולם העדיפויות).

מצב כוכבים זה מציין רוח חדשה הנושבת בנו: המוראל האישי עולה ומתגבר הרצון לעשות שינויים. אנו נוטים לצאת מעולמנו הפרטי ולקחת חלק במתרחש סביבנו (אם במובן החברתי או המשפחתי ואם במובן המקצועי או הקריירסיטי). על אף נטייתנו להעדיף פתרונות קיצוניים, אנו מגלים כי שיתוף הפעולה עם הסובבים אותנו מניב פירות מידיים. הימים בעיקר אלה הוא לטובת בני מזלות האש והאוויר.

ילידי השבוע – משתייכים לשלישון השני של מזל דלי ונשלטים על־ידי הכוכבים, אורנוס וכוכב חמה. מנוגשת אצלם הנטייה להתלהבות יצורתית כחלק מביטוי ספונטני של אישיותם. כוח הרצון חזק מאד ועמו גם העקשנות. הם טיפוסים עצמאיים ויצורתיים, רגישים וחקרי מנוחה. כושר הביטוי שלהם מעולה, מועדף אצלם תכונה הסוציולוגיה או הפסיכולוגיה.

„יש מישהו בבית...?"

„סליחה, גבירתי. אני חושב שהכפתור שאת מחפשת נמצא מאחוריך..."

„כשאנחנו אומרים ארוחת ערב בשמונה, אנחנו מתכוונים בשמונה..."

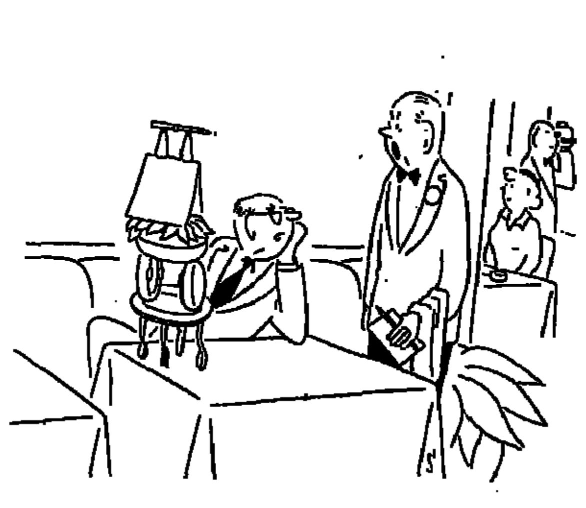

„חיכית הרבה זמן...?"

„אמא מבקשת ללוות כמה דברים..."

את לא מתארת לעצמך כמה נפלא לשמוע סוף־סוף קול אנושי..."

נס-ציונה נוה כרמית
2 פנטהאוזים אחרונים

מחיר מבצע

$ 97,000.

כולל פיתוח, חניה ומע"מ (במקום ‎-$108,000)

157,625.- ש"ח

דירות מפוארות בנות 4 ו-5 חדרים למסירה קרובה!

בואו לבקר בדירות לדוגמא

דירות של 4 ו-5 חדרים
בין השעות: 10:00-14:00
בימי חול: 10:00-19:00

קבלנים עם קבלות

שמשון זל"צ בע"מ אחים דוניץ

משרד מכירות באתר: נס ציונה נוה כרמית רח' הבילויים טל: 08-476391 • פתוח בשעות: 9-13, 16-19. ראשל"צ: ...

אלבום "בולון" ו-160 בולים של פילון
לילד שהוריו אוהבים!

מבצע כזה עוד לא היה!
החותם על "פילון" בתקופת המבצע **עד 31.3.87** יקבל כשי את **אלבום "בולון"** הצבעוני, המיוחד לאספנים מתחילים, עם הדפסי הבולים על־פי נושאיהם ועם מבוא על תולדות הבול והבולאות.
ב"בולון" דפים מיוחדים לצמחים, בעלי־ חיים, תחבורה, חלל, אמנות, ספורט, ילדים ועוד. לשמונה החוברות הראשונות שיגיעו אל המנוי יצורפו מעטפות ובכל אחת מהן 20 בולים צבעוניים מרהיבי־עין **וכל זה — שי־חינם!**

גם שי חינם לכל חותם • גם 25% הנחה • וגם 541 פרסים נוספים ובראשם — מחשב "אטארי"!

כל החותמים במסגרת המבצע ישתתפו בהגרלת 541 פרסים יקרי־ערך — מחשב "אטארי" עם שפע תוכנות משחקים ולימוד, 20 כדורי־רגל, 20 כדורי־סל ו־500 חולצות "פילון" צבעוניות.

"פילון" — העתון שמגדל ילדים

"פילון" — דו־שבועון לילדים מגיל הגן ועד כיתה ד', המומלץ ע"י משרד החינוך והתרבות כולל סיפורים, שירים, שעשועונים, תעסוקה יצירתית והומר לימודי וחינוכי עשיר, הכתוב בידי מיטב סופרי ומשוררי ישראל לילדים!

מלא מייד, גזור ושלח אל "פילון"

לכ' "פילון", רחוב פאיירברג 22, ת"א 63827

כן! אני חותמים על דו־שבועון "פילון" לשנה. ומשתתפים במבצע "בולון".
מצורפים בזה שני שיקים על סך 33 שקל כל אחד (המחיר לאחר ההנחה). האחד ל־5 בחודש הקרוב והשני ל־5 בחודש שאחריו.

שם הילד המנוי: פרטי .... משפחה ....
שם האב (פרטי) .... שם האם (פרטי) ....
תאריך הולדת הילד: יום .... חודש .... שנה ....
מען: רחוב .... מס' .... עיר/יישוב ....
מיקוד .... טלפון ....

השנה אתה חייב לילדך את המנוי השנתי ל"פילון"-העיתון שמגדל ילדים.

תכשיטי שרון תכשיטי דורינא ★ תכשיטי שרון תכשיטי דורינא ★ תכשיטי שרון תכשיטי דורינא ★ תכשיטי שרון

זהב זהב זהב זהב
...ללא מזומנים
זהב ב־10 תשלומים!

ללא ריבית

תכשיטי

עגילים משובצים צירקון 10 תשלומים x 18 ש"ח

תליון משובץ צירקון 10 תשלומים x 39 ש"ח

10 תשלומים x 26 ש"ח

10 תשלומים x 39 ש"ח

* כל התכשיטים
* בפיקוח מכון התקנים

במרכז פתח-תקוה!!

- כמוך למחיר הזהב הבינלאומי
- כמוך לתקנון התקנות
- למחזיקי כרטיסי ויזה וישראכרט
- תשלומים בצ'קים

תכשיטי "דורינא" בע"מ — חובבי ציון 15 פתח־תקוה
תכשיטי "שרון" בע"מ — חובבי ציון 21 פתח־תקוה

אריאלה
עוד שמורת קוטג'ים של בן-יקר גת באריאל

רחוב האומנים 7 א - תל-אביב
טלפון: 03-331307 • 332901
332614

שעה של פנאי

תשבץ

מאת הלל הרשושנים

מספר 1406

21 פרסים יחולקו בהגרלה בין הפותרים נכונה. פרס א': הספר „לא זכיתי באור מן ההפקר" – מאת יצחק רפאל ועוד 20 פרסי ספרים שונים.

המען למשלוח פתרונות: „הלל", תשבץ השבוע מס. 1406, ת.ד. 20227, ת"א (61201).

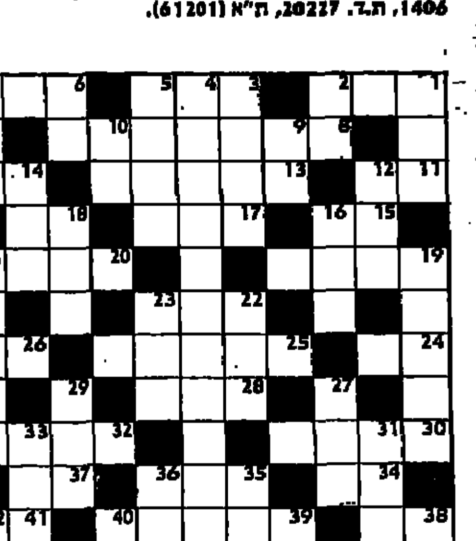

במאוזן – מימין לשמאל: 1) קמח מובחר 3) חסר־כוח 6) מין קטנית 8) מושב בעמק־חפר; נוסד בשנת 1933; 11) שיח־בושם 13) כלי טיס הטס בחלל העולם 14) זולל בגדים וספרים 15) „תרדיף" (שם נרדף) ל„שכל" 17) מדינה בלקנית – „יון" 18) נור 19) חמש כמוה ביד 20) צמח צורב ומכאיב 22) מין ארבה 24) היפוכו של עשיר 25) חלק ממערכה במחזה 26) מקבלים אותו בחיום 28) מין קוץ דוקר 30) אין טוב ממנה ואין רע ממנה 32) שנת החמישים 34) „תרדיף" ל„ניצוץ" 35) גזל 37) אוייב 38) „תרדיף" ל„שגגה" 39) מוסד חנוכי לנערות בדרום; נוסד בשנת 1955; 41) מין עוף דורס 43) מושב בצפון עמק בית־שאן, נוסד בשנת 1937; 45) אות באלפבית 46) אדם מוכר 47) שם אצבע.

במאונך – מלמעלה למטה: 1) יעקב אבינו ראה אותו בחלומו 2) תפר אחד בבגד 3) פירות האילן בשלוש שנותיו הראשונות 4) מתנם מחכים לכל אדם 5) בירת מדינה אירופית 6) מליץ־יושר 7) דיבור בקול נמוך 9) „תרדיף" ל„מלכודת" 10) כלי עדירה 12) אפר חם 14) הצד המחודד והצר בקרדום 16) תנועה חסידית עולמית 18) עץ הלבנון 19) כלי לפרחים 21) הושלך לגוב־האריות ויצא חי 22) כומר 23) בלעדיו כל מאכל הוא תפל 27) קטן־קומה 29) ארץ מולדתו של איוב 31) „תרדיף" ל„פילגש" 33) כרך בשוויצריה 35) מכשיר חתימה 36) טיול לשם הכרת מקום 38) המטבע שלנו 39) כלל האניות במדינת־ים 40) שקט, 42) עיר־הציירים 43) עוף גדול 44) זהב טהור.

הציור השבועי לילד

איפה הפקח?

יוסי ואבא יצאו לטיול ולחינות בחיק הטבע. הם עסקו בקטיפת פרחים ולא הבחינו כי פקח שמורות הטבע עוקב אחר מעשיהם. אולי אתם ילדים תראו לנו היכן נמצא הפקח.

תשבץ תרתי־משמע ©

מאת נדיב אבידן

מספר 165

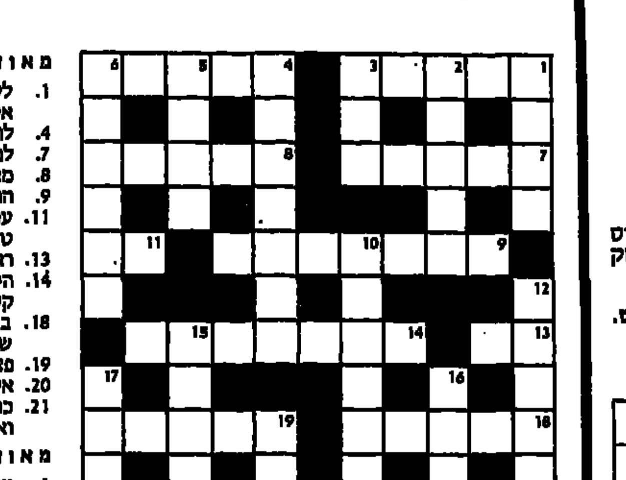

מאוזן:
1. לקחו אותה לאכול (מ) (5) (עפ"י אילן גולדהירש)
4. לוי חוזר מהגינה (מ) (5)
7. למכבי־אש יש מכונית בוק (5)
8. מאכל טיקסי (מ) (5)
9. הוא טורם דורג כמחזאי (7)
11. עם „13 אופקי" גם לו יש קליטה טובה (2,2) (עפ"י אילן גולדהירש)
13. ראו „11 אופקי"
14. היתה גם נשית טרם הפכה לבעלת קסם (7)
18. בארמית אומרים, שעדיינות זה שלילי כשמדובר בסוחר (5)
19. מצעים מורעלים (5)
20. אל תנעלי בתי מחבלים (5)
21. כותב בעניין מערה (5) (עפ"י ציונה ואלי שדה)

מאונך:
1. עוד מעט לא יהיה או כבר איננו (4)
2. מה שמורידים לדפול עוזר למישהו אחר (5)
3. הרזה ועוד לוחצים עליו (3) (עפ"י אילן גולדהירש)
4. מתוך בושה מתחבאים במשטרה (7) (עפ"י אילן גולדהירש)
5. מי באמת עובד בממשלה? (4)
6. ידיעה מרעישה באה מתחת לזלו (מ) (6)
10. עלייך הכרת בטוני לא חולה (מ) (7)
12. רק לבהמה אחת מתוך מאה יש כמה ובות (6)
15. כן! באנגליה קום לתפוס דגים (5)
16. עדין ילדה וכבר מעשנת (4) (עפ"י אורה דיין)
17. בשבת נחים (4)
19. למרות שלא הלך טוב, הוא חש מבסוט (3)

בין הפותרים יוגרל סך 25 ש"ח.
את הפתרונות יש לשלוח לפי הכתובת: תשבץ תרתי משמע „ידיעות אחרונות" ת.ד. 9177 מיקוד 61091 ת"א.

עושים חושבים

כתבנו לענייני חרות מדווח את הפרטים הבאים בקשר לוועידה הבלתי גמורה. ששה מבכירי המפלגה, כל אחד ומזכירתו עמו, התכנסו באחד הערבים של השבוע האחרון, במטרה להכין את המשך הוועידה. הששה הם: מר שמיר, דוד לוי, פרופ' ארנס, אריק שרון, בנימין זאב בגין ויורם ארידור. לאחר דיונים סוערים הוחלט פה אחד לבחור בוועדה מכינה של ארבעה מתוך שנים־עשר הנוכחים, שלושה גברים ואשה אחת.

מר שמיר הודיע שהוא לא מוכן לכהן עם מזכירתו של לוי. בנוסף לכך הוא הודיע שהוא יכהן רק בוועד שבו לא ישרתו חבר ומזכירתו בעת ובעונה אחת.

דוד לוי הודיע שבכל ועד שהוא ישתתף חייבים להשתתף גם מר שרון ומזכירתו של מר שרון.

פרופ' ארנס הודיע שהוא מוכן לכהן בתנאי שגם מר שמיר יכהן בוועד. הוא הוסיף ואמר שיכהן עם המזכירה של מר ארידור בתנאי שגם מר ארידור יכהן (וכן עם מר ארידור בתנאי שגם המזכירה של ארידור תכהן).

אריק שרון הודיע שהוא יכהן רק בוועד שבו ישתתף מר לוי או מזכירתו של מר לוי.

בנימין זאב בגין הודיע שישתתף בוועד עם אריק שרון בתנאי שגם מר ארידור יהיה בוועד וישתתף בוועד עם מר ארידור בתנאי שגם אריק יהיה בוועד.

מזכירתו של שרון הודיעה שהיא לא תשב בוועד אחד עם מר ארידור וכן לא תשתתף בוועד שבו לא ישתתף מר לוי.

מיהם ארבעת הנבחרים?

בין הפותרים יוגרל הספר „אבי נהר" מאת יעל דיין.

חשבון קטן

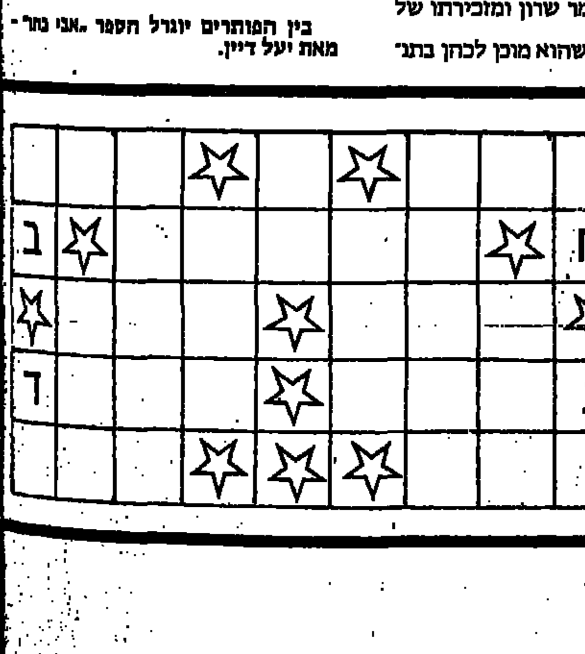

לפניכם רשימת מספרים אותם יש לשבץ בתבנית. המספרים כתובים משמאל לימין ומלמעלה כלפי מטה.
אילו ספרות נצבות במקום באותיות.
663, 434, 83, 809, 245, 67057, 9508, 29, 793, 359, 51214, 7610, 15, 508, 180, 11137, 74, 21, 641, 628.

בין הפותרים יוגרל עט יקר ערך.

הפתרונות והזוכים

פתרון תשבץ מספר 1402

במאוזן: 1) „גבעת־מרדכי" 9) „תבור" 10) ברור 14) „ירדן" 15) „שוקולדה" 18) לג 20) „גירון" 21) או 22) „חלל" 24) לחן 25) „חפר" 26) „גנור" 27) טבור 28) חלף 29) משי 31) קסם 33) מת 34) אטונס 36) קב 37) „כפר־חיים" 39) מעשר 41) וואש 43) קווית 45) אורית 46) שפל־המדרגה.

במאונך: 1) גבר 2) ברוש 3) עדון 4) תן 5) רב 6) „דרידן" 7) כבירה 8) „יוד" 9) חבילה 11) „רנגון" 13) אולה 16) „קילומטר" 17) „לונטיני" 19) גלגלת 21) אפרסק 22) לוף 25) חוק 28) חמקמק 30) שוחה 32) מברשת 34) „אפריל" 35) סינור 37) כשוף 38) מורג 40) עיש 42) אי 44) תה 45) אד.

* הערה: טעות־דפוס: המשבצת השחורה האחרונה הוחלפה במשבצת הלבנה האחרונה. זה הקשה קצת על הפתירה. רוב הפותרים הצליחו „להתגבר" והצליחו לפתור. עם השאר הסליחה.

שמות הזוכים בהגרלת 21 פרסי הספרים – תשבץ השבוע מספר 1402

פרס א': עודד בר־מאיר, ק. צאלים.
בתיה מאור, באר־שבע; מאיר פלוק, מרכז צוחר; ראובן ותמה אולת, כפר־סבא; גבריאל שני, ירושלים; טלי רבינוביץ, (עומר); אהובה קראוז, רחובות; פלה רינקר, חיפה; נבי פרק, יבנה; רותם כהנוביץ, נתניה; יעל אשר, יהוד; מורד כהן, גדרה; מאיר אביטן, נתיבות; אלדד להמן, קרית־ביאליק; שלום וזמר, הרצליה; לילך צוען, ק. בחן; דוד פרידלנדר, חיפה; עפרה אריכא, נהריה; משה בן־יצחק, ק. מסדה; דולי ובני אורדיטי, בת־ים; חיה זברגר, ירושלים.

פתרון חידת „אותיות ומספרים" מס. 1144

918
25
4590
1836
22950

שמות הזוכים בהגרלת הספרים – „אותיות ומספרים" מס. 1144

יצחק שרצקי, ת"א; מירי קרוניק, גבעתיים; אלכסנדר קפלן, ת"א; קרן ולדמן, כפר־סבא; מיכאל שרון, ת.ד. 26057, ת"א; יוסי עזרא, ק. שומריה; אביב דרוקמן, חיפה; חיים שטראוסמן, בת־ים; מיכאל עציוני, עין המפרץ; רגינה קנר, ירושלים; חנן רענן, צפת; ישראל קרני, תל־אביב.

פתרון גליון 1197

● חשבון קטן: ב–11; ר–8; י–2; ו–3; ש–7; מ–8; א–9; ב–7; ר–1; י–9; ע–7; ד–3; י–8; ק–2.
● קשר מסויים: 4.

פתרון תשבץ תרתי משמע מס' 164

● את הפתרונות יש לשלוח במעטפה אחת לכתובת: „7 ימים" „שעה של פנאי" „ידיעות אחרונות" ת.ד. ..., ת"א. מיקוד: 61201.
● ישתתפו בהגרלה רק אלה שמעטפותיהם יגיעו תוך 10 ימים מיום פרסום החידות.
● נא לציין את שם החידה ומספרה על המעטפה.

שחמט

מאת אורי צחור

נצחון על רב אמן

ד"ר רוברט היבנר, ממערב גרמניה, מומחה לפאפירוסים עתיקים של חרטומי מצרים, הוא מבכירי השחמטאים בעולם. שחקן בעל כושר ביתוח ... הפעם בחרנו להציג דוגמה ... של ד"ר היבנר.

פתיחת רטי

לבן: סוניה נטו
שחור: ד"ר היבנר

סולינגן 1986

26.מה־ג3, ה5; (מעניין 26...פ:ד7; 27.מה־ד2, ולא...מה־כ7? בשל 28.פ:ו6!) 27...אבל, 27...מה:ג4; 28.צ:ד7, צ:ד7; 29.מה:ד7, מה־ד4+ 30.ר־ו1, מה:א3; 31.מה־ד4, ה5; 32.מה־ד6, מה:ו3; 33.ר־ו2, מה־ו5; 34.מה־ה7, וללבן יתרון, אך לא במידה שרכש במשחק, כפי שנוהל) 27.ר־ח3, מה־כ7;

28.פ:ו6!! מ:ו6; 29.צ־ד6+ מ־ז7; 30.מה־ה5+ ו6; (או 30...מ־ז8; 31.מה־ה5+ מ־ח8; 32.צ־ח6, והשחור אבוד) 31.מה־ה7+ מ־ו6; 32.צ־ד5! מה־ה5; (כפוי) 33.צ־ג5, צ־ד5; 34.מה־ד6+ צ־ו6; 35.מה־ה7+ צ־ו8; (35...צ־ד7; 36.מה־ה8+ ולוכד את הפרש) 36.מה־ה6+ מ־ז7; (36...צ־ו6; 37.ר־ו4+ וזוכה) 37.ר־ו4, והשחור נכנע כיוון שהוא מאבד טיב לפחות. למשל, 37...צ־ז7; (או 37...צ־ד7; 38.מה־ה5+ או 37...פ־ד7; 38.מה־ה7+) 38.מה־ה5+ מ־ז8; (או 38...צ־ו6; 39.מה־ה7+ צ־ו7; 40.מה:ד8,) 39.ר־ח6, ואין הצלה.

במקומות 2־3 במשותף, בתחרות סולינגן, סיימו רלף לאו ממערב גרמניה וני'יג'ל שורט מאנגליה. ללאו הספיק הישגו לזכותו בדרגת רב אמן בינלאומי. זאת לאחר שהשיג בפעם השלישית יותר מהמינימום הנדרש לקבלת הדרגה.

מוריי בראש

האמן הבינלאומי יעקב מוריי (שיזכה בקרוב בדרגת רב אמן), מוליך בראש מד כושר שחמטאי ישראל המעודכן ל 1.1.87. הדרוג במד הכושר הישראלי אינו זהה לזה שבמד הכושר הבינלאומי. לראשונים, בדרוג הישראלי, מספר נקודות גבוה בהרבה מזה שיש להם במד הכושר („רייטינג ליסטה") הבינלאומי. במד הכושר החדש לא נכללו תוצאות התחרויות בחולון, כיוון שהסתיימו ב 4.1.87. להלן דרוג 20 הראשונים.

יעקב מוריי 2676, לב גוטמן 2663, יהודה גרינפלד 2651, אלון גרינפלד 2607, נתן בירנבוים 2543, ולארימיר ליברזון 2540, יעקב בליימן 2532, אליהו שווידלר 2509, יצחק וויינגר 2508, לאון לדרמן 2504, גדי רכליס 2467, שמעון כגן 2447, אילן מנור ויאיר קריידמן 2430 כ"א, פבל שטרנברג 2425, עופר ברוק 2414, ניר גרינברג 2409, יוחנן אפק 2405, ישראל גלפר 2401, מיכאל מרנץ 2400. בין השחמטאיות מוליכה בראש לרבה קריסטול, אלופת העולם לנשים בשחמט בהתכתבות, 2143, אחריה: לנה גלאו 2074, אולגה פודרז'נסקיה 2047, שלומית ורדי, אלופת הנשים של ישראל בשחמט, 1812, עדי ענבר 1736.

יקיר השחמט

התואר, יקיר השחמט, הוענק לישראל אשל, בעבר יו"ר הנהלת האיגוד הישראלי לשחמט, בטקס סיום פסטיבל השחמט בחולון. אשל היה המנהל הראשי והמארגן של אולימפיאדות השחמט בתל אביב (1964) וחיפה (1976). בשל הצלחתו הגדולה בניהול שני ארועים אלה נבחר כחבר כבוד של הפיד"א (פדרציית השחמט הבינלאומית) לכל ימי חייו.

מאוצר התחבולות

לבן: פורטיש שחור: היבנר

בוגויינו 1978

תור השחור
הקרבות מרשימות שביצע ד"ר היבנר, נגד יריבו ההונגרי הנודע, היקנו לו נצחון מהיר כיצד? התשובה להלן במהופך.

פתרון

[illegible]

ברידג'

מאת רחל שמיר

ברידג' וזלילה

שוב נפגשנו בבית חברתי רות, אולם הפעם נתקבלתי בחיוך רחב והכנתי שכולן פורחות מנחת. אחרי הדיאטה הקטלנית לא הורגש שהן רזו וכל אחת מהן ירדה לפחות שלושה קילו, כך נמסר לי.

ומה הפלא. כשהריעותי שלושה קלפים, כבר הובהר לי שהיום אוכלים פשטידת איטריות עם גבינה. שלושה קלפים נוספים סיפקו לי מידע על מיספר הביצים שהושקעו בה, וכשאספתי את יתרת הקלפים נאמר לי שללא ספק ארצה את המתכון של עוגת השוקולד שהוגשה עם הקפה והפעם, לשמחתי, הובטח קפה אמיתי).

„ומה בדבר ברידג'?" שאלתי.

לאחר מיספר משחקים לא מעניינים ביותר זכינו לחלוקה מיוחדת – וזוהי:

צפון
♠ 10 9 8 6 2
♡ A K Q
♢ K Q
♣ 7 6 4

מערב
♠ J 5 4 3
♡ 2
♢ 10 9 8 7 6 5 4
♣ 2

מזרח
♠ 7
♡ 6 5 4 3
♢ J 3
♣ K Q J 10 9 5

דרום
♠ A K Q
♡ J 10 9 8 7
♢ A 2
♣ A 8 3

ההכרזות:

צפון (אני)	מזרח	דרום (רות)	מערב
1 ספייד	3 קלאב (חלש)	3 הארט	פאס
4 הארט	פאס	4 בלי שליט	פאס
5 דיאמונד	פאס	6 הארט	פאס
פאס	פאס		

מערב הובילה בשניה קלאב. לרות ברור היה שזה קלף בודד, נוכח ההתערבות החלשה של מזרח והבטיחה לפחות ששה בצבע, לכן היא שיחקה נכון כשזכתה מיד באלוף קלאב.

במשכה שליטים נוכחה בחלוקה הבלתי ידידותית, כשבסיבוב השני זרקה מערב דיאמונד קטן. היא משכה שליטים בפעם השלישית ונכנסה ליד עם האלוף ספייד למשיכת השליט האחרון מידי מזרח. לאחר משיכת שני ספיידים נוספים, נכנסה לדומם עם המלך דיאמונד ומסרה את הספייד הרביעי למערב. על הספייד הרביעי זרקה קלאב וכך נאלצה להפסיד ספייד וקלאב לכשלון החוזה.

„באותה מידה יכולת להפסיד שני קלאבים, זה לא היה משנה את התוצאה", אמרתי.

„את צודקת, הרי אין החוזה בר־ביצוע", אמרה רות.

„לי יש דעה אחרת", העזתי להגיד.

„אדרבא, הוכיחי" נדמה לי שכולן אמרו את זה פה אחד, כי שלושתן היו משוכנעות שאיני צודקת.

„לפני הפשטידה או אחריה?" שאלתי.

„מיד", אמרה רות, חסרת הסבלנות.

„ובכן", פניתי אל רות, „מערב הובילה בשניה קלאב ואת זכית באלוף קלאב – הגיוני ובסדר. שלושה סיבובים של משיכת שליטים – שפיר. נכנסת ליד עם האלוף ספייד למשיכת השליט האחרון מידי מזרח וזרקת קלאב מן הדומם – מה טוב. שמת בוודאי לב שמערב זרקה בינתיים שלושה דיאמונדים. כשמשכת את המלך והמלכה ספייד, נוכחת לדעת שגם חלוקה זו אינה לטובתך. מצבך הסתבך ובכל זאת היה עליך לחפש דרך להיפטר משני הקלאבים הקטנים מן היד.

„הספירה מוכיחה שלמזרח היו ארבעה הארטים, ספייד אחד, ששה קלאבים, ולכן לא יותר משני דיאמונדים. התמונה של מערב צריכה להיות ברורה: קלאב אחד, הארט אחד, ארבעה ספיידים ולכן שבעה דיאמונדים. זה אומר דרשני".

„על מה את מדברת?", התנפלה עלי השלישיה.

„פשוט מאוד", עניתי. „אני הייתי נכנסת לדומם עם המלך דיאמונד, כפי שעשית, אולם על העשירית ספייד הייתי זורקת את האלוף דיאמונד בידיעה שבידי מערב נותרו רק דיאמונדים.

„במצב זה משום שזכתה בלקיחה בספייד אין למערב מה להחזיר חוץ מדיאמונד וכך היתה מחזירה אותך לדומם שם היתה מחכה לך בזרועות פתוחות המלכה דיאמונד היפה. זה היה מאפשר לך לזרוק קלאב אחד מן היד והספייד המוגבה בדומם היה מחסל את הקלאב האחרון מן היד לביצוע של החוזה".

„זה יותר מדי מסובך בשבילי", פסקה רות.

לאחר זלילת הפשטידה הטעימה ושתיית הקפה המהביל בתוספת עוגת שוקולד עשירה שבהתאם למתכון הושקעו בה שמונה ביצים, אמרתי לרות: „אני רואה שאת יודעת לספור עד שמונה, אז מה כל כך קשה לספור עד שבע ולהתבסס על העובדה שלמערב היו שבעה דיאמונדים?"

על בולים ובולאים

מאת שלמה שמגר

חותמות דואר ישראל

לידי הנהגת חותמת־תאריך זאת ממש יריקה בפרצופם של לקוחות הדואר.

נסו נא לבדוק תאריך משלוח לפי חותמת דואר ישראלית: מיקרה אבוד, בעיקר אם הפקיד מנחית חותמת על דבר־דואר שאינו בדיוק ישר כמו קרש, כמו חבילות או מעטפות עבות. לפעמים יש חשיבות – משפטית אפילו – לקביעת היום שבו דוור מכתב מסוים, בעיקר אם הוא נשלח על־ידי מוסר התובע גם ריבית פיגורים וכיוצא בצרות כאלה... כדאי שדואר ישראל יזכור, כי הזמנים בהם היו חותמות ללא תאריכים חלפו לפני מאה שנה, אבל מוטב ללא תאריך מאשר חותמת שאי־אפשר לקרוא אותה בשום פנים ואופן.

משרד התקשורת חייב לשים קץ לתופעה ולהכניס לשימוש בהקדם האפשרי חותמות חדשות ומאירות עיניים, כפי שהן קיימות ברוב המדינות המתוקנות בעולם. הקושי לדחוס שלושה סוגי אותיות ותאריך כללי ועברי בתוך עיגול צר יחסית ברור לנו, אך ניתן לפתרון. הכיעור הנוכחי צריך להיעלם ובל יספרו לנו, שזאת הוצאה בלתי נסבלת מבחינה תקציבית.

חילופי בולים

גברת קובנית מעוניינת להתחלף, לפי קטלוג „איוור", עם אספנים בישראל. היא מעוניינת בנושאים: חי וצומח, ציור, חלל, דגלים, קטורים, פרפרים, צפרים וחרקים (4 מכל מין). היא מחזירה בולים של קובה (ואמריקה הלטינית (בלתי משומשים). המעוניינים יפנו אל:

RAMONA DE LLANO MARTIN
P.O. BOX 19
HAVANA 1, CUBA.

מטבעות ומדליות

מאת חיים לנגלבן

לזכר אקסודוס

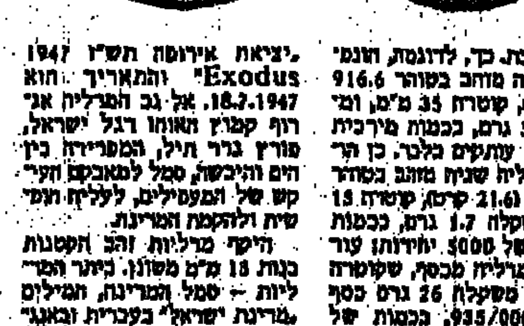

מאבק היהודים על הזכות לעליה חופשית, אשר החל עם עליית הנאצים בגרמניה, התפתח למאבק נגד ממשלת הכיבוש הבריטי בארץ ישראל, לאחר מלחמת העולם השניה, כאשר שערי הארץ נסגרו בפני רבבות שארית הפליטה מאירופה.

באוניות ההעפלה הפליגו המעפילים ומתוכן ניהלו מאבק קשה נגד אוניות הצי הבריטי אשר כאמור סגרו בפניהם את שערי הארץ. היו ספינות עם עשרות בודדות של מעפילים והיו אוניות עם מאות ואף אלפים, כדוגמת האניה „יציאת אירופה תש"ז" – „אקסודוס".

מרבית אניות המעפילים נתפשו והנוסעים נעצרו ונלקחו למחנות בארץ, גורשו למחנות בקפריסין, והגלו למחנות במאוריציוס ובגרמניה.

לציון סיום פרשת ספינת המעפילים המפורסמת „אקסודוס", אשר נהפכה לסמל המאבק על זכות עליה לארץ ישראל בתקופת המנדט של הכיבוש הבריטי, הנפיקה החברה הממשלתית למדליות ולמטבעות מדליות ממלכתית במספר גבוה במיוחד, כך, לדוגמה, הונפקה מדליה מזהב בטוהר 916.6 (22 קרט), קוטרה 35 מ"מ, ומשקלה 30 גרם, בכמות מירבית של 1000 עותקים בלבד. כן הונפקה מדליה שניה מזהב בטוהר 900/000 (21.6 קרט), קוטרה 18 מ"מ ומשקלה 1.7 גרם, בכמות מירבית של 5000 יחידות. עוד הונפקה מדליה מכסף, שקוטרה 37 מ"מ, משקלה 26 גרם כסף בטוהר 935/000, בכמות של 5000 יחידות וגם מדליה מארד, בקוטר 70 מ"מ, משקלה 240 גרם, כאשר הכמות היא בלתי מוגבלת.

פנים המדליות: מראה אנית המעפילים אקסודוס. הכתובת: „יציאת אירופה תש"ז 1947 Exodus" והתאריך הוא 18.7.1947. על גב המדליה אגרוף קמוץ ואוחז דגל ישראל, פורץ גדר תיל, המפרידה בין הים והיבשה, סמל למאבקם העיקש של המעפילים, לעליה חפשית ולהקמת המדינה.

היקף מדליות הזהב הקטנות בנות 18 מ"מ משונן. כיתוב המדליות – סמל המדינה, המילים „מדינת ישראל" בעברית ובאנגלית, תחילת המגילה והמטבעה.

עיצוב המדליות בידי רנה לריבן. ההטבעה ארוך – מטבעת הכסף והזהב – המפעל השלתי וקירצבר, המבלטים ... של הדיר דגן.

ראשי המכללות האקדמיות (רמ"א)

המכללות האקדמיות לחינוך בישראל מודיעות על

פתיחת ההרשמה לשנת הלימודים תשמ"ח

המכללות ממליצות למועמדים להקדים הרשמתם על מנת להבטיח טיפול מהיר ויעיל בבקשותיהם.

מכללה ירושלים לבנות

(מוסד תורני־אקדמי - להכשרת עו"ה)
הלימודים מתקיימים במסלול דו־חוגי (האחד במקצועות היהדות והשני במקצוע כללי) לקראת התואר הראשון

בחוגים הבאים:
תנ"ך
תושבע"פ
יהדות (תנ"ך תושבע"פ)
מחשבת היהדות
ספרות
אנגלית
מוסיקה
מחשבים
מתמטיקה
מתמטיקה+מחשבים (חוג משולב)
חינוך מיוחד
הגיל הרך
יעוץ והכוון
משאבי למידה
ספרנות
מדעי הטבע

★ ניתן לשלב לימודים בשנה הראשונה עם שרות/התנדבות.

כמו כן החלה ההרשמה לתכניות הבאות:
★ התכנית בוגרות אוניברסיטה ומשתלמות (ההרשמה לתכנית זו תסתיים ערב פסח תשמ"ז)
★ לימודי המכון הגבוה לנ"ך, עם ישראל וארצו
★ לימודי המשך - קורסים גבוהים בלימודי קודש (אפשרות צבירת נקודות זכות לקביעת דרגת שכר שווה ערך למ.א.)
★ תכנית השתלמות למורות מנחות בהוראה משקמת ובכישורי הנחייה (יחד עם לימודי יהדות).

טופסי הרשמה ניתן לקבל ע"י פניה בכתב למשרד ההרשמה בצרוף עשרה ש"ח או אישית בשעות המשרד הרגילות.
הכתובת:
בית וגן ת"ד 16078 ירושלים 91160 טלפון: 422481

מכללת לוינסקי לחינוך

מוסד אקדמי להכשרת מורים
תואר אקדמי ראשון B.Ed ותעודת "מורה מוסמך בכיר"
בכל מסלולי ההכשרה להוראה:

★ **הגיל הרך:** גן ילדים וכיתות א'-ב'
★ **החינוך המיוחד:** לביה"ס היסודי, חטיבות הביניים של החינוך המיוחד, כיתות מקדמות וטיפוליות בחינוך הרגיל.
★ **חטיבת הביניים:** (כיתות ז'-י')
המגמות: ספרות
לשון
מקרא
הסטוריה
אנגלית (חד־חוגי)
ביולוגיה (חד־חוגי)
מתמטיקה (חד־חוגי)
★ **ביה"ס היסודי:** (כיתות ג'-ו')
המגמות: מדעי הסביבה והחיים (טבע)
לימודי ארץ ישראל (מולדת וגיאוגרפיה) מקרא, ספרות, מתמטיקה, מחשבים.
★ **המגמה לערבית:** לבית הספר היסודי ולחטיבות הביניים.
★ **המדרשה למוסיקה*:** הגיל הרך, ביה"ס היסודי, חטיבת ביניים, חטיבה עליונה, חינוך מיוחד.
התמחויות: מוסיקה ותנועה בחינוך המיוחד
ריתמיקה
ניצוח מקהלה
* המדרשה למוסיקה קיבלה "היתר" לקיים לימודים לקראת תואר ראשון.
★ **לאקדמאים ויוצאי אוניברסיטאות** - לימודים בתוכנית אישית בכל המסלולים.

לימודי שנה ד' לקראת התואר B.Ed לבוגרי מכללת לוינסקי ומכללות מוכרות או שקיבלו "היתר" אקדמאי.

השתלמויות מורים - למורים בשנת שבתון ולמורים בפועל.
- קורסים למרכזי מקצוע ומנחים מוסדיים בביה"ס היסודי.
- "הסמכה" ו"בכיר" בחינוך מיוחד.
- הסמכה להוראה בחטיבות הביניים - עפ"י תכנית אישית.
- לימודים לתואר "מורה בכיר" ומורה בכירה בגיל הרך במסלולי המכללה, ע"פ תכנית אישית.
- השתלמות חלקית - במסלולי המכללה, ע"פ תכנית אישית.

פרטים והרשמה ביחידה לרישום - קרית חינוך תל־אביב, ת.ד. 68130, מיקוד 62480, טלפון: 03-426162-9

מכללת לוינסקי היא המוסד היחיד שקיבל הכרה אקדמית מלאה והסמכה להעניק תואר ראשון בכל מסלולי ההכשרה.

מכללת בית ברל

ההרשמה נפתחת ב-15.2.87
הצטרף למכללה דינמית המציעה לך מסלולי הכשרה ייחודיים ל"מורה מוסמך בכיר" - ותואר אקדמי B.Ed (בוגר הוראה) במסלולים המוכרים. כל זאת ברמת לימודים גבוהה, שלצידה פעילות חברתית ותרבותית ענפה.

מסלולי הכשרת מורים:
הכשרת מורים לגיל הרך, ג'-ו', ז'-י', חנוך מיוחד - בהתמחויות שונות: (מחשבים, חברה ואזרחות, מתמטיקה־פיסיקה, אנגלית, ביולוגיה־כימיה, ספרות, לשון, מקרא, גיאוגרפיה והסטוריה).

מורה בכיר! השלם לימודיך לקראת תואר B.Ed בתכנית גמישה.

מסלולים ייחודיים:
לימודי א"י, כולל הכשרת "מורה דרך" (מטעם משרד התיירות), חקלאות, טבע ולימודי הסביבה. **לימודי "אומנויות, מלאכה וטכנולוגיה כללית"** (בשלוחה בגבעתיים).

** **מסלולים לאקדמאים ויוצאי אוניברסיטאות** (לשעבר המכללה להכשרת אקדמאים בגבעתיים):
הכשרת מורים לגיל הרך, ג'-ו', ז'-י', י"א-י"ב, בכל מקצועות ההוראה, כולל חינוך מיוחד, ערבית ותולדות האמנות.

** **מסלולים ייחודיים:**
הכוון וייעוץ, מנחים לקבוצות הורים, חינוך מבוגרים.

מסלולי לימודים בחינוך הבלתי פורמלי לתואר B.Ed
חינוך חברתי וקהילתי - ניהול ריכוז והנחייה בבתי נוער, מתנ"סים ופנימיות. קידום נוער - עובדים חינוכיים - טיפולים בנוער במצוקה.

אפשרות לשילוב עם תעודת הוראה.

השתלמויות מורים
למורים בפועל ובשנת שבתון - לימודים לתואר "מורה גננת בכירה".
הסבה להוראה כוללת לימודים לגמול השתלמות.
קיימת אפשרות למגורים במקום (פנימיה).

* לפרטים והרשמה - למכון להכשרת מורים לאומנויות וטכנולוגיה כללית: טל' 03-321308, 03-322408.
**לפרטים ויעוץ - המרכז להכשרת אקדמאים להוראה: 052-251257
פרטים נוספים פנה למדור רישום טל': 052-448969, 052-25155, 052-454104
או בכתב: מכללת בית ברל, דאר בית ברל 44905, אוטובוס מס' 17 מכפר סבא.

המכללה לחינוך גופני

ע"ש זינמן
במכון וינגייט

מסלולי הלימוד:
א. מכינה קדם אקדמית (חד/דו שלבית).
ב. מסלול תלת־שנתי לקבלת תעודת "מורה מוסמך בכיר".
ג. מסלול ארבע שנתי לקבלת התואר האקדמי הראשון "בוגר הוראה" (B.Ed).
ד. מסלול של לימודים משולבים בחוג נוסף באוניברסיטת תל־אביב או באוניברסיטת חיפה לקבלת התואר הראשון B.A. או B.Sc. (בד"כ 4-5 שנים).
ה. מסלול להשלמת התואר "מורה מוסמך בכיר".
ו. מסלול להשלמת התואר האקדמי B.Ed לבוגרי המכללה.
ז. מסלול להשלמת התואר האקדמי B.Ed לבוגרי סמינרים אחרים.
ח. לימודים מתקדמים - לבעלי תואר ראשון.

לימודי התמחות
הלימודים כוללים התמחות באחד ממקצועות המשנה המפורטים להלן והניתנים בלימודי שנה ג'-ד'.
א. מגמת אימון.
ב. חינוך גופני לגיל הרך.
ג. חינוך גופני בחינוך המיוחד.
ד. טיפול היציבה והתעמלות מונעת.
ה. טיפול בניזקי ספורט.
ו. חינוך ימי.
ז. פעילות גופנית למבוגרים ולקשישים.
ח. מגמה ללימודי נופש - עיוני מינהלי.
ט. של"ח.
י. שיקום לב ריאה.
יא. תנועה ומחול.

פרטים והרשמה
חומר הרשמה יישלח למצרפים 16,50 ש"ח, בהמחאת דואר, לפקודת: המכללה לחינוך גופני במכון וינגייט.
נא לשלוח לפי הכתובת: המדור לרישום ולקבלה, המכללה לחינוך גופני במכון וינגייט, מיקוד 42902
טל' 053-29222 (מרכזיה), 053-29252 (המדור לרישום ולקבלה), 053-29239 (המדור לרישום ולקבלה - שנה ד' ולימודים מתקדמים).

מכללה לחינוך-סמינר הקיבוצים

לקראת תואר אקדמאי־ראשון "בוגר חינוך" (B.Ed) לתעודת "מוסמך בכיר"

מסלולי ההכשרה:
מורים לגיל הרך (כולל מגמה יצירתית)
לבית הספר היסודי
לחינוך מיוחד
לחינוך גופני
לחטיבות הביניים

במסלולי חטיבת הביניים:
ביולוגיה־כימיה, ספרות, מקרא, לשון, הסטוריה, חינוך מיוחד, אנגלית, מתמטיקה־פיזיקה, מחשבים
אפשרות נוספת: השלמת לימודים לתואר ראשון (B.A) באוניברסיטת ת"א.

* **מסלולי הכשרה יחודיים בסמינר הקיבוצים ת"א:**
מחנכות לגיל הרך - מטפלות
חינוך יצירתי לגיל הרך
חינוך מיוחד לחט"ב
תנועה ומחול
משחק ובימוי

פרטים והרשמה בסמינר הקיבוצים
דרך חיפה 149, ת"א טל' 03-424221
כל יום בין השעות 08,00-16,00 (פרט ליום ו')

* על פי החלטת ממשלת ישראל מיום 8.9.1985 ניתן למכללה סמינר הקיבוצים היתר לקיים מסלולים בתכנית לימודים ארבע־שנתית, כמוסד להשכלה גבוהה לקראת תואר "בוגר חינוך".

המכללה לחינוך ע"ש דוד ילין

בית הכרם ירושלים
לימודים לקראת תעודת "מורה מוסמך בכיר" (3 שנות לימוד)
ותואר "בוגר הוראה" - B.Ed (4 שנות לימוד)

מסלולי הלימוד
★ הגיל הרך - גן ילדים, כיתות א'-ב' - 3 או 4 שנים*
★ החינוך היסודי הרגיל - כיתות ג'-ו' - 3 או 4 שנים*
★ החינוך היסודי המיוחד - כיתות ג'-ו' - 3 או 4 שנים*
★ חטיבת הביניים לקראת תואר - כיתות ז'-י' - 4 שנים*
★ החינוך הערבי (החינוך המיוחד) - כתות ג'-ו' - 3 שנים*

לימודי התמחות מקצועית
★ מורים לאומנויות טכניות - 3 שנים.
★ מורים למדעי התזונה והבית - 3 שנים.
★ חינוך לילדים בעלי מוגבלויות חמורות - 2 שנים.

לימודי השתלמות והסבה
★ המכון לחינוך ריפויי ע"ש רחל שור.
★ הסבות לכל המסלולים לבעלי תואר אקדמי.
★ לימודי השלמה לקבלת תואר "מורה מוסמך בכיר".
★ הסבות והשתלמויות למורים בפועל ובשנת שבתון.
★ לימודי השלמה לקבלת תואר "בוגר בהוראה" B.Ed למורים בעלי תואר "מורה מוסמך בכיר".

מכינות
מכינה לעולים
★ מכינה קדם אקדמית

תדריך וטופסי רישום ניתן לרכוש תמורת 10 ש"ח (במזומן או בהמחאת דואר) המעוניינים יפנו למזכירות המכללה בימים א'-ה', בשעות 8.00-12.00 או בכתב ל.ת.ד. 3578, בית־הכרם ירושלים, 91035.

* מתן תואר בוגר בהוראה מותנה בהחלטה סופית של המועצה להשכלה גבוהה.

תפוח ועץ

לילדים ולהורים 287

מדור הספרים

גמדים, חלומות וצפור מצויצת

לשלושה ספרי שירה חדשים לילדים מוקדש המדור הפעם:

שבעה גמדים ● מאת אברהם חלפי ● ציורים: יעקב גוטרמן ● הוצאת הקבוץ המאוחד.

תיבת החלומות ● מאת יעקב סתר ● ציורים: עודית שולמן ● הוצאת ספרית פועלים.

בארץ לאזוכרת ● מאת מריה אלנה וולש ● תרגום: רינה ליטוין ● איורים: מיכל לויט ● עיצוב: דורית שרשטיין ● הוצאת מסדה.

שבעה גמדים גרים מעבר לגבעה, והשיר הסיפורי המוקדש להם פותח את קובץ שיריו של אברהם חלפי. תשעה עשר משיריו של המשורר־השחקן הנפלא, שמת לפני כשבע שנים, כונסו בספר זה (כמה מהם הופיעו גם בקבצים קודמים): ויש בהם תמימות ראשונית, הומור סלחני וערגה לעולם הילדות. כמה שירים, שהמשורר הקדיש לידידיו הקטנים בלא מטרת פרסום, נושאים אופי „משפחתי" מובהק ומוטב היה אולי שלא להוציאם לרשות הרבים. רחל חלפי, אחיינית המשורר, הוסיפה לספר אחרית־דבר נוגעת ללב על דוד אברהם ה„משוגע" לילדים, שהיה בעצמו מין ילד גדול, אשר „צר היה לו עלי אדמות, על כן הגביה עוף". ציוריו הצבעוניים הגדולים של יעקב גוטרמן יפים מאד וספוגי אווירה.

תיבת החלומות – „הייתי רוצה שתפתחו את הספר כמו שפותחים קופסה מלאה הפתעות", אומר המשורר לקוראיו. שלושים וחמישה השירים של יעקב סתר, הכלולים בספר זה, מספרים על גמדים וחלומות, על פלאים ומשאלות. רוב השירים כתובים בגוף ראשון, בשפתו של ילד סקרן ובעל דמיון, החושב אפילו על העתיד. אך כמו חלומות, שיש ביניהם יפים יותר ויש יפים פחות, כך גם שירי הספר: לצד שירים בינוניים („יום קשה"), מצויים גם שירים יפים מאד כמו השיר האחרון („לכל יום השיר שלו"), המגלה ש„כל יום שרק עובר, נותן שיר כמתנה". חבל שהספר אינו מצטיין בנוי רב, ואיוריה של עודית שולמן חובבניים וחסרי חן.

„בארץ לאזוכרת – פעם איבדתי את הדרך; צעד אחר קטן לצד – בואי, בואי, תני לי יד". כך נפתח קובץ מקסים זה של המשוררת־מלחינה הארגנטינית מריה אלנה וולש. במקור הספרדי נקראה ההצגה המצליחה „לראות שירים"; וכך גם כאן, אבל אחרי ש„רצה" שנה ויותר בכיכובה של לאורה ריבלין, הופיע גם הספר הנושא את השם „בארץ לא זוכרת", בתרגומה של רינה ליטוין וגם ההצגה שינתה את שמה.

תריסר שירי הקובץ שייכים לז'אנר הנקרא אי־גיון (נונסנס): יש בהם שבירת מוסכמות, הם סותרים את ההיגיון הצרוף, ואף על פי כן מאמין הקורא ברוך הדמיון למסופר בהם. כמה שירים נושאים אופי פוליטי, עם עוקץ כלפי המשטר בארגנטינה („הציפור המצויצת"), או עם מסר פאציפיסטי („שיר העטשת"). תרגומה המצויין של רינה ליטוין קולח בטבעיות רבת חן, רצופת הברקות לשון. האיורים העדינים של מיכל לויט והעיצוב האסתטי של דורית שרשטיין משלימים את ההגיגה הססגונית.

אליאור

קביות

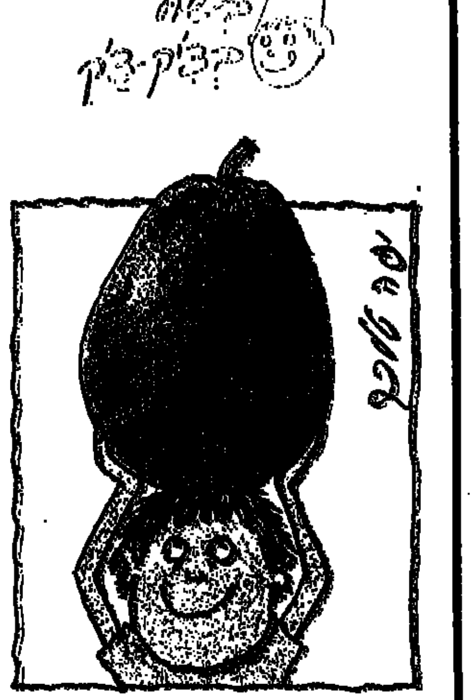

האם שמתם לב כי החציל הוא ירק ש... את הסועדים לשנים: חלק ממש "מתו" ... חצילים בכל צורה שהיא, והאחרים ... שונאים חצילים, עד שאינם מוכנים ... להתקרב אליהם. לכם, אוהבי החצילים, ... מתכון החצילים הפשוט ביותר ש...

המצרכים הדרושים: 2 כפות ... בצל קטן, חציל בינוני, ביצה, מלח.

אופן ההכנה: שמים חתיכת מרגרינה ... סיר, וכשהיא נמסה, מקצצים ... מוסיפים אותו, וכשהוא משחים ... עליו קביות של חציל מקולף. כשהם ... ומקטינים את חום הכיריים. אם ... שהעסק מתחיל להחריך, אפשר להוסיף ... כפות מים (בדרך כלל לא צריך). מכסים ... הסיר ומבשלים על אש קטנה כמה ... שהחציל רך. ממליחים, שוברים ביצה ... לתוך החצילים ומהר מהר בוחשים ... שהביצה נקרשת, המאכל מוכן. אם ... אפשר לבזוק עליו בזמן ההגשה קצת ... צהבה מגורדת. בתאבון!

דניאלה ש...

יומנו של ...

יֶלֶד נָבוֹן

יֶלֶד נָבוֹן שֶׁבָּא לִשְׂחֹק עִם בֶּן גִּילוֹ, ... חָבֵר.
יֶלֶד נָבוֹן שֶׁעָבַר לְיַד יֶלֶד אַחֵר, נִקְרָא ...
יֶלֶד נָבוֹן שֶׁלֹּא מִסְתַּדֵּר עִם זוּלָתוֹ, ... יָרִיב.
יֶלֶד נָבוֹן שֶׁהוֹלֵךְ לְבֵית סֵפֶר, נִקְרָא ...
יֶלֶד נָבוֹן, אוֹתוֹ יֶלֶד, שֶׁמְּשַׂחֵק ... בַּשִּׁעוּרִים מֵאֶחָיו, נִקְרָא מִסְפַּר תַּלְמִיד...
מַכִּירִים אֶת הַכְּלָלִים?

נִילָה מַנָּה פְּלִי...

שָׂמֵחַ וּמְבַדֵּחַ

פְּרָחִים חַיִּים

בְּיוֹם חֹרֶף נָאֶה יָצְאוּ יַלְדֵי הַקִּבּוּץ לְטַיֵּל בַּשָּׂדֶה וְחָזְרוּ הַבַּיְתָה עִם פִּרְחֵי מְקוֹר הַחֲסִידָה וְצִפָּרְנֵי חָתוּל שֶׁקָּטְפוּ. לִפְנוֹת עֶרֶב שָׁאֲלָה אִמָּא אֶת רוּתִי:
"אֵיךְ הָיָה הַטִּיּוּל?"
"הָיָה יָפֶה," עָנְתָה רוּתִי, "קָטַפְנוּ הָמוֹן חֲתוּלִים וַחֲסִידוֹת."

מדף הצעצועים

אברה קדברה

או – איך נעשים קוסם בששים דקות? קודם הולכים אל אמא ואבא ומבקשים מהם להסכים ולהוציא על התענוג 59 ש"ח. אחר כך מחפשים בחנויות ערכה בעלת שם מרשים: „איך להיות קוסם בששים דקות" של אגמון הפקות. יש בה קלטת וידאו ויש כמה אבזרים הכרחיים לקוסם המתחיל. מחפשים מכשיר וידאו ומכניסים את הקלטת. הקסם הראשון: (ההדגמה נמשכת 30 דקות) מופיע עלם חמודות מאופר בצבעי מלחמה אינדיאניים (להרחיק מהמקום פעושות לפני השינה) ושמו בישראל: קליוסטרו. הקליוסטרו מהגים שורת קסמים ומסביר (בעזרתה האדיבה של נערה בבגד ים) ומהסברים הסתבר שהכל בעצם זריזות ידיים ואשליה אופטית.

הילדים וגם המבוגרים שצפו בקלטת, נהנו מאד להציץ אל מאחורי הקלעים של תעשיית הקוסמים לגלות וגם לחקות זריזות ידיים בתרגילי חבלים נוזלי פלאים צבעוניים שהם גרגירי אבקה ועתון שותה מים ולא נרטב בעזרת שקית ניילון סמויה שהושחלה מראש בין דפיו בעזרת דבק. הילדים אהבו גם לחזור על התרגילים בלי עזרת הקלטת וללמוד שבעצם אם תצופה לא „יאכל את לוקש האשליה" שבקסמים, לא תהיה לשלוש מאות הקוסמים ... פרנסה.

עסקי קסמים, מסתבר, הם ... עוד ערכה בשוק היא „קסמות ... ציקו ודיקו". פחות כסף (91 ... „קסמים" וגם הוראות מפורטות ... המאגי של תוידאו משפיע גם על ... ציקו ודיקו (אב ובן) מכינים גם ... וידאו ללימוד קסמים.

צילום: ...

יש מכנה משותף לכל ... באשר הן: כולן תגליות ... שמאחורי פריקים ... מרוב שימוש. בשתי ... התרגיל של הקלח ... בידיו של ה„קוסם" ... שלושה, כפי שיש לו ... לכופף בננות, אפילו ... ילמדו איך „מעלימים" ... כשמקצועים כמו ... הבמה, עולה עימם ... דולה, ומי מוכן לחשוף ... לשעשע את המשפחה ...

כרטיס כניסה

לא מצחיק, אז לא צוחקים

מצחוק לצחוק ● קבוצת ילדים, באישור משרד החינוך ואמנות לעם ● כתב וביים: טובי גוטליב ● משתתפים: ורדניקה וטובי גוטליב ● הפקה: „צלום מצבי".

כשעלה האור על הבמה נראו שתי מסכות, פני האחת היו בוכיות והאחרת צוחקת. „לא רע", חשבנו, אבל על הכתובת מתחת לשתי המסכות היה כתוב: למה צוחקים? זה הרגיז אותנו מן הרגע הראשון: האם מתכוונים להסביר כאן למה צוחקים? לא יכול להיות! הרי באנו להצגה ולא לשעור, ואלה הצגות חאלף ולא יתכן שבל־כך הרבה אנשים כבר באו אותה ולא שמו לב, הרי הצופים אינם טיפשים.

מצוידת בכל המידע המוקדם, גם על אישור ההצגה על־ידי משרד החינוך ו„אמנות לעם", התרווחתי בכסא וחיכיתי לצחוק.

הילדים ומלוויהם היו קצרי רוח עד שעלו על הבמה הילדה ורוניקה וידידה המבוגר טובי, והתחילו בהצחקות שלא הצחיקו אף אחד. איך שני אנשים רציניים, שלוקחים את עצמם ואת הצחוק ברצינות, חושבים שהם יכולים באמת להצחיק אחרים בהדגמות בלבד? כל ההופעה היתה, בעצם, צחוק על צחוק: אבל צחוק אמיתי מתגלגל, קולח – בשום פנים ואופן לא היה שם.

ואז בא המפנה הגדול: רוח גדולה העיפה את הילדה הקטנה לממלכת העצב. נגמרו הדגמות הצחוק הקטנות, והתחיל סיפור מעשה מאוד מאוד מייגע, לא מצחיק ולא מרמיע. כאן הגיעה שעתו הגדולה של הפרגוד, שהפך לבית־כלא, וגם המסכות הראו את צירן האמל, והיה רק עצב. אחר־כך עלו על הבמה ילדים אחרים כדי שיבכו יחד עם השחקנים, וזה היה הדבר היחיד שהצחיק אותי...

שרה ארנון

מדור לימודים

אלקטרוניקה

יזעיקו: אחריות

מחסור בטכנאים לטלויזיות הצבע

רוכשי הטלויזיות נאלצים לעתים להמתין שבועות רבים עד לתיקון מקלטיהם

אנו מציעים לך להיות טכנאי שרות וידאו וטלויזיה

ללא תלות בגיל, השכלה או ידע באלקטרוניקה

מקצוע נדרש, הכנסה גבוהה, עבודה מענינת

הקורס כולל הכשרה להתקנת אנטנות צלחת לקליטת שידורי לווינים.

כולל קורס לאנטנות צלחת לווינים!

חינם, 24 שעות ביממה.

המכון להכשרה מקצועית

הנהלת חשבונות

הנהלת חשבונות

השבוע נפתחים קורסים זוג 3/2+1

* קורסי ערב וזורים פעמיים בשבוע במשך 5 חודשים
* קורסי בוקר וערב אינטנסיביים 3 פעמים בשבוע במשך 7 שבועות.

כולל לימוד הנה"ח ממוחשבת.

השיטה המשולבת מקצרת את תקופת הלימודים לחצי ומוזילה את שכר הלימוד בשליש

קורס כתבנות או אנגלית חינם לכל נרשם

למד במוסד מוכר

* הכנה לבחינות סוגי ממשלתיות • קבוצות לימוד קטנות
* מורים מנוסים / לימוד אינטנסיבי • תרגול בעבודה מעשית
* השתלמות בחינוך ...

לכבוד המכון הישראלי למינהל ת.ד. 28124 ת"א מיקוד 61281

מכון ישראלי למינהל

עיצוב פנים

קורס עיצוב פנים

כולל תיכנון ועיצוב ריהוט נפתחים קורסי בוקר וערב בת"א, חיפה, ירושלים, באר-שבע.

מתקבלים/ות בעלי/ות כישרון ונתונים לאחר מבחן התאמה.

מטרת הקורס

הקורס לעיצוב פנים מיועד לאנשים בעלי גישה אסתטית ויצירתית המתכוונים להפוך לחיות מעצבי פנים מקצועיים, לבעלי חנויות שחשוב להם למשוך קהל לחנויותיהם, לבעלי אולמות תצוגה ולכל אדם הרוצה לדעת כיצד לתכנן ולהנות מהמרחב שלו ברווחה ובנוחות מירבית.

ותכנית הלימודים כוללת

ושירטוט ארכיטקטוני (יסודות, שירטוט, גרפיקה), שירטוט לעיצוב פנים (גרפיקה, חומרים, מידות), גאומטריה תאורית (איזומטריה, אקסונומטריה, פרספקטיבה, הצללות), תיכנון ארכיטקטוני (תיכנון ועיצוב חללי מגורים, תיכנון ועיצוב ריהוט), חומרים ותהליכים, פרטי בנין, פרטי נגרות וריהוט, עקרונות סטטיים וחוזק, צבע, תאורה, רישום, טקסטיל וריפוד, צמחיה, בניית מודלים, תמחיר ועוד...

הנך מוזמן/ת לשיחת יעוץ ומבחן התאמה ללא כל התחייבות מצידך

משרדינו פתוחים בין השעות 19.00-9.00 רצוף

מכון להכשרה מקצועית

אנגלית

אנגלית מדוברת שוטפת

קורסי ערב, בוקר או שעורים פרטיים טיפול אישי, משקה חם. לימוד בקבוצה קטנה

1987 חדש!

* 10% הנחה
* חינם — קסטה ללימוד עצמי
* חינם — מילון אנגלי-עברי

* 12 רמות לימוד
* קורסים ל-ABC
* אנגלית לבגרות
* הכנה ל-TOEFEL

חינם, 24 שעות ביממה חייג כבר ברגע זה לטלפון 04-669041, 03-228548, 02-221933, 057-32872 גם בלילות ובשבתות מסור את שמך כתובתך ומספר הטלפון, ותקבל לביתך פרוספקט והזמנה למבחן התאמה - חינם.

* אנגלית לתלמיד: קורסי עזר לתלמידי עממי, תיכוניות ותיכון לבגרות ורמה, פעם - פעמיים בשבוע לפי צרכי התלמידים.
* קורסים לעובדי מוסדות ומפעלים: שכה"ל - הוצאה מוכרת ע"י שלטונות המס.

שפות נוספות: •צרפתית •גרמנית •ספרדית

הנך מוזמן/ת לראיון אישי לבדיקה רמתך באנגלית - חינם.

מכונים אמריקאים לשפות

אל תגמגם בחו"ל ובארץ

המורה לשפות בביתך

עד נסיעתך תלמד שפה בביתך במהירות, יעילות ושטף ב-4 קסטות + ספר לימוד

אנגלית ★ צרפתית ★ גרמנית
ספרדית ★ איטלקית ★ ערבית
יידיש ★ אנגלית מסחרית ועוד

TUTORTAPE, OXFORD, HUGO, B.B.C

תערוכות ספרים ומו"לים

סוכנות מסדה, אלנבי 76 תל-אביב
פתוח מ-9.00 עד 13.00 ומ-16.00 עד 18.30
טלפון: 659395 ובבית 236662, גם בשבת

מכללה לחינוך סמינר הקיבוצים ת"א

החלה ההרשמה לשנת הלימודים תשמ"ח בכל מסלולי ההכשרה

לקראת תואר אקדמי ראשון "בוגר חינוך" (B.Ed) לתעודת מוסמך בכיר.*

פרטים והרשמה בסמינר הקיבוצים - דרך חיפה 149 ת"א טל' 03-424221

** על פי החלטת המועצה להשכלה גבוהה ... 1985 ... לסמינר הקיבוצים ... בתוכנית לימודים ארבע-שנתית, כמוסד להשכלה גבוהה לקראת תואר "בוגר חינוך" (B.Ed)*

תפוס אותנו במיל"ה:

עם "פרקטיס" - שיטת האסימונים של מיל"ה, תדבר אנגלית בדרך המהירה ביותר

אנגלית שפה קשה? בהחלט לא!
"פרקטיס" שיטת האסימונים החדשנית והבלעדית למיל"ה, מאפשרת לך ללמוד אנגלית ביעילות, במהירות ובקלות.

מה אומרים התלמידים?

יצחק פירלינג: "שיטה מצוינת. נכנס לך טוב לראש אם אתה רוצה ואם אתה לא רוצה. בעוד שבשיטה הרגילה אתה נרדם, בשיטה זו אתה מתעורר".

דוד ברק: "השיטה של מיל"ה מאפשרת להתבטא בחופשיות כאן יש יותר רצון לשאול ולענות."

רחל ברוך: "בשיטה זו אני מדברת הרבה יותר מכל שיטת לימוד אחרת וקולטת הרבה יותר מילים ודקדוק, השיעור עובר מהר ואני ממש נהנית."

בוא להכיר "פרקטיס" - שיטת האסימונים של מיל"ה

שעורי הדגמה יתקיימו:
בת"א בבית ציוני אמריקה, אבן גבירול 26, ביום א' 1.2.87 וביום ה' 5.2.87 בשעה 18.30.
בנתניה בבית ליגת הנשים, מקדונלד 5, ביום ג' 2.2.87 וביום ד' 4.2.87 בשעה 18.30.
בכפר-סבא - בית תרבות לצעירים, גאולה 12, ביום א' 1.2.87 וביום ד' 4.2.87 בשעה 18.30.
בפתח-תקוה - בית מיל"ה, בר-כוכבא 63 קיא ליד אולמי גאולה. ההדגמה תתקיים ביום א' 1.2.87 וביום ג' 3.2.87 בשעה 18.30.

קורסי יום ו' בבוקר: יתקיימו במלון פלאט, הירקון 277 ת"א. המעוניינים מוזמנים למלון פלאט ביום ו' 6.2.87 בין השעות 10.00-11.00.

פרקטיס שיטת האסימונים של מ י ל ה

טל. 03-912093, 916185

קריאה מהירה

ילדים, נוער ומבוגרים עוברים קורסים לקריאה מהירה במכון ישראלי למנהל בשיטה האמריקאית החדשה - מכונת ההבזקה - EXCEL-O-READER ומשפרים את הישגיהם בכל תחומי החיים.

אלפי סטודנטים, מנהלים ועובדים בכירים, אנשים הרוצים להיות בענינים, כבר עברו קורס קריאה מהירה. אין שום סיבה שלא תעשו זאת גם אתם ...

הרשמו לקורס לקריאה מהירה - ויפה שעה אחת קודם!

מחיר מוזל מיוחד:
137 ש"ח בלבד (כולל מע"מ)

הינך מוזמן/נת לביקור בלתי מחייב בסניף הקרוב למקום מגוריך להדגמת השיטה.

קריאה מהירה בכל מקום בארץ בימים ובשעות הנוחות לך.

חינם - 24 שעות ביממה, חייג ברגע זה לטל. 03-228545, 04-669041, 02-221933, גם בלילות ושבתות. מסור שמך וכתובתך ותקבל לביתך חוברת הסבר - חינם.

מכון ישראלי למינהל

למד, למדי, למדו!!!

חדש ויחודי בישראל

קורסים לאנגלית אוקספורד אוניברסיטי בשיטת הקסטה הניידת.

הקורס כולל ספר, 4 קסטות, 12 חוברות-עבודה 12 קסטות אישיות, מילון ותיקוני עבודה.

— הצלחה מובטחת —

פרטים וייעוץ ללא התחייבות של המבקש!!! גם בתשלומים ללא הצמדה או ריבית!!!

שפות זרות אחרות:
גרמנית, ספרדית, צרפתית, איטלקית, ערבית ועוד. "המורה הפרטי בביתך!"

3 רמות שונות

פנה היום בדואר או בטלפון: "טוטור-טייפ" - רח' בצלאל 8, ת.ד. 9032 מיקוד 91090 ירושלים. טל' 02-243040

למד/י תכנות מחשבים בביתך בזמנך הפנוי

לכ' המכונים האמריקאים ת.ד. 28124 ת"א

N.Y.U. A.S.A. לימודים בארה"ב

יעוץ אישי וטיפול בהרשמה ימים א', ב', ד', 16.00-19.00 שד' שאול המלך 35 תל-אביב בית-אמריקה חדר 1111 טל. 03-472707

מזכירות רפואית

גם מזכירה רפואית וגם מזכירה בכירה בקורס אחד

עיון במדורי הדרושים בעיתונים, מראה על 2 מקצועות נדרשים ביותר — מזכירה רפואית ומזכירה בכירה. הקורסים למזכירות רפואית של מ.י.ל. מעניקים תעודה המוכרת על ידי משרד הבריאות וכן מכינים אותך לתואר — מזכירה בכירה.

פעמיים בשבוע, בזמנך הפנוי בשעות הערב או הבוקר תוכלי לסיים קורס להכשרת מזכירות רפואיות. הקורסים כוללים לימוד כל הנושאים הקשורים למזכירות כללית ורפואית. הלומדות תעבורנה השתלמויות ועבודה מעשית בבתי חולים, כך שעם סיום הקורס תרכושנה נסיון ממשי ותוכלנה להשתלב באופן מיידי בשוק העבודה.

הקורסים בפיקוח משרד הבריאות

חינם, 24 שעות ביממה

מ.י.ל. מכון ישראלי למינהל

תכנות מחשבים

תכנות מחשבים

קורסי בוקר וערב בפיקוח משרד העבודה לקראת התואר תוכניתן סוג 1

מבצע × 3 מבצע × 3 מבצע × 3 מבצע × 3

1. 10% הנחה ממחיר הקורס
2. חינם — קורס אנגלית או הנהלת חשבונות
3. חינם — 2 שפות תיכנות נוספות

החודש נפתחים קורסי בוקר וערב לימוד 3 שפות תכנות BASIC, COBOL FORTRAIN בהתאם לתכנית הלימודים של משרד העבודה

תרגול ועבודה מעשית על גבי מחשבים

סידור מיוחד למשרתים במילואים

יעוץ תעסוקתי לבוגרים

לחיילים משוחררים תנאים מיוחדים

קורסים לעובדי מוסדות ומפעלים.

קורסים למפעילי מחשב

המכון להכשרה מקצועית

בגרות

למד בגרות בקלות וחסוך $1.000

נפתחים קורסים מזורזים למועדי יוני 87, ינואר 88 לימוד בכתב, למוד ערב או משולב, לפי בחירה. רק במכונים האמריקאים:

* שכ"ל זול ב-20%-50% מבתי ספר אחרים: למשל - הנרשם ל-2 מקצועות בכתב משלם 150 ש"ח למקצוע. הנרשם לכל המקצועות בכתב משלם 100 ש"ח למקצוע. הנרשם ל-2 קורסי ערב, מקבל 3 קורסים נוספים בכתב חינם!
* 25% הנחה לחיילים
* 35 שנות נסיון ★ 95% הצלחה בבגרות ★ 8 רמות במתמטיקה ואנגלית
* חומר הלימוד מסוכם בתקצירים ★ ביטוח הצלחה ואם תלמיד לא מצליח בבחינות, מוחזר לו שכ"ל או שיוכל לחזור על הקורסים.
* הכנה לכל מועדי הבגרות לאוניברסיטה ולטכניון
* סידור למשרתים במילואים.

לכ' ת.ד. 28124 ת"א למס' 97 מיקוד 61281
אבקשכם לשלוח אלי חינם חוברת הסבר ועותק מאמר מידיעות אחרונות הקובע כי המכונים האמריקאים בשיתוף המכונים הבריטיים הם בתי הספרה הזולים ביותר לבגרות

חינם - 24 שעות ביממה, חייג ברגע זה לטל' 03-201392, 057-32872, 04-669041, 02-221933 גם בלילות ושבתות. מסור שמך וכתובתך ותקבל לביתך חוברת הסבר - חינם.

הנכם מוזמנים למשרדנו הקרוב בין השעות 9.00-11.30

המכונים האמריקאים להשכלה בכתב בשיתוף המכונים הבריטיים 35 שנות נסיון 95% הצלחה

חמלינות קלדנות

האם תשקיעי כמה שעות מזמנך כדי להרוויח 1200 ש"ח בחודש?

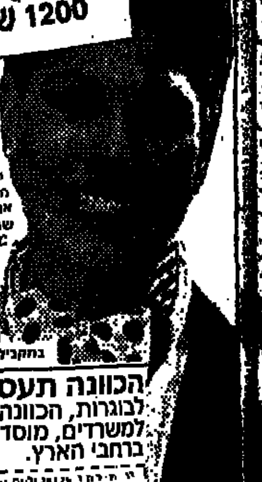

הכוונה תעסוקתית— לבגרות, הכוונה תעסוקתית למשרדים, מוסדות ומפעלים ברחבי הארץ.

מ.י.ל. מכון ישראלי למינהל

למד אנגלית בביתך

מכון לינגואפון LINGUAPHONE
או אחת מ-38 שפות כולל ערבית

בשיטה הבריטית המתקדמת בעולם של מכון לינגואפון. המערכת ללימוד עצמי של שפות משולבת בקסטות וספרי עזר מותאמים ל-38 שפות

★ **תשלומים נוחים ★ שבוע נסיון**

לכבוד "לינגואפון" — הנציגות בישראל תל-אביב.
רח' אחד העם 32, ת"א 65541, טל' 03-622167

שם ______ טלפון ______
כתובת ______ מיקוד ______

שרותל

מכונים להשתלמויות והכשרה לעבודה

ריכשי מקצוע נדרש בחודשיים!!!

* לפי תוכנית משרד העבודה
* הלימודים - עד להצלחה.
* קורסי בוקר, צהריים או ערב
* עזרה במציאת עבודה

עיבוד תמלילים קלדנות כתבנות

ת"א — יהודה הלוי 47, 03-624144 שעות 9.00 - 18.30 רצוף
כ"ס — ויצמן 43, 052-444342 (מעל "גלידה סינגורי")

אוניברסיטאות בארצות הברית

יעוץ ★ הכוונה ★ הרשמה

* ★ כל סוגי לימודים אקדמיים לקראת תואר ראשון, שני או דוקטורט
* ★ אפשרות ללימוד שנתיים ראשונות בארץ והמשך בארה"ב

* מבדקי אנגלית טופל • תרגום נוטריוני של תעודות
* ניסוח מכתבים ומילוי טפסים.

משרדינו פתוחים בימים א'-ד' 16.00-19.00 בימים ג', ה' 9.00-12.00
תל-אביב בן יהודה 32 בנין אל על חדר 510 טל. 03-201392

Israel American Institute
COLLEGE ADVISORS

בפיקוח משרד החינוך והתרבות

להצליח בבגרות

בת"א: עברנו מבנין גמנסיה הרצליה לבי"ס תיכון חדש!!

התרשמה בבחינות במשרד החינוך מתקיימת ב-...

במשכת התרשמה לכיתות בוקר וערב למועד יוני 87 לכל המקצועות כולל: מתמטיקה מורחבת, פיזיקה 5 יח' + מעבדה, כימיה, ביולוגיה, אמנות, בחינות פסיכומטריות.

רק באולפן לבגרות בהנהלת מהנדס א. לחמן (מחבר הספרים): 1. לימוד עד להצלחה בבחינה, או החזר שכר לימוד במקרה של כשלון שני; 2. 80% מתלמידנו עברו בהצלחה את בחינות הבגרות במתמטיקה במועד ינואר 1986, 33% קבלו ציונים 9 ו-10; 3. מלמדים את כל החומר הדרוש לבחינה, כך שלא נדרש ידע מוקדם; 4. מורים מעולים בכיתות קטנות; 5. שעורי תגבור לתלמידים מתקשים ללא תשלום; 6. נבחרנו כבית הספר האקסטרני הטוב ביותר בתל אביב, בחיפה ובירושלים בסקרי דעת קהל של חברת "קלע".

ג.ד. (בתמונה): "מ-3 בתיכון ל-10 באולפן לבגרות במתמטיקה 3 יחידות."

גבי אבידר (אם לתלמיד שמינית): לאחר הקורס הפך בני לאדם אחר, לא זו בלבד שהוא מתמצא היטב בחומר, אלא שקיבל בטחון עצמי שממש אין להכירו.

חיים גרוס (בתמונה): "לימודים עם יחס אישי הציון תגבות 9 במתמטיקה בזכות המורה ריקי".

התרשמה: תל-אביב: רח' דרך חיפה 81 (בי"ס תיכון חדש חדר 7), טל' 03-5460618, 5461106.
ירושלים: רח' המלך ג'ורג' 16 טל' 222375, 02-222340.
חיפה: רח' יל"ג 3 (בית ליגת נשים), טל' 667411, 04-641040.
באר שבע: בנין העצמאות, רח' העצמאות 40, קומה 6, טל' 73146, 057-71690, מיזוג אויר מלא בכיתות.
ראש העין: פרוייקט שיקום השכונות, טל' 03-9369459.

האולפן לבגרות בהנהלת א. לחמן

"מכון שחר" - ציון אחד מעל כולם!

בגרות במתמטיקה ואנגלית — זו המומחיות שלנו

אורה שינרמן מתמטיקה ומנהלת המכון

נפתחות כיתות נוספות לבגרות למועד יוני 87'. בכל הרמות (גם לתלשים ביותר)
מתמטיקה — 5, 4, 3 יחידות — ב-3 חודשים • אנגלית — 5, 4 יחידות — ב-3 חודשים
שעורי-עזר נוסף בכל שבוע — ללא תשלום!

נצלו את הקורסים האינטנסיביים שלנו לקיץ 87'. והרשמו מיד

המכינה באנגלית לתלמידים חלשים — נפתחת בשבוע הבא!

מכון שחר, אורה שינרמן, בית בני ברית, המאספים 28, תל-אביב, טל' 252637

השכלה בכתב

למד/י גרפיקה וציור בביתך בזמנך הפנוי

למד/י הנהלת חשבונות בביתך בזמנך הפנוי

גרפיקה

גרפיקה

נפתחים קורסי בוקר וערב בתל-אביב.

מתקבלים רק בעלי כישרון ונתונים מתאימים. לאחר מיון קפדני - בוגרי הקורסים יכלו הפניה למקומות עבודה מתאימים. בהתאם להישגיהם.

משרדינו פתוחים כל יום בין השעות 9.00-19.30
ת"א — בן יהודה 32, בנין אל על, חדר 510 טל' 295529

יעוץ מס

יועצי מס

אפשרויות תעסוקה מגוונות

נפתחים קורסי בוקר וערב.

מטרת הקורס

דרושה ליועצי מס בארץ

יועצי המס זוכים למעמד ולשכר מכובד

מכון ישראלי למינהל